



## Seinäjoki kutsuu liittopäiville (sivut 28 – 31)



*Suomen Sotaveteraaniliiton XXI liittopäivät ovat Seinäjoelle 14.-16. kesäkuuta. Liittopäivät, joihin sisältyy liittokokous ja liittojuhlajuhla sekä monipuolista oheisohjelmaa, tällä kertaa jo kokouspäivän aattona, ovat perinteisesti kokonaisuus, joka tarjoaa erinomaisia mahdollisuuksia veteraanien ja heidän läheistensä tapaamiseen sekä sotaveteraanien yhteenkuuluvuuden lujittamiseen ja järjestöyön jatkuvuuden osoittamiseen. Liitto ja sen eteläpohjalaiset jäsenet, jotka ovat tehneet paljon työtä liittopäivien onnistumiseksi, toivovat runsasta osallistumista niihin. Kuva: Jussi Asu*

## Jalkaväenkenraali Adolf Ehrnroothin pitkä elämä on päättynyt (sivut 6 – 8)



### Sotaveteraaniviikko avattiin Raumalla ja päätettiin Tukholmassa

*Sotaveteraaniviikkoa vietettiin 6.-13. maaliskuuta, nyt jo 38. kerran. Järjestöviikon tarkoituksena on kertoa sotaveteraanien yhteisöjen päämääristä ja toiminnasta sekä korostaa talvisodan merkitystä. Viikon avausjuhla oli Raumalla, päätöstilaisuudet Tukholmassa, ensi kertaa Suomen rajojen ulkopuolella. Raumalla vietettiin samalla Rauman seudun Sotaveteraanien 45-vuotisjuhlaa, Tukholmassa Suomen Sotaveteraaniliiton Ruotsin piiriin ja Tukholman Suomalaisen Sotaveteraanien 35-vuotisjuhlaa sekä osin jatkosodan virolaisen Jalkaväkirykmentti 200:n aseveliyhdistyksen 50-vuotisjuhlaa. Jumalanpalvelus oli Tukholman suomalaisen seurakunnan kirkossa, päätösjuhla Suomen suurlähetystössä. (sivu 11)*

*Jalkaväen kenraali Adolf Ehrnrooth kuoli Turussa 26. helmikuuta 99 vuoden ikäisenä. Hänet siunattiin Helsingin tuomiokirkossa ja haudattiin Hietaniemen hautausmaahan 13. maaliskuuta, talvisodan päätymisen muistopäivänä. Suuren sotilaan ja merkittävän kansalaisen muistoa ja elämäntyötä kunnioitettiin monin tavoin. Valtiollisten hautajaisten sotilaalliset juhlat korostivat kansakunnan tuntemaa surua ja arvonantoa. Siunauksen toimitti arkkipiispa Jukka Paarma, jota avustivat kenttäpiispa Hannu Niskanen (kuvassa vasemmalla) ja sotilaspastori Tapani Selin.*

Helsingissä 21. huhtikuuta 2004

## Raha ratkaisee – vai ratkaiseeko

**R**aha-automaattiyhdistykseltä tuli veteraaniliitoille alkuvuodesta tieto valtioneuvoston päätöksestä, jonka mukaan niiden toiminta-avustus pienenee tänä vuonna 10 prosenttia ja että aleneva linja jatkuu eteenkinpäin. Samalla tosin ilmoitettiin, että tiedoksi annettu suunnitelma vuosille 2005-07 ”ei sido valtioneuvostoa eikä Raha-automaattiyhdistystä”.

Jos RAY:n ohjeellinen suunnitelma toteutetaan, se tietäisi avustuksen pienemistä kolmanneksen neljäsässä vuodessa. Suomen Sotaveteraaniliiton vuonna 2003 saama tuki oli 408 000 euroa (2.4 mmk). Vuonna 2007 se olisi suunnitelman mukaan 269 000 euroa (1.6 mmk).

Tehty linjaratkaisu ei tietenkään ole ollut veteraanijärjestöjen mieleen. Sitä vastustettiin jo sen valmisteluvaiheen keskusteluissa. Totta on, että keski-ikältään jo pitkälti yli 80-vuotiaiden veteraanien rivit harvenevat osapuilleen kymmeneksen vuosivauhtia. Mutta yhtä totta on, että ikääntymisen myötä heidän huoltonsa ja sen suunnitelmallinen kehittäminen vaativat vuosi vuodelta enemmän voimavaroja veteraania kohti. Tukitoimien monipuolistaminen ja voimistaminen asettavat lisääntyviä vaatimuksia myös sille seuruu- ja suunnittelutyölle, jonka veteraanit ovat uskoneet vapaaehtoisjärjestöjensä tehtäväksi. Järjestöt ovatkin tähdentäneet, että

niiden mielestä aika RAY:n toiminta-avustuksen alajoon ei ole vielä käsillä.

Suomen Sotaveteraaniliitto on osaltaan lähtenyt siitä, että liiton taloudellisen toimintatuen piireille ja niiden kautta yhdistyksille tulee säilyä nykytasolla vielä lähivuodet. Julkistuen väistämättömän pienemisen vastapainoksi on toisaalta pyrittävä löytämään muita rahoituslähteitä. Vain näin menetellen voimme katsoa luottavasti tulevaisuuteen, totesi Jaakko Valve lehdesämme viimeisen täyden toiminnanjohtaja-vuotensa viimeisessä Vartiopaikalla -kolumnissaan.

Säästöjä tuoviin uudistuksiin liiton keskusjohdos-

sa onkin jo ryhdytty. Näitä toimia ovat olleet muun muassa toiminnanjohtajavaihdokseen liittyneet työvoimajärjestelyt samoin kuin liiton lehden sivunvalmistuksen ulkoistaminen.

Varainhankinnassa liitolla on viime vuonna ollut ilonaiheita. Testamentti- ja muut lahjoitukset liiton sosiaaliseen työhön ovat tehneet mahdolliseksi jatkaa tukitoimia. Erityisesti on mainittava Sotavahinkosäätiön vuonna 1998 aloittama veteraanien avustustoiminta. Säätiön osoittamin varoin jo 2500 kolmen veteraanijärjestömmme jäsentä on saanut apua vaikeuksiinsa. Tällä hetkellä järjestöt kiinnittävät toiveensa kansan karttuisaan käteen Veteraanike-

räys 2004:n toteutuksessa. Matti Jääsärön johtaman keräyksen huolella suunnitellut järjestelyt antavat aihetta odottaa keräystuoton noussevan edellisvuoden saavutuksesta.

Sanotaan, että raha ratkaisee. Veteraanityössä tarvitaan toki muutakin, muun muassa aulista ajankäyttöä työhön veljien ja sisarten kannattelussa. Mutta kyllä raha on tärkeää. Edesmenneen jalkaväenkenraalimme siivekkäät sanat ”fyrrkka on fyrrkka” taitavat osua ytimeen tässäkin asiassa.

AARNO STRÖMMER  
Suomen Sotaveteraaniliiton  
valtuuston puheenjohtaja

## Kahden vuoden näkymät liiton toimintasuunnitelmassa

**K**esäkuun puolivälissä kokoonnumme jälleen liittopäiville, tällä kertaa Seinäjoelle. Iloitsemme tapaamisesta, yhdessäolosta ja kaikesta siitä ohjelmasta, mitä pohjalaiset ovat meille järjestämässä. Mutta ennenkaikkea päätämme liittokokouksessa sääntöjen mukaisesti kahden vuoden toimintasuunnitelmasta ja valitsemme liitolle johtohenkilöitä.

Kesäkuussa alkavan kaksivuotistoimintakauden aikana tulevat entistä selkeämmin näkyviin järjestömmme elinkaaren viimeiset vaiheet ja niihin valmistautuminen. Sotiemme veteraanien lu-

kumäärä laskee tuolloin alle sadantuhannen ja liiton varsinaisten jäsenten määrä alle viidenkymmenen tuhannen. Ikää sensijaan karttuu pari vuotta lisää ja varsin vähäinen on toimikauden lopussa alle 80-vuotiaiden veteraanien joukko. Tämä kehitys asettaa tulevan toiminnan suunnittelulle omat haasteensa, joita olemme ennakkoineet liiton tulevaisuussuunnitelmassa. Veteraanin ja häntä kotioloissa auttavan omaishoitajan kunnon ylläpitoon tarvitaan yhä laajempaa, yksilöllisempää ja monipuolisempaa tukitoimintaa.

Veteraaniliittojen val-

tuuskunta VEVA on sosiaali- ja terveysministeriölle jättämässään lausunnossa painokkaasti tähdentänyt mm. sitä, että on vihdoinkin taattava vuosittaiseen terveystarkastukseen pohjautuvat kuntoutustoimenpiteet kaikille niille veteraaneille, jotka ovat siihen oikeutettuja, sitä itse haluavat ja sitä tarvitsevat. Liiton toimintasuunnitelmassa tällä tavoitteella tulee olla keskeinen asema ja sen toteutumista on tuettava omalla piirikohtaisella sosiaalineuvoja projektillamme sekä hankkimalla vuosittaisen kuntoutuksen oikeutetulle tavoitteelle ymmärrystä ja kannatusta

kaikkien niiden keskuudessa, jotka siitä viime kädessä päättävät.

Toinen tärkeä tavoite kaksivuotissuunnitelmassa on ikääntymisen haitat minimoiden pitää järjestöelämämme jäsenkuntaa kiinnostavana ja palvelevana. Sen mukaisesti on muokattava toimintarakenteita ja organisaatiota, tehtävä sääntömuutoksia tai tulkittava nykyisiä sääntöjä sekä jaettava tehtävät vielä työhön kykenevien veteraanijäsenten ja meitä auttamaan tulleiden sekä tulevien kannattajajäsenten ja tukiyhteisöjen kesken. Kannattajajäsen voi sääntöjen estämättä jo nyt

ottaa yhteisössämme vastaan vaativia tehtäviä, myös hallituksen jäsenenä ja puheenjohtajana.

Toimintasuunnitelmaa laadittaessa on syytä muistaa, että vaikka veteraaniliitosten perustama Tammenlehvän perinneliitto aloittaa vuoden kuluttua täysimittaisen toimintansa, se jättää vielä runsaasti perinnetehtäviä myös veteraanijärjestöille ja veteraaneille sekä edesmenneiden veteraanien omaisille.

AARNO LAMPI  
Suomen Sotaveteraaniliiton  
puheenjohtaja

### KOKOUSKUTSU

Suomen Sotaveteraaniliitto ry:n XXI varsinainen liittokokous pidetään tiistaina 15. kesäkuuta 2004 kello 13.00. Seinäjoen Areena-hallissa osoitteessa Kirkkokatu 23, 60100 Seinäjoki.

Liittokokouksessa käsitellään sääntöjen 11. pykälän mukaan liittokokoukselle kuuluvat asiat.

Kokousedustajien valtakirjat tarkastetaan Areena-hallissa kello 10.00 - 12.30, jonka jälkeen edustajat siirtyvät kokoustilaan.

HALLITUS

### MÖTESKALLELSE

Finlands Krigsveteranförbunds rf XXI ordinarie förbundsmöte hålls tisdagen den 15 juni 2004 med början klockan 13.00 i Arena-hallen i Seinäjoki adress Kyrkogatan 23, 60100 Seinäjoki

Vid förbundsmötet behandlas de ärenden som enligt stadgarnas 11. paragraf skall behandlas på förbundsmötet.

Mötesdeltagarnas fullmakter granskas i Arena-hallen klockan 10.00 - 12.30 varefter delegaterna förflyttar sig till möteslokalen.

STYRELSEN

### Suomen Sotaveteraaniliiton Naisjärjestö ry:n varsinainen kokous

pidetään tiistaina **15.6.2004 kello 11.00 Seinäjoki Areenalla**, Kirkkokatu 23, Seinäjoki.

Valtakirjojen tarkastus alkaa kello 9.00

Kokouksessa käsitellään sääntöjen 10 §: ssä mainitut asiat.

KESKUSTOIMIKUNTA



# Henkilövalintoja piirien vuosikokouksissa

## Eronen jatkaa puheenjohtajana Kymenlaaksossa

**Olavi Eronen** Haminasta valittiin edelleen Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin puheenjohtajaksi piirin vuosikokouksessa Inkeröisissä 15. maaliskuuta.

Piirihallitukseen valittiin erovuoroisten tilalle seuraavat: **Erkki Uutela, Arvo Jernberg, Pentti Herranen, Panu Loikkanen, Viljo Toivari, Sakari Mattila ja Matti Jokimies**. Uutena jäsenenä valittiin **Arvi Purjema** ja eroa pyytäneen edustajan tilalle **Reijo Paju**.

Vuosikokouksen jälkeisessä piirihallituksen kokouksessa piirin varapuheenjohtajaksi valittiin **Börje Broas**.

Piirin naisjaostojen vuosikokouksessa valittiin **Liisa Silvennoinen** edelleen piirin naistoimikunnan puheenjohtajaksi, **Helvi Glad** varapuheenjohtajaksi ja **Pirkko Salonen** sihteeritaloudenhoitajaksi.

## Olavi Karttunen jatkaa Pohjois-Savossa

**Olavi Karttunen** Kuopiosta valittiin edelleen Pohjois-Savon Sotaveteraanipiirin puheenjohtajaksi Riistavedellä pidetyssä piirikokouksessa 27. maaliskuuta. Sotaveteraaniliiton myöntämä kultainen ansioristi myönnettiin **Reino Heikkiselle, Mauno Korho-**

**selle ja Paavo Kähkösel-**

erovuoroisista hallituksen jäsenistä valittiin uudelleen **Toivo Ulmanen, Martti Rantala, Seppo Timonen, Erkki Nyysönen, Sulo Siikavirta, Osmo Hämäläinen, Veikko Keränen, Eero Pulkka, Katri Pasanen ja Irja Leivo** sekä uusina jäseninä **Raimo Niskanen ja Pauli Sihvonen**.

Naistoimikunnan puheenjohtajaksi valittiin Katri Pasanen. Varapuheenjohtajaksi valittiin Irja Leivo, rahastonhoitajaksi **Eila Korhonen** ja sihteeriksi **Sirkka Luukkonen**.

## Aarno Strömmer jatkaa Pohjois-Pohjanmaalla

Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin vuosikokous pidettiin Oulun Sotilasläänin esikunnan Pohjansalissa 27. maaliskuuta. Piirin naistoimikunta piti samalla oman kokouksensa sotilaskodissa.

Alkuhartauden piti rovasi **Simo Kaappola**. Puheenjohtaja **Aarno Strömmer** koki tervehdyksessään veteraanikuntoutuksen ”uutta konseptia”. Hiljainen hetki vietettiin vuoden 2003 aikana poisnukkuneiden 240 veljen ja sisaren muistolle.

Sotaveteraaniliiton myöntämä ansiomitali ojennettiin lääkintöneuvos **Eero Korhoselle** Raahesta ja everstiluutnantti **Veikko Greusille** Oulusta. Liiton kultaisen ansio-

ristin saivat **Paavo Pasanen** Vihannista, **Reino Arvola** Oulusta, **Martti Malkavaara** Haapavedeltä ja **Kauko Kaltio** Oulusta.

Uusina jäseninä piirin hallitukseen tulivat **Jouni Jurva** ja **Heikki Ruha**. Aarno Strömmer jatkaa puheenjohtajana, **Simo Miesmaa** Kiimingistä ja **Atte Autio** Kempeleestä varapuheenjohtajina.

Naistoimikunnan puheenjohtajana jatkaa **Helvi Peltonen** Oulusta ja varapuheenjohtajana **Anna-Liisa Collan** Kiimingistä.

## Ilkka Seppälä jatkaa puheenjohtajana

Etelä-Karjalan Sotaveteraanipiirin piirikokous pidettiin 11. maaliskuuta Lemillä. Kokouksen alussa piirin puheenjohtaja **Ilkka Seppälä** yhdessä naistoimikunnan puheenjohtajan **Raija Virolaisen** kanssa jakoi kunnia- ja ansiomerkit. SL ar luovutettiin **Into Suhoselle**, ja SVR M 1 kr **Mikael Hallikaiselle**. Sotaveteraaniliiton kultainen ansioristi luovutettiin **Asko Airolalle, Sulo laaksolle**. Sotaveteraanien ansioristi luovutettiin **Onni Varikselle, Aarre Häyhälle, Kai Mainelalle, Kauko Turuselle ja Frans Söderbergille**.

Sotaveteraanipiirin puheenjohtajaksi valittiin Ilkka Seppä 20. kerran. Piirihallitukseen valittiin erovuoro-

set tilalle **Kyösti Parviainen, Onni Vanhapelto, Ilmari Virolainen, Eino Savolainen, Aarre Turunen ja Asko Airola** sekä uutena jäsenenä **Markku Paavoseppä**.

## Mauno Uusitalo jatkaa Lahdessa

Hämeen Rykmentin tiloissa Lahdessa pidetyssä Lahden Sotaveteraanipiirin vuosikokouksessa valittiin **Mauno Uusitalo** 38. kerran jatamaan piirin puheenjohtajana. Varapuheenjohtajiksi valittiin **Tenho Iikkanen ja Erkki Näveri**.

Tasavallan Presidentin myöntämät SVR M 1 kr luovutettiin **Aino Heikkiselle, Kirsti Korppilalle, Raija Koskisele ja Heikki Havakselle**. Sotaveteraaniliiton ansiomitali luovutettiin päätoimittaja **Heikki Hakalalle**. Sotaveteraanien kultainen ansioristi luovutettiin **Niilo Aaltiolle ja Kalevi Niemelle**. Sotaveteraanien ansioristi luovutettiin **Väinö Harjulle, Tauno Kaijalle ja Leevi Meilahdelle**.

Naistoimikunnan puheenjohtajana jatkaa **Senja Hynnen** ja varapuheenjohtajana **Anja Kuittinen** sekä sihteerinä **Helvi Savutie**.

## Eeri Hyrkkö jatkaa Varsinais-Suomessa

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiri ry:n sääntömää-

räinen vuosikokous pidettiin Liedon kunnantalolla 18. maaliskuuta. Kokouksen puheenjohtajana oli Markku Heinonen.

Kokouksen aluksi pastori **Mika Ahtola** Liedon seurakunnasta piti avaushartauden ja Liedon kunnanvaltuuston puheenjohtaja kunnallisneuvos **Jaakko Kailiala** kertoi Liedon kunnasta.

Piirin puheenjohtajana jatkaa maanviljelysneuvos Eeri Hyrkkö Nousiaisista. Varapuheenjohtajiksi valittiin apulaisnimismies **Oiva Sinervo** Loimaalta ja kunnallisneuvos **Toivo Mattila** Taivassalosta.

Kokous totesi piirin toiminnan olevan puheenjohtajansa johdolla tasapuolista ja järkevää sekä taloudellisten tekijöiden antavan mahdollisuuden vähävaraisten veteraanien ja heidän leskiensä tukemiseen.

## Liiton toimisto kiinni heinäkuussa

Liiton toimiston työntekijöiden kesälomien vuoksi toimisto pidetään suljettuna 5-23.7.2004.



lemme sen oman ilmeen ja sisällön. Merkittävää tukea päätoimittajana olen saanut kunniapuheenjohtaja **Simo Kärävältä**, jonka harrastuksena on ollut kirjoittaminen ja kielenhuolto. Vartiopaikalla –kolumnin ilmestyminen päättyy tähän numeroon. Kiitän kaikkia lehtemme lukijoita näistä vuosista ja toivotan kaikille voimia ja terveyttä. On ollut ilo ja etuoikeus työskennellä kansanne. Kiitos siitä.

JAAKKO VALVE

## Vartiopaikalla

### Kiitos yhteistyöstä

**T**yörupeamani Suomen Sotaveteraaniliitossa on päättymässä. Lähes kymmenen vuoden aika liiton toiminnanjohtajana päättyy vappuna 2004, kun kansallisena veteraanipäivänä täytän 65 vuotta. Tämä kymmenen vuoden jakso on ollut työelämäni kiireisintä aikaa. Maamme suurimman veteraanijärjestön toiminnanjohtajan työ on ollut myös työelämäni antoisinta aikaa. Olen saanut paljon itselleni Teiltä, sotiemme veteraanit. Tästä olen Teille

kiitollinen.

Työhöni on kuulunut yhteydenpitoa myös muihin veteraanijärjestöihin ja niiden johtohenkilöihin. Yhteistyö on sujunut hyvin ja se antanut paljon. Kiitänkin tällä palstallani muiden veteraanijärjestöjen johtoa erinomaisesta yhteistyöstä. On ollut ilo tehdä työtä kansanne.

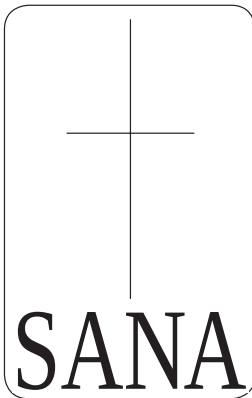
Liiton toiminnan ohjaimiseen ja ylläpitoon tarvitaan oma organisaatio, liiton toimisto, joka toteuttaa liiton hallinnossa tehdyt

päätökset ja suunnitelmat. Liiton toimiston vastuulla on ollut myös liiton talouden hoito ja varainkeräykset. Liiton talous on kaikkien näiden vuosien ajan ollut hyvä. Liitto on kyennyt taloudellisesti merkittävästi tukemaan piirejään. Tämän lisäksi kaikki kerätyt varat on aina jaettu lyhentämättä piireille keräyslupan mukaisiin tarkoituksiin.

Liiton toimisto on näiden vuosien aikana pannut toimeksi kaikki sille annetut tehtävät. Se on myös kyennyt

sopeuttamaan toimintansa muuttuneisiin oloihin ja voimavaroihin. Olen tyytyväinen liiton toimiston työskentelyyn ja sen sopeutumiseen muuttuneisiin oloihin näiden vuosien aikana.

Kiitän tämän lehtemme vakituisia avustajia sekä muita kirjoittajia hyvästä yhteistyöstä jättäessäni myös Sotaveteraani –Krigsveteranen—lehden päätoimittajan tehtävät kymmenen vuoden jälkeen. Te olette antaneet kirjoituksillanne, kuvillanne ja neuvoillanne lehdel-



### Kristus nousi kuolleista!

Sinun ylösnousemistasi, Kristus Jumala, enkelit veisuin ylistävät taivaissa, tee meidätkin maan päällä otollisiksi sinua puhtain sydämin ylistämään. (Pääsiäisen veisuista)

Ortodoksisen kirkon jumalanpalvelus on juhla ja vaikuttava. Sen vaikutus on myös esteettinen. Valojen, värien, kullan sekä brokadin ja hyvänhajuisten suitsutuksen käyttö pyhissä palveluksissa on paljolti muistona Vanhan liiton jumalanpalveluksesta. Pyhiin toimitusten ulkoinen loisto heijastaa enkelien Jumalan valtakunnassa suoritettavaa jatkuvaa Jumalan ylistystä ja palvontaa. Uuden Testamentin Ilmestyskirja antaa meille siitä kuvauksia.

Pääsiäisen juhla jumalanpalvelus kuvastaa ehkä parhaiten tätä jo ajassa aloitettua ja iankaikkisuudessa jatkuvaa taivaallista jumalanpalvelusta. Ero maanpäällisen ja taivaallisen välillä on hetkeksi poissa. Nyt eletään jo iankaikkisuutta. Ja syykin siihen ilmoitetaan: Kristus on noussut kuolleista! Kuolemaa ei ole. Kristus on voittanut sen kärsimisellään, kuolemallaan ja ylösnousemuksellaan. Täällä alkanut elämä Kristuksen yhteydessä jatkuu hänen kanssaan myös iankaikkisuudessa. Siitä ilo ja riemu.

Pääsiäisaika jatkuu kirkossa aina helatorstaihin saakka. Jumalanpalvelusten saarna aihe on Kristuksen ylösnousemus, joka on uskomme kulmakivi. Se antaa koko elämällemme myönteisyyden ja toivon. Pelkäämämme kuolema ei ole kaiken loppu, vaan on ainoastaan siirtyminen toiseen olomuotoon. Elämämme jatkuu iankaikkisuudessa. ”tämän katoavan on näet pukeuduttava katoamattomuuteen ja kuolevaisen kuolemattomuuteen”, julistaa pyhä apostoli Paavali. I Kor. 15:53

Pääsiäisen ylösnousemusriemua veisaa myös pohjolan kevääseen herännyt luonto. Kaukaa merten takaa saapuneet lintujen kuorot kertovat nekin laulullaan pakkasen ja roudan kohmettaman maan heräämistä uuteen elämään. Näin myös taiteilija Terttu Jurvakainen keväturunossaan:

koko pääsiäinen lauloi  
jokin lintu herkeämättä  
kuin poreileva lähde  
auringon nousuun  
läpi unien kalvon  
Siunattua kevään aikaa!

METROPOLIITTA PANTELEIMON

## Onnittelemme

### Holger Strandberg 80 vuotta



Vaasan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja, kanslianeuvos Holger Strandberg täyttää 80 vuotta 16. kesäkuuta. Hän on syntynyt Hangossa, mutta tehnyt pitkän elämänsä uran vuodesta 1950 lähtien Vaasassa, ensin Oy Strömberg Ab:n sosiaalipäällikkönä, sitten vuodesta 1955 useissa sairaalahallinnon tehtävissä. Arvostettuna sairaalatoimen asiantuntijana hän

on toiminut myös kansainvälisissä tehtävissä ja kutsuttu mm. eurooppalaisen sairaalahallinnon yhteistyöjärjestön kunniajäseneksi.

Kotikaupungissaan Holger Strandberg on toiminut lukuisissa kunnallispoliittisissa johtotehtävissä, kuten Vaasan kaupunginvaltuuston puheenjohtajana vuosina 1969—1992 lähes keskeytyksettä ja välillä kaupunginhallituksen jäsenenä. Myös kunnallisella alalla hän on osallistunut kansainväliseen yhteistyöhön. Hän on Islannin konsulli vuodesta 1986. Suomen Punaisen Ristin toiminta on häntä lähellä ja hän on hoitanut tässä järjestössä monia sekä paikallisia että valtakunnallisia tehtäviä. Hän on SPR:n kunniajäsen.

Jo nuoruusvuosinaan

hän osallistui vapaaehtoiseen maanpuolustus-työhön silloisessa kotikaupungissaan Hangossa. Vaasassa hänet valittiin vuonna 1981 perustetun Pohjanmaan Maanpuolustuskillan hallituksen puheenjohtajaksi. Hänen puheenjohtaja ja kunnia-puheenjohtajakaudella kiltä on toiminut vilkkaasti ja tuloksellisesti. On saatu aikaiseksi muistomerkkejä ja perinnetauluja sekä kunnioitettavana suursaavutuksena maanpuolustusmuseum.

Sotaveteraanityössä Holger Strandberg on läntisen Pohjanmaan kantavia voimia. Hän toimi vuodesta 1988 Vaasan Rintama- ja Sotaveteraanit -yhdistyksen hallituksen jäsenenä neljä vuotta ja siitä lähtien Vaasan Sotaveteraanipiirin puheenjohtajana. Liiton val-

takunnallisiin tehtäviin hän on osallistunut vuodesta 1992. Tällä hetkellä hän on valtuuston varapuheenjohtaja.

Hänen mittava kunnia- ja ansiomerkkirivinsä karttui viimeksi 10.3. hänen vastaanottaessa Sotaveteraanien kultaisen ansioristin numero 37.

Liitto kiittää veteraaniveli Holger Strandbergiä hänen ansiokkaasta ja pitkäaikaisesta työstään veteraanien ja kotiseutunsa hyväksi.

AARNO LAMPI

### Toivo Sippola 80 vuotta

Veteraaniveljeni Toivo Sippolan, tuttaville Topin, ja minun sotatiet ja myöhemmätkin elämäntaipaleet ovat sivunneet ihmeellisesti toisiaan. Välillä etäännyen ja sitten taas yhtyen. Kaikissa kohtaamisissamme on kuitenkin ollut yhteisenä nimittäjänä isänmaan puolustaminen ja siihen liittyvien muistojen vaaliminen sekä sotaveteraanityö.

Meidät, silloin 18-vuotiaat nuorukaiset, kutsuttiin asepalvelukseen loka-kuussa 1942 ja sijoitettiin oppia saamaan Tykistön Koulutuskeskus kolmeen (TKK 3) Riihimäelle. Alokasaika ja myöhempi Korpraalikoulu kestivät yhteensä nelisen kuukauden. Nimiemme alkaessa aakkosten loppupään kirjainten mukaan, meidät Topin kanssa pantiin samaan ryhmään ja petipaikkamme olivat vierekkäin.

Rintamalle lähtö erkaannutti sitten Topin ja minut toisistamme. Tosin molemmat jouduimme Karjalan kan-

nakselle Suomenlahden tuntumaan, joskin eri patteristoihin. Topin yksiköksi tuli Rask.Psto 26 ja minun III/KTR 7. Vaikka Riihimäeltä lähtöimme jälkeen emme siellä toisiamme tavanneetkaan, niin myöhemmin meille on selvinnyt, että kun minun yksikköni siirrettiin alkukesällä 1943 Aunukseen Syvärin rantamille, Topin patteri puolestaan miehitti meidän jättämämme asemat.

Tuli sitten kesäkuu 1944 ja venäläisten suurhyökkäys. Topi joutui vetäytymisvaiheen päätyttyä mukaan Tali—Ihantalan ankariin taisteluihin. Sotilasarvoltaan tykkimiehenä hän hoiti tulipatterin laskijan tehtäviä. Jaosupseerin haavoituttua tulivat tämänkin tehtävät Topin vastuulle. Yhtämittainen tulitoiminta kesti useampia vuorokausia ja lopulta valvomisesta uupunut Topi nukahti. Tänä aikana patteri ei ampunut laukaustakaan. Vaikka sanotaan, ettei sota yhtä miestä kaipaa, niin tässä tapauksessa se ei pitänyt

paikkaansa.

Heinäkuun alkupuolella 1944 alkoi Niinisalossa Upseerikoulun kurssi 59. Sekä Topi että minä saimme komennukset sen tykistölinjalle. Jouduimme jälleen petikavereiksi samaan kasarmiin tupaan. Fyysisesti rankan ja mm. matemaattisesti vaativien ammusten lehtoratalaskelmien seurausta oli se, että yli 10 % linjamme oppilaista lähetettiin kesken kurssin ns. litteroilla pois. Meidät jäljelle jääneet ylennettiin kurssimme päättyessä marraskuun 15. päivänä 1944 upseerikokelaiksi. Ikätovereistamme osa komennettiin mukaan Lapin sotaan ja osa taas kouluttamaan nuorempaa ikäluokkaa. Olimme upseerikokelaita peräti yli kolme ja puoli vuotta Valtakomission määräyksestä. Vasta sen poistuttua maastamme, meidät saatettiin ylentää vänrikeiksi.

Siviiliin päästyään Topi alkoi opiskella ja valmistui insinööriksi Tampereen Teknillisestä

Opistosta joulukuksi 1947. Tampereella ja Jyväskylässä olleiden työpaikkojen jälkeen hänet valittiin 1961 Lohjan Ammattikoulun hallintorehtoriksi. Tuosta tehtävästä hän jäi eläkkeelle 1987.

Sotaveteraanityö on aina ollut varsin lähellä Topin sydäntä. Sen puitteissa meidänkin tiemme taas vuosikymmenien jälkeen yhtyivät. Vuodesta 1984 lukien Topi on toiminut Lohjan Seudun Sotaveteraanit ry:n puheenjohtajana. Uudenmaan Sotaveteraanipiirin hallitukseen hänet valittiin jo 1985 ja sen varapuheenjohtajuuttakin on kestänyt yli 10 vuotta. Suomen Sotaveteraaniliitto ry:n valtuustoon Toivo Sippola on kuulunut vuodesta 1993. Hän on Uudenmaan Sotaveteraanipiiri ry:n kunniajäsen ja hänelle on myönnetty mm. Sotaveteraanien ansioristi sekä SL ar.

HEIKKI TALVELA



## Teuvo Alava 80 vuotta



Sotavangit ry:n puheenjohtaja, talousneuvos Teuvo Alava täyttää 80 vuotta 14. toukokuuta Helsingissä. Hän on syntynyt Viipurin maalaiskunnan Säiniöllä.

Osan varhaisvuosistaan hän vietti Vancouverissa, kouluvuotensa Pielisjärvelä. Hän astui vapaaehtoisena asepalvelukseen maaliskuus-

sa -41 ja osallistui I/JR 10:ssä hyökkäysvaiheen taisteluihin heinäkuusta syyskuuhun, jolloin alle 18-vuotiaat soturit kotiutettiin. Seuraavana vuonna asepalvelus jatkui kutsunnan kautta, ensin koulutuskeskuksessa, sitten Laguksen divisioonassa ja Lapissa Erillinen Osasto Savukoskessa (Er.Os.Sau).

Partioidessaan Sotaturilla hän joutui 13.4.1944 asekumppaneineen vihollisosaston yllättämäksi ja haavoittuneena sotavangiksi. Monien välivaiheiden jälkeen sotavangin raskas taival päättyi Tsherepovetsin vankileirille. Kaivattu paluumatka toi hänet kotiin joulukuksi -44. Teuvon ja hänen kohtalotovereidensa koettelemuksista antaa selvän kuvan hänen sekä Dmitri Frolovin ja Nikkilän kirjoit-

tama teos Rukiver! (2002).

Vuonna -45 alkanut työura jatkui vuoteen -80, jolloin hän sotainvalidina jäi varhaiseläkkeelle Matkailun edistämiskeskuksen ylitarkastajan virasta. Tuolloin vapautui aikaa ja voimia toimintaan entisten sotavankien parissa ja hyväksi. Toimittuaan Sotavangit ry:n tiedotussihteerinä ja sihteerinä hänet valittiin -87 yhdistyksen puheenjohtajaksi, jona hän on edelleen.

Teuvo Alava sihteerin ja puheenjohtajakaudella sotavankiasioissa on määrätietoista toiminnalta saatu paljon aikaan. Saavutukset ovat oleellisesti rakentuneet sille, että hän vaikuttanut avainalueiden määrittämiseen, tavoitteiden asettamiseen ja toteuttamistoimiin etenkin sotavankimuisto-

merkkien työryhmän puheenjohtajana, sotavainajasiain toimikunnan ja neuvottelukunnan jäsenenä ja sotavankijaoston puheenjohtajana sekä vuodesta -98 Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen hallituksen jäsenenä ja varapuheenjohtajana. Hänen aloitteellisuutensa, sitkeytensä ja yhteistyökykynsä ovat ratkaisevasti vaikuttaneet siihen, että on saatu aikaan erityistoimia sotavankien elinolojen ja kunnan edistämiseksi, sotavankimuistomerkit Helsingin Hietaniemeen, viidelle vankileirin sijaintipaikkakunnalle entisen Neuvostoliiton alueella ja Pohjois-Norjaan sekä tutkimuksia, julkaisuja ja radio- sekä tv-ohjelmia sotavankien vaiheista. Teuvo Alava edustaa sotavankeja myös

kansallisen veteraanipäivän päätoimikunnassa. Hänen työnsä saamaa arvostusta osoittavat kolmen ritarikunnan kunniamerkit ja neljän veteraaniliiton ansioristit.

Kovat kokemukset ja sotavammat eivät ole pystyneet Teuvoa lannistamaan. Vankka elämänusko ja hirtteinen huumori ovat antaneet voimia tuloksekkaaseen työhön asekumppanien ja kohtalotoverien parhaaksi.

AARNO LAMPI

Teuvo Alavalla on syntymäpäivänsä johdosta vastaanotto ravintola Rumpalissa, Klaneettitie 10, 00420 Helsinki, perjantaina 14. toukokuuta kello 14–16.30.

## Tuomas Peltonen 80 vuotta

Tuomas Peltonen syntyi 3. toukokuuta 1924 Virroilla. Hän kirjoitti ylioppilaaksi Tampereella, aloitti lääketieteen opinnot Helsingissä ja suoritti ne loppuun Turun Yliopistossa. Hän sai lastentautien erikoislääkärin sekä epidemiologian ja kliinisen fysiologian pätevyudet. Väiteltään lääketieteen ja kirurgian tohtoriksi hänet nimitettiin dosentiksi ja sitten apulaisprofessoriksi sekä v.1966 lastentautien professoriksi Turun Yliopistoon ja TYKS:n Lastenkliniikan ylilääkäriksi.

Eläkkeelle jäätyään Tuomas Peltonen on omistautunut aktiivisesti sotaveteraanityölle. Hänen aloitteestaan perustettiin vuonna 1991 Turun Sotaveteraanien Lääkäriskollegio, jonka puheenjohtajana hän on koko ajan toiminut. Kollegio on tehnyt aloitteita veteraanien terveydenhuollon ja kuntoutuksen parantamiseksi. Se on julkaissut Veteraanin kuntopoppaan, Veteraanin terveysoppaan ja Apuvälineoppaan. Kollegio on myös merkittävästi vaikuttanut siihen, että

veteraanien kuntotutkimus aloitettiin Turun kaupungin terveyskeskuksissa. Viimeksi valmistui v.2003 TY:n Hoitotieteen laitoksen kanssa yhteistyössä tutkimus Kotona asuvien sotaveteraanien fyysinen aktiivisuus ja terveyteen liittyvä elämänlaatu. Kollegio on toiminut aktiivisesti myös palliatiivisen hoidon professorin perustamiseksi Turun Yliopistoon. Tämä toteutuukin jo tänä vuonna.

Sodan aikana Tuomas Peltonen toimi ilmavoimien asevarikolla pommialupseerina,

sen jälkeen Tolvajärvellä taistelulähetinä ja jv. joukkueen johtajana sekä myös Lapin sodassa. Sodan jälkeen hän suoritti lääkintäupseerin tutkinnon.

Tuomas Peltoselle on myönnetty lukuisia kotimaisia ja ulkomaisia kunniamerkkejä, joista mainittakoon SLK, KSR:n Suurupseeriristi ja Sotaveteraanien kultainen ansiomerkki. Muita huomionosoituksia on mm. Matti Äyräpään palkinto.

SIMO VIRTANEN



## Panu Loikkanen 75 vuotta

Kouvolan Sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja, eversti Panu Loikkanen täyttää 75 vuotta 8. kesäkuuta. Käytyään keskikoulun Loikkanen meni vapaaehtoisena varusmiespalvelukseen ja jäi sen jälkeen vuonna 1948 kersantiksi Pioneerirykmenttiin. Suoritettuaan oppikoulun 7. luokan yksityisoppilaana Kouvolan Lyseossa Panu Loikkanen hakeutui Kadettikouluun, jonka suoritti loppuun vuonna 1953. Hän kävi 1960-luvulla Sotakorkeakoulussa sekä pioneerietta maasotalinjat. Loikkanen palveli eri tehtävissä

Pioneerirykmentissä, Reserviupseerikoulussa, Pioneerikoulussa ja Pohjois-Suomen sotilasläänin esikunnassa. Everstiluutnanttina hän toimi Kymen Pioneeripataljoonan komentajana ja Pioneerikoulun johtajana, josta tehtävästä jäi everstinä eläkkeelle vuonna 1984.

Elimäellä asuessaan Loikkanen oli kunnanvaltuuston ja useiden lautakuntien jäsen sekä kunnan edustaja Kymenlaakson Sairaanhoidopiiriin liittovaltuustossa. Kunnallinen lautakuntatyö on jatkunut Kouvolassa. Ammatillinen luottamustoimi

oli Korian Pioneeriuupseerikerhon puheenjohtajuus.

Vuonna 1997 Loikkanen valittiin Kouvolan Sotaveteraanit ry:n hallitukseen ja varapuheenjohtajaksi. Seuraavana vuonna hänestä tuli Kymenlaakson suurimman sotaveteraaniryhdistyksen puheenjohtaja ja piirihallituksen jäsen. Nykyisin Loikkanen on myös Sotaveteraaniliiton valtuuston jäsen. Panu Loikkanen on ollut myös Pohjois-Kymenlaakson Sotilaspoikakillan hallituksen jäsen. Everstin erikoisharrastukset ovat ammunta ja metsästys.

Panu Loikkanen liittyi Helsingin Merisuojausluskunnan poikaosastoon vuonna 1941. Vuonna 1944 hän oli lähettinä Karjalan kannaksella ja Pohjois-Suomessa toimineessa Autokenttävarikossa. Kyseinen palvelu oikeutti rintamasotilastunnukseen.

Ansioistaan Panu Loikkaselle on myönnetty SVR R 1, SL R I, sotilasansiomitali ja virka-ansiomerkki.

Päivänsankari juhlii merkkipäiväänsä perhepiirissä.

ERKKI  
VITIKAINEN



# Suuren sotilaan, uskollisen aseveljen ja merkittävän kansallisen vaikuttajan pitkä elämä on päättynyt

**Jalkaväenkenraali, Mannerheim-ristin ritari Adolf Erik Ehrnrooth kuoli Turussa 26. helmikuuta. Hän oli syntynyt Helsingissä 9. helmikuuta 1905.**

## Urhea ja taitava sotilas

Jo kouluvuosina Adolf Ehrnroothissa kypsyi päätös antautua sotilasuralle, jolle ohjasivat suvun perinteet. Vuonna 1922 hän suoritti ylioppilastutkinnon ja astui varusmiespalvelukseen Uudenmaan Rakuunarykmenttiin, josta hän siirtyi oppilaaksi Kadettikoulun 5. kurssille.

Suoritettuaan upseeritutkinnon 1924 Ehrnrooth palveli kornettina ja luutnanttina URR:ssä. Hän suoritti vuoden kurssin Strömsholmin ratsastuskoulussa Ruotsissa, ylennettiin ratsumestariksi 1931 ja suoritti Sotakorkeakoulututkinnon 1935. Sen jälkeen hän palveli Ratsuväkiprikaatin esikunnassa.

Syksyn 1939 YH:n aikana ja talvisodan alettua Ehrnrooth palveli Karjalankannaksella prikaatin muodostaman Uudenkirkon ryhmän esikunnassa operatiivisen osaston päällikkönä. Jouluna 1939 hän sai käskyn ilmoittautua 7. divisioonan komentajalle, eversti Aarne Blickille, joka halusi hänet esikuntapäälliköksi. Tehtä-

vä alkoi 10. tammikuuta. Neljä päivää myöhemmin hänestä tuli majuri.

Talvisodan päätyttyä Ehrnrooth toimi Itä-Savon sotilasläännin esikuntapäällikkönä. Jakso oli kiireisen työn aikaa: Uudet puolustusasemat oli saatava joutuin valmiiksi ja joukot muodostettava uudelleen. Liikemääräpanossa kesäkuussa 1941 hänet määrättiin 2.D:n esikuntapäälliköksi.

Divisioonan hyökkäyksen alettua kesäkuun lopussa 1941 muodostettiin läpimurtoa varten Tst. Os. E. Sitä johtaessaan Ehrnrooth haavoittui vaikeasti. Aseveljet pelastivat urhean esimiehensä taistelumaastosta. Hengissä selviytyminen vaati useita leikkauksia. Niitä seurasi hidas toipuminen. Sirpaleet vaivasivat koko elämän ajan.

Tammikuussa 1942 Ehrnrooth palasi toipilaana ja everstiluutnantiksi ylennettynä Kannakselle, 2. D:n esikuntapäälliköksi. Tehtävän keskeyttivät komentajasijaisuudet JR 28:ssa ja JR 7:ssä 1942. Esikuntatyö päättyi tammikuussa 1943, kun hänet määrättiin toimimaan JR 7:n komentajana. Ohdan lohkolla hän haavoittui uudelleen, nyt lievästi.

Pitkä asemasota päättyi Neuvostoliiton strategiseen iskuun, joka alkoi Kannaksella 9.6.1944. Kesän 1944 ankarissa suurtaisteluissa Ehrnroothin

johtamat joukot kunnostautuivat etenkin Siiranmäessä, Äyräpään sillanpäässä ja Vuosalmella. Tuolloin saavutettiin moni niistä torjuntavoitoista, jotka turvasivat itsenäisyyden säilymisen ja avasivat tien rauhaan. Heinäkuun alussa Ehrnrooth ylennettiin everstiksi.

Sotarykmenttiinsä kotiuttamisen jälkeen Ehrnrooth sai joulukuun 1944 alussa määräyksen Uudenmaan Rakuunarykmentin – ”Marskin Rykmentin” – komentajaksi. Yliapäällikkö Mannerheim nimitti Ehrnroothin 4.12.1944 Vapaudenristin 2. luokan Mannerheim-ristin ritariksi taitavasta ja pelkäämättömästä johtamisesta hyökkäys- ja asemasotavaiheessa sekä kesän 1944 viivytys- ja torjuntataisteluissa.

Ehrnrooth toimi Taisteluskoulun johtajana 1947–1952 ja Panssariykmentin komentajana 1952–1956. Vuonna 1956 hänet ylennettiin kenraalimajuriksi ja määrättiin ilmapuolustuksen tarkastajaksi. Hänet ylennettiin kenraaliluutnantiksi 1959 ja hän toimi 2. D:n komentajana 1960–1965. Tästä tehtävästä hän siirtyi eläkkeelle yli 43 vuotta kestäneen palvelusuran jälkeen. Itsenäisyyspäivänä 1980 hänet ylennettiin jalkaväenkenraaliksi ja 1989 hänelle myönnettiin Vapaudenristin suurristi. Hän sai useita muita korkeita kotimai-



**Jalkaväkirykmentti 7:n komentaja, everstiluutnantti Adolf Ehrnrooth ylennettiin everstiksi 6.7.1994, Äyräpään torjuntataistelujen riehuessa. Niitä ennen rykmentti oli torjunut vihollisen suurhyökkäystä etenkin Siiranmäessä.**

sia ja ulkomaisia kunniamerkkejä.

Ennen sotia ja joitakin vuosia niiden jälkeenkin Ehrnrooth osallistui menestyksekkäästi moniin ratsastuskilpailuihin. Hän kuului Suomen ratsastusjoukkueeseen Lontoon olympiakisoissa 1948.

Ehrnrooth toimi johtotehtävissä muun muassa Mannerheimin ratsastajapatsasvaltuuskunnassa, Sotatieteellisessä

seurassa ja Jalkaväkisäätiössä. Hänet kutsuttiin Kadettikunnan, Suomen Reserviupseeriliiton, Suomen Sotaveteraaniliiton, Savon Prikaatin Killan ja Upseeriliiton kunniajäseneksi sekä Suomen Marsalkka Mannerheimin perinnesäätiön ja metsästysmajayhdistyksen sekä Mannerheim-ristin ritarien säätiön kunniapuheenjohtajaksi.



**Helmikuussa 1998 kenraali Ehrnrooth ja kreivitär Karin-Birgitte Ehrnrooth vierailivat Tallinnassa tapaamassa Suomen-poikia, sotiemme virolaisia vapaaehtoisia. Vierailun juhlatilaisuudessa Viron tasavallan presidentti Lennart Meri luovutti kenraalille Maarjamaan ritarikunnan suurristin.**



**Suomen Sotaveteraaniliiton kunniajäsenenä jalkaväenkenraali Ehrnrooth oli usein läsnä liittopäivillä ja muissa sotaveteraanien tilaisuuksissa. Oulun liittopäivillä 1986 hän esitti tervehdyksen liittokokouksen avajaisissa, vastaanotti ohimarssin kaatosateessa ja osallistui liittujuhlaan.**



## Veteraanien rohkaisija ja tukija

Erityisen läheinen kenraali Ehrnrooth oli sotiemme veteraaneille, aseveljilleen ja sotaisarilleen. Hän tuki ja kannusti heitä monin tavoin. Eniten yhteydenpitoa oli tietenkin Mannerheim-ristin ritareihin ja JR 7:n veteraaneihin.

Sotiemme miehet ja naiset arvostivat suuresti sitä, että kenraali vielä korkeassa iässä osallistui heidän juhla- ja muihin tilaisuuksiinsa kunniavierana sekä puhujana tai tervehdyksen esittäjänä. Veteraanit tunsivat hänet auttamaan auliina ja lämminhenkisenä ihmisenä, joka merkittävästä asemastaan huolimatta oli ymmärtävä ja läheinen.

Kenraali Ehrnrooth toimi Sotaveteraanien iltahuuto -suurkeräyksen suojelijana

na 1994-95. Hänen uskollisuuttaan veteraaneja kohtaan osoittaa sekin, että hän ilmoitti toivovansa häntä myös kuolemansa jälkeen muistettavan tukemalla sotaveteraanityötä. Kenraali oli Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin ja Suomen Sotaveteraaniliiton kunniajäsen. Liitto myönsi hänelle vuoden 2004 alussa Sotaveteraanien kultaisen ansioristin.

## Selväsanaainen vaikuttaja

Adolf Ehrnroothista tuli varsinkin reservivuosinaan, jolloin virka-asema ja -työ eivät enää rajoittaneet kannanottoja ja ajankäyttöä, erittäin merkittävä kansallinen vaikuttaja. Selväsanaaisena ja vakuuttavana puhujana sekä avoimena ja värikkäänäkin mielipiteen ilmaisijana tiedonvälittimissä hän toi esiin ja tähdensi pain

okkaasti asioita, joita hän piti keskeisinä kansakunnan vaikeuksista selviytymiselle ja maamme tulevaisuudelle. Eritoten hän korosti sotiemme merkitystä itsenäisyytemme ja itsemääräämisoikeutemme turvaamisessa, kansakunnan menneisyyden tuntemisen välttämättömyyttä, maanpuolustustahdon ja -kyvyn lujittamista sekä nuorison kasvamista kantamaan vastuuta.

Vuonna 1994 ilmestyivät hänen muistelmia- ja mielipidetekoksensa Kenraalin testamentti ja Generalens testamentte. Niissä ilmaistu perussanomatoistui useissa muissa teoksissa, kirjoituksissa ja haastatteluuksissa: ”Suomi on hyvä maa. Se on puolustamisen arvoisen. Sen oikea puolustaja on Suomen kansa”. Varsinkin viime vuosina sisältyi puheisiin

ja tervehdyksiin monesti myös virke ”Jumala varjelkoon Suomea ja suomalaisia”.

Sekä Kenraalin testamentista että lukuisista keskusteluista kävi ilmi, että Adolf Ehrnrooth oli hyvin perillä Karjalan historiasta sekä kiinnostunut aluetta ja karjalaisia koskevista kysymyksistä. Hän arvosti heidän maanpuolustushenkeään, elämänuskoaansa, uhrimieltään, sitkeyttä ja urheuttaan. Pohtiessaan Karjala-kysymystä hän muistutti siitä, että rauhansopimukset jättivät rajan taakse Karjalaa, jota vihollinen ei ollut sotatoin vallannut, koska hyökkääjän tie suljettiin torjuntataisteluissa. Hän katsoi, että hänen usein lausumansa sanat ”oikeus voittaa” saattavat vielä pitää paikkansa Karjalan kysymyksessäkin – sotimatta.

## Sodan ja rauhan ajan suurmies

Adolf Ehrnroothin peruspiirteitä olivat vahva johtajuus niin sodan kuin rauhan toimissa, elinikäinen ja luja aseveljeys sekä pohjimmiltaan lämmin ja huumorintajuinen suhde kanssaihmiisiin. Häneen sopivat Jaakko Juteinin säkeet: ”Mies sodassa miehuullinen” ja ”Rauhassa on hän riemullinen”.

Suuri suomalainen on pois, mutta hänen muistonsa säilyy. Hänen esimerkkinsä ja velvoittavaa sanomansa kannustavat hänen aikalaisiaan ja vaikuttavat myös tuleviin sukupolviin.

# Jalkaväenkenraali Adolf Ehrnroothin elämäntyötä kunnioitettiin monin tavoin

**Jalkaväenkenraali Adolf Ehrnrooth siunattiin Helsingin tuomiokirkossa ja haudattiin Hietaniemen hautausmaahan 13. maaliskuuta, talvisodan päättymisen 64-vuotispäivänä.**

## Vaikuttava surujuhla

Valtiollisista hautajaisista, joissa noudatettiin sotilaallisia juhlamenoja, muodostui kaikilta osiltaan vaikuttava surujuhla. Suurta elämäntyötä kunnioitettiin monin tavoin. Tilaisuuksissa korostuivat isänmaallinen henki, puolustustahdon merkitys sekä sotiemme miesten ja naisten työn arvostaminen.

Turun ja Porin sotilasläänin edustajat olivat hautajaispäivän aamuna tuoneet vainajan tuomiokirkkoon tammiarkussa, jota verhosi kielekkeinen valtiolippu. Arkulla olivat kenraalin talvipäähine ja kunniamiekka sekä arkun edustalla arvokkaimmat hänen saamistaan kotimaisista ja ulkomaisista kunniamerkeistä. Ylimpänä oli Mannerheim-risti.

Siunaustilaisuuden alkaessa kello 10 kirkko oli täyttynyt kutsuvieraista, joista suurin osa oli sotiemme veteraaneja ja maanpuolustusväkeä, sekä muusta saattojoukosta. Arkun äärellä oli kunniaavartio ja vierellä viisi lippua vartioineen: valtiolippu, Savon Prikaatin, Uudenmaan Rakuunapataljoonan ja Panssariprikaatin joukko-osastoliput sekä jatkosodan Jalkaväkirykmentti 7:n perinnelippu. Keskeinen osuus siunaustilaisuuden ja hautaan

laskun sotilaallisissa perinmenenoissa oli Helsingin sotilasläänin ja Kaartin rykmentin henkilöstöllä sekä kadeteilla.

Kreivitär Karin-Birgite Ehrnrooth laski miesvainajansa arkulle kukkia. Karin, Hans Adolf ja Eva Ehrnrooth laskivat arkun vierelle muiden perheenjäsenten kukkalaitteen. Seppelein kunnioittivat vainajan muistoa Ehrnroothien suku, tasavallan presidentti, eduskunta, valtioneuvosto, puolustusvoimat, Mannerheim-ristin ritarit ja heidän säätiönsä, JR 7:n aseveljet ja perinetoimikunta, veteraanijärjestöt ja Kaatuneitten Omaisten Liitto, maanpuolustusjärjestöt, kenraalit reservissä ja Vapaudenristin ritarikunta. Arkun äärelle laskettiin myös Tanskan kuningattaren ja Ruotsin kuninkaan seppeleet. Veteraanijärjestöjen ja Kaatuneitten Omaisten Liiton yhteisen seppeleen laskivat Aarno Lampi, Eino Salomaa, Onni Toljamo ja Ilmi Harska sekä Pentti Lehtimäki.

Siunauksen toimitti arkkipiispa Jukka Paarma, jota avustivat kenttäpiispa Hannu Niskanen ja sotilaspastori Tapani Selin. Siunauspuheessa arkkipiispa korosti toisaalta Adolf Ehrnroothin uskollista ja uhrautuvaa kutsumustyötä sotilaana, toisaalta hänen laajaa ja syvää vaikutustaan sotiemme miesten ja naisten symbolina. Arkkipiispa totesi myös nykyään tarvittavan ihmisiä, jotka omalla esimerkillään osoittavat kansakunnan menestymiselle välttämättö-

miä suoraselkäisyyttä velvollisuudentuntoa, toisista huolehtimista, oikeudenmukaisuutta ja sisimpänsä kuulemista.

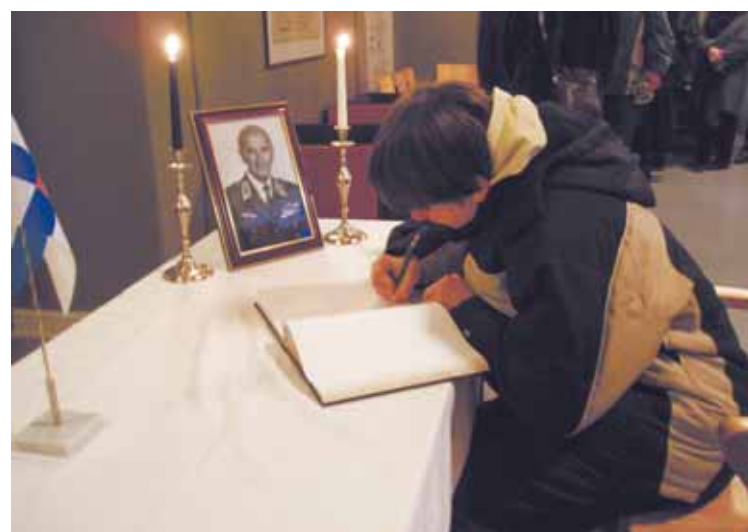
Muistopuheen piti kenraali Jaakko Valtanen. Hän luonnehti Adolf Ehrnroothin perusominaisuuksia: vakaumuksellinen, ihanteisiinsa luottava, rohkea ja alaisistaan huolehtiva sotilas, karismaattinen ja vaativa johtaja, joka osasi olla myös toverillinen ja myötäelävä ase- ja veteraaniveli. Kenraali Ehrnroothin suggestiivisissa puheissa ja omaperäisessä sanankäytössä, jotka vangitsivat kuulijan mielenkiinnon, huokuivat eettinen pohjavire ja isänmaallinen intomielinen, eetos ja paatos. Hän seurasi valppaasti aikaansa ja otti sen keskeisiin asioihin kantaa selvän sanoin. Hän oli etenkin sotiemme veteraaneille ja maanpuolustusväelle, mutta myös nuorisolle isänmaallisuuden ja tulevaisuudenuskon vertauskuva.

Siunaustilaisuuden urkurina oli diplomiurkuri Pekka Suikkanen. Saattoväki veisasi virret 577 ja 578. Oopperalaulaja Jaakko Ryhänen lauloi Oskar Merikannon laulun Oi, muistatko vielä sen virren. Ylioppilaskunnan Laulajat lauloi Heikki Klemetin hymnin Oi, kallis Suomenmaa. Kaartin Soittokunta esitti Axel von Kotherin Rukouksen ja Jean Sibeliuksen Finlandia-hymnin.

Everstilutnantti Hans Adolf Ehrnrooth ja seitsemän kenraalia kantoivat arkun kirkosta ruumisautoon. Tämän vaiheen surumusiikkina oli



**Hautaussaatto on saapunut Hietaniemen Sankariaukiolle, jonka vierellä kenraalin hauta sijaitsee.**



**Suuren sotilaan ja kansallisen vaikuttajan muistoa kunnioitettiin monin tavoin. Nimensä surunvalittelukirjaan kävivät kirjoittamassa lukuisat yhteisöt sekä tuhannet kansalaiset, sekä vanhat että nuoret.**

soittokunnan soittama Narvan marssi. Kirkon edustalla olivat Kaartin rykmentin asettama kunniamakppania sekä veteraaniliittojen ja Kaatuneitten Omaisten Liittojen liput kadettivartioineen. Kun autosaatue lähti liikkeelle Unioninkadulla, soittokunta soitti Sibeliuksen Jääkärien marssin.

## Haudan lepoon

Autosaattue eteni verkalleen Suomen marsalkka Mannerheimin ratsastajapatsaalle, jonka kohdalla se pysähtyi tuokiksi, ja jatkoi matkaa Hietaniemen hautausmaan portille. Saattueen reitin varrella seisoi jalkaväenkenraalille kunnioitustaan osoittamassa toista-



**Hautajaismenojen päätyttyä luovutettiin arkku peittänyt kielekkeinen valtiolippu vainajan pojalle, everstiluutnantti Hans Adolf Ehrnroothille.**

kymmentä tuhatta henkeä.

Hautausmaan portilta saattojoukko kulki jalan Sankari-  
aukiolle, jonne osa siitä ryhmityi. Läheisten joukko saattoi everstiluutnantti Ehrnroothin ja kenraalien kantaman arkun aukiolta etelään johtavalle käytävälle, jonka varrella, lähellä marsalkka Mannerheimin hautakiveä ja sankarihautoja, kenraali Ehrnroothille oli varattu hautapaikka. Kadetit nostivat arkulta kenraalin päähineen ja miekan sekä lipun, joka tilaisuuden päättyessä luovutettiin laskostettuna vainajan pojalle, everstiluutnantti Ehrnroothille. Hän ja kenraalit laskivat arkun hautaan soittokunnan soittaessa Suomalaisen ratsuväen marssia ja kunnialaukusten kajahtaessa. Perheenjäsenet laskivat kukkia hautaan. Kirkosta tuodut kukkalaite ja seppeleet asetettiin haudalle. Signalistiryhmä soitti puolustusvoimien iltasoiton. Kenraali oli päässyt viimeiseen iltahuutoonsa.

Iltapäivällä oli Ritarihuoneella muistotilaisuus, johon kreivitär Karin-Birgitte Ehrnroothin kutsumina osallistui vainajan sukulaisia, sotiemme veteraaneja, kenraalikuntaa, maanpuolustus- ja perinneyhteisöjen edustajia sekä kenraali Ehrnroothille muutoin läheisiksi käyneitä henkilöitä. Karin Ehrnrooth muisteli isäänsä. Hans Adolf Ehrnroothin muistopuheenvuoro sisälsi myös perheen kiitokset jalkaväenkenraalin muiston kunnioittamisesta. Ehrnroothien suvun puheenvuoron käytti varatuomari Jan Ehrnrooth. Kenraaliluutnantti R. W. Stewen toi muistopuheessaan esiin, kuinka kenraali Ehrnroothin elämää ja toimintaa ohjasivat voimakkaasti isänmaallisuus, johtajuus ja rohkeus. Mannerheim-ristin ritarien ja säätiön edustajana puhui ritari numero 16 Pentti Iisalo sekä Jalkaväkirykmentti 7:n aseveljien ja perinnetoimikunnan edustaja-

na metsäneuvos Antti Malmberg. Tilaisuudessa soitti Kaartin Soittokunta sekä lauloivat Kaaderilaulajat ja Brahe Bjäknar. Arkkipiispa Paarma luki siunauksen ja juhlaväki lauloi säkeitä virrestä 342.

Hautajaispäivänä ja viime sunnuntaina tuhannet kansalaiset kävivät kenraali Ehrnroothin haudalla. Useat heistä laskivat kukkia tai sytyttivät tuomansa kynttilän.

#### Kenraalin muisto säilyy

Monet tuhannet kansalaiset ja lukuisat yhteisöt kunnioittivat vainajan muistoa kirjoittamalla viitenä hautajaispäivää edeltäneenä arkipäivänä nimensä surunvalittelukirjoihin, jotka olivat esillä Helsingin varuskunnan päävartiossa ja Turun kaupungintalossa.

Kenraali Ehrnrooth oli ilmoittanut tahtovansa, että hänen muistoaan tulee voida kunnioittaa myös tukemalla sotaveteraanityötä. Tällaista muistamista varten Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiössä on hänen nimikkorahastonsa, jonka tilejä kansalaiset ja yhteisöt ovat kartuttaneet.

Surunvalittelukirjojen teksteistä ja nimikirjoituksista, saattoreitin varteen kokoontuneen ja haudalla käyneen väkijoukon ikärakenteesta sekä tiedonvälittimien tallentamisesta haastatteluista käy selvästi ilmi, että jalkaväenkenraali Ehrnroothin elämäntyö ja kannanotot ovat herättäneet suurta kiinnostusta ja arvontoa myös nuorison keskuudessa. On syytä uskoa, että Adolf Ehrnroothin muisto säilyy polvesta polveen sekä että tätä kautta jälkipolvet muistavat sotiemme ja niiden veteraanien työn merkityksen ja vaalivat arvokkaita kansallisia perinteitä.

Tekstit: Simo Kärävä  
Kuvat: Puolustusvoimat,  
Suomen Sotaveteraaniliiton  
arkisto ja Hannu Kärävä

## Kuolleita

### Jorma Rautsi 1920–2004

Asessori Jorma Rautsi kuoli 83 vuotiaana Turussa 20. helmikuuta. Hän syntyi 20. kesäkuuta 1920 Kymissä, josta perhe vielä samana vuonna muutti Raumalle, missä hän vietti ”juniorivuotensa”. Koulunkäynnin ohella Jorma Rautsi osallistui monipuoliseen harrastustoimintaan. Hänen sydäntään lähimpänä oli partiotoiminta, johon hän uhrasi paljon aikaa toimien vartio- ja osastonjohtajana Rauman Partiopojat –järjestössä. Ansiokkaasta partiotoiminnasta hänelle myönnettiin Mannerheim-solki sekä SPPL:n ja RPP:n kulta-aiset ansiomerkit.

Talvisodan sytyttyä Jorma Rautsi ilmoittautui vapaaehtoiseksi. Vuoden 1940 alusta hänet komennettiin aliupseerikurssille Kuurilaan, jonne oli komennettu vapaaehtoisia eri rintamaloikoilta. Väli-  
rauhan aikana ennen asevelvollisuusajan täyttymistä hänet komennettiin RUK:n kurssille Niinisaloon. Jorma Rautsi jäi puolustusvoimien palvelukseen ja hänet nimitettiin Kanta-Hämeen suojeluskuntapiirin sotilasohjaajaksi.

Jatkosodan sytyttyä Rautsi komennettiin JR 44:n pst. joukkueen johtajaksi. Asemasodan jatkuessa hän ilmoittautui Kadettikouluun kurssille numero 27. Kadettikoulun suoritettuaan Jorma Rautsi määrättiin kompanianpäälliköksi. Sodan aikana hän haavoittui kolmesti.

Vuonna 1946 Rautsi erosi puolustusvoimien palveluksesta ja siirtyi liike-elämän palvelukseen, joissa tehtävissä hän toimi vuoteen 1970. Vuonna 1970 hänet kutsuttiin Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiri ry:n toiminnanjohtajaksi. Jorma Rautsin aikana aikaisemmin perustettujen 15 sotaveteraanijhdistyksen lisäksi perustettiin 10 uutta yhdistystä. Hänen aloitteestaan ja toimestaan perustettiin myös Varsinais-Suomen sotaveteraanien huolto- ja tukiyhdistys. Runosmäkeen rakennettiin vaikeassa asun-  
tilanteessa oleville sotaveteraaneille kaksi 9 kerroksista vuokrataloa, joissa on yhteensä 101 asuntoa. Kuntoutus- ja seuramatkojen järjestäminen ympäri Eurooppaa aloitettiin koko maan sotaveteraaneille

ja heidän läheisilleen. Varsinais-Suomen sotaveteraanien huolto- ja tukisäätiö aloitti sosiaalisen tuen jakamisen vaikeuksissa oleville sotaveteraaneille. Varoja hankittiin perustamalla kolme konebingsohallia, Turun satamaan var-  
tioitu autojen pysäköintipaikka ja Sauvoon leirintäalue Sarapisto. Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin joululehden toimittaminen toimi mallina myös muille sotaveteraanipiireille.

Sotilasarvoltaan Jorma Rautsi oli kapteeni. Sotaisista ansioista Jorma Rautsille on myönnetty VR 3 tlk, VR 4 tlk, VR 4 mk (kahdesti) ja VM2. Asessorin nimen ja arvon hän sai 1974, SVR R 1 hänelle myönnettiin vuonna 1980.

Veljemme ja ystävämme on poissa. Jorma Rautsin johtotähti oli nuoruudesta asti hänen kaikissa tomissaan: Koti – Uskonto – Isänmaa.

TIMO KAIRA

## Liiton toiminnanjohtaja vaihtuu



**Markku Seppä**

Suomen Sotaveteraaniliiton toiminnanjohtajana vuodesta 1994 työskennellyt yhteiskuntatieteiden maisteri Jaakko Valve (65) siirtyy eläkkeelle 1.5.2004.

Jaakko Valve jatkaa edelleen liiton edustajana mm. Kuntoutus- ja liikuntakeskus Peurungan säätiön hallituksen jäsenenä, Punkaharjun Kuntoutussairaalan säätiön valtuuskunnan jäsenenä, Maailman Veteraani-

järjestön (World Veterans Federation) valtuuston jäsenenä, Syväriltä Kannakselle filmien Tuki ry:n hallituksen jäsenenä sekä jäsenenä Valtiokonttorin sotilasvamma- ja veteraaniasiain neuvottelukunnassa.

Liiton toiminnanjohtajaksi ja sotaveteraani-lehden päätoimittajaksi on 1.5.2004 alkaen nimitetty **Markku Seppä** (49). Aikaisemmin Markku Seppä on toiminut vuodesta 1980 järjestötehtävissä Hankkijassa ja vuodesta 1993 Sotaveteraaniliiton Iltahuuto-suurkeräyksen keräyspäällikkönä ja järjestösihteerinä sekä vuodesta 1995 lähtien järjestöpäällikkönä ja liiton toiminnanjohtajan varamiehenä.

### Kirkkopyhä sotiemme veteraaneille 25.4.2004

Veteraanijärjestöjen hengellisen toiminnan neuvottelukunta on lähettänyt suomenkielisille luterilaisille seurakunnille vetoituksen, että ne järjestäisivät Kansallisen veteraanipäivän läheisyydessä olevana sunnuntaina erityisesti sotiemme veteraaneille kohdistun kirkkopyhän yhteistyössä veteraanijärjestöjen kanssa.

Samana sunnuntaina kannetaan kirkoissa kolehti sotiemme veteraanien keskuudessa tehtävään hengelliseen työhön.



## Kansallinen veteraanipäivä 2004 Porissa

Porin kaupunki järjestää 2004 Kansallisen veteraanipäivän valtakunnallisen päätapahtuman 26.–27.4. Varsinainen juhlapäivä on tiistaina 27.4.

**Ohjelma on seuraava:**

**10.00 lipunnosto**

**10.45 hartaustilaisuudet** Karhuhallissa ja ortodoksikirkossa

**11.30 – 13.00 lounastarjoilu** Karhuhallissa

**13.30 – 14.50 pääjuhla**

**15.00 päätöskahvit**

Maanantaina, 26.4. järjestetään halukaille tutustumisia Porin nähtävyyksiin.

Teljän kirkossa järjestetään ”Kertokaa lapsille Isänmaasta” tapahtuma klo 13.00. Ohjelma sisältää lausuntaa ja musiikkia.

**Maanantaina Karhuhallissa vietetään asemiesiltaa kevyemmän yhdessäolon merkeissä.**

Varsinaisen juhlapäivän päätteeksi. 27.4. on mahdollisuus osallistua Porin kaupunginorkesterin Sinfoniettan ja Satakunnan Sotaveteraanikuoron konserttiin Porin Promenadikeskuksessa alkaen klo 19.00.

## Kansallisen veteraanipäivän valtakunnallinen pääjuhla 27.4.2004

**Pori, Karhuhalli 13.30–14.50**

**Alkusoitto:**

Satakunnan Sotilassoittokunta

**Seppelpartioiden lähettäminen:**

Kenttäpiispa Hannu Niskanen, Narvan marssi

**Tervehdyssanat:**

Kaupunginjohtaja Martti Sinisalmi

**Musiikkiesitys:**

Sari Nordqvist

**Juhlapuhe:**

Maaherra Rauno Saari

**Tanssiesitys:**

Liisa Nojosen tanssikoulu

**Valtioneuvoston tervehdys:**

Pääministeri Matti Vanhanen

**Finlandia:**

Satakunnan Sotilassoittokunta, Porin Mies-Laulu

**Puolustusvoimien tervehdys**

**Veteraanin iltahuuto:**

Satakunnan Sotilassoittokunta

Satakunnan Sotaveteraanikuoro

**Veteraanien sana:**

Pankinjohtaja Risto Ruskokivi

**Maamme:**

Kuorot, soittokunta, yleisö

**Kunniamerkit**

## Kilpailukutsu

Kymenlaakson Sotaveteraanipiiri ry ja Shakkiympyrät ry, Hamina järjestävät **Suomen Sotaveteraaniliiton 13.**

**shakkimestaruuskilpailut** Haminassa Reserviupseerikoulussa 6. – 10.9.2004.

Mikäli osanottajia on korkeintaan 10, pelataan täydellinen turnaus. Muutoin 7- tai 5-kierroksinen vajaakierroskilpailu osanottajamäärästä riippuen.

Mestaruuskilpailuun voivat osallistua Sotaveteraaniliiton sääntöjen mukaan sotaveteraani-yhdistysten varsinaiset jäsenet ja avoimeen sarjaan muut sotiemme veteraanit.

**Ilmoittautumiset** on lähetettävä 15.08.2004 mennessä Kymenlaakson Sotaveteraanipiiriin, osoite: Saarenonkatu 7 A 5, 45200 Kouvola, faxi (05) 375 3383 ja sähköpostiosoite: kymenlaakson.svp@sotaveteraaniliitto.fi

Ilmoittautumisen yhteydessä on mainittava nimi, osoite, henkilötunnus ja jos tulee omalla autolla, sen rekisterinumero.

**Osanottomaksu** on 25 euroa, joka pyydetään maksamaan 30.8.2004 mennessä Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin tilille KSOP 575 001 – 269258, tiedonanto-osaan merkintä, shakki 2004.

Jokaiselle osanottajalle lähetetään viikko-ohjelma ja ajo-ohjeet erikseen.

Saapuminen RUK:n ja ilmoittautuminen 06.09 klo 11 mennessä, jonka jälkeen majoittuminen.

Avajaiset ohjelman mukaan klo 12.00 ja lounas klo 12.45.

1. pelikierros 06.09 klo 13.30 – 16.30 ja viimeinen kierros 10.9. klo 08.30 – 12.00.

Päättäjäiset ja palkintojenjako ovat RUK:ssa klo 13.00.

Osanottajille on varattu majoitus RUK:ssa ja ruokailumahdollisuus varuskunnan ruokalassa.

**Tiedustelut** piiristä

Toivo Hartikainen 0400 655 283.

**TERVETULOA HAMINAAN**

Kymenlaakson Sotaveteraanipiiri ry  
Shakkiympyrät ry, Hamina  
Suomen Sotaveteraaniliitto ry

## Kilpailukutsu

**Suomen Sotaveteraaniliiton SM-golf**

**Aika:** 25.8.2004 klo 10.00 alkaen

**Paikka:** Laukaan Peurunkagolf Laukaa

**Sarjat:** Miehet, LP/scratch/18, sotaveteraaniyhdistysten varsinaiset jäsenet mestaruuskilpailu. PB/18 sotaveteraaniyhdistysten varsinaiset jäsenet.

Naiset, PB/18 sotaveteraaniyhdistysten ja naisjaostojen varsinaiset jäsenet sekä varsinaisten jäsenten puoliset, mestaruuskilpailu.

Joukkuekilpailu LP/scratch/18 kolmimiehisin joukkuein

**Pelattava Tee:** Miehet punainen kaikissa sarjoissa

**Pelipäivän ohjelma:** klo 8.30- ilmoittautuminen, 9.30- kilpailun info, 9.40- lipun nosto, 10.00- lähtö 1. teeltä, 15.00- sauna ja ruokailu, 17.00- palkintojen jako

**Ilmoittautuminen** Laukaan Peurunkagolfiin viimeistään 1.8.2004 mennessä puh (014) 337 7300 tai e-mail: caddiemaster@lpg.inet.fi sekä postitse Laukaan Peurunkagolf Oy, Valkolantie 68 41350 Laukaa

Ilmoittakaa: sotaveteraanipiiri ja yhdistys, golf-seura, tasoitus ja sarja sekä yhteystiedot. Joukkuekilpailuun pelaajat nimettävä etukäteen. Piirillä voi olla useampiakin joukkueita.

**Kilpailumaksu** on 40,00 euroa/henkilö sisältää: kilpailun, tulospalvelun, kilpailunjohtajan, saunan ja keittolounaan.

Tiistain 24.8.2004 harjoituskierron hintaan 20,00 euroa/henkilö.

**Tasoitus:** Ilmoittautumishetken mukaan. Max tasoitus miehillä 31 schp (slope pun) naisilla 39 schp (slope pun) Omat golfautot sallitaan.

**Lähimmät yöpymispaikat:** Kylpylähoti Peurunka puh (014) 839 6300, Hotelli Vuolake Laukaa puh (014) 833 002, Hotelli Keitele Suolahti puh 014-541061, Hotellit Aleksandra ja Jyväshovi Jyväskylä 020123 4640

**TERVETULOA PEURUNKAGOLFIIN**

Keski-Suomen Sotaveteraanipiiri ja Laukaan Peurunkagolf Oy

## Kilpailukutsu

Helsingin Seudun Sotaveteraanipiiri ry järjestää **Suomen Sotaveteraaniliiton lentopallomestaruuskilpailut** Helsingissä keskiviikkona 26.5.2004 yksipäiväisenä.

**Paikka:** Pasilan Urheilutalo, Radiokatu 22 Helsinki

**Ilmoittautuminen:** Ilmoittautumiset viimeistään 26.4.2004 mennessä Helsingin Seudun Sotaveteraanipiirille osoite: Mannerheimintie 93 A 00270 HELSINKI Fax 09 477 3957

**Sarjat:** Ottelut pelataan yhdessä sarjassa, joka on liiton mestaruuskilpailu. Kilpailuihin saavat osallistua yhdistysten varsinaiset jäsenet. Joukkueiden tulee lähettää pelaajien nimet ja syntymäajat ilmoittautumisten yhteydessä tarkistuksia varten. Kilpailuohjeet ja otteluohjelma lähetetään osanottajille ilmoittautumisten päätyttyä.

**Osanottajamaksu:** Osanottomaksu 70 euroa / joukkue maksetaan ilmoittautumisen yhteydessä Helsingin Seudun Sotaveteraanipiirin tilille Nordea 123830 - 227237

Kilpailupaikalla on kahvio, josta saa myös ruoka-annoksia omakustanteisesti.

Kukin joukkue varaa itse tarvittavan majoituksensa.

Turnauksessa noudatetaan liiton hallituksen joulukuussa 2003 hyväksyttyjä sääntöjä. ( Mm. vajaalla joukkueella pelaaminen on sallittua. )

**Lisätietoja:** Jaakko Estola puh (09) 485 998, 0400 - 995524

**TERVETULOA PELAAMAAN LENTOPALLOA HELSINKIIN**

Helsingin Seudun Sotaveteraanipiiri ry



## Mannerheim-kokoelma Päivölän Kansanopistoon



**Mannerheim kokoelman kerääjä kirjastonjohtaja Olavi Liukkonen tarkastelee kokoelmaansa Päivölän Kansanopiston esittelytiloissa. Kuva: Pekka Ruusukallio**

Kirjastonjohtaja **Olavi Liukkonen** Suomen marsalkka Mannerheimia koskeva kokoelma siirrettiin Tykölän kartanosta Päivölän Kansanopiston tiloihin Valkeakoskelle 28. helmikuuta.

Kirjastonjohtaja Olavi Liukkonen on vuosikymmenten ajan kerännyt Suomen marsalkka **Carl Gustav Emil Mannerheimin** elämää, hänen sukuaan ja Mannerheimristin ritareita koskevan kokoelman. Keräämisen aloitti jo Liukkonen isä 1930-luvulla. Kokoelmaan kuuluu kirjoja, lehtiä, lehtiartikkeleita, ääninauhuja, videoita, mitaleita, kuvia, postimerkkejä ja muita esineitä. Kokoelmassa on noin 8 000 nimikettä.

Kokoelma on ollut Tykölän kartanossa Valkeakoskella. Vanhojen rakennusten tilat eivät kuitenkaan soveltuneet arvokkaan materiaalin säilytykseen. Ne eivät myöskään olleet riittävän palo- ja murtoturvallisia.

Päivölän Kansanopiston johtokunta päätti ottaa kokoelman kiitollisuudella vastaan. Päivölän Kansanopisto saneerasi kokoelmalle so-

pivat tilat ja sai tähän työhön sekä julkista että yksityistä rahoitusta. Kansanopiston omia varoja ei saneeraukseen käytetty. Kokoelman kokoonpano- ja esillepanotyö on tehty kokonaisuudessaan talkootyönä. Hankeen tukijayhteisöinä ovat olleet Etelä-Pirkanmaan veteraani- ja reserviläisyhteisöt. Myös Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiö tuki hanketta.

Avajaisjuhlassa, jossa oli paikalla arvovaltainen kutsuvierasjoukko, juhlapuheen piti asessori, reservin majuri **Erkki Sutela**. Hän sanoi muun muassa ”Tänään meillä on täällä Päivölän kummuilla täysi aihe osoittaa kiitollisuuttamme emeritus kirjastonjohtaja Olavi Liukkoselle, joka nyt – vuosikymmenten uutteran, sitkeän ja paljon asiantuntemusta vaatineen keräystyön jälkeen siirtää Tykölästä Päivölän Kansanopiston haltuun ja hoitoon poikkeuksellisen laajan Mannerheim-kokoelmansa, joka edelleen kantaa Olavi Liukkonen nimeä. Kirjastonjohtaja Liukkonen on uhraannut koko vapaa-aikansa tälle työlle vuosikymmenien

ajan. Hän on aina korostanut adoptio-isänsä osuutta tämän projektin ja kokoelman syntymisessä...Olavi peri isän usko ja luottamuksen sotamarsalkkaan ja halusi tietää mahdollisimman paljon. Hän on usein kertonut, että jatkosodan vaikeina päivinä hän luotti isän opetukseen: ”Niin kauan kuin Mannerheim kestää, kestää Suomikin...Vanhana veteraanina mieleeni palautui suomalaisten miesten ja naisten isänmaallinen joukkoliike kesällä 1938 Karjalan kannaksen linnoitustöihin. Mannerheim-kokoelman pystyttäminen tunnettiin täällä tärkeäksi. Siihen ei Toijalan ja Valkeakosken reserviläisiä tarvinnut kysyä. ....Olavi Liukkonen on tehnyt historiallisen työn, samoin Päivölän Kansanopisto. Olemme vakuuttuneet siitä, että täällä tahdotaan ja täällä osataan parhaalla mahdollisella tavalla jatkaa työtä rakkaan isänmaamme parhaaksi. Marsalkka on viitoittanut meille tien.”

Kenraaliluutnantti **R.W. Stewén** Suomen Marsalkka Mannerheimin perinnesäätiön puheenjohtajana ja Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja ry:n hallituksen jäsenenä lausui lämpimät ja arvostavat kiitokset kirjastonjohtaja Olavi Liukkoselle kokoelman keräämisestä ja Päivölän Kansanopistolle kokoelman vastaanottamisesta ja säilyttämisestä.

Mannerheim-suvun päämies kreivi **C.G. Mannerheim** kiitti kirjastonjohtaja Olavi Liukkosta mittavasta keräystyöstä ja Päivölän Kansanopistoa kokoelman säilyttämisestä sekä julisti kokoelman avatuksi. Suomen Sotaveteraaniliiton tervehdyksen avausjuhlaan toi liiton puheenjohtaja **Aarno Lampi**.

Kokoelmasta kiinnostuneet ryhmät voivat tutustua siihen ja saada haluamansa oheispalvelut sopimalla asiasta Päivölän Kansanopiston kanssa puhelin (03) 5436 403 tai sähköpostilla toimisto@paivola.net

## Suomen Sotahistoriallinen Seura kutsui kunniajäsenen

Suomen Sotahistoriallisen Seuran vuosikokous pidettiin Sotamuseossa 26. helmikuuta. Kokouksen puheenjohtajana toimi everstiluutnantti **Antti Juutilainen**. Seuran puheenjohtajaksi valittiin edelleen everstiluutnantti, valtiotieteen maisteri **Ari Raunio**. Hallituksen muiksi jäseniksi valittiin professori **Ohto Manninen**, dosentti **Eero Elfvingren**, varatuomari **Heikki Pohjolainen**, toimituspäällikkö **Pekka Saloranta**, eversti **Ahti Lappi**, komentaja **Ove Enqvist**, valtiotieteen tohtori

**Esko Vuorisjärvi**, everstiluutnantti **Pasi Kesseli**, filosofian maisteri **Markku Melko**, sihteeri **Pirjo Pesonen**, diplomi-insinööri **Carl-Fredrik Geust** ja filosofian tohtori **Lasse Laaksonen**. Hallitus valitsi puheenjohtajakseen dosentti Elfvingrenin. Vuosikokous päätti kutsua seuran kunniajäseneksi valtiotieteen tohtori, eversti **Vilho Tervasmäen**. Kokouksen jälkeen evl Raunio piti esitelmän aiheesta ”Kesän 1944 suurhyökkäys oli Suomen sotilaalliselle johdolle yllätys”.

## Reserviläisliiton veteraanityön opas ilmestynyt



Veteraanityön innoittamana hän kirjoitti veteraanityöhön oppaan ”Hoivatkaa, kohta poissa on veljet”, joka perustuu hänen kokemuksiinsa käytännön auttamistyöstä. Opas on tarkoitettu kaikille Reserviläisliiton jäsenyhdistyksille.

Oppaan julkistamistilaisuus pidettiin 25. päivänä helmikuuta Reserviläisliiton tiloissa. Opas jaettiin kaikille Reserviläisliiton 356 yhdistyksille helmikuun loppuun mennessä.

Sotaveteraaniliitto tilasi opasta 500 kappaletta jaettavaksi kaikille piireilleen ja yhdistyksilleen sekä kaikille sosiaalineuvojilleen. Opas on käyttökelpoinen työkalu ylläpidettäessä ja käynnistettäessä tukitoimintaa paikkakunnan sotaveteraaniiyhdistyksen ja reserviläisyhdistyksen välillä. Opas on jaettu kaikille Sotaveteraaniliiton piireille ja yhdistyksille maaliskuun aikana.

**R**eserviläisliitto entinen Reservin Aliupseerien Liitto on viime vuosina ottanut ohjelmaansa veteraanien tukemisen. Veteraanien tukeminen on noussut yhdeksi Reserviläisliiton toiminnan painopistealueeksi. Liiton yhdistyksistä kolme neljäsosaa ilmoitti viime vuonna olevansa mukana veteraanityössä tavalla tai toisella.

Tämän työn ohjaamiseksi ja koordinoimiseksi liittoon perustettiin pari vuotta sitten veteraaniihdistysohjausryhmä. Sen puheenjohtajana toimii Juuan Sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja **Jarmo Tolvanen**.



**Reserviläisliiton oppaan julkistamistilaisuus Reserviläisliiton tiloissa. Vasemmalta Reserviläisliiton puheenjohtaja Matti Nieminen, toiminnanjohtaja Olli Nyberg, seisomassa oppaan tekijä Jarmo Tolvanen, Reserviläisliiton kunniapuheenjohtaja Kalevi Tili, toiminnanjohtaja Soili Mylly Rintamaveteraaniliitosta, kuvassa selin liittosihteeri Pirjo Jaakola Rintamaveteraaniliitosta, toiminnanjohtaja Jaakko Valve Suomen Sotaveteraaniliitosta ja toimitusjohtaja Reino Toivio Rintamaveteraaniliitosta.**



## Sotaveteraaniviikko avattiin juhlavasti Raumalla

Talvisodan päättymispäivän mukaan ajoitettu valtakunnallinen Sotaveteraaniviikko käynnistyi Rauman Seudun Sotaveteraanit ry:n 45-vuotisjuhlassa Raumalla. Sotaveteraaniviikon tunnus on tänä vuonna: Yhdessä kestimme – yhdessä kestimme. Se kertoo yhä lisääntyvästä tuen tarpeesta ikääntyneille veteraaneille. Raumalla puhunut Suomen Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja **Aarno Lampi** korosti, että veteraanien ikääntyminen ja siitä johtuva vaikeus selvitä itsenäisesti edellyttää, että rintamaveteraanien ja heitä hoitavien omaisten elinoloihin, kuntoon ja terveyteen sekä jaksamiseen kiinnitetään entistä enemmän huomiota.

”Me olemme esittäneet rintamaveteraaniasia neuvottelukunnalle uuden konseptin veteraanien kuntoutukseen. Sen pohjana on jokaista veteraania koskeva vuotuinen lääkärintarkastus, jonka perusteella veteraaneille laaditaan yksilöllinen kuntoutusohjelma. Olennaista on, että kuntoutuskäsittettä laajennetaan käsittä-

mään kaikkia kotona selviytymistä koskevia asioita”, Lampi korosti.

### Kuntoutukseen tarvitaan tasokorotus

Uuden konseptin toteuttamiseen tarvitaan Lammen mukaan runsaan kahdeksan miljoonan euron tasokorotus. Järjestön ykköstavoite on parantaa myös veteraanien lähipiirien osallistumista kuntoutukseen. ”Me keskitämme tähän nyt voimavaramme”, Lampi sanoi.

### Tauno Siltavuorelle liiton kultainen ansioristi

Juhlassa kiinnitettiin Suomen Sotaveteraaniliiton kultainen ansioristi **Tauno Siltavuoren** rintaan. Muutama vuosi sitten Raumalle muuttanut Siltavuori toimi parikymmentä vuotta Jämsän Sotaveteraaniyhdistyksen puheenjohtajana ja on monin tavoin ollut mukana sotaveteraanityössä. Siltavuori osallistui talvisotaan Karjalan kannaksella ja oli mukana myös jatko- ja Lapinsodassa. Koko Suomi oppi tuntemaan hänen kasvonsa Iltahuutoke-



**Rauman Seudun Sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja Vaito Valpio ja hallituksen jäsen Antti Högman ottamassa vastaan liiton edustajien tervehdystä. Kuva: Väinö Kiltti**

räyksen julisteesta ja televisio-mainoksista 1994-95.

Satakunnan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Risto Tuominen** palautti kuulijain mieliin talvisodan alkuhetket. Neuvostoliitto vaati Saksan kanssa sopimansa etupiirijaon mukaisesti Suomelta ja Baltian mailta alueita ja tukikohtia. Baltian maat suostuivat, mutta Suomi ei. Suomi säilytti itsenäisyytensä, mutta Baltian maat joutuivat vuosikymmeniksi miehityksiksi. Suomi kävi puolustustaistelunsa yksin ylivoimaista vihollista vastaan. ”Talvisodan veteraanit 1890-luvulla

syntyneistä 1921-syntyneisiin osoittivat, että monikymmentä kertainen ylivoima voidaan torjua - jos on sisua, peräänantamattomuutta ja itsensä ylittämisen tahtoa - tuota kuuluisaa suomalaista sisua. Suomen Talvisota 64 vuotta sitten oli 105 vuorokautta kestänyt sankaritarina, jota suuri maailma ihmettelee vieläkin. Kansallinen yhteenkuuluvuus ja yksimielisyys sekä maanpuolustustahto kasvoivat voimaksi, joka tunnetaan termillä ’talvisodan henki’”, sanoi Tuominen.

Puheensa lopuksi Tuominen onnitteli juhlijaa Rauman

Seudun Sotaveteraanit ry:tä 45-vuotisesta menestyksellisestä toiminnasta. ”Merkittävä asia yhdistyksen historiassa on se, että Rauman yhdistys oli Säky-län, Kankaanpään ja Huittisten sotaveteraaniyhdistysten kanssa perustamassa Satakunnan Sotaveteraanipiiriä Porissa pidetyssä kokouksessa 15.6.1966. Rauman yhdistyksen edustajina olivat Teuvo Rahkonen ja Into Riihivainio”, Risto Tuominen kertoi.

VÄINÖ KILTTI



**Suomen suurlähetystön tilat olivat Sotaveteraaniviikon päätösjuhlan vieraista viimeistä paikkaa myöten täynnä.**



**Juhlassa luovutettiin ansiomerkkejä. Tauno Ahtilalle ojenettiin Sotaveteraanien kultainen ansioristi, Eila Swan, Maria Svartsjö ja Lauri Blomfeldt saivat kultaisen ansiomerkkin, Topi Tiaiselle luovutettiin Sotaveteraaniliiton ansiomitäli ja Lars Aschan ja Anita Nygård saivat sotaveteraanien ansioristi. Ansioristin saanut Stigbjörn Tötterström puuttuu kuvasta.**

## Sotaveteraaniviikko päätettiin Tukholmassa

Tukholmassa juhlistiin 12. maaliskuuta 38. sotaveteraaniviikon päätösjuhlan merkeissä. Juhla oli samalla Ruotsin Sotaveteraanipiirin ja Tukholman sotaveteraanien 35-vuotisjuhla sekä JR 200 Aseveliyhdistyksen 50-vuotisjuhla.

Juhlapäivä alkoi Tukholman suomalaisessa kirkossa pidetyllä jumalanpalveluksella. Siinä saarnasi rovasti **Kauko Sainio** ja liturgina toimi rovasti **Pekka Turunen**. Jumalanpalveluksen jälkeen laskettiin seppeleet muistolaatoille.

Suomen Tukholman suurlähetystössä pidetyssä juhlassa vieraat toivotti tervetulleeksi suurlähettiläs **Pertti Torstila**. Hän kertoi suurlähetystön rakennuksen rakennetun sotilaiden vanhan harjoituskentän viereen, jolla kentällä Ruotsin suurvalta-aikana myös suomalaiset sotilaat ovat

harjoitelleet.

Ruotsin Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Tauno Ahtila** kertoi piirin 35-vuotisesta taipaleesta. Alussa oli vain kaksi sotaveteraaniyhdistystä Tukholma ja Göteborg. Piiri oli nimeltään Skandinavian piiri, johon toivottiin myös ruotsalaisten ja norjalaisten vapaaehtoisten liittymistä. Vuonna 1976 piiri liittyi jäsenenä Suomen Sotaveteraaniliittoon. Piirin puheenjohtajana toimi tuolloin **Axel Ax**. Tällä hetkellä piiriin kuuluu 19 yhdistystä, joissa on noin 1 600 jäsentä.

Juhlivien yhdistysten puheenjohtajat **Seppo Kivisaari** ja **Kalju Valdmaa** kertoivat omien yhdistystensä toiminnasta.

Juhlan musiikillisesta puolesta vastasivat Laivaston Soittokunta, jota johti yliluutnantti **Pekka Roito**, oopperaulaja **Mikko Pulkkinen** ja

viulusooloja esittänyt **Alfred Pisuke**, jota säesti **Lasse Zilliacus**.

Tervehdyksiä esittivät kenraalimajuri **Kari Siiki** Suomen puolustusvoimista, kenraalimajuri **Björn Andersson** Ruotsin puolustusvoimista, puheenjohtaja **Olavi Soikkonen** Sotainvalidien Ruotsin piiristä, rovasti Pekka Turunen Tukholman suomalaisen seurakunnan ja **Fritz Bergman** ruotsalaisten vapaaehtoisten ja Ruotsin piirin yhdistysten puolesta.

Juhlapuheen piti Suomen Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja **Aarno Lampi**. Juhlan päätössanat esitti **Heikki Lirberg**, joka kiitti esiintyjä, järjestäjiä ja yleisöä. Ensi kertaa Suomen rajojen ulkopuolella vietetty sotaveteraaniviikon päätösjuhla aloitettiin yhteisesti laulettuna liiton kunniamarssilla *Marssilaululla* ja päätettiin *Maamme-lauluun*.



Sotaveteraanien kultaisen ansioristin saajat



Sotaveteraaniliiton ansiomitalin saajat

## Ratsuväen koulutuskeskus Mäntyharjulla

Kesällä 1944 pian Viipurin menettämisen jälkeen siirrettiin Lappeenrannassa toiminut Ratsuväen Koulutuskeskus Mäntyharjun kirkonkylän läheisyyteen. Tärkeimpänä syynä Ratsuväen Koulutuskeskuksen siirtoon Mäntyharjulle oli venäläisten suurhyökkäyksen edistyminen Viipurin tasalle. Myös Mikkelin läheisyys lienee vaikuttanut, palvelihan koulutuskeskuksen toiminta myös Päämajan suojaamista.

Mäntyharjulla koulutuskeskus toimi 4. heinäkuuta alkaen Kotijoukkojen esikunnalle alistettuna. Huollossa koulutuskeskus tukeutui Suur-Saimaan Suojeluskuntapiiriin Esikuntaan. Ratsuväen Koulutuskeskus alistettiin uudelleen 15.10.1944 Ratsuväkiprikaatille ja käskettiin hevosineen siirtymään tilapäiseltä sijoitusalueeltaan Mäntyharjulta heti Lappeenrantaan.

Sodan päätyttyä Uudenmaan Rakuunarykmentin reservin ikäluokat siirrettiin RvKoulK:n kirjoille, joka suoritti näiden kotiuttamistoimenpiteet. Koulutuskeskuksen toiminta katsotaan päättyneeksi 27.11. 1944. Hämeen Ratsurykmentin lakauttamisparaati pidettiin Kouvolassa 27.11.1944. Sota-

arkistossa on tätä varsin tuntematonta osuutta varsin vähän jäljellä. Tallessa on vain siirtoihin ja huollollisiin alistamisiin liittyvät käskyt. Edellä esitetyt niukat tiedot löytyivät eversti Pentti Kilkin ja majuri Heikki Pohjanpään laatimasta Suomen Ratsuväen historian II osasta.

Mäntyharjulla on tarkoitus muistaa tuota aikalailla jo unhoon vaipunutta vaihetta. Paikallinen Kirkonkylän kylätoimikunta aikoo järjestää loppukesästä 2004 tilaisuuden, jossa palautetaan mieleen tapahtumia koulutuskeskuksen ajoilta.

Koska kirjallinen aineisto on jossain vaiheessa lähes kokonaan kadonnut on korkea aika koota se muistitieto mitä on vielä saatavissa.

Esitän toivomuksen niille, jotka tämän lukevat ja ovat palvelleet Koulutuskeskuksessa Mäntyharjulla, tai kotiutettu Mäntyharjulla koulutuskeskuksen toimesta, että lähettäisitte omat muistelonne, valokuvanne ja muun tiedon ja aineiston mitä Teillä on allekirjoittaneen käyttöön.

PENTTI HIMANEN  
Penttiläntie 4 A 19  
52700 Mäntyharju  
pentti.himanen@pp.inet.fi  
050-361 7747

## Sotaveteraaniliitto palkitsi veteraanien hyväksi tehdystä työstä

**Suomen Sotaveteraaniliiton hallitus myönsi tammikuussa pidetyssä kokouksessa uuden Sotaveteraanien kultaisen ansioristin 63 henkilölle sekä Sotaveteraaniliiton ansiomitalin 24 henkilölle. Katajanokan kasinolla 10. maaliskuuta paikalla oli 13 kultaisen ansioristin saajaa ja 7 ansiomitalin saajaa.**

**Kultainen ansioristi myönnettiin seuraaville henkilöille:**

- 7 Adolf Ehrnrooth, Turku
- 8 Lauri Sutela, Espoo
- 9 Jaakko Valtanen, Espoo
- 10 Annikki Iloranta, Hauho
- 11 Niilo Takkunen, Ylivieska
- 12 Emil Takomaa, Lempäälä
- 13 Heikki Salmi, Säkylä
- 14 Lauri Kesti, Teuva
- 15 Matti Viitanen, Nokia
- 16 Paavo Pasanen, Vihanti
- 17 Antto Kiviniemi, Helsinki
- 18 Olavi Kujansuu, Parkano
- 19 Reino Arvola, Oulu
- 20 Ilkka Seppälä, Luumäki
- 21 Veikko Kallio, Toronto Kanada
- 22 Antti Malmberg, Raisio
- 23 Keijo Rönkkö, Korpilahti
- 24 Juhani Soila, Joensuu
- 25 Asko Airola, Lappeenranta
- 26 Pentti Simola, Tammela
- 27 Esko Kosunen, Helsinki
- 28 Jaakko Simola, Hämeenlinna
- 29 Pentti Ruotjoki, Elimäki
- 30 Tauno Ahtila, Tukholma
- 31 Niilo Aaltio, Lahti

- 32 Kalle Pihlajamäki, Lehtimäki
- 33 Heikki Uljas, Askola
- 34 Aimo I. Korjus, Tampere
- 35 Arne Björkskog, Lapväärtti
- 36 Aarne Nikkilä, Valkeakoski
- 37 Holger Strandberg, Vaasa
- 38 Paavo Kähkönen, Kuopio
- 39 Gösta Nyström, Loviisa
- 40 Martti Malkavaara, Haapavesi
- 41 Kalevi Niemi, Nastola
- 42 Niilo Ihämäki, Espoo
- 43 Veikko Juutilainen, Juva
- 44 Sulo Laakso, Rautjärvi
- 45 Kalervo Lindroos, Mäntsälä
- 46 Reino Heikkinen, Siilinjärvi
- 47 Mauno Korhonen, Vesanto
- 48 Juho Seppälä, Ylivieska
- 49 Carl Gustaf Wolff, Tammisaari
- 50 Holger Andersson, Närpiö
- 51 Jalo E. Liinamaa, Seinäjoki
- 52 Arvo Rytioja, Toholampi
- 53 Olavi V. Erikilä, Kokkola
- 54 Onni Sarilampi, Kouvola
- 55 Eila Ylinen, Vammala
- 56 Pentti Laamanen, Helsinki
- 57 Markus Aaltonen, Eura
- 58 Väinö Lammasniemi, Karvia
- 59 Viljo Toivari, Miehikkälä
- 60 Rauni Latva-Koski, Kauhajoki
- 61 Matti Jutila, Luhanka
- 62 Tellervo Hämäläinen,

- Savonlinna
- 63 Reino Saikkonen, Joensuu
- 64 Sulo Rantavaara, Kangasala
- 65 Toivo Lehmusvirta, Helsinki
- 66 Kauko Kaltio, Oulu
- 67 Urho Suonpää, Vantaa
- 68 Pentti Vääränen, Petäjävesi
- 69 Tauno Siltavuori, Rauma
- 70 Reino Ikävalko, Imatra

**Sotaveteraaniliiton ansiomitali myönnettiin seuraaville henkilöille:**

Oopperalaulaja Jyrki Anttila, everstiluutnantti Veikko Greus, päätoimittaja Heikki Hakala, kuoronjohtaja Harri Hietamies, vanhainkodin johtaja Hannele Hietanen, pankinjohtaja Pentti Hinkkanen, peruspalveluministeri Liisa Hyssälä, lääkintöneuvos Pekka Jokinen, kansanedustaja Bjarne Kallis, lehtori Pirkko Kiravuo, eversti Asko Kohvakka, lääkintöneuvos Eero Korhonen, tuotepäällikkö Viljo Lehtonen, toimitussihteeri Eero Nokela, kapteeni evp. Juha Orkomies, toimittaja Juha Raippalinna, toimitusjohtaja Mauri Ronkainen, sisältöjohtaja Harri Saukoma, eversti Erkki Silvo, myyntipäällikkö Toivo Tiainen, filosofian maisteri Sirpa Timonen, pääministeri Matti Vanhanen, opetusneuvos Pekka Varismäki, puheenjohtaja Seppo Wuori



**Pääministeri Matti Vanhaselle myönnetty Sotaveteraaniliiton ansiomitali luovutettiin Espoon sotaveteraanien jäsentilaisuudessa 29. maaliskuuta. Paikalla oli 240 yhdistyksen jäsentä. Ansiomitalin luovuttivat Aarno Lampi, Veli Rautoja ja Risto Laakasuo.**



## Kunniamerkkejä sotaveteraanityössä ansioituneille

Tasavallan presidentti myönsi viime itsenäisyyspäivänä kunniamerkkejä sotaveteraanityössä ansioituneille. Kunniamerkkejä myönnettiin yhteensä 365 henkilölle. Eniten kunniamerkkejä myönnettiin Pohjois-Karjalan ja Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin ehdotuksista.

Kunniamerkkejä luovutettiin talvisodan päättymisen 64-vuotismuistopäivän juhlassa 13. maaliskuuta Joensuussa, jossa 138:lle annettiin SVR I lk merkki ja Naantalissa, jossa 75:lle luovutettiin kunniamerkki.

### Kunniamerkkien ehdottaminen sotaveteraaneille

Sotaveteraaniyhdistykset voivat tehdä ehdotuksia kunniamerkin saajiksi. Ehdotus täytetään kahtena kappaleena ja toimitetaan sotaveteraanipiirille, joka käsiteltyään lähettää ne Sotaveteraaniliittoon kesäkuun puolivälissä. Liitossa laaditaan ehdotuksista yhteenveto, joka ehdotusten mukana lähetetään ministeriön ja Ritarikunnan käsittelyyn.

Sotaveteraani, jolle ei ole myönnetty sotien muistomitalien lisäksi muita kunniamerkkejä voi saada Suomen Valkoisen Ruusun I luokan mitalin.

Sotaveteraaniliitto on lähettänyt sotaveteraanipiireille ohjeita kunniamerkkiehdotusten laatimisesta.



**Kunniamerkit Joensuun seudun sotaveteraaneille luovuttivat Paavo Saviaro, Erkki Hartikainen ja Toimi Immonen.**

## Sotavahinkosäätiön avustukset vuonna 2004

Vuonna 1954 perustettu Sotavahinkoyhdistyksen säätiö, nykyisin Sotavahinkosäätiö tukee edelleen merkittävästi panoksella sotiemme veteraaneja. Vuodelle 2004 säätiö on myöntänyt Suomen Sotaveteraaniliitolle 89 140 euroa ja Rintamaveteraaniliitolle 62 220 euroa vähävaraisten sotaveteraanien ja heidän puolisoihensa ja leskiensä lääkinnällistä ja sosiaalista tukea varten.

Avustusrahaston toimintaa ja tuen perille menoa valvoo Suomen Sotaveteraaniliiton toiminnanjohtaja, Rintamaveteraaniliiton toimitusjohtaja, kummankin järjestön veteraaniedustaja sekä säätiön puheenjohtaja. Avustukset myönnetään hakemusten perusteella ja kokouksia on vuoden aikana neljä.

Hakemuksia on saatavissa omasta sotaveteraaniyhdistyksestä tai sotaveteraanipiiristä. Hakemuksissa on oltava liitteenä selvitys tuloista. Ylimääräistä rintamalisää saavalla hakijalla riittää Kelan todistus maksetuista eläkkeistä, muissa tapauksissa verotodistus. Selvitys avustuksen käyttökohteesta, kulujen kokonaismäärästä sekä kuitit tai niiden kopiot maksetuista laskuista on myös oltava.

Avustusta voidaan myöntää apuvälinehankintoihin, silmälasihin ja lääke- ja hoitokulujen omavastuuosuuksiin. Hoito- ja lääkekuluissa on toivottavaa lyhyt selvitys sairaudesta josta kulut aiheutuvat. Hammashoidon oma-

vastuuosuuksiin saa myös avustusta.

Potilaan itsensä maksamalla lääkekustannuksilla on vuonna 2004 omavastuuraja, joka on 607,72 euroa. Ylimenevälle osalle haetaan korvausta Kelasta. Tarkemmat tiedot lähi apteekista tai Kelan toimistosta.

Kunnallisissa sosiaali- ja terveyspalveluista perittävissä kustannuksissa on potilaan omavastuuraja 590 euroa. Tämän ylimenevältä osalta häneltä ei peritä enää maksukattoon kuuluvia maksuja. Maksukattoon luetaan seuraavat maksut: terveyskeskusmaksu, päivystysmaksu, poliklinikkamaksu, osavuurokautisen laitoshoidon maksu, sarjahoidon maksu, kotona annettavan erikoissairanhoidon maksu, sarjahoidon maksu, fysioterapian maksu sekä lyhytaikaisen laitoshoidon maksu. Asiakkaalta peritään kuitenkin maksukaton ylittymisen jälkeen lyhytaikaisesta laitoshoidosta 12 euroa hoitopäivältä, sekä muut sellaiset potilasmaksut, joita ei lueta maksukattoon. Esi-merkiksi hammashuollon ja kotisairanhoidon maksut. Tarkemmat tiedot saa oman asuinalueen terveyskeskuksesta.

Edellä mainittuja omavastuuosuuksia käytetään perusteena myönnettäessä avustuksia lääke- tai hoitokuluihin. Poikkeuksia tietysti on ja ne käsitellään aina yksilöllisesti.

Asuinhuoneistoja koskevissa remonteissa keskeinen

tavoite on tukea sellaisia pienimuotoisia hankkeita, joiden turvin veteraanin kotona asuminen on nykyistä paremmin mahdollista. Näitä ovat mm. erilaisten turvakai- teiden rakentaminen, pesutilojen muutokset, portaikot tai muut turvallisuutta lisäävät parannukset.

Suuret peruskorjaukset jäävät avustusten ulkopuolelle samoin yleistä mukavuutta lisäävät pintaremontit. Kaikissa huoneistoremontteja koskevissa hakemuksissa on oltava liitteenä korjausneuvon lausunto. Korjausneuvon palvelut ovat veteraaneille maksuttomia.

Yksittäisten avustusten suuruus riippuu kustannuksista. Keskimääräinen avustussumma on noin 300 euroa. Suurin avustusmäärä on 700 euroa.

Avustuksia ei myönnetä pitkäaikaishoidon maksuihin, kotipalvelumaksuihin, kuntoutukseen, asunto-osakeyhtiöissä tehtäviin peruskorjauksiin, jotka rahoitetaan rahoitusvastikkeilla eikä eri vakuutusten korvauspiiriin kuuluvia vahinkoja tai omavastuita korvata. Kai-vo- ja vesijohtoliittymistä aiheutuviin menoihin avusta ei myönnetä.

Hakemukset lähetetään yhdistyksestä omaan sotaveteraanipiiriin, josta ne toimitetaan liittoon. Kaikki hakemukset käsitellään luottamuksellisesti.

Kun hakemuksia on runsaasti, päätös avustuksesta saattaa kestää useita kuukau-



**Askaisten, Lemun, Maskun, Merimaskun, Naantalien, Rymättylän ja Velkuan sotaveteraaneista 75 sai kunniamerkin. Juhlatilaisuudessa oli paikalla yli 60 henkilöä. Kunniamerkit jakoi puheenjohtaja Viljo Sahlstén, kirkkoherra Jyrki Rautiainen, sihteeri Raija Wecksell ja järjestöpäällikkö Markku Seppä.**

sia. Toivomme hakijoilta kärsivällisyyttä.

Epäselvät tai kielteisen päätöksen saaneet hakemukset palautetaan hakijalle.

Sotavahinkosäätiö korostaa yhdistysten ja piirien vastuuta siitä, että avustukset kohdistetaan avun ja tuen tarpeessa oleville veteraaneille ja heidän leskillään.

Vaikka myönnetty summat ovatkin pieniä, niin Sotavahinkosäätiö on saanut kiitosta siitä kädenojennuksesta, joka on voitu tehdä silloin, kun taloudellinen tilanne on vaikeutunut sairauden tai muun yllättävän elämänmuutoksen takia.

ANNI GRUNDSTRÖM  
(09) 612 62013

## MOVICOL®

### HOITAA PEHMEÄSTI UMMETUKSEN

**MOVICOL ON TEHOKAS** makrogoli (polyetyleeniglykoli) 3350  
**MOVICOL ON HYVIN SIEDETTY** laktoositon, gluteiiniton, sokeriton  
**MOVICOL ON HYVÄN MAKUINEN** sitruuna-aromi  
**MOVICOL ON HELPPO ANNOTELLA** 1 - 3 kertaa päivässä  
**MOVICOL** lisää suolen sisällön vesimäärää pehmentäen ulostemassan  
**MOVICOL** säilyttää elimistön elektrolyytti- ja nestetasapainon  
**MOVICOL**iin ei totu ja teho säilyy koko hoidon ajan  
 Annostus: Aikuisille ja yli 12 v lapsille aloitusannos yksi annosjauhe liuotettuna puoleen lasilliseen vettä kolme kertaa vuorokaudessa, jatkossa vähemmän; vain kerran vuorokaudessa.

**MOVICOL**ia voidaan käyttää lyhytaikaisesti ja pitkäaikaisesti. Pitkäaikainen hoito voi olla tarpeen potilailla, joilla on vaikea krooninen ummetus liittyen MS-tautiin, Parkinsonin tautiin tai ummetusta aiheuttavaan lääkitykseen.

Odottaville ja imettäville äideille lääkärin määräyksen mukaan.

Pakkauskoot: 8, 20, 50 ja 100 annospussia

Apteekista myös ilman reseptiä

TUTUSTU KÄYTTÖOHJEeseen ENNEN MOVICOLIN NAUTTIMISTA



Myyntiluvan haltija:  
 Lääketehtäjä NORGINE Limited U.K.  
 Markkinointi: Sabora Pharma Oy  
 PL 20, 03601 Karkkila, p. 09-2257147  
 www.saborapharma.fi





Asekauppaa, myötätuntoa ja kauttakulkua talvisodan aikana

## Apua Italiasta ja Italian kautta

**V**anhemman polven edustajista voi vielä joku muistaa italialaisen kirjailijan ja lehtimiehen Curzio Malaparten jatkosodan aikaisen vertaansa vailla olevan kuvauksen taistelusta joulukuussa 1941 Laatokan tuntumassa. Hyökkäävät suomalaiset sytyttivät talvisen metsän palamaan ja neuvostotyöstön kauhusta vauhkootuneet hevoset syöksyivät veteen ja jäätyivät sinne. Malaparten mukaan seuraavana aamuna ”Järvi oli kuin suunnaton valkea marmorilevy, jonka päälle oli asetettu sadoittain hevosenpäitä”. Päitä lieenee ollut todellisuudessa pari kappaletta, joskaan toisesta päästä ei olla aivan varmoja.

Malaparte kuvasi jatkosotaa, mutta jo talvisota oli kiinnostanut Italian tiedotusvälineitä. Kaikkiaan talvisodan aikana Suomessa ennätti vierailapuolentoistakymmentä italialaista lehtimiestä. Näin meidän sotamme tulivat kuvatuksi heti tuoreeltaan myös latinalaisella temperamentilla. Päinvastoin kuin Neuvostoliiton tuolloisen sopimuskumppanin Saksan kirjeenvaihtajilla, ei italialaisilla virkaveljillä ollut esteitä kuvata suomalaisten urheata kamppailua idän hyökkääjää vastaan. Kirjoittajat ottivat selkeästi kantaa Suomen ja sen sankarillisen kansan puolesta.

### Mare nostrum

Mussolini fasistisine puolueineen oli jo 1920-luvun alussa kaapannut vallan Italiassa, jota hän jatkossa johti dikta-

torisesti Il Duceksi – johtajaksi – kutsuttuna. Muodollisesti valtakunnan ykkösmies oli kuningas Viktor Emanuel III. Ensimmäisessä maailmansodassa voittajien puolella ollut Italia pyrki vahvistamaan asemiaan Välimeren haltijana. Fasistit puhuivat Välimerestä mare nostrumina – meidän merenä. Libyan lisäksi myös joukko Egeanmeren saaria kuului tuolloin Italialle. Parhaiten noista saarista nykysuomalaiset tuntevat Rhodoksen.

Kolmekymmentäluvun puolessa välissä Mussolini hyökkäsi Abessiniaan ja muodosti jatkossa siitä Italian aikaisempien siirtomaiden Eritrean ja Somalian kanssa Italian Itä-Afrikan. Vähän myöhemmin italialaiset osallistuivat Espanjan sisällissotaan yhdessä saksalaisten kanssa Francon puolella. Keväällä 1939 Italia miehitti Albanian. Vähän myöhemmin Rooma ja Berliini solmivat ”terässopimukseksi” nimetyn liittosopimuksen. Kun sitten Hitler pääsi yhteisymmärrykseen Stalinin kanssa Itä-Euroopan jakamisesta, närkästynyt Il Duce katsoi terässopimusta loukatun. Toisen maailmansodan puhjettua Italia julistautui aluksi ”ei sotaa käyväksi maaksi”. Vasta kymmenen kuukautta myöhemmin tulisi sotaan liittymisen vuoro.

### Sota pohjolassa

Molotov – Ribbentrop sopimuksen 23.8.1939 salaisen lisäpöytäkirjan mukainen itäisen Euroopan jakaminen al-

koi lähes välittömästi. Ensiksi oli vuorossa Puola, jonka tuhoa seurasi Viron, Latvian ja Liettuan kanssa solmitut sopimukset tukikohtien luovuttamisesta neuvostojoukoille. Kun Suomi ei suostunut alueluovutuksiin eikä vaatimukseen Hangon vuokraamisesta tukikohdaksi, Neuvostoliitto hyökkäsi 30.11.1939. Maailman yleinen mielipide oli pienen demokraattisen Suomen puolella. Tässä ”rintamassa” myös Italia oli suurten läntisten demokratioiden Ranskan, Englannin ja Yhdysvaltain rinnalla.

Saksan Italiassa tuolloin toiminut sotilasasiamies von Rintelen kertoo muistelmistaan talvisodan aiheuttamisesta mielenosoituksista, joiden kohteena ei ollut vain Neuvostoliitto. Myös Saksa sai osansa kansajoukkojen vihasta. Yleisessä innostuksessa kaikkiaan 5000 italialaista ilmoittautui vapaaehtoisiksi Suomeen lähtijöiksi, joille kuitenkin jatkossa ei myönnetty passeja. Loppujen lopuksi talvisodan aikana Suomeen saapui eri teitä kymmenen vapaaehtoista. Seitsemän heistä sijoitettiin Osasto Sisuun, jota koulutettiin Lapualla. Hietaniemeen haudattu hävittäjälentäjä Diego Manzocchi on ainoa talvisodassa kaatunut italialainen. Oma erikoinen lukunsa oli Ranskassa käynnistetty hanke koota siellä asuvista italialaisista 100 – 150 miehen Garibaldistilegioonaksi nimetty vapaaehtoisjoukko.

### Aseita, ammuksia ja lentokoneita

Pohjois-Italian merkittävä konepaja- ja metalliteollisuus pystyi tuottamaan aseita, ammuksia ja ajoneuvoja sekä lentokoneita. Maa tunnettiin myös laivanrakennusteollisuudestaan. Näyttävillä paraateilla, kalustoesittelyillä ja komeilla univormuilla fasistit olivat pönkittäneet käsitystään maan sotavalmiudesta. Vanhaan italialaisia sotakouluja oli pidetty korkeatasoisina. Myös parisenkymmentä suomalaisupseeria oli opiskellut niissä 1920-luvulla. Todellisuudessa Italia oli kaikkea muuta kuin valmis sotaan. Vain laivaston katsottiin olevan kunnossa. Saksalaisten



**Suomi osti Italiasta kaikkiaan 35 Fiat G.50 hävittäjää, joista kaksi tuhoutui tulomatkalla. Koneet saatiin Suomeen ennen talvisodan päättymistä, ja osa niistä ennätti mukaan taisteluihin. Viimeinen Fiat poistettiin ilmavoimien kirjoilta 1947.**

mukaan merkittäviä puutteita oli sekä aseistuksen määrässä että osin myös laadussa – esimerkiksi maalla ei ollut nykyaikaisia panssareita. Lisäksi upseereita arvostettiin enemmänkin fasistisen maailmankatsomuksen kuin ammatillisen pätevyyden perusteella.

Kauppa- ja valuuttapoliittisista syistä Italia oli kuitenkin valmis myymään sotatarvikkeita oman armeijansa puutteista huolimatta. Sodan puhjettua oli myyjän markkinat ja sen mukaiset hinnat. Monivaiheisten neuvotteluiden jälkeen Suomi tulisi maksamaan suurelta osin hankintansa selluloosatoimituksilla, mutta myös italialaisten kaipaamalla valuutoilla. Kaupankäynnissä suomalaiset osasivat käyttää hyväkseen valttikortteinaan kuparin ja eräiden muiden arvometallien toimituksia. Lokakuussa 1939 Suomi oli jo ostanut kaksikymmentäviisi Fiat G-50 hävittäjäkonetta, joita tammikuussa 1940 tilattiin kymmenen lisää. Vaikka kaikkea haluttua ei saatu, ostoslistasta tuli pitkä: 100 000 kappaletta 7,35 mm:n Terni kivääriä patruunoineen, 100 kevyttä kranaatinheitintä, 48 kappaletta 20 mm:n ja 12 kappaletta 76 mm:n ilmatorjuntatykkejä sekä saman verran 47 mm:n panssaritorjuntatykkejä. Aseiden ohella ostettiin tarvittavat ampu- matarvikkeet. Lisäksi Italiasta hankittiin muun muassa räjähdysaineita, merimiinoja, torpedoja, liekinheittäjiä, automaattipistooleita, parikymmentä traktoria sekä 30 000 kypärää.

### Kuljetuksia ja kauttakulkua

Talvisodan syttyessä vähäinen määrä Italiasta ostetuista sotatarvikkeista oli onnistuttu kuljettamaan rautateitse Saksan kautta. Niinpä matkaan lähetetyistä hävittäjäkoneista kaksi laatikkoihin pa-

kattua Fiat 50-G konetta ennätti päästä Ruotsiin ennen kuin täyskielto tuli. Kuusi konetta pysäytettiin lautasatamassa Sassnitzissä. Kun koneet myöhemmin palautettiin Italiaan, ne lähetettiin rautateitse Ranskan kautta Belgiaan ja sieltä edelleen laivalla Ruotsiin. Kaikki ostetut Fiat hävittäjät koottiin Ruotsissa, josta ne lennettiin Suomeen. Jatkossa Italiasta tuleva sotamateriaali rahdattiin meritse Norjan satamiin ja niistä edelleen rautateitse Haaparannan kautta Suomeen. Pitkät matkat välilastauksineen hidastivat kuljetuksia niin, että suuri osa avusta tuli perille sodan viimeisinä päivinä tai vasta Moskovan rauhan 13.3.1940 jälkeen.

Vaikka Berliini kielsi kauttakulun, niin Rooma ei sitä tehnyt. Niinpä auttamishaluiset heimoveljet Unkarissa käyttivät jatkossa Italian satamia sotatarvikkeiden lähettämiseen meritse. Lisäksi hyvin koulutetuista vapaaehtoisista kootun pataljoonan 341 miestä matkustivat ”talvituristeina” rautateitse Italian kautta Dieppeen Englannin kanaalin rannalle. Sieltä matka jatkui Englannin, Norjan ja Ruotsin kautta Lapuan harjoitusleirille Osasto Sisuun, jonne saavuttiin lähes neljä viikkoa kestäneen matkan jälkeen 2.3.1940. Kaikkiaan maaliskuun alkuun mennessä vapaaehtoisiksi oli ennättänyt ilmoittautua 25 000 miestä. Unkarilaisten myötätunto veljeskansaa kohtaan näkyi myös suuressa kansalaiskeräyksessä, johon osallistui muiden muassa pikkupolka George Soros.

### Kakkossijalla Italia

Suomen saaman talvisodan aikaisen erittäin merkittävän sotatarvikeavun – sekä ostetun että lahjoitetun – yhteismääräksi on arvioitu 4,6 miljardia silloista markkaa. Summaa voi verrata vuoden



**Talvella 1939-1940 koko maailman mielenkiinnon kohteena oli Suomen talvisota. Talvisodan aikana maassamme vieraili kaikkiaan 13 italialaista sotakirjeenvaihtajaa. Kuvassa ulkomaalaisia lehtimiehiä helmikuun lopulla järjestetyllä rintamakäynnillä. Kuva: teoksesta Martti Julkunen: Talvisodan kuva.**



## Viron itsenäisyyspäivän tapahtumia

Tallinnan kansalliskirjastossa avattiin 20. helmikuuta valokuvänäyttely, *Soomepoisid – 60*. Se kertoo Suomen-poikien toiminnasta Suomen jatkosodassa aina viime aikoihin saakka. Tilaisuudessa julistettiin Suomen Sotaveteraanien Viron yhdistyksen kunniapuheenjohtaja **Raul Kuutman** kirjoittama teos, *Kolmas tee – Eesti auks, tuleviku pandiks*. Toisen maailmansodan vuosina, jolloin Viroom kohdistui uhka sekä Neuvostoliitosta että Saksasta, ”kolmas tie” merkitsi virolaisille pyrkimystä itsenäiseen elämään. Itsenäisyysliikkeen yhtenä osana olivat Suomen puolustusvoimiin vapaaehtoisiksi tulleet virolaiset, Suomen-pojat, joiden taistelu puna-armeijaa vastaan jatkui Virossa syksyllä 1944. Kirja kertoo seitsemän Suomen-pojan kohtaloista 1930–1954 sekä antaa samalla kuvan Viron kansan tuolloisista vaiheista, mielialoista ja pyrkimyksistä. Teos ilmestyy syyskuussa suomenkielisenä nimellä *Suomen-poikien tie – Virolaissotilaiden kohtaloita* (Otava). Suomen-tajana on eversti **Eero Riuttala**.

Tilaisuutta kunnioittivat läsnäolollaan presidentti **Lennart Meri**, puolustusministeri **Margus Hanson**, kulttuuriministeri **Urmus Paet**, puolustusvoimain komentaja, vara-amiraali **Tarmo Kuts** ja Suomen Viron suurlähettiläs **Jaakko Blomberg**. Paikalla oli runsaasti Suomen-poikia, heidän lä-

heisiään sekä suomalaisia ystäviä ja tukijoitaan.

Suomen Lions liiton puolesta Suomen Sotaveteraaniliiton toiminnanjohtaja **Jaakko Valve** luovutti 10 000 euroa käytettäväksi Suomen-poikien leskien tukemiseen. Varat oli saatu Pohjolan Punainen Sulka –keräyksen korkorahastosta.

Tilaisuudessa luovutettiin Viron puolustusministeriön kultainen rintamerkki Sotaveteraaniliiton toiminnanjohtajalle Jaakko Valveelle.

### Kirkkopyhä Kaarlin kirkossa

Suomen Sotaveteraanien Viron yhdistyksen ja Eestin Vapaustaistelijoiden yhteistä kirkkopyhää vietettiin Kaarlin kirkossa 21. helmikuuta. Perinteisessä itsenäisyyspäivän lähelle ajoittuvassa jumalanpalveluksessa alttaripalveluksen suoritti **Einar Soone** ja saarnan piti **Tõnis Nõmmik**. Hagedin seurakunnassa kirkkoherrana toiminut Suomen-poika **Paul Saar** luki vuoden aikana Virossa ja ulkomailla kuolleiden Suomen-poikien ja vapaustaistelijoiden nimet ja kuolinajat.

### Kunniamerkkejä suomalaisille

Viron itsenäisyyspäivänä 24. helmikuuta on Viron tasavallan Presidentti **Arnold Rüütel** myönsi Maariamäen ristin mm. Sotavahinkosäätiön puheenjohtajalle **Peter Küttnerille** ja toimittaja **Juha-Matti Martikaiselle**.

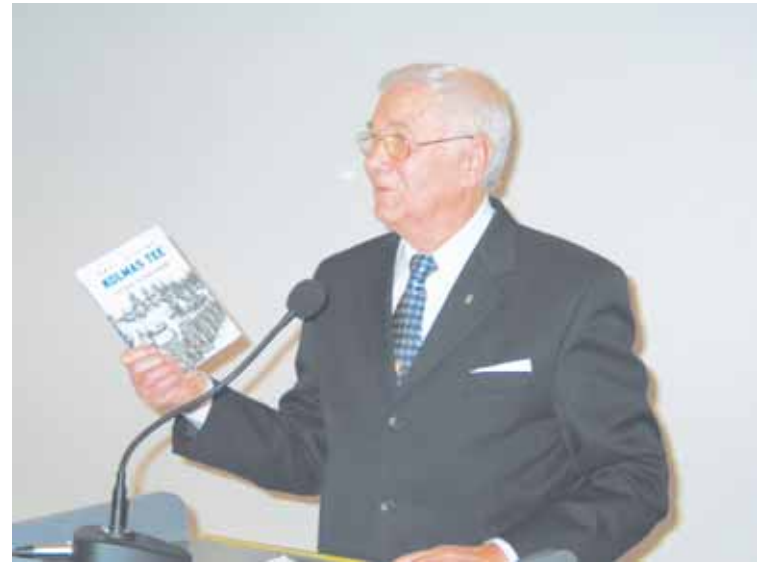
### Valokuvanäyttely kiertää

Suomalainen valokuvanäyttely, joka kertoo Suomen-poikien toiminnasta sota- ja myöhemmistä vaiheista on esillä Tykistöprikaatin tiloissa Niinisalossa 4-30. kesäkuuta. Valokuvanäyttelyn avajais-tilaisuus perjantaina 4. kesäkuuta. Elokuussa valokuvanäyttely siirtyy Nurmekseen ja se on esillä syyskuussa Haminassa.

## Suomen-poikien perinneyhdistys määrittä tavoitteitaan

Viron kansallispäivänä 24. helmikuuta Suomen-poikien perinneyhdistys järjesti vaikiintuneeseen tapaan kunnianosoituksen Suomessa kaatuneiden virolaisten vapaaehtoisten muistomerkillä Helsingin Malmin hautausmaalla sekä piti vuosikokouksensa.

Suomen-poikien sankarihautausmaan muistomerkillä puhui perinneyhdistyksen puheenjohtaja, kansanedustaja **Seppo Lahtela**. Muistomerkille laskettiin perinneyhdistyksen, Viron valtion ja Lions Club Käpylän seppeleet. Virolaisseppeleen laskivat suurlähettiläs **Mati Maasikas** ja sotilasasiamies **Janus Elvre**. Muistomerkien teksti kertoo, että jatkosodassa kaatuneista 178 virolaisesta vapaaehtoisesta on 91 saanut viimeisen leposijansa Malmilla sekä että muualle haudattujen ja



**Yhdistyksen kunniapuheenjohtaja Raul Kuutma esitteli juuri ilmestynyttä kirjaansa Kolmas tee.**

jääneiden nimet on ikuistettu viereisiin muistokiviin.

Perinneyhdistyksen vuosikokouksessa Kuljetuskuution auditoriossa oli jäsenten ohessa saapuvilla sotilasasiamies Elvre ja ryhmä Maanpuolustuskorkeakoulussa upseeritutkintoa suorittavia virolaiskadetteja. Avauspuheen piti puheenjohtaja Lahtela. Äskettäin kuolleen hallituksen jäsenen, matkailuneuvos **Antero Tuomiston** muistoa kunnioitettiin hetken hiljaisuudella. Vuosikokouksesitelmässään hallituksen jäsen **Nyyrikki Kurkivuori** käsittelee Suomen-poikien merkitystä sillanrakentajina veljeskansojen välillä.

Toimintakertomuksessa todettiin, että viime vuoden toiminnan avainalueita olivat Suomen-poikien perinteiden vaaliminen ja välittäminen tuleville sukupolville, sosiaalisen tuen ja lääkinnällisen tuen saannin mahdollistamien Suomen-pojille sekä heidän puolisoilleen ja leskilleen. Myös alkaneen vuoden

toimintasuunnitelma, joka vahvistettiin, sisältää hankkeita perinnejulkaisuista, -retkistä ja -tilaisuuksista sekä tuesta elinolojen kohentamiseksi.

Kokous valitsi yhdistyksen puheenjohtajaksi Seppo Lahtelan sekä hallituksen muiksi jäseniksi **Uno Järvelan**, Nyyrikki Kurkivuoren, **Markku Sepän**, **Reijo Tanskanen**, **Irma Törnströmin** ja **Seppo Wuoren**. Hallitus valitsi varapuheenjohtajikseen Uno Järvelan ja Markku Sepän.

Reijo Tanskanen esitteli Suomen-poikien suomalaisen ja virolaisen perinneyhdistyksen juuri valmistuneen jäsenmerkin. Kokouksen puheenjohtajana toiminut **Simo Kärävä** esitti Suomen Sotaveteraaniliiton tervehdyksen sekä kertoi valtion talousarvion veteraanimäärärahoista ja liiton järjestämistä heimoveteraanikeräyksistä, joiden tuotoilla tuetaan myös Suomen-poikia ja heidän omaisiaan.



**Viron puolustusministeri Margus Hanson luovutti puolustusministeriön kultaisen rintamerkin Suomen Sotaveteraaniliiton toiminnanjohtajalle Jaakko Valveelle.**



**Raul Kuutman esittelyä valokuvanäyttelyn avajaisissa seurasivat (vas.) puolustusministeri Margus Hanson, presidentti Lennart Meri ja suurlähettiläs Jaakko Blomberg.**



## 60 vuotta Suomen-poikien paluusta Viroon

Elokuun 18. päivänä tulee kuluneeksi 60 vuotta siitä, kun Suomea puolustaneet Virolaiset vapaaehtoiset ”Suomen-pojat, Soomepoisid” palasivat kotimaahansa ja ryhtyivät käymään lopputaisteluja isänmaansa kohtalosta.

Suomen-poikien perinneyhdistys sekä Soomepoiste Pärimusühing haluavat yhdessä muistella tätä historiallista tapahtumaa ja järjestävät 17.–19.8.2004 ryhmämatkan taistelukentille. Matkaohjelmassa on huomioitu myös Pohjan-poikien osuudet Viron vapaussodassa 1919. Tallinnasta Tarton kautta Pärnuun ja Paldiskiin suuntautuva kolmipäiväinen matka sisältää useita mielenkiintoisia kohteita päättyen 19.8.2004 Männikulle, jossa vietetään 60-vuotisjuhlaa.

Torstaina 19.8. järjestetään Helsingistä myös yhden päivän matka niille, jotka haluavat osallistua vain Männikun päiväjuhlaan.

Vastaava matkanjärjestäjä on Matkahaukka Oy. Matkan hinta kolmipäiväiselle matkalle on 215e ja yhden päivän matkalle 65e. Osallistumisessa huomioidaan ilmoittautumisjärjestys.

Ilmoittautuminen suomalaiselle matkanjohtaja **Seppo Wuorelle** viimeistään 12.5.2004 osoitteella Juhana Herttuan tie 12 H 94 00600 Helsinki. Puh. (09) 799 293, 0400 315 177. Faksi (09) 799 149. e-mail: seppo.wuori@pp.inet.fi Häneltä saa tarkempia tietoja matkasta. Matkalle osallistuminen ei edellytä jäsenyyttä Suomen-poikien perinneyhdistyksessä.

Matkan johtajana toimii Seppo Wuori ja pääoppaana Soomepoiste Pärimusühingin puheenjohtaja **Mati Blumfeldt** Tallinnasta.

## Suomen merivoimissa palvelleiden eestiläisten killan vuosikokous Tallinnassa

Viron itsenäisyyspäivän aattona 23.2.kokoontuivat Suomen merivoimissa palvelleiden eestiläisten killan jä-

senet ja heidän tukijansa Tallinnaan viettääkseen killan 12. vuosijuhlaa.

Juhlapäivä aloitettiin seppeleen laskulla Tallinnan Reaalikoulun pihassa olevalle Viron vapaussodassa kaatuneiden muistomerkille. Tämän jälkeen siirryttiin hotelli Viruun, jossa pidettiin varsinainen vuosijuhla.

Vuosijuhla alkoi sillä, että Viron laivastossa palvelevat varusmiehet kantivat Viron, Suomen ja killan liput juhlatilaan. Tämän jälkeen laulettiin lippulaulu *Eesti lipp* puhallinorkesteri Saunamees'in säestämänä.

Viron puolustusministeri **Marcus Hanson** piti juhlapuheen. Hän kertoi puheensa ajankohtaisista puolustusministeriön toimialaan liittyvistä asioista ja toi vuosijuhlaan ministeriön tervehdyksen. Myös Viron puolustusvoimain komentaja, vara-amiraali **Tarmo Kõuts** tervehti kiltää. Killan kunniajäsen, Suomen puolustusvoimien maavoimapäällikkö, kenraalimajuri **Kalervo Sipi** tervehti niinikään kiltää ja luovutti killalle maavoimapäällikön kilven. Suomen merivoimien tervehdyksen killalle esitti merivoimien esikuntapäällikkö, kommodori **Hanno Strang**. Killan kunniajäsen, lääkintäeversti **Tuomas Peltonen** Turusta ja Rauman Reserviupseerien puheenjohtaja **Ravo Sarmet** Raumalta tervehtivät kiltää. Ravo Sarmet on syntyperältään virolainen. Hän esittikin tervehdyksensä viron kielellä.

Puhallinorkesteri Saunamees'in esiintymisen jälkeen jatkettiin tervehdyksiä. Vuorossa olivat: Turussa toimivan panssarilai-va Ilmarisen ja Väinämöisen perinneyhdistyksen tervehdys, jonka esitti puheenjohtaja, komentaja **Eero Auvinen**, Lagedissa sijaitsevan Viron vapaustaistelun museon tervehdyksen esitti museon johtaja **Johannes Tõrs**, Lions Club Turku Aninkaisen tervehdyksen toi klubin tail twister **Reijo Vaura**, Turun Laivaston killan tervehdyksen **Matti Ketola** ja Helsingin Laivaston Killan puheenjohtaja **Arto Tarvonen**. Merihenkiseen juhlaan toi suomalaisen ratsuväen kilttojen yhteisen tervehdyksen toiminnanjohtaja **Jaakko Valve**.

Tervehdysten jälkeen vuorossa oli killan palkit-

semiset, joita oli runsaasti. Palkituista mainittakoon muun muassa Suomen Tallinnan suurlähettiläs **Jaakko Blomberg**, joka sai vastaanottaa killan valkean ristin. Sama ojennettiin myös Jaakko Valveelle, joka myös kutsuttiin killan kunniajäseneksi.

Vuosijuhla päättyi yhteisesti laulettuun Eestin kansallislauluun *Eesti hümn*, jonka jälkeen liput kannettiin pois juhlatilasta. Juhlan jälkeen oli vuorossa yhteinen lounas hotelli Virun ravintolassa.

## Raul Kuutman 80-vuotis- merkkipäivän muistaminen

Suomen sotien virolaisten vapaaehtoisten, Suomen-poikien kunniapuheenjohtaja **Raul Kuutma** täyttää 80 vuotta 3. elokuuta. Merkkipäivänään hän ei järjestä

vastaanottoa. Sen sijaan hän toivoo, että mahdollisimman moni hänen suomalaisista ystävistään tukisi hänen syntymäpäivänään perustettavaa rahastoa. Sen varoilla tullaan huolehtimaan Suomen-poikien hautausmaasta Tallinnan Metsakalmistussa sekä heidän ja Viron vapaussodan suomalaisten vapaaehtoisten lukuisista muistomerkkeistä Virossa sen jälkeen, kun veteraanit itse ovat poistuneet viimeiseen iltahuutoon. Lahjoitukset pyydetään maksamaan Suomen-poikien perinneyhdistyksen tilille, Etelä-Kar-

jalan Osuuspankki 540201-245532. Viestiruudukkoon tiedot lahjoittajasta. Luettelolahjoittajista luovutetaan Raul Kuutmalle joulukuussa Virossa järjestettävässä Suomen itsenäisyyspäivän juhlassa.

## Sotiemme veteraanien Pohjoisen Suomen kirkkopäivä

**Raahessa keskiviikkona 4.8.2004**

**”Yhdessä perille”**

Ohjelma

- |               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 10.00 – 11.00 | Kokoontuminen Raahen jäähalliin, Ollinkalliontie 9                                                                                                                                                                                                                                                          |
| 11.00         | Yhteinen jumalanpalvelus (jäähalli)<br>- liturgia khra<br>Veikko Määttä ja khra (ort.)<br>Raimo Kiiskinen<br>- saarna piispa Samuel Salmi<br>- lapsikuoro ja Kainuun Sotilassoittokunta                                                                                                                     |
| 12.30 – 14.00 | Lounas<br>(ammattikoulu, lyseo ja srk-koti)                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| 14.00         | Päiväjuhla (jäähalli)<br>- avaussanat prof. Aarno Strömmer<br>- seppelepartion lähettäminen kenttärovasti Juhani Liukkonen<br>- juhlapuhe Sotainvalidien Veljesliiton puheenjohtaja prof. Veli Matti Huittinen<br>- päätössanat rovasti Väinö Salokorpi<br>- sotilassoittokunta ja Oulun Sotaveteraanikuoro |

Kahvila on avoinna juhlapaikalla alkaen klo 10.00.

**Ilmoittautuminen** tapahtuu maksamalla – mieluummin ryhmänä – 10 € / henkilö kirkkopäivän tilille OP 538103-276191 merkinnällä ”Kirkkopäivä 2004” ja lähettämällä yhdistyksille/osastoille toimitettu ilmoittautumislomake kirkkopäivätoimikunnalle **31.5.2004 mennessä**. Mukaan tulee liittää maksukuitti (tai kopio siitä). Ruokailuun oikeuttavat osallistumisliput lähetetään ilmoittautuneille maksun saavuttua. Käsiohjelma jaetaan paikan päällä. Majoitusvaraukset tehdään suoraan hotelleihin (Tiiranlinna 08-8403100, Raahen Hovi 08-2116400).  
**Tiedustelut** 08-2277874, 044-3496515, 08-265233 tai Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiiri 08-3112066, Sotainvalidien Veljesliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri 08-3218200, Rintamaveteraanien Oulun piiri 08-374475.

## Sotiemme veteraanien Läntisen Suomen kirkkopäivä

**Turussa 19.8.2004**

**”Onnellinen se kansa,  
jonka Jumala on Herra”**

Kokoontuminen Turun Messukeskukseen klo 11.00 mennessä

**Messu** Turun Messukeskuksessa, klo 11.00 – 12.30. Saarna arkkipiispa Jukka Paarma

**Högmässan** i Mikael kyrkan klockan 11.00

**Liturgiajumalanpalvelus** Turun Ortodoksisessa kirkossa klo 11.00

**Lounas** Turun Messukeskuksessa, klo 12.30 – 14.00

**Päiväjuhla** Turun Messukeskuksessa, klo 14.00 – 15.15

Avajaissanat Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Eeri Hyrkkö

Juhlapuhe Rintamanaisten Liiton puheenjohtaja Ilmi Harska

Päätössanat Rovasti Väinö Salokorpi  
Kirkkopäivään osallistuvia pyydetään ilmoittautumaan – mieluiten osastoittain- viimeistään 15.6. maksamalla ilmoittautumismaksu 10 euroa/henkilö tilille 159030-149821 merkillä **kirkkopäivä 2004**. Maksu sisältää ohjelman ja ruokailun. Huom! Älkää käyttäkö viitettä. Merkitkää viestiin maksajan nimi.

Tiedustelut: Sotainvalidien Veljesliiton Varsinais-Suomen piiri, puh 02-231 7870.



## Työvoimakysymys ja mielialojen hoitoa kotirintamalla

Pienellä maalla on suuria ongelmia sodan aikana. Miten saadaan valtakunnan pyörät pysymään pyörimässä valtaosan työvoimasta ollessa sidottuna maanpuolustuksen tarpeisiin? Miten kansan henkinen kantti saadaan kestämaan sodan väistämättä mukanaan tuomat tappiot ja poikkeusolot? Miten kansan elinmahdollisuudet turvataan kotialueella?

Viime sotien aikana valtionjohto joutui ratkomaan yllä mainitut ongelmat. Miten niitä työvoiman ja mielialojen kohdalla hoidettiin, siitä huomioita seuraavassa. Niinkin mielenkiintoinen asia kuin sodanajan säännöstely on, se on tässä yhteydessä jätettävä tarkastelematta ja annettava yleiskuva työvoima-asioista sekä kansan mielialojen hoidosta ja toisaalta niiden valvonnasta talvi- ja jatkosodan aikana kotirintamalla.

### Valtakunnallinen työvoima

Talvisodan alkaessa marraskuun lopussa 1939 Suomen sotilaallinen varustautuminen ja talouselämän varautuminen sotaan olivat monessa suhteessa olemattomat tai keskeneräiset, joskin sodan uhka oli pakottanut joihinkin lainsäädännöllisiin ja hallinnollisiin toimenpiteisiin. Puolustusvoimiin kutsuttiin liikekannallepanossa ja sen jälkeen enimmillään runsaat 350 000 miestä ja tuhansia naisia. Suurimmillaan yli 400 000 miehen ja naisen irrottaminen useaksi kuukaudeksi puolustusvoimien palvelukseen ei olisi ollut mahdollista ilman erikoisjärjestelyjä, vaikka maamme maatalousvaltaisuudesta johtuen tämän alan työtehtävistä voitiin sotatalvena irrottaa miehiä joksikin aikaa suuremmitta häiriöittä. Teollisuudenkaan piirissä tilanne ei aluksi vaikuttanut huolestuttavalta, koska alan työntekijöistä jo tuolloin oli melkoinen osa naisia. Mutta sotatarviketeollisuuden täysi käynnistyminen vuosien 1939 ja 1940 vaihteessa synnytti tilanteen, jossa työvoiman tasaussirrotkaan eivät helpottaneet työvoimaongelmaa. Vaikeimmaksi tilanne muodostui metsätoissa, joissa vienti sodan seurauksena supistui ja maassa syntyi suoranaista polttopuupulaa kesken kylmän talven. Talvisodan

kestäessä oli lisäksi täydennettävä taistelujoukkoja kutsumalla palvelukseen rauhajan aikana palveluksesta vapautettuja miehiä noin 37 000 sekä uusia alokkaita, mikä nieli oman osansa valtakunnan hupenevista miesvoimavaroista. On tosin muistettava, etteivät maasta loppuneet tappioiden vuoksi miehet, vaan koulutetut taistelijat, ja ratkaisevaksi sodankäynnin jatkamisen kannalta muodostui sotamateriaalin vähyys tai paremminkin sen puutteet. Mutta Siperia opetti.

Erityisesti jatkosodan pitkittyminen 1941 merkitsi melkoisia vaikeuksia talouselämällemme. Lkp:ssa oli armeijaan otettu valtaosa miehistä sekä liki kaikki kuljetusvälineet. On arvioitu, että kesällä 1941 sodan alettua noin 17 prosenttia suomalaisista tavalla tai toisella palveli sodankäyntiä. Elokuun alussa puolustusvoimissa oli 29 prosenttia koko miespuolisesta väestöstämme ja 65 prosenttia työkykyisistä 20—49 vuotiaista miehistä. Palvelukseen oli kutsuttu liian paljon johto- ja ammattihenkilöstöä, jota oli jo kesällä vapautettava kotirintaman tehtäviin. Kun syksyn satokin oli vaarassa, vanhimmat ikäluokat oli kotiutettava samoin kuin moottoriajoneuvojakin.

Yksi pahimmista puutteista oli siis työvoimakysymys. Armeijan ollessa rintamalla, kotialueen tuotantoelämästä puuttui jatkuvasti yli 300 000 miestä, sodan kriisiaikoina enemmänkin. Lisäksi sotatarviketeollisuudessa työskenteli noin 130 000 henkilöä. Valtakunnassa oli siis puutetta työvoimasta, ja esim. maanviljelystöiden suorittaminen oli sodan aikana tähdellisempää kuin rauhan aikana.

Ennen talvisotaa säädetyssä työvelvollisuuslaissa jokainen 18—54 vuotias suomalainen oli työvelvollinen, rajoitusti myös 15—17 ja 55—65 vuotiaat. Työmääräyksiin turvauduttiin kuitenkin vasta toissijaisesti, sillä ensisijaisesti työvoimaa saatiin vetoamalla väestön vapaaehtoiseen auttamishaluun. Keväällä 1944 koulut lopettivat lukuvuotensa jo huhtikuussa, jolloin opettajat ja koululaiset saattoivat hakeutua töihin lähinnä maatalouden piirissä. Nimenomaan koulunuoriso suoritti työvelvollisuutensa



**Heinänteko aika on maalla kiireistä aikaa. Joukko kaupunkilaisia haravan varressa korjaamassa kuivaa satoa talteen.**

innolla. Nykyäänkin nuoret hakeutuvat kesätöihin rahan vuoksi, mutta sodan aikana oli kyse enemmän. Työtö, pikkulotta ja sotilaspoika tunsivat osallistuvansa omalla panoksellaan taisteluun maan olemassaolosta.

Naisemme suorittivat sotavuotena suuren työurakan. He hoitivat kodin, lapset sekä vielä huomattavan osan talouselämästämme, tehtäviä ja töitä, jotka rauhan aikana olisivat olleet ilman muuta miesten reviiä. Toki oli sellaisiakin töitä ja ammatteja, joista sen tekijää ei voitu irrottaa rintamalle ja joihin uuden kouluttaminen olisi kestänyt pitkään. Naiset rynnivät sellaisillekin aloille, joilla oli luultu tarvittavan vain raakaa voimaa. Metsä- ja maataloustyöt liukuivat ilman muuta naisten käsiin, työn raskaudesta huolimatta. Teollisuudessa työskenteli suurin piirtein yhtä monta naista kuin miestäkin.

Maamme vapaaehtoisin naisjärjestöihin (Lotta Svärd, SPR:n hoitajattaret, sotilaskotisisaret) kuului noin 150 000 naista ja lisäksi yli 50 000 pikkulottaa. Näiden on arvioitu vapauttaneen rintamapalvelukseen ehkä jopa 20 000 miestä eli noin 20 pataljoonaa. Määrään on lisättävä vielä muutama tuhat työpalveluksessa ollutta naista.

Sodan aikana toimi myös Suomen Naisten Työvalmiuskeskus, jonka takana oli joitakin aatteellisia, ammatillisia sekä puolueiden naisjärjestöjä sekä runsaasti nk. järjestäytymättömiä naisia. Sen toiminnan päämääränä

oli avustustoiminta sellaisilla aloilla, jotka eivät kuuluneet viranomaisille, kuten evakkoista huolehtiminen. Keskus koulutti sotien aikana naisia miehille työaloille. Keskuskuksen ansioihin on lisättävä puistotätitoiminnan aloittaminen.

Keskuksen nimi muuttui väli- eli Moskovan rauhan aikana Naisten Työvalmiusliitoksi, joka jatkoi naisten kouluttamista poikkeusajan tehtäviin ja pyrki osaltaan säätelemään vapaaehtoisen työvoiman kysyntää ja tarjontaa.

Merkitystä oli maan toimeentulolle myös sotavangeilla, joita olikin valtion ja kuntien sekä yksityisten työnantajien käytettävissä vuodenajasta riippuen: maa- ja metsätaloudessa 12 000—30 000 rakennustoissa 5 000—6 000 sekä muissa tehtävissä 4 000—6 000 sotavankia, joille maksettiin jopa työstä palkkaa, useimmiten urakaluonteisesti. Eniten vangit arvostivat töitä maataloudessa. Melkoinen apu talouselämällemme oli muutamasta tuhannesta ruotsalaisesta vapaaehtoisesta maanviljelijästä sekä saksalaisten Suomeen lähettämästä noin 400 puolalaisesta metsätyömiehestä.

Vuonna 1943 syynättiin väkiluku ja havaittiin, että maassa oli 15—17 vuotiaita miehiä 97 000 ja naisia 91 000, 18—54 vuotiaita miehiä 389 000 ja naisia 896 000 sekä 55—60 vuotiaita miehiä 113 000 ja naisia 131 000. Valtaosa näistä oli valtion hallinnossa, maa- ja metsätaloudessa, teollisuudessa, liikenteen,

yritystoiminnan ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen piirissä. Samaan aikaan rintamalla oli 431 000 miestä. Kun talvisodan linnoitustöihin osallistui noin 40 000 työvelvollista, jatkosodan aikana perustettiin linnoitusrakennuspataljoonia, joissa oli yhteensä 10 000 miestä.

Sotateollisuudessa työskenteli 130 000 henkilöä ja alan lisävaade oli 5 000 työvelvollista. Elintarvikepuolan aikana maataloudessa oli vaje noin 200 000 henkilöä, joita korvasivat naiset ja nuoret. Metsätalouden vaje oli parhaimmillaan 40 000 miestä, joita korvattiin pojilla mm. uittotöissä.

### Mielialojen hoitoa kotirintamalla

Kotirintaman elämässä oli varsinkin jatkosodan aikana puoli, josta ei juuri puhuttu, eikä siitä ole puhuttu paljoa vielä. Kyseessä oli kotirintaman henkisen kestävyys ylläpidosta ja toisaalta sen mielialojen seuraamisesta. Moskovan rauhan aikana 1940 aloitti toimintansa Ässä-rykmentin veteraanien aloitteesta Suomen Aseveljien Työjärjestö (SAT), jonka nimi vaihtui myöhemmin VIA:ksi (Vapaus Isänmaa Aseveljeys). Järjestön päätehtävänä oli arkaluonteisten tietojen levittäminen kotirintaman tietoisuuteen. Tiedot käsittivät yleensä sellaisia kotimaata ja ulkopoliittisia suhteita koskevia asioita, joita poliittinen ja sodanjohto eivät voineet antaa lehdistön eikä radion kautta julkisuuteen, mutta jotka sopivasti muo-



toiltuina katsottiin tärkeiksi saattaa kotirintaman tietoutteen, jotta luottamus valtionjohtoon säilyisi ja sodanaikaiset mielialat pysyisivät korkealla tappioidenkin tullen. Vastavuoroisesti järjestön laajalle levinnyt organisaatio antoi palautetta kotirintaman todellisista mielialoista päätäjille. Järjestöllä lieene ollut 7 000—10 000 enemmän tai vähemmän aktiivista jäsentä kansan keskuudessa.

SAT/VIA:n toiminta perustui siihen, että henkilöhyteyksistä vaiettiin ja koko järjestön olemassaolo kiellettiin, ja sen toiminta jatkui vielä sodan jälkeenkin. Luonteenomaista oli tiukka salassapito, ja vaikka siitä tihkuikin tietoja, VIA:n toiminta onnistuttiin pitämään poissa julkisuudesta. Tämä johtui siitä, että järjestön johto koostui henkilöistä, joilla oli tärkeä asema normaalissakin elämässä, mm. SAK:n Eero A. Wuori, pääsihteeri Emil Huunonen, asiamies Emil Skog, toimitusjohtaja Esko Riekkä, johtaja Ossi Holmström, maisteri Yrjö ”Jahveti” Kilpeläinen sekä puolustusvoimissa eversti Lasse Leander, joka palveli Päämajan tiedotusosastolla. Järjestön toiminnanjohtajina olivat 1941—1942 koulu-neuvos L. Arvi P. Poijärvi ja vuodesta 1943 rehtori Martti Ruutu. Kentällä toimivat lähinnä miesten kenttäverkosto ja naisverkosto.

Verkostojen tehtävänä oli rauhoittaa kotirintamaa kestämään sodan rasituksia samalla puolustaen valtionjohdon ratkaisuja, sillä perheiden kestäminen kotona merkitsi miesten kestämistä rintamalla. Huomio kiinnitettiin lomalaisten mielialoihin esim. hankkimalla näille lupia alkoholin ostoon. VIA seurasi tarkoin myös lomalaisten puheita ja pyrki huomaamattomasti syöttämään näille tietoja, joiden haluttiin leviävän sitten rintamalla. Järjestön lehtiä olivat ainakin ME NAISSET, TÄHDEN-VÄLEJÄ ja VIITTA. Toimintaa rahoittivat puolustusministeriö sekä pienemmällä osuudella suurteollisuus, koska järjestön yhtenä päätavoitteena oli viedä pohjaa maanalaiselta kommunistiselta liikkeeltä. VIA:n toiminta oli siis paitsi valistusta ja tiedonvälitystä myös selvästi propagandaa.

Moskovan rauhaa 1940—1941 kansa yleisesti piti välirauhana, joten uusi sota ei

tullut kovin suurena yllätyksenä. Päinvastoin se jopa kohensi mielialoja. Saksan voittoon uskottiin, joskin maltillisenkin vasemmiston piirissä esiintyi natsismin pelkoa. Pelättiin maamme olevan pelinappulan isoisten pelissä. Mannerheimin tunnettu miekantuppipäiväkäskey 10. heinäkuuta 1941 aiheutti osassa kansaa jopa kielteisiä reaktioita sodan tavoitteita kohtaan, ja samaan vaikutti vanhan rajan ylitys. Kesän 1941 varsin suuret tappiot aiheuttivat kotirintamalla myös vahvoja reaktioita, mutta joita Viipurin takaisinvaltaus tasoitti. Mutta sotilaskarkuruus oli yleisempää kuin talvisodan aikana, sillä vitsailu paluusta kotiin perunanluontiin ei toteutunutkaan. Mielialoja puolestaan kohottivat lisää Hangon takaisinvaltaus ja Japanin yhtyminen sotaan keskusvaltojen rinnalla, koska sen uskottiin vaikeuttavan Neuvostoliittoon lännestä virtaavan aseavun kulkua. Asemasodan aikana kotirintaman mielialat seurasivat tarkoin maailmantapahtumia ja nousivat ja laskivat sodan kehittymisen mukana. Vaikka Risto Rytin valinta uudelleen presidentiksi keväällä 1943 kohotti mielialoja, alettiin toisaalta vaatia yhä äänekkäämmin Suomen irrottamista sodasta.

Kesällä 1944 neuvostojoukkojen suurhyökkäys ja

rintamien vetäytyminen aiheutti pelokkuutta kotirintamalla, mutta selvät torjuntavoitot heinä—elokuussa taas tasoittivat mielialoja, joiden tarkkailu lopetettiin elokuun kuluessa.

Sodan jälkeen kukoksi tunkiolle noussut äärivasemmistomme otti SAT/VIA:n hampaisiinsa Valpon jouduttua sen käsiin vuonna 1948. Mutta jo sitä ennen järjestö oli lakkautettu. Kun sitä ei koskaan ollut perustettu eikä sen hallussa ollut perustamisasiakirjoja, sitä ei oikeastaan lakkautettu: se vain katosi. Mutta sillä oli suuri merkitys siihen, että kansa kuitenkin kesti sotien rasitukset.

ANSSI VUORENMAA

#### Lähteitä:

Erja Saraste: Työvoimapolitiikka sodan ja rauhan kriiseissä. Suomi 1944, sodasta rauhaan. Tammi, Helsinki 1984, Martti Ruutu: Me uskoimme Suomeen, sotapäiväkirja 1941-1944. Otava, Keuruu 2000, Keijo K. Kulha: Aseveljien aika. Suomalaisen asevelihengen ja aseveli liikkeen historiaa 1940-1945. WSOY, Porvoo 1980, Kauko I. Rumpunen — Karoliina Vuopala: Tuntematon järjestö. Historiallinen aikakauskirja no 3/1998 sekä Sotatie-teen Laitos: Talvisodan historia 4. WSOY, Porvoo 1979.

## Torjuntavoittojen valtakunnallinen 60-vuotisjuhla Ilimantsissa 7.8.2004

### Juhlapäivän ohjelma:

|              |                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| klo 10.00    | ekumeninen jumalanpalvelus Ilimantsin kirkossa                                                                                                                                                                                                       |
| klo 11-12.30 | ruokailu Parppein koululla                                                                                                                                                                                                                           |
| klo 13.00    | ohimarssi, johon osallistuvat veteraanien lippulinna, ja sen jäljessä veteraanit, maanpuolustusjärjestöjen lippulinna ja sen jälkeen mp-järjestöjen edustajat, varusmieskomppania Pohjois-Karjalan Prikaatista ja Pohjois-Karjalan Rajavartiostosta. |
| klo 13.30    | pääjuhla liikuntahallissa - juhlapuhe Itäisen Maanpuolustusalueen komentaja, kenraalimajuri Ari Puheloinen                                                                                                                                           |

Osallistumisesta ainakin ryhmien osalta pyydetään ilmoittautumaan 1. päivään elokuuta mennessä puh. 050-344 6067.

Sotaveteraanipiirien ja yhdistysten kannattaa majoitus- ym. asioissa ottaa yhteys Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiiriin, puh. 050-596 8421/Juhani Soila.

## Insinöörioppilastalo Oy

Tampere  
Isännöitsijä Matti J. Mäkelä  
0400-637 402

08-782210

### Hyvän Palvelun Koti

Tarjoamme palveluja sotaveteraaneille  
yli 10 vuoden kokemuksella:

- asumispalveluja täysihoidolla kodikkaissa tiloissa
- lyhytaikaisia lomajaksoja • päiväpalveluja
- kotisairaanhoidopalveluja

Soita tai tule käymään kerromme lisää!

Pyhäsalmen  
**PALVELUKOTI**  
JAATINEN OY

Toipilaspolku 4, 86800 Pyhäsalmi, p. 08-782 210

**STORAENSO**™

Stora Enso Metsä  
[www.storaenso.com/metsa](http://www.storaenso.com/metsa)

## ASIAANTUNTIJOIDEN MATKASSA

**TALVI- JA JATKOSODAN TAISTELUPAIKAT - PATKOIDEN KANNAKSELLA 4.-6.6.**  
evl. Jorma Inkinen

235€

**LAATOKAN KIERROS 15.-18.7.**  
Dosentti Eero Elfvingren

359€

**TALI-IHANTALAN TAISTELUJEN 60-VUOTISJUHLA 1.-4.7.** dosentti Eero Elfvingren  
**1.-2.7.** evl. Jorma Inkinen

165-335€

**AUNUS JA MAASELÄN KANNAS 5.-8.8.**  
Dosentti Eero Elfvingren  
Sortavala, Kolatsekä, Petroskoi, Karhumäki, Liistepohja, Nurmoila, Syväri, Aunus, Tuulos, Pitkäranta (mahdollisuus käydä myös Sunkussa)

329€

**VIENAN KARJALA JA SOLOVETSKIN LUOSTARI-SAARISTO 28. - 31.7.**  
evl. Teuvo Saharinen

395€

**LAATOKAN LUOSTARIT VALAMO JA KONEVITSA 1. - 4.7.**  
Esko Lappalainen

349€

**SOTAHISTORIAA JA KULTTUURIA KARJALAN KANNAKSELLA 11.-14.6.** evl. Anssi Vuorenmaa  
Siiranmäen taistelujen 60-vuotis-

315€

**SOTAHISTORIAA JA KULTTUURIA 11.-15.8.**  
Sortavala, Petroskoi, Kizi, Soutjärven vepsäläismuseo, Syväri, Pietari, Terijoki, Viipuri

435€

**TALVI- JA JATKOSODAN TAISTELUPAIKAT KANNAKSELLA 22.-25.7.**  
Terijoki, Kronstadt, Äyräpää, Siiranmäki, KESÄPÄIVÄ KARJALASSA -juhla Käkisalmen linnan pihassa, Viipuri, Tali-Ihantala

295€

Tilaa esite LOMALINJAN KESÄ 2004

**LomaLinja**

Aleksanterinkatu 29, 33100 Tre  
puh. (03) 3140 3300  
ryhmät (03) 3140 3310  
lomalinja@tampere.tournee.fi  
[www.lomalinja.fi](http://www.lomalinja.fi)

tournee



# HAMMASLÄÄKÄRIPALVELUJA SOTAVETERAANEILLE

## Alajärvi

### EHT Jouko Laine

Järvikatu 5 (Linja-autoasema), 62900 Alajärvi  
puh. 06-557 1150

## Espoo



**Hammaslääkäri**  
A S E M A

Espoo/Leppävaara p. 5123500

## Matinkylän

### Hammaslääkäriasema

Anjankuja 2 ( sisäänkäynti  
Matinraitin puolelta ), Matinkylä  
puh. 09-884 5300

## Forssa

*Hoidetut hampaat - miellyttävää itsellesi ja muille*



### Hammaslääkäri SAULI LENTO

Pekolanraitti 13 B 30, 30100 Forssa  
(03) 4355 450  
Puhelinpalvelu pelaa aamusta iltaan.  
Myös ilta-aikoja.

## Forssan

### Hammaslääkärikeskus

Hammaslääkärit: Pertti Sillankorva, Timo Pursiainen  
Pekolanraitti 8 (katutaso), 30100 Forssa  
puh. 03-422 4066

## Helsinki

### Bulevardin

### HAMMASLÄÄKÄRIASEMA

Yrjönkatu 21 C, 00100 Helsinki  
Puh. (09) 646 433, myös implanttihoidot

### Temppeliaukion Hammasklinikka Stoma

Fredrikinkatu 66 B, 00100 Helsinki  
Puh. 09-436 6100

### Hammaslääkäriasema Deltadent

Hämeentie 29,5 krs.,  
Sörnäisten metroasema  
00500 Helsinki, puh. 09-701 1819

### Hammaslääkärit ARTO & RIITTA SNÄLL

Hämeentie 97-99 A, Hki 55, puh. 09-765 735  
Kiikkaistenkuja 1, 01800 Klaukkala, puh. 09-879 9003

## Hyrylä

### Hyrylän hammas



#### Hammaslääkärit:

Keloharju Arto  
Läärä Matti, HLT  
Nykänen Roy, EHL (oikomishoitto)  
Ståhlberg Anna-Riitta  
Teronen Anneli, EHL (iensairaudet)  
Lindholm Tom, HLT, EHL (suukirurgia)  
Leino Matti  
Hytinen Pekka

#### Suuhygienistit:

Lahnalahti Satu  
Ala-Tuori Minna  
Os. Nahkurintie 2 A 04300 Tuusula  
Puhelin (09) 275 5655  
Faksi (09) 273 3122  
hyrylanhammas@kolumbus.fi

## Hämeenlinna

### HÄMEEN HAMMASLÄÄKÄRIKESKUS OY

Hämeenlinna, Turenki, Parola  
Puh. 03-616 6616

## Iisalmi

### Hammaslääkäri Juha Sirviö

Kirkkopuistonkatu 15 A, 74100 Iisalmi  
puh. 017-825 002

## Joensuu

### EHT Mikko Hyvärinen

Koskikatu 5, 80100 Joensuu  
puh. 013-221 133  
Ilomantsi, puh. 050-351 7706

### Teräskulman Hammaslääkäriasema

Siltakatu 14 B 25 A, 80100 Joensuu  
puh. 013-224 140, 013-122 838, 013-224 200

## Jyväskylä

### Korva- ja hammaslääkärikeskus Otonhammas

Puistokatu 2 A, 40100 Jyväskylä  
puh. 014-333 4455

## Karhula

### HELILÄN HAMMASLÄÄKÄRIT

Karhula Karjalant. 8  
Ajanvaraus  
puh. ★ (05) 260 6400

## Kokkola

### Hammaslääkärikeskus Kokkodent

Rantakatu 5, 67100 Kokkola  
puh. 06-831 5563

### EHT Pertti Peltokangas,

Linja-autoasema, Kokkola, puh. 06-831 2932,  
Asematie 4, Kannus, puh. 06-873 560

## Kotka

#### KIINTEÄT HAMMAS- JA PROTEESIRATKAISUT

#### Hammaslääkäri

### KIMMO KAUKONEN

Eteläinen Karjalantie 9  
48600 Karhula  
puh. 05-225 9700

## Kouvola

### HAMMASLÄÄKÄRI UNTO LEHTONEN

Kauppalankatu 27 B, 45100 Kouvola,  
puh. 05-375 4667  
Killingintie 9-11 B, 45700 Kuusankoski,  
puh. 05-379 1667

## Kuopio



### DENTAALIPALVELU OY HAMMASLÄÄKÄREIDEN YHTEISVASTAANOTTO

Puijonkatu 23, 70100 Kuopio  
Puh. (017) 262 4443

Hammaslääkäri- ja erikoishammaslääkäripalvelut



PUIJON-  
LAAKSON  
LÄÄKÄRIKESKUS

Kiekkotie 2, Kuopio  
Puh. (017) 282 8171,  
(017) 282 8244

### Hammaslääkäri Eija Hyvönen

## Lahti

### Hammas-Tiimi Oy

#### EHT Timo Vuori

Rautatienkatu 21 B, 15110 Lahti  
puh. 03-752 7577

### Siltapuiston Hammaslääkäriasema

Aleksanterinkatu 25 a B, 15140 Lahti  
puh. 03-877 377  
www.siltapuisto.com  
siltapuisto@phnet.fi

## Lappeenranta

### LAPPEENRANNAN HAMMASLÄÄKÄRIASEMA OY

Mauno Oravainen Toikankatu 4, 3. krs (talossa hissi)  
Tapio Piili 53100 Lappeenranta  
Aija Leinonen (Kauppatorin vier./Pohjolan talo)  
Kaisa Aaltokallio  
Roni Ronkainen  
Pekka Ranta (leukakirurgia)

Ajanvaraus  
puh. (05) 6255 100

## Lempäälä

### Lempäälän Hammaslääkäriasema Ky

Tampereentie 4, 37500 Lempäälä  
puh. 03-3750 113

## Lohja

### Plus Terveys Hammaslääkärit Oy / Helmen Hammaslääkärit

Laurinkatu 32 B 21  
08100 Lohja  
puh. 019-321 456

### KliinDent Hammaslääkäri Lauri Korpikoski

Karstuntie 2  
puh. 019-324 640



## HAMMASLÄÄKÄRIPALVELUJA SOTAVETERAANEILLE

## Orimattila

**Hammaslääkärikeskus  
Merja Hämäläinen**Erkontie 15 D, 16300 Orimattila  
puh. 03-777 7031

## Salo

**Salon  
Hammaslääkärikeskus Oy**Turuntie 8, 24100 Salo  
puh. 02-727 6600

## Tampere

**HAMMASLÄÄKÄRI  
PÄIVI VIRTANEN**Puh. 214 8648, e-mail: paivi.virtanen@sci.fi  
Hämeenkatu 14 C, 3. krs, Tampere

## Oulu

**OULUN HAMMASLÄÄKÄRIKESKUS OY**Isokatu 32 B, 3 krs Puh. (08) 374 444  
90100 Oulu Fax (08) 377 096**SALON  
HAMMASLÄÄKÄRIPALVELU OY**Vilhonkatu 11-13, II kerros, 24240 Salo  
puh. 02-733 2211

## Turku

**Reijo Kari**  
kliinisen hammashoidon  
erikoislääkäri

Ajanvaraus klo 11-12 ja 16-17

hammaskari oy



Hämeenkatu 16 A 1, TURKU, puh. (02) 231 1710

**Hammaslääkäri  
Heikki Kantola**Hallituskatu 9, 2 krs  
90100 Oulu  
puh. 08-311 8036

## Savonlinna

**HAMMASHOITOLA  
WIISAUDENHAMMAS**Kirkkokatu 7 A 3.krs, 57100 Savonlinna  
Puh. 015-511 60  
Ukkoherrantie 15, 96100 Rovaniemi  
Puh. 016-334 0400

## Siilinjärvi

**KAIKKI HAMMASLÄÄKÄRIPALVELUT**P. (017) 4625 257  
Kuuluntie 2 71800 Siilinjärvi Fontanella II krs  
Hammashoitoa nukutuksessa**Hammaslääkärikeskus**Hämeenkatu 2,  
20500 Turku  
puh. 02-2333 778

Kauppurienväylä 27, 90100 OULU

Puh. (08) 323 2500

**AJANVARAUKSET ARKISIN KLO 8-19**

- Yleishammaslääkäripalvelut
  - Erikoishammaslääkäripalvelut
  - Suuhygienisti
  - Hammashoitoa nukutuksessa
- Särkytapaukset  
arkisin  
ajanvarauksella

## Rauma

**Valtakadun  
Hammaslääkäriasema Oy**Valtakatu 13, 26100 Rauma  
puh. 02-822 1711

## Tampere

HAKEUDU HOITOON ENNEN KUIN HAMPAASI  
IRTOAVAT!lensairauksien ja hampaiden tukikudossairauksien  
erikoishoitoa ja ennaltaehkäisyä**Erikoishammaslääkäri HLT, FK  
HILKKA HELOVUO**Tullintorilla, Hammareninkatu 2 A, Tampere  
PUH: (03) 212 7129**Hyvältä  
tuntuva  
hymy**Puutarhakatun 12, 4 krs.  
20100 Turku  
Puh. 02-2333 222**HAMMAS  
PISTE**

## Vaasa

**AJAN HAMMAS  
TIDENS TAND**Vaasanpuistikko 22 Vasaesplanaden  
65100 VAASA-VAASA  
Puh.-Tel. (06) 317 6551

## Riihimäki

**KIINTEÄT HAMMAS- JA PROTEESIRATKAISUT****Hammaslääkäri  
KIMMO KAUKONEN**Hämeenkatu 24-26 3krs.  
11100 Riihimäki  
puh. 019-724 880**Hammaslääkärikeskus  
Koskident**Koskikeskus 4 krs., Hatanpäänvaltie 1  
33100 Tampere  
ajanvaraus puh. 03-3142 9900

## Vantaa

**Martti Hammas  
HAMMASLÄÄKÄRI**Maija Partanen, Anne Hakomäki, Ari Kilpi  
☎ 878 7930, Martinlaakso, Kivivuorentie 4

## Rovaniemi

**NAPAPIIRIN  
HAMMASLÄÄKÄRIKESKUS**Pohjolan talo, Valtakatu 16, 96200 Rovaniemi  
Puh. 016-333 1444, fax 016-333 1455Hammaslääkäreiden yhteisvastaanotto, hammas- ja  
leukaröntgen sekä hammaslaboratorio  
Särky- ja muut äkilliset tapaukset sopimuksen mukaan  
Kelan SV-korvaukset veteraaneille suoraan**PIRKANMAAN  
HAMMASLÄÄKÄRIASEMA**

Hämeenkatu 7 B, 6. krs, Tampere

Marja Heinonen  
puh. 03-212 3584  
Johanna Paunu-Jokiniemi  
puh. 03-214 7480  
Hanna-Mari Kairtamo  
puh. 03-214 7480

Heikki Hanhijärvi  
puh. 03-214 6396  
Anne Latvanne  
puh. 03-212 3340  
Sami Kangas  
puh. 03-214 6396

## Varkaus

**Varkauden Tekaripaja Oy,  
Erikoishammasteknikot  
Soili Hyvönen ja  
Keijo Pesonen,**Kauppatie 11, 78200 Varkaus,  
puh. 017-552 8660 ja  
Leppävirta puh. 017-554 2350

## Fyrken avgör – eller gör den?

I början av detta år informerades Penningautomatföreningen veteranorganisationerna om ett statsrådsbeslut, enligt vilket understödet till dem i år kommer att sjunka med 10 procent och den minskande linjen ska följas också i fortsättningen. Samtidigt meddelades, att den tillkännagivna planen för åren 2005–2007 ”ej binder vare sig statsrådet eller Penningautomatföreningen”.

Om Penningautomatföreningens direktivenliga program genomförs, betyder det att understödet minskas med en tredjedel på fyra år. År 2003 var understödet till Finlands Krigsveteranförbund 408 000 euro (2,4 milj. mk). År 2007 skulle det enligt planen vara 269 000 euro

(1,6 milj. mk). Detta linjebeslut har självfallet inte vunnit veteranorganisationernas gillande. Det väckte motstånd redan vid debatterna i beredningsskedet. Visserligen är det sant, att de i genomsnitt klart över 80-åriga veteranernas led glesnar med omkring en tiondedel per år. Men lika sant är det, att i takt med åldrandet omvårdnaden av dem och den planmässiga utvecklingen av denna år för år kräver mera resurser per veteran. Att göra stödåtgärderna mångsidigare och effektivare ställer ökade krav även på det uppföljnings- och planeringsarbete, som veteranerna har anförtrött sina frivilligorganisationer. Organisationerna har också framhållit, att enligt deras mening tiden för

nedkörning av Penningautomatföreningens verksamhetsstöd ännu inte är inne.

Finlands krigsveteranförbund för sin del har utgått ifrån, att förbundets ekonomiska stöd till distrikten och via dem till föreningarna bör bibehållas på nuvarande nivå de närmaste åren. Som motvikt till en eventuellt ofrånkomlig minskning av det offentliga stödet måste man dels pruta på utgifterna, dels finna andra inkomstkällor. Endast genom att förfara så kan vi motse framtiden med tillförsikt, konstaterade Jaakko Valve i vår tidning i sin sista utblickskolumn som förbundets verksamhetsledare.

Förbundets centrala ledning har redan vidtagit åtgärder för att åstadkomma inbes-

paringar; däribland arbetskraftsregleringar i samband med bytet av verksamhetsledare samt utplacering av förbundstidningens sidredigering.

I fråga om finansieringen har förbundet på senare år haft vissa glädjeämnen. Testaments- och andra donationer till förmån för förbundets sociala arbete har möjliggjort en fortsättning av understödsverksamheten. Särskilt bör nämnas den till veteranerna riktade bistandsaktivitet som Krigsskadestiftelsen inledde 1998. Tack vare av stiftelsen anvisade medel har 2 500 medlemmar av våra tre veteranförbund fått hjälp med sina svårigheter. I detta nu ställer organisationerna sitt hopp till vårt folks givmildhet vid gen-

omföringen av årets Veteransamling. Den energiskt och planmässigt organiserade insamlingen ger anledning till förväntan på ett resultat som överträffar fjolårets.

Fyrken avgör allt, sägs det. När det gäller veteranarbetet behövs emellertid också annat, såsom beredvillighet och energi i verksamheten våra bröder och systrar till fromma. Men visst är fyrken — penningen — viktig. Vår hädangångne infanterigeneral ”Aatus” bevingade ord ”en fyrk är en fyrk!” träffar säkert sakens kärna också i det här avseendet.

AARNO STRÖMMER  
Ordförande för Finlands  
Krigsveteranförbunds  
fullmäktige

## Förbundets verksamhetsplan I tvåårigt framtidsperspektiv

Vid mitten av juni samlas vi åter till förbunds dagar, denna gång i Seinäjoki. Vi gläder oss i förväg åt att få träffas och vara tillsammans och allt det program som österbottningarna bereder sig att bjuda oss på. Men framför allt ska vi i enlighet med våra stadgar vid förbundsmötet fatta beslut om vår verksamhetsplan för två år framåt och välja förbundets ledning.

Under loppet av den begynnande tvåårsperioden träder tydligare än förr i förgrunden de stundande slutskena av vår organisations tillvaro och förberedelserna för dem. Under den här perioden kommer antalet vete-

raner från våra krig att minska till mindre än hundratusen och antalet egentliga medlemmar i förbundet till under femtiotusen. De kvarlevande veteranernas ålder kommer att öka med ett par år till, och skaran av veteraner som är yngre än 80 år är vid slutet av verksamhetsperioden mycket liten. Detta ställer på den kommande verksamheten särskilda krav, som vi har beaktat i förslaget till verksamhetsplan. För att upprätthålla veteranens och hans/hennes i hemförhållandena bistående närståendevårdares kondition behövs en allt mera omfattande, individualiserad och mångsidig stödverksamhet.

Veteranförbundets delegation VEVA har i ett yttrande till social- och hälsovårdsministeriet eftertryckligt betonat bland annat, att på en årlig hälsokontroll grundade rehabiliteringsåtgärder antligen bör garanteras för alla veteraner som är därtill berättigade och önskar och behöver dem. I förbundets verksamhetsplan bör denna målsättning vara central. Förverkligandet av rättigheten till årlig rehabilitering bör befrämjas via vårt eget distriktsbaserade socialrådgivarprojekt och genom införskaffning av förståelse och medhjälp från alla dem, som i sista hand fattar besluten om dem.

En annan viktig målsätt-

ning i vår tvåårsplan är att, via minimering av nackdelar som åldrandet kan förorsaka, bibehålla vårt organisationsliv sådant att det intresserar och betjänar medlemskåren. I enlighet härmed bör vi forma verksamhets- och organisationsstrukturen, göra stadgeändringar eller tolka de gällande stadgarna, samt fördela uppgifterna mellan de ännu arbetskapabla veteranmedlemmarna och dem som trätt till för att bistå oss jämte blivande understöddande medlemmar och stödorganisationer. En understöddande medlem kan oförhindrad av stadgarna redan nu i våra sammanslutningar åta sig krävande uppdrag, också som

styrelsemedlem eller ordförande.

Vid uppgörande och behandling av verksamhetsplaner har vi skäl att minnas att det, trots att det av veteranförbunden grundade traditionsförbundet Eklövet inleder sin verksamhet i full skala om ett år, ändå kommer att återstå ymnigt med traditionsuppgifter även för veteransammanslutningarna och de enskilda veteranerna själva samt anhöriga till hädangångna veteraner.

AARNO LAMPI  
Ordförande för  
Finlands  
Krigsveteranförbund

## Tack för samarbetet

Mitt arbetsuppdrag inom Finlands Krigsveteranförbund håller på att ta slut. Nära tio års arbete som förbundets verksamhetsledare upphör vid valborgstiden 2004 då jag på nationella veterandagen fyller 65 år. Denna tioårsperiod har varit den brådsta tiden i mitt arbetsliv. Arbetet som verksamhetsledare i vårt lands största veteranorganisation har också varit min mest givande tid. Ni veteraner har gett mig mycket och det är jag

er tacksam för.

Till mitt arbete har hört att hålla kontakt med de andra veteranorganisationerna och deras ledande personer. Samarbetet har löpt bra och varit mycket givande. Jag tackar här på min spalt de andra veteransamfundens ledning för det utomordentliga samarbetet. Det har varit ett nöje att arbeta med er.

För att leda och upprätthålla förbundets verksamhet behövs en stab, förbundets kansli, som verkställer de bes-

lut och planer som görs inom förbundets förvaltning. På kansliets ansvar har även varit att sköta förbundets ekonomi och penninginsamlingarna. Ekonomin har under alla dessa år varit god. Förbundet har kunnat stöda sina distrikt ekonomiskt i betydande grad. Dessutom har alla insamlade medel alltid utdelats oavkortat till distrikten för de ändamål som insamlingstillståndet har avsett.

Förbundets kansli har under dessa år verkställt alla de

uppdrag som det har fått. Det har också kunnat anpassa sin verksamhet till förändrade situationer och resurser. Jag är nöjd med kansliets arbete och dess anpassningsförmåga under de här åren.

Jag tackar denna tidnings fasta medarbetare och övriga skribenter för gott samarbete, enär jag även lämnar ifrån mig uppgiften som chefredaktör för tidningen Sotaveteraani – Krigsveteranen efter tio år. Ni har med era texter, bilder och råd gett

vår tidning dess särprägel och innehåll. Ett betydande stöd som chefredaktör har jag fått av hedersordförande **Simo Kärävä**, till vars särintressen hör att skriva och vårda språket. Kolumnen I utkikstornet slutar att publiceras med detta nummer. Jag tackar alla tidningens läsare och tillönskar alla krafter och hälsa. Det har varit ett nöje och ett privilegium att få arbeta tillsammans med er. Tack för det.

JAAKKO VALVE

## Kamratföreningen IR 200 årsmöte 6.2.2004 i Stockholm

Föreningen höll sitt 50-de årsmöte samt firade IR 200 Regementets 60-års dag i Estniska Huset i Stockholm den 6 februari 2004. Närvarande på mötet var 21 medlemmar och 2 gäster.

Årsmötet öppnades av ordf. **Kalju Valdmaa**, som hälsade samtliga välkomna och en särskild hälsning till militärattachén kommandör **Stig-Göran Grönberg** från Finska Ambassaden och **Edgar Sini-salu** som representant för Estlands Finlandsfrivilliga veteraner i Tallinn. Därefter hölls parentation över de under sista året avlidna vapenbröder i Sverige: Endel Aasmaa, Elmar Ainsar, Valter Anneljas, Eugen Justsuk, Albert Kask, Evald Kullerkann, Ilo Käbin, Rein Marandi, Herbert Pii-rimets, Roland Reets, Hans Reidak, Boris Savlin, Eino Talmel, Karl Tammik, Henrik Uuemösa, Olav Watsfeldt och Arnold Wiik, samt i Kanada Fänrik Felix Laansoo som var född 1910 och dog 24.12.2003, han var IR 200 regementets älsta officer.

Till mötets ordförande valdes: Ilmar Laan och till protokollförare Rein Moora. Styrelsens dagordning godkändes med tillägg, val av hedersledamöter till Kamratföreningen IR 200 enär föreningen firar 50 och Regementet IR 200 60 år.

Mötet godkände verksamhets berättelsen och den ekonomiska redogörelsen. Budget och verksamhetsplan för år 2004 godkändes med årsavgift kronor 100,-.

Till ordförande omvaldes Kalju Valdmaa och till styrelsen valdes: vice ordf. Ilmar Laan, kassaförvaltare Erich Kimber, sekreterare Rein Moora, kontaktsekreterare Rein Puusepp, medlemskontakter Lembit Ignats och arkivar Ago Vallas. Styrelse supleanter: Helge Armolik och Gunnar Hiis.

Till revisorer valdes: Ants Ojapõld och Eldor Laikre, supleant Hugo Meesak. Till hedersledamöter valdes: Gunnar Hiis, Erich Kimber och Kalju Valdmaa.

Åsmötet enades om, att föreningens verksamhet fortsätter i stort sätt analogt med tidigare år. Det betyder att sammankomsterna en gång i månaden fortsätter, utom juni—augusti i Estniska Hu-

set i Stockholm. Deltagande i och kontakter med systerorganisationer och deras verksamhet bl.a Finlands Krigsveteran—förbunds dagar den 14—16 juni i Seinäjoki. Gemensamt firande av Finlands Krigsveteranförbunds Distrikt i Sverige och Finska Krigsveteranernas i Stockholm 35 åriga tillvaro samt Kamratföreningen IR 200 50 års verksamhet i Stockholm den 12 mars. Vidare kontakt med Svenska Finlandsfrivilligas Minnesförening, likaså Estlands Finlandsfrivilliga krigsveteranerna i Tallinn, Göteborg och i Kanada.

Slutligen deltagande i Finska National Veterandagens sammankomst på biografen Röda Kvarn den 27 april i Stockholm.

Efter årsmötet samlades man till IR 200 Regementets 60 års och Kamratföreningen 50 års firande med gemensam supê och samvaro, i vilken deltog 36 personer, från Finska Ambassaden militärattaché kommandör **Stig-Göran Grönberg** med fru **Tuula**. Han framförde sin hälsning och tackade för den insats som vi gjorde för 60 år sedan. Från Estlands Ambassad militärattaché major **Jaanus Elvre** och slutligen hälsade Edgar Sini-salu från apenbröderna i Tallinn.

Kalju Valdmaa hälsade från **Kirsti Koivisto** Espoo, dotter till överste **Eino Kuuse-la** som var IR 200 Regements chef och från Kamratföreningens första ordförande **Martin Juhkam** som nu bor i Tartu och slutligen från **Mihkel Oland** IR 200 klubben i Göteborg.

Som brukligt är under kamratföreningens sammankomster klingade allsången som leddes av Ilmar Laan med ackompanjemang på fiol av konsertviolinist Alfred Pisuke och på flygeln Sigfrid Carl-  
lioth, de sistnämnda stod också för underhållningen. Det rådde som alltid glad stämning där ungdoms minnena vädrades med de sånger som sjöngs under utbildningen och även mellan striderana vid fronten.

Vi skildes åter i förhoppning om ett snart återseende och med önskan om en trevlig vår och sommar.

KALJU VALDMAA

## Krigsskadestiftelsens understöd 2004

Krigsskadeföreningens stiftelse, numera Krigsskadestiftelsen, grundades 1954. Den stöder fortfarande våra krigs veteraner med betydelsefulla insatser. Stiftelsen har för år 2004 beviljat Finlands Krigsveteranförbund 89.140 euro och Frontveteranförbundet 62.220 euro att användas som medicinskt och socialt stöd åt mindre bemidlade krigsveteraner och deras makor/makar och änkor/änklingar.

Verksamhetsledaren för Finlands Krigsveteranförbund, verkställande direktören för Frontveteranförbundet samt dessa båda organisationers veteranrepresentanter och stiftelsens ordförande övervakar fondens verksamhet och ser till att understöden riktas till rätta mottagare. Understöden beviljas på basen av ansökningar på sammanträden, som hålls fyra gånger per år.

Ansökningsblanketter står att få från den egna krigsveteranförbundet eller från krigsveterandistriktet. Till ansökan bör fogas utredning om den sökandes inkomster. För den, som åtnjuter extra fronttillägg, räcker ett av FPA givet intyg om utbetalda pensioner, i övriga fall intyg av skatteverket. Utredning om ändamålet med understödet bör bifogas, likaså uppgifter om de totala kostnaderna samt kvittenser eller kopior av betalda räkningar.

Understöd kan beviljas till anskaffning av hjälpmedel, glasögon och den egna andelen av medicin- och vårdkostnader. Ifall fråga är om vård- och medicinkostnader, är det önskvärt med en kortfattad redogörelse angående den sjukdom, som föranlett kostnaderna. Understöd kan även erhållas till egenandel av tandvårdskostnader.

Gränsen för egenandelaen av patienten själv erlagda medicinkostnader är 607,72 euro år 2004. För den del, som överstiger nämnda belopp sökes ersättning från FPA. Närmare uppgifter erhålles från närmaste apotek eller från FPA-byrån.

För de social- och hälsovårdstjänster kommunen uppbär ersättningar är gränsen för patientens egenandel 590 euro. För kostnaderna över denna gräns uppbäres inga ersättningar inom ramen för det s.k. avgiftstaket, till vilka räknas: hälsocentralavgift, poliklinik-

avgift, deldygnsavgift för anstaltvård, avgift för serievård, avgift för specialistsjukvård given i patientens hem, avgift för fysioterapi samt avgift för kortvarig anstaltsvård. Av klienten uppbärs dock efter överskridandet av avgiftstaket 12 euro per vård dag för kortvarig anstaltsvård samt andra sådana patientavgifter, som inte inräknas i kostnadstaket, exempelvis avgifter för tandvård och hemsjukvård. Närmare uppgifter erhålles från den egna hälsovårdscentralen.

Ovannämnda egenandelar användes som grund vid beviljandet av understöd för medicin- och vårdkostnader. Det finns självfallet undantag och de behandlas alltid individuellt.

Då fråga är om reparation av bostäder är huvudmålsättningen att stöda sådana mindre projekt, som ger bättre möjligheter för veteranen att bo hemma. Sådana är bl.a. ledstänger för att öka tryggheten, ändring i tvättrum, i trappor och andra förbättringar, som höjer säkerheten.

Större grundreparationer omfattas inte av dessa understöd, ej heller ytreparationer som är avsedda att höja trivselen. Alla ansökningar, som gäller bostadsreparation, skall åtföljas av utlåtande av byggnadsrådgivaren. Rådgivningstjänsten är gratis för veteranerna. De enskilda understödens storlek är beroende av kostnadsnivån. I medeltal är understödet ungefär 300 euro.

Det högsta möjliga understödet är 700 euro.

Understödet beviljas ej för långvårdskostnader, ej heller för hemhjälp, rehabilitering, grundreparation i bostadsaktiebolag, vilka finansieras genom hyresvederlag, ej heller för skador, vilka hör till försäkringsområdet eller egenandel i anslutning till försäkringsersättningar. Ej heller beviljas understöd till utgifter för brunnar och vattenledningsanslutningar.

Ansökningarna sändes via föreningarna till krigsveterandistriktet, som sänder dem vidare till förbundet. Alla ansökningar behandlas konfidentiellt. Det finns många ansökningar, därför kan det räcka flere månader innan beslut kan fattas. Vi ber om tålmod hos den sökande. Oklara eller avslagna ansökningar returneras till sökanden.

Krigsskadestiftelsen understriker att föreningarna och distriktet bär ansvaret för att understöden riktas till sådana veteraner och deras änkor/änklingar, som verkligen är i behov av hjälp.

Även om de beviljade beloppen är små, har Krigsskadestiftelsen fått tack för den handräckning, som kunnat ges då, när den ekonomiska situationen blivit svår på grund av sjukdom eller annan överraskande förändring i levnadsförhållandena.

ANNI GRUNDSTRÖM  
(09) 6126 2013



ISÄNMAAN JA UPSEERIEEN ASIALLA  
UPSEERILIITTO



Helsingfors stad

Nationella veterandagen 27.4.2004

8.30 Flagghissning på Mannerheimplatsen  
9.15 Kransnedläggning på Sandudds begravningsplats  
15.00 **HELSINGFORS FEST PÅ FINLANDIAHUSET**  
Program: Helsingfors stad och Helsingfors garnison framför sina hälsningar  
Gardets musikkår ger en konsert  
Helsingfors Soldathemsförening rf bjuder på kaffe i Finlandiahusets foajé från kl. 14.00

**Hela dagen** under museernas öppettider:  
Fritt inträde för veteraner till Kiasma, Befolkningsskyddsmuseet, Krigsmuseet, Syväranta Lottamuseum och alla museer inom Helsingfors stadsmuseum.

VÄLKOMMEN

Delegationen  
för frontveteranfrågor

Helsingfors garnison

# En stor militärs och medborgares långa livsvandring till ände

**Generalen av infanteriet, Mannerheimriddaren Adolf Erik Ehrnrooth avled i Åbo den 26 februari. Han var född i Helsingfors den 9 februari 1905.**

## En tapper och skicklig officer

Släkttraditionen förde Adolf Ehrnrooth in på den militära banan. År 1922 inledde han sin värnplikstjänstgöring vid Nylands Dragonregemente, därifrån han inträdde i Kadettskolans 5. kurs. Efter att ha avlagt officersexamen 1924 tjänstgjorde han som kornett och löjtnant i det nämnda regementet, fullgjorde en ettårig kurs i Strömholms ridskola i Sverige och befordrades till kapten 1931. Efter krigshögskoleexamen 1935 tjänstgjorde han vid kavalleribrigadens stab.

Hösten 1939 under de extra reservövningarna och efter vinterkrigets utbrott tjänstgjorde Ehrnrooth vid den av brigaden formade Nykyrkagruppens stab som chef för dess operativa avdelning och från början av 1940 som 7. Divisionens stabchef på Karelska näset. I januari befordrades han till major.

Efter vinterkrigets slut fungerade Ehrnrooth som stabchef i Östra Savolax militärlän. Vid mobiliseringen 1941 blev han stabchef vid 2. Divisionen. När divisionen sattes in i anfallsskedet bildades i slutet av juli inför genombrottet en Stridsgrupp E. Under ledningen av denna blev Ehrnrooth mycket svårt sårad. Skärvorna i kroppen vållade honom plågor under hela återstoden av hans liv.

I början av 1942 återinträdde Ehrnrooth som konvalescent och befordrad till överstelöjtnant som 2.D:s stabschef på Näset. Detta uppdrag avbröts för hans del av tjänstgöring som vikarierande kommandör för JR 28 och JR 7. I januari 1943 utnämndes han till ordinarie kommandör för JR 7. Han rörde sig ofta i främsta linjen vid Ohta-avsnittet, där han sårades ånyo, den här gången dock lindrigt.

Det långvariga ställningsskriget avbröts av Sovjetunionens storoffensiv. I de hårda striderna samma-

ren 1944 utmärkte sig de av Ehrnrooth ledda förbanden vid Siiranmäki, Äyräpää brohuvud och Vuosalmi. I början av juli befordrades han till överste.

Efter sitt krigstida regementes hemförlovning var Ehrnrooth kommandör för Nylands Dragonregementet. Den 4 december 1944 utnämndes han av överbefälhavaren Mannerheim till riddare av Frihetskorsets Mannerheimkors av 2. klass för sin skickliga och orädda truppleddning under anfalls- och ställningskrigsskedena samt uppehålls- och avvärjningsstriderna sommaren 1944.

Ehrnrooth fungerade som chef för Stridsskolan 1947-1952 och kommandör för Pansarregementet 1952-1956. År 1956 befordrades han till generalmajor och blev inspektör för luftförsvaret. Han befordrades till generallöjtnant 1959 och var 1960-1965 kommandör för 2.D., varpå han pensionerades efter 43 års tjänstgöring. På självständighetsdagen 1980 befordrades han till general av infanteriet och 1989 erhöll han Frihetskorsets Storkors. Han fick dessutom ett flertal andra höga inhemska och utländska utmärkelsetecken.

Före krigen och några år efter dem deltog Ehrnrooth med framgång i många riddävlingar, bl.a. som medlem av Finlands ryttaglag i olympiska spelen i London 1948.

Ehrnrooth kallades till hedersmedlem i Kadettkåren, Finlands Reservofficersförbund, Finlands Krigsveteranförbund, Savolaxbrigadens Gille och Officersförbundet samt till hedersordförande för Marskalcken av Finland Mannerheims traditionsstiftelse och Jakt- och hyddeförening och Mannerheimriddarnas stiftelse.

## Sporrade, stödde veteranerna

Särskilt nära stod general Ehrnrooth våra krigsveteraner, sina vapenbröder och krigssysstrar. Dem stödde och sporrade han på många sätt. Stort värde satte de på att han ännu i hög ålder deltog i deras fester och andra tillställningar som hedersgäst eller talare eller för att framföra en hälsning. Vete-

ranerna lärde känna honom som en beredvilligt hjälpsam och varmhjärtad medmänniska, som oavsett sin höga ställning var förståelsefull och kändes närstående.

Generalen var hedersmedlem i Egentliga Finlands Krigsveterandistrikt och Finlands Krigsveteranförbund. I början av år 2004 beviljade förbundet honom sitt förtjänstkors i guld.

## Frispråkig opinionsbildare

Adolf Ehrnrooth blev, särskilt under sina år som "reservist", då tjänsteställningen och arbetet inte längre begränsade hans ståndpunktstaganden och tidtabell, en mycket betydande nationell opinionsbildare. Som frispråkig, övertygande talare och färgstark åsiktsyttrare i massmedia framlade och betonade han det han betraktade som väsentligt och viktigt, när det gällde för nationen att reda sig ur svårigheter och med tanke på vårt lands framtid.

År 1994 utgavs hans memoar- och pamflettböcker Kenraalin testamentti- Generalens testament. Grundbudskapet i dem återkom i många andra tryckalster, artiklar och intervjuer: "Finland är ett bra land. Det är värt att försvara. Dess rätta försvarare är Finlands folk. Särskilt i hans tal och hälsningar de senaste åren ingick också satsen: "Gud bevare Finland och finländarna!"

Grundläggande karaktärsdrag hos Adolf Ehrnrooth var en stark ledarförmåga i krig och fred, ett livslångt och hållfast vapenbrödraskap och en i grund och botten varmhjärtad och humoristisk relation till medmänniskorna.

En stor finländare är borta, men minnet av honom består. Hans exempel och förpliktande budskap sporrar hans samtida och vidmakthåller hans betydelse även för kommande generationer.

## Statsbegravning och militära hedersbetygelser

General Adolf Ehrnrooth jordfästes i Domkyrkan i Helsingfors och gravlades på Sandudds begravningsplats den 13 mars 2004, på 64-årsdagen av vinterkrigets av-

lutning. Den statliga begravningen, som följde det militära ceremoniet, blev en synnerligen anslående sorgeshögtid med betoning på fosterländskheten, försvarsviljan och dess betydelse samt värdesättningen av männen och kvinnorna från våra krig och deras gärning.

Vid jordfästningens begynnelse var domkyrkan fylld av inbjudna, till största delen krigsveteraner och representanter för försvarsväsendet. Vid kistan stod en hedersvakt och omkring den fem fanor jämte fanvakt: statsflaggan, Savolaxbrigadens, Nylands Dragonbataljons och Pansarbrigadens truppförbandsflaggor samt fortsättningskrigets JR 7:s traditionsflagga.

Grevinnan Karin-Birgitte Ehrnrooth lade ner blommor på sin avlidne makes kista, Karin, Hans Adolf och Eva Ehrnrooth en blomstergård från den övriga familjen. Med kransar hedrades den bortgångne av släkten Ehrnrooth, republikens president, riksdagen, statsrådet, försvarsmakten, mannerheimriddarna och deras stiftelse, vapenbröderna från JR 7 och dess traditionsförening, veteranorganisationerna och Förbundet för de stupades anhöriga, försvarsorganisationerna, generalerna i reserven och riddarordnarna. Kransar nedlades även från drottningen av Danmark och Sveriges kungahus.

Jordfästningen förrättades av ärkebiskop Jukka Paarma biträdd av fältbiskop Hannu Niskanen och militärpastor Tapani Selin. I sitt jordfästningstal betonade ärkebiskopen Adolf Ehrnrooths trogna, uppofrande gärning som soldat och hans stora, djupgående betydelse som symbol för männen och kvinnorna från våra krig.

Åminnelsetalet hölls av general Jaakko Valtanen. Han karakteriserade Adolf Ehrnrooths grundläggande karaktärsdrag: som en övertygad, idétrogen, djärv och om sina underlydandes bästa omtänksam officer, en karismatisk och fordrande befälhavare som också hade förmågan att vara en kamratlig, medkännande vapen- och veteranbroder. Hans suggestiva anföranden och

personligt originella formuleringar sprang ur en etisk grundval av fosterländsk hängivenhet.

Den avlidnes son överstelöjtnant Hans Adolf Ehrnrooth och sju generaler bar kistan ur domkyrkan till likbilen medan en musikår spelade Narvamarschen. Framför kyrkan stod ett hederskompani från Gardesregementet jämte veteranförbundets och Förbundet de stupades anhörigas fanor med av kadetter bestående fanvakt.

Bilprocessionen begav sig i långsam takt till marskalk Mannerheims ryttersat, där den dröjde en kort stund innan den fortsatte mot porten till Sandudds begravningsplats. Vid processionens rutt stod mer än tiotusen personer som på detta sätt önskade ge generalen sin hedersbetygelse.

Från porten vid begravningsplatsen fortsatte processionen till hjältedälden. De anhöriga åtföljde den av överstelöjtnant Ehrnrooth och generalerna burna kistan längs gången söderut, där nära marskalk Mannerheims gravmonument och invid hjältegravarna hade reserverats en gravplats för general Ehrnrooth. Kadetter lyfte av kistan generalens huvudbonad, värja och flagga, av vilka den sistnämnda vid högtidlighetens slut hopvecklade överräcktes åt överstelöjtnant Ehrnrooth. Han och generalerna nedsänkte kistan i graven till tonerna av Finska rytteriets marsch jämte hederssalut. Familjemedlemmarna nedlade blommor i graven. Från kyrkan medförda kransar och blomstergärder lades på graven. En grupp signalister blåste generalens sista tapto.

På eftermiddagen försiggick i Riddarhuset en minneshögtid, i vilken deltog såsom av Karin-Birgitte Ehrnrooth inbjudna släktingar till den avlidne, krigsveteraner, delar av generalitetet, representanter för försvars- och traditionsammanslutningar samt personer som i övrigt blivit general Ehrnrooth närstående. Generallöjtnant R.W. Stewen framhöll i sitt minnestal de starka drivkrafter i general Ehrnrooths liv som hade

utgjorts av fosterlandskärlek, ledarförmåga och tapperhet. Som företrädare för Mannerheimriddarna och deras stiftelse talade riddaren nummer 16 Pentti Iisalo och för JR 7:s vapenbröder och traditionsförening forstrådet Antti Malmberg.

### Generalens minne lever

Tusentals medborgare och många sammanslutningar hedrade den avlidnes minne genom att skriva sina namn i kondoleansböcker som under loppet av de fem vardagarna närmast begravningen var framlagda i Helsingfors garnisons högvakt och stadshuset i Åbo.

General Ehrnrooth hade sagt sin önska att hans minne skulle hedras också genom stöd åt krigsveteranarbetet. Med tanke härpå finns hos Krigsveteranernas stöd-

och traditionsstiftelse en fond som bär hans namn och vars konto redan har erhållit inbetalningar.

Av texterna och namnteckningarna i kondoleansskrifterna, av åldersstrukturen hos dem som samlats vid ruten för begravningsprocessionen och vid graven samt av intervjuerna i massmedia framgår tydligt, att generalen av infanteriet Adolf Ehrnrooths livsgärning och ståndpunktstagan har väckt stort intresse och mycken sympati även bland ungdomen. Det är skäl att tro, att hans minne kommer att fortleva från generation till generation och därigenom hjälpa våra efterkommande att minnas betydelsen av våra krig och veteranernas insatser i dem och vårda sig om dessa omistliga nationella traditioner.

SIMO KÄRÄVÄ

## Holger Strandberg 80 år

Ordföranden för Vasa Krigsveterandistrikt kanslirådet Holger Strandberg fyller 80 år den 16 juni. Han föddes i Hangö, men har gjort sin långa livsgärning i Vasa från och med 1950, först som socialchef vid Oy Strömberg Ab, sedan 1955 i uppdrag inom sjukhusförvaltningen. I sin egenskap av framstående expert på sjukhusväsendet har han haft också internationella uppdrag och bl.a. kallats till hedersmedlem i sjukhusförvaltningens europeiska samarbetsorganisation.

I sin hemstad har Holger Strandberg handhaft talrika kommunalpolitiska ledaruppgifter, bland annat som ordförande för stadsfullmäktige i Vasa nästan oavbrutet 1969—1992 och därtill som medlem i stadsstyrelsen. Även på det kommunala

gebitet har han deltagit i det internationella samarbetet. Han är isländsk konsul sedan 1986. Finlands Röda Kors och dess arbete står hans hjärta nära. I den organisationen, där han är hedersmedlem, har han skött talrika både lokala och riksfattande uppdrag.

Redan som tonåring deltog Strandberg i det frivilliga försvarsarbetet i sin dåvarande hemstad Hangö. I Vasa valdes han 1981 till styrelseordförande i det då grundade Österbottens Försvarsgille. Under hans tid som ordförande och hedersordförande har gillet verkat livligt och framgångsrikt och bl.a. åstadkommit minnesmärken och traditionsvårdar, och främst av allt ett rikhaltigt krigsveteranmuseum.

I krigsveteranarbetet är Holger Strandberg en av de

bärande krafterna i Kustösterbotten. Från och med 1988 fungerade han fyra år som styrelsemedlem i föreningen Vasa Front- och Krigsveteraner och har därefter varit och är alltså ordförande för Vasa Krigsveterandistrikt. I förbundets riksfattande verksamhet har han varit med sedan 1992 och är för närvarande förbundsfullmäktiges viceordförande.

Hans långa rad av heders- och förtjänsttecken berikades nu senast den 10 mars, då han mottog Krigsveteranernas förtjänstkors i guld nummer 37.

Förbundet tackar veteranbroder Holger Strandberg för hans långvariga, förtjänstfulla arbete veteranerna och hembygden till fromma.

AARNO LAMPI

# L-arginiini

## HERÄTTÄÄ SEKSUAALISTA HALUKKUUTTA

Kliinissä tutkimuksessa on todettu kuusi viikkoa kestäneen L-arginiinin päivittäisen käytön (miehillä 3000 mg päivässä) parantavan erektion muodostumista ja ylläpitoa. Tämän kautta myös miesten seksuaalinen suorituskyky ja tyytyväisyys sukupuolielämääns lisääntyi. Vaikutus tulee erityisen selvästi esiin miehillä, joilla erektiohäiriö johtuu typpioksidin puutoksesta paisuvaiskudoksessa (1). Typpioksidin puutos voi olla seurausta miehen ikääntymisestä.

(1) Chen J et al. Effect of oral administration of high-dose nitric oxide donor L-arginine in men with organic erectile dysfunction: results of a double-blind, randomized, placebo-controlled study. BJU Int 1999 Feb;83(3):269-73.

**Erexo** miehelle

3000 mg L-arginiinia (6 tabletissa) sekä miehen seksihalukkuutta edistävät potenssipuu-, punaviini- ja chilippuriruute.

Täydennetty miehelle tärkeillä vitamiineilla ja hivenaineilla.

Terveyskaupasta saat esitteen, jossa tarkemmin valmisteen vaikutuksesta.

Erexo-valmisteen on koostanut lääketieteen tohtori Loukas Tatidis. Valmistus ruotsalaisessa lääketehtaassa.



**Luontaistuote- ja terveyskaupoista kautta maan.**

Markkinoija: Fenno Natura, Tuusula [www.fennonatura.fi](http://www.fennonatura.fi)

### • SOTAVETERAANILEHDEN LUKIJAMATKAT SUOMEN MATKATOIMISTOSTA •

#### KANNAKSELLE "TAIPALEEN TAISTELIJAT" BUSSIMATKALLE EVERSTI SAMPO AHDON JOHDOLLA 1-4.8.2004

##### MATKAOHJELMA

su 1.8. Lähtö Helsingin rautatienraiteilta Aleksis Kiven patsaalta kohti Vaalimaata. Ennen rajalle saapumista pysähdymme Rajahovissa Vaalimaalla. Ilmapäivästä saavumme Viipuriin, missä tutustutaan vuosien 1940 ja 1944 taisteluihin. Viipurista ajetaan Hotakan, Kuusaan ja Pasurinkan kautta Kiviniemeen. Matkalla pistäydytään Muolaan kirkonkylässä. Illan suussa saavumme Kiviniemeen, jossa majoitumme hotelli Lohesvakaan. Illallinen hotellissa. ma 2.8. Aamiaisen jälkeen lähtö Taipaleen taistelualueelle, missä tutustutaan Linnakankaaseen, Terenttilään ja Kirvesmäkeen. Päivän aikana eväslounas. Paluu hotellille klo 19 mennessä ja illallinen. ti 3.8. Aamiaisen hotellissa. Lähtö Saaprun ja Sortanlahden kautta Käkisalmeen, missä tutustutaan linnaan ja kaupunkiin. Ilmapäivällä palataan hotelliin Räisälän kirkonkylän ja Tiurunlinnan kautta sekä pistäydytään tien kunnon salliessa Vuoksen kirkonkylässä ja Vuoksen taistelualueella Vuoksen pohjois-

puolella. Illallinen hotellissa. ke 4.8. Aamiaisen jälkeen lähtö Viipuriin Raudun, Valkjärven, Punnuksen, Ristseppälän ja Heinjoen kautta. Viipurista matka jatkuu kohti Suomea. Matkalla pistäydytään Nissalahdessa talvisodan taistelupaikalla. Rajan ylittämisen jälkeen tauko Rajahovissa. Saapuminen Helsinkiin noin klo 19.30.

##### MATKAN HINTA/HENKILÖ

319,- kahden hengen huoneessa  
87,- yhden hengen huoneen lisämaksu  
Matka toteutetaan, mikäli lähtijöitä on vähintään 30.

##### HINTAAN SISÄLTYY

• Bussikuljetukset matkan ajan • ohjelman mukaiset retket • Sampo Ahto matkanjohtajana matkan ajan • Majoitus Hotelli Losovossa kahden hengen huoneessa • Puolihoito hotellissa • Viisumin hankinta • Rekisteröintimaksu  
**HINTAAN EI SISÄLLY**  
• Matkavakuutus (pakollinen)

#### EVERSTI SAMPO AHDON JOHDOLLA NORMANDIAAN 11-15.9. MAIHINNOUSUN 60-VUOTIS JUHLAVUOSI.

##### MATKAOHJELMA

la 11.9. Finnairin lento AY871 lähtee Helsinki-Vantaalta Pariisiin klo 07.35. Perille saavumme klo 09.40. Lentokentältä bussilla kohti Normandiaa. Ilmapäivällä saavumme Roueniin. Jatkamme Caeniin ja majoitutaan hotelli Mercure Caen Centreen. su 12.9. Aamiaisen jälkeen Normandian maihinnousualueelle, jossa tutustutaan itäosassa Caen-Merville-Oistreham-Riva Bella-ST. Aubin-Courselles-Arromanches-Bayeux-Caen. Hotellille palataan alkuillasta. Illallinen. ma 13.9. Aamiaisen jälkeen lähtö Normandian maihinnousualueelle, jossa tutustutaan maihinnousutapahtumiin alueen länsiosassa. Ajoreitti on Caen-Longues-St.Laurent (amerikkalaisten hautausmaa)-Point du Hoc-Grandcamp Maisy-Cambe (saksalaisten hautausmaa)-bayeux-Caen. Hotellille illan suussa. Illallinen hotellissa. ti 14.9. Aamiaisen. Tämän päivän kohteina ovat Le Mont St. Michelin luostari, Breten jylhät rantanäkymät ja keskiaikainen

St. Malon kaupunki. Päivän reitti kulkee mm. Avranchesin taistelualueen kautta. Illallinen hotellissa. ke 15.9. Aamiaisen jälkeen kohti Pariisia. Käydään Montormelin kukkulalla, missä Normandian taistelut päättyivät, sekä tutustutaan Chartresin katedraaliin. Finnairin lento AY874 Helsinkiin lähtee klo 19.00. Saapuminen Helsinkiin klo 23.00.

##### MATKAN HINTA/HENKILÖ

1177,- kahden hengen huoneessa  
157,- yhden hengen huoneen lisämaksu  
Matka toteutetaan, mikäli lähtijöitä on vähintään 20 henkeä.

##### HINTAAN SISÄLTYY

• Finnairin lennot turistiluokassa • Bussikuljetukset matkan ajan • ohjelman mukaiset retket • Sampo Ahto matkanjohtajana matkan ajan • Majoitus Hotelli Mercure Caen Centressä kahden hengen huoneessa  
• Puolihoito hotellissa



SUOMEN MATKATOIMISTO

Palvelumaksu 9 € /varaus.

Tiedustelut ja varaukset: Suomen Matkatoimisto Oy, Mia Parkko, puh. 010 826 2578, fax 010 826 2309, PL 319, 00101 Helsinki



Tehokasta ja pätevää  
isännöintipalvelua (AIT)  
**A-ISÄNNÖINTI OY**  
Martintie 14 C, 02270 Espoo  
Puhelin 867 6000

## JS PRO TEAM OY

Luomannotko 7, 02200 Espoo  
puh. 09-5407 4534, 0400-720 664

**Suomen  
Palautuspakkaus Oy**  
www.palpa.fi

## Eaton Holec Oy

Sinikalliontie 3 A, 02630 ESPOO  
Puh. (09) 4393 400

*opkk.fi*

### OP-KIINTEISTÖKESKUS

Länsituulentie 8, 02610 ESPOO, puh (09) 1290 5930  
Läkkisepänkuja 4, 02610 ESPOO, puh. (09) 1290 5960  
Iso Omena, Piispansilta 11, puh. (09) 1290 5935

## OPTE OY

Pursimiehenkatu 29-31 E, 00150 HELSINKI  
Puh. (09) 622 0590



## SUOMEN KONGRESSITEKNIikka OY

## ESPOON TANSSIOPISTO

## METALLITYÖVÄEN LIITTO ry

Metallarbetarförbundet

Hakaniemenranta 1 A, 00530 HELSINKI



## SIIVOUS- JA KIINTEISTÖPALVELUT NYKYPALVELU OY

Finnoonniiytynkuja 1, 02270 Espoo  
Puh. (09) 867 6670, fax (09) 803 9226  
www.nykypalvelu.fi

## ELESCO

## DET NORSKE VERITAS

Nahkahousuntie 3, 00210 Helsinki • puh. 681 691  
www.dnv.fi

### Maanrakennustyöt

## T:mi Erkki Honkaharju

Ristiaallokonkatu 6 G 94, 02320 Espoo  
puh. 0500-444 763

## Market-Visio

Niittykatu 8, 02200 Espoo • Puh. 09-251 5500

## GRAAFINEN KONE OY

Läkkisepäntie 20 B, 00620 Helsinki



## Jokamuovi Oy

Pukkilantie 28, 62500 Evijärvi  
Puh. 06-765 1301

### Insinööritoimisto

## Jussi Linnakangas Oy

Mannerheimintie 79, 00270 Helsinki, puh. 09-607 004

**Hyvää kevättä!**

## LAAKKONEN

Konala

## Connex Finland

## Oy Julius Tallberg Ab

Karapellontie 11, 02610 ESPOO  
Puh. (09) 684 0910

## Berner Oy

Eteläranta 4 B, 00130 HELSINKI  
Puh. (09) 134 511

## Diamond Power Finland Oy

PL 33, 00701 Helsinki  
p. 020 198 3550

## Lainapeite Oy

Koskelontie 17 B, 02920 Espoo  
P.010 80 9900

## Anki-matot

Korkealaatuisia räsymattoja tuvasta parketille



Fabianinkatu 4  
00130 HELSINKI  
Puh. (09) 653 575  
ark. 10-17, la 11-14

## Maaseudun Työnantajaliitto ry

### Rakentaja Espoosta

## RAMKO OY

Ennekuja 6, 02270 Espoo  
Fax 09-804 3870, 0500-504 882

## Kirjanpitotoimisto Ludvig Oy

Ludviginkatu 3-5 B 41, 00130 HELSINKI  
Puh. (09) 696 2210

## MAANPUOLUSTUS- KORKEAKOULU

PL 7  
00861 HELSINKI

## Enviro Data Oy

Otaniemen teknologiakylä  
Tekniikantie 21, 02150 ESPOO  
Puhelin (09) 2517 5246, telefax (09) 2517 5247

## Onnin Auto Oy

Malmin Kauppatie 46, 00730 Helsinki  
Puh. 09-350 8520

## Suomen Valtiotieteilijöiden Liitto SVAL ry

Ratakatu 9, 00120 Helsinki, puh. 6850 800, www.sval.fi





**Seinäjoki Areenan markkinointipäällikkö Pia Mäkinen, Etelä-Pohjanmaan piirin puheenjohtaja Jalo E. Liinamaa, piirin edellinen toiminnanjohtaja Pentti Salonen ja toiminnanjohtaja Pertti Kortnesniemi suunnittelemassa liittokokouksen kokouspaikan istumajärjestystä Seinäjoki Areenassa.**

**36** vuotta on kulunut siitä, kun Seinäjoella viimeksi järjestettiin Suomen Sotaveteraaniliiton liittopäivät. Silloin vielä veteraanien jalka nousi samaan tahtiin hyvin kevyesti. Liittomarsiinkin osallistui tuolloin yli 7 000 sodan käyntä miestä ja naista.

Aika on tehnyt tehtävänsä. Väki on vähentynyt ja vanhentunut, juuri tuon 36 vuoden verran. Etelä-Pohjanmaan piirin puheenjohtaja **Jalo E. Liinamaa**, veteraani itsekkin, odotelee maakuntaansa nyt noin neljäätuhatta vierasta.

-Tyytyväinen olen, jos puoletkin tuosta vuoden 1968 liittopäiviin osallistuneiden määrästä täyttää Seinäjoki Areenan tilat, hän sanoo.

Veteraaniväestön keski-ikä on korkea. Samalla kun väki vähenee, niin onneksi arvostus paranee. Kun vielä vuonna 1968 sanottiin veteraaneille; "mitäs menitte sinne", niin tänä päivänä kuuluu puheiden alussa nuoremmilta; "Kunnioitetut Veteraanit".

Seinäjoella pidettävien liittopäivien päätapahtumapaikana on Seinäjoki Areena. Areena on todella suuri ja avara halli. Sen suuruudesta saa kuvan kun tiedetään, että talvisin hallissa pelataan pesäpalloa. Ei millään pienennetyllä kentällä, vaan normaalilla pesäpallokentällä.

Sinne siis mahtuu hyvin vuoden 2004 liittopäiviään viettävä Sotaveteraaniliiton juhlaikä.

## Juhla odottaa tulijoitaan

### Liittokokous

Liittokokous on päivien tärkein kohokohta. Siellä tehdään ne päätökset, jotka luotsaavat liittoa ainakin seuraavat kaksi vuotta eteenpäin.

Liiton nykyinen puheenjohtaja **Aarno Lampi** on jättämässä puheenjohtajan tehtävät. Tästäkin syystä liittokokousedustajat ovat suurten päätösten edessä. Toivoa sopii, että uuden puheenjohtajan valinta on sopuisa ja yksimielinen. Se antaa niin liitolle kuin liittoa tarkkailevillekin varmuutta yhteisiin päätöksiin.

### Järjestelyvastaavat

Päivien pääorganisointi on lähinnä kahden miehen käsissä; **Pentti Salosen** ja **Pertti Kortnesniemen**. Pentti Salonen jätti toiminnanjohtajan tehtävät vuosi sitten ja Pertti Kortnesniemi jatkaa hänen työtään. Tässä tapahtumassa toimitaan yhteisrintamassa.

Etelä-Pohjanmaan Maakuntaliitosta **Seppo Rinta-Hoiskan** alaisuudessa on 10 toimialajohtajaa, joiden kunkin ryhmä hoitaa oman työnsä.

Pääorganisoijat ovat tehneet perusteellista työtä ja ovat saaneet kaiken näyttämään erittäin hyvältä vieraiden vastaanottamiseksi. Ainakin näin sivusta tarkkaillen näyttää siltä, että mitään ei ole unohdettu eikä mitään ole jätetty sattuman varaan.

### Poliisiopastus

Komisario **Eero Kiikka** Seinäjoelta viestittää linja-autojen kuljettajille: seurakkaa tarkoin lähestymisopasteita. Näin tekemällä pääsette parhaaseen mahdolliseen tulokseen paikkojen löytämisessä.

Näin ei tule minkäänlaisia ongelmia. Sama koskee Areenan paikoitusalueita. Kaikki on määritelty tarkoin kunkin kokoisille autoille, joten ohjeiden mukaan toimien kaikki käy kuin itsestään. Vaikkakin tapahtumapaikalla on hyvät opasteet, niin jokainen maastopukuinen mies ja nainen on samalla opas. Kysy heiltä.

### Majoitus

**Marjo-Riitta Kaakinen** Etelä-Pohjanmaan Matkailusta sanoo, että jokainen Seinäjoelle liittujuhlaan tuleva voidaan majoittaa. Majoitus on toki syytä varata etukäteen, sillä muuten tulee varmasti vaikeuksia. Majoitusvaraus on kes-

kitetty, joten liittopäivien majoitusta tarvitsevat ottakaa yhteys Matkailun puhelinnumeroon (06) 420 9025. Hotelleihin ja matkustajakoteihin on turha soitella.

Seinäjoen keskustassa majoituspaikkoja on noin 1 200 henkilölle. Tämän lisäksi lähipitäjien majoitusliikkeet on varattu liittopäivien käyttöön.

Sitä, kun majoitus hoidetaan lähipitäjiin tai lähi kaupunkiin, ei suinkaan tarvitse säikähtää. Esimerkiksi Lapualle matka Seinäjoelta kestää linja-autolla noin 20 minuuttia, saman verran Ylistaroon ja Kuortaneen Urheiluopistolle aikaa kuluu 10 minuuttia enemmän. Tässä mielessä on aivan sama onko yöpymispaikka Seinäjoen keskustassa vai ko lähiympäristössä.

Omilla autoilla matkaaville voidaan Seinäjoella järjestää myös perhemajoitusta. Liittopäivien käytössä on Tangomarkkinoiden yksityismajoituksen organisaatio. Tämän toimii vain ja ainoastaan Etelä-Pohjanmaan Matkailun kautta joten tuo puhelinnumero (06) 420 9025 on jälleen korvaamaton.

### Lääkkeet mukaan

Vaikkakin sairaanhoitoon ja muuhun lääkinnälliseen hoitoon on varauduttu hyvin, niin omia lääkkeitä ei voita mikään. Tästä syystä ja vain tästä syystä ne on muistettava ottaa mukaan.

Järjestäjät ovat varautuneet siihen, että päivien aikana on kaksi lääkärinä aina saatavilla. SPR:n ensiapuryhmä on aina paikalla ja tämän lisäksi varusmieslääkintämiehiä ryhmäjohtajineen.



**Viimeistelytyöt organisaattoreiden ja liiton välillä käynnissä Seinäjoella. Vasemmalla puolella pöytää edestä lukien liiton puheenjohtaja Aarno Lampi, Pentti Salonen ja Pertti Kortnesniemi. Oikealla edessä valtuuston puheenjohtaja Aarno Strömmer ja liiton järjestöpäällikkö Markku Seppä.**

### Liittopäiväasu

Seinäjoella pidettävien liittopäivien tilaisuuksissa käytetään kesäpukua, eikä kanneta kunniamerkkejä.

Sen sijaan suositellaan kannettavaksi Sotaveteraanien ansioristiä, ansiomitaleita, sotaveteraanimitaleita tai ns. solkinauhaa, joka on yhteisissä tilaisuuksissa aina paikallaan. Seinäjoella on saatavilla mm. solkea, jossa on teksti Seinäjoki 2004.

### Ruokailu

Ruokailu tapahtuu Areenassa, jossa 100 varusmiestä on ruokailuvastustajina. He kantavat ruoan pöytiin ja vievät astiat pois. Järjestäjän toimesta on jokaiselle yhdistykselle lähetetty ennakkoilmoittautumiskaavake. Liittopäiville lähtevien on syytä ottaa yhteys välittömästi omaan yhdistykseensä ja ilmoittautua, mikäli ei vielä ole sitä tehnyt. Kaavake mahdollistaa sen, että yhdistys voi etukäteen hoitaa ruokailumaksunsa. Näin ei itse paikanpäällä tarvitse jonotella. Jokaisen ruokailutapahtuman ruokailukuponki on eri värisen. Näin ei sekaannusta pitäisi päästä syntymään. Paikanpäällä on, tottakai, mahdollisuus ostaa ruokakupongeja.

### Veteraanitori

Vanhaa tapaa noudattaen on paikalla liiton myyntipöytä, Veteraanitori. Torin "päälepäsmärinä" toimii liiton myynnistä vastaava **Helena Hornborg**. Hän on kerännyt ympärilleen oman katraansa, joten tiskillä ei tarvitse jonotella. Tarjolla on liiton myyntituotteita. Kaikki sitä tuttua, mitä Sotavete-



**Päätoimikunnan kokous Seinäjoella on päättynyt. Jälkipuintia suorittamassa Aarno Strömmer, ministeri Eino Uusitalo, Jalo E. Liinamaa ja Aarno Lampi selin. Taustalla tarkkailuasemissa Markku Seppä.**



**Jalo E. Liinamaa on piirinsä puheenjohtajana vastuussa siitä, että kaikki järjestelyt ovat kunnossa kun liittopäivät ovat käsillä. Ja help-pohan siitä on vastata, kun luottomiehet ovat työntekijöinä.**

raanin ilmoituksissa on näkynyt ja paljon muuta. Käyttäkää veteraanitorin palveluksia, se on suoraa tukea heikommassa asemassa olevia kanssaveljiä ja – sisaria kohtaan.

### Kolme jumalanpalvelusta

Liittopäivien viimeisenä päivänä keskiviikkona alkaa jumalanpalvelukset kolmessa paikassa. Luterilainen suomenkielinen sanajumalanpalvelus pidetään Seinäjoki Areenassa, luterilainen ruotsinkielinen sanajumalanpalvelus Törnävän kirkossa ja ortodoksinen jumalanpalvelus Seinäjoen seurakunnan (Lakeuden Risti) seurakuntasalissa.

Areenassa saarnaa arkkipiispa **Jukka Paarma**. Liturgiina toimii Seinäjoen kirkkohera **Tapio Luoma** ja kanttorina **Maria Väinölä**. Virsien säestyksestä vastaa Pohjanmaan Sotilassoittokunta, johtajanaan kapteeni **Hannu Haahkala**. Jumalanpalveluksessa esiintyvät Seinäjoen ja Kurikan Veteraanikuorot.

Ortodoksisen jumalanpal-

veluksen seurakuntasalissa suorittaa piispa Leo. Jumalanpalveluksissa kolehti kannetaan vähävaraisten veteraanien avustamiseen. Kolehdin kantavat varusmiehet ja reserviläiset.

### Tiistain iltatilaisuudet

#### Seinäjoki Areenassa viihdeilta ja tanssia

Tiistaina 15.6. Areenassa on kello 19.00-20.30 Viihdeilta. Illassa esiintyvät taiteilijat **Marjut Rothovius, Aatos Ilomäki, Tiina Hirvilammi** ja **Jaska Mäkinen**. Tilaisuuden juontajana toimii **Osmo Olkkonen**. Illassa kuullaan mm. Toivo Kärjen aikaisemmin julkaisemattomia kappaleita, jotka Toivo kärjen poika, **Kalervo Kärki** on antanut illan käyttöön.

Ilan jälkeen 20.30-23.00 jatkuu Areenassa tanssit Ilpo Karisen orkesterin antamalla tahdeilla.

Iltamiin tullaan myymään lippuja myöskin ulkopuolisille.

### Kirkkokonsertti

Tiistai-iltana kello 19.00-20.15 on Lakeuden Ristissä kirkkokonsertti, jossa esiintyy taitelija **Petri Laaksonen**. Kirkkokonserttia markkinoidaan yleisesti kaikelle kansalle. Lakeuden Ristissä istumapaikkoja on 1200:lle henkilölle. Järjestäjät ovat erittäin tyytyväisiä, mikäli Petri Laaksonen vetää tututtuun tapaansa ”tuvan täyteen”. Tyytyväisyyttä löytyy niin ikään, mikäli 800 noudattaisi kutsua saapua konserttiin.

### Liittujuhla kruunaa päivät

Liittopäivät päättyy keskiviikkona Areenassa kello 13.00 alkavaan liittujuhlaan. Tällöin on syytä olettaa, mikäli vanhat merkit pitävät paikkansa, että Areena täyttyy juhlayleisöstä.

Juhlapuheen pitää kenraali

**Jaakko Valtanen** ja valtioneuvoston tervehdyksen juhlaan tuo puolustusministeri **Seppo Kääriäinen**.

Tilaisuudessa laulaa Seinäjoen ja Kurikan yhdistetty sotaveteraanikuoro sekä ylistärolainen Kvartetti sävel neljälotta-asussa, tosin sodan aikai-

sista lotista nuorennettu versio. Sanomalehti Ilkan kuvatoimituksen esimies, trubaduri Jussi Asu esiintyy. Jussi Asu muistetaan parhaiten tekemästään laulusta, Kirijeen sulle kirjootin, jota mm. **Eero Piirto** aikoinaan lauleli. Pohjanmaan Sotilassoittokunta esiintyy joh-

tajansa kapteeni Hannu Haahkalan johdolla.

Tilaisuus päättyy soittokunnan ja yleisön yhteisesti laulamaan maammelaulun.

## Kauhajoki on Suomen Eduskunnan historiaa



**Liiton puheenjohtaja Aarno Lampi, Kauhajoen Sotaveteraanien kunniapuheenjohtaja Kalevi Mattila, hallituksen jäsen Olavi Myllymäki ja sihteeri Yrjö Ojala kokeilevat sodanajan eduskunnan istumapaikkoja Kauhajoella.**

Seinäjoelta on noin tunnin matka Kauhajoelle, mutta se kannattaa tehdä. Kauhajoki on vahvasti Suomen Eduskunnan historiaa, sillä se toimi siellä sodan aikana 1.12. 1939 – 12.2.1940, pitäen täysistunnon 34 kertaa.

Kauhajokiset ovat ymmärtäneet ja oivaltaneet tapahtuman historiallisen merkityksen ja vaalivat silloista istuntosalia niin, että siitä on tehty eduskunnan eduskuntasalimuseo.

Istuntosalina toimi yhteislyseon toisessa kerroksessa oleva 8x14 metrin suuruinen juhlasali, joka on nyt sisustettu istuntosalimuseoksi. Museo on yleisölle avoin.

### Keksilaatikko

Museon erikoisuutena on silloisen eduskunnan kauhajokinen ”äänestysmalja”. Eduskunnassa tuli äänestys ja silloinen puhemies **Väinö Hakkila** noudattutti kanttiinissa olleen lotan istuntosaliin ja pyysi häntä hakemaan keittiöstä jonkun astian mihin äänestysliput pantaisiin. **Anja Panttila** oli tuo lotta ja asuu edelleenkin Kauhajoella. – Lähdin heti keittiölle katselemaan mitä sieltä löytyisi. Joku siellä olevista tarjosi minulle keittoastiata. En ottanut sitä. Huomasin Hangon keksilaatikon hyllyllä. Kaadoin siitä keksit pöydälle ja juoksin istuntosaliin. Hyvin tuo keksilaatikko kelpasi puhemiehelle

ja äänestys alkoi, Anja Panttila kertoi.

### Perinnetalo

Kauhajoen veteraanien Perinnetalo on puolestaan kauhajokisesta maanpuolustushistoriasta kertova museo. Aineistoa kauhajokiset ovat keränneet aina Suomen Sodasta Lapin sotaan asti. Pääasiassa aineisto on kauhajokista, mutta se antaa myös laajan yleiskuvan koko Suomen sotahistoriasta. Vanhimmat Perinnetalon esineet ovat lähes 200 vuotta vanhoja ja uusimmat taas Jatkosodan ajoilta. Aseita, pukuja, asiakirjoja, valokuvia on noin 2 000 kappaletta.

Lähes kaikki niistä on saatu lahjoituksina. Itse Perinnetalo on kauhajokisen talkootyön mestarinäyte. Talkoisiin on osallistunut satoja veteraaneja ja heidän hengenheimolaisiaan. Perinnetalosta löytyy aito 9-miehen korsu. Vaikuttavat ääni – ja valoeffektit vievät kävijän sodan todellisuuteen.

Sanssin kartanon entiseen renkitupaan sijoitettu museo käsittää lukuisia erillisiä kokonaisuuksia, joista mainittakoon kuva-aula, Vapaussota, Suomen Sota, karttahuone, asehuone, Inkerin Pirtti, Lottakanttiini, JSP, Suojeluskunnan esikunta, puhdetyökokoelma, ansio – ja kunniamerkkivitriini, sotasairaala ja kotirintamahuone.

### Perinneyhdistys

Kauhajoella on perustettu Kauhajoen Veteraanien Perinneyhdistys. Sen sääntöjen toisessa pykälässä lukee seuraavasti: Yhdistyksen aatteellisenä tarkoituksena on ylläpitää Kauhajoen Veteraanien Perinnetalo-nimellä, Suomen soti-en (Suomensota, Vapaussota, Talvisota, Jatkosota ja lapinsota) historiasta kertovaa museo – ja näyttelytoimintaa. Tämä toiminta tapahtuu Kauhajoen kunnan omistamassa ja tähän tarkoitukseen varaamassa rakennuksessa. Näyttely keskittyy kauhajokisten toimiin sota – ja kotirintamalla, sekä Suomensodan tapahtumiin Kauhajoella. Tarkoituksena on tällä tavoin kertoa tuleville sukupolville niistä uhrauksista, joita esi-isät ovat Suomen itenäisyyden puolesta tehneet.

### Kotirintaman sankareille

Kauhajoen Sotaveteraanit ja naisjaosto panivat hankkeen alulle ja päätökseen siten, että 1998 Kauhajoen kirkon edustalle, kirkkomaan ulkopuolelle pystytettiin sykhdyttävä patsas missä normaalikoossa oleva äitiä kuvaava kiviveistos pitää sylissään pientä lasta, suuremman kohottaessa silmänsä kohden äitiä. Kivipaadessa teksti: Kotirintaman sankarille.

Kun muistiomerkkiin kerättiin varoja, oli veteraanien teksti seuraava: Kotirintaman nainen kasvatti pellot, kasvatti lapset ja uuden ikäluokan, hakkasi halot, kutoi sukat ja paidat, suutaroi lapikkaat, lähetti eväitä, latasi patruunoita, valvoi ilmatilaa, hoivasi haavoittuneet, odotti postia, rukoili rakkaittensa ja Suomen puolesta ja teki kaiken uupuneenakin nurkumatta. Heille – kotirintaman sankareille pystytämme patsaan.

Kunta lahjoitti 75 000 silloista markkaa, seurakunta 50 000 ja veteraanien keräys tuotti lisäksi 150 000 markkaa.

Kauhajoella kannattaa käydä.



**On kokoonnuttu Kotirintamapatsaalle, missä Kalevi Mattila toinen oikealta selvittää patsaan syntyhistoriaa. Kuvassa vasemmalta Yrjö Ojala, Markku Seppä, Pertti Kortensniemi, Olavi Myllymäki, Annikki Ojala, Rauni Latvakoski, Aarno Strömmer, Aarno Lampi kukka-asetelmäkädessä, Kalevi Mattila ja Kauhajoen yhdistyksen puheenjohtaja Yrjö Kivimäki.**



## Seinäjoen historiaa

Ensimmäiset maininnat Seinäjoen kylästä ovat 1550-luvun lopulta. Sen jälkeen, 1600- ja 1700-luvun asiakirjojen mukaan Seinäjoella oli maakirjataloja, mutta hallinnollisesti alue kuului Ilmajoen pitäjään. Vuonna 1868 perustettiin Seinäjoen kunta. Asemanseudusta muodostettiin suppean itsehallinnon yhdyskunta vuonna 1921, jonka myötä myös asutuksen painopiste siirtyi Törnävältä asemanseudulle.

Seinäjoki oli yhtenä kuntana vuoteen 1931, jolloin kunta jaettiin kauppalaksi asema-alueen yhdyskuntaa laajentaen sekä maalaiskunnaksi. Sodan jälkeen muuttolahukkuus kauppalaan kasvoi ja liikenneyhteyksien parantuessa, muuttovirran rinnalla, myös talouselämä monipuolistui. Vuoden 1959 alusta maalaiskunta ja kauppalamuuttuivat yhdeksi kunnaksi, Seinäjoen kauppalaksi. Taajaman pinta-ala oli silloin noin 10 neliökilometriä, kun ympäröivä ”maaseutu” puolestaan oli noin 110 neliökilometriä.

Historiankirjojen mukaan Seinäjoen kehityksessä on ollut kolme vaihetta. Vuonna

1798 perustettiin Östermyran ruukki ja sen ympärille syntyi teollisuutta ja maataloutta. Toisen vahvan kehityssäyksen antoi 1880-luvulla rautateiden rakentaminen, joka loi edellytyksiä liike-elämälle ja maakunnallisten laitosten, kuten sairaalan, sijoittumiseen paikkakunnalle. Vuonna 1960 Seinäjoki sai kaupunkioikeudet. Sen jälkeen väestö on kasvanut Seinäjoella voimakkaasti ja palvelut ovat monipuolistuneet.

Seinäjoen kehitystä kuvataan usein vanhemmuuteen liittyvin termein. Kehityksen äitinä on ollut maakunta ja isänä rautatiet. Asemanseudulla esimerkiksi on ollut aina, myös tänä päivänä, merkittävä kauppapaikan rooli. Voidaankin sanoa, että Etelä-Pohjanmaalle on muodostunut selviä toimialakeskittymiä. Seinäjoella on kaupan, palvelujen ja työpaikkojen keskittymä.

Seinäjoki on Etelä-Pohjanmaan maakuntakeskus ja samalla myös yksi voimakaimmin kasvavista alueellisista keskuksista Suomessa.

Seinäjoen väkiluku 31.12.2003 oli 31 709 henkilöä. Kasvua vuoden aikana oli 624 henkilöä.

## Arvovaltainen päätoimikunta

Seinäjoen liittopäivien päätoimikunta on erittäin arvovaltainen. Siihen kuuluvat yksittäiset henkilöt näyttävät esimerkillään, että he arvostavat Suomen Sotaveteraaniliiton tekemää työtä. Tämän arvostuksen myötä, he jatkavat sitä perinnettä, mihin sotaveteraanit ovat tällä saralla tehtävänsä aikanaan jättämässä.

Päätoimikunnan puheenjohtajana toimii ministeri **Eino Uusitalo** Lehtimäeltä.

Muut jäsenet: kaupunginjohtaja **Mikko Pukkinen** Seinäjoki, kirkkoherra **Tapio Luoma** Seinäjoki, professori **Kari Hokkanen** Seinäjoki, kunnallisneuvos **Veikko Heikkilä** Alavus, maanviljelysneuvos **Raino Penttilä** Nurmo, vuorineuvos **Seppo Paatelainen** Seinäjoki, kenttäjohtaja **Kalle Lähdesmäki** Seinäjoki, toiminnanjohtaja **Simo Vaismaa** Isokyrö, maanviljelysneuvos **Antti Kiviniemi** Jalasjärvi, eversti **Jorma Jokisalo** Vaasa,

everstiluutnantti **Heikki Rintanen** Lapua, komisario **Eero Kiikka** Seinäjoki, kansanedustaja **Paula Risikko** Seinäjoki, puheenjohtaja **Mirjam Leskinen** Ylistaro, ylihoitaja **Liisa Koivisto** Seinäjoki, Etelä-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Jalo E. Liinamaa** Seinäjoki sekä edellinen piirin toiminnanjohtaja **Pentti Salonen** Alavus.

Toimikunnan sihteerinä toimii piirin toiminnanjohtaja **Pertti Kortnesniemi**.

## Seinäjoen parhaat museot ja nähtävyydet

### Suojeluskunta- ja Lotta Svärd -museo

osoite: Kauppakatu 17, 60100 SEINÄJOKI, puh. 06-4162 734, fax 06-4162 646 avoinna: liittopäivien ajan.

Suojeluskunta- ja Lotta Svärd -museo toimii suojeluskuntatalossa, joka on Alvar Aallon suunnittelema entisöity nuoruudentyö (1924-1929). Suojeluskuntatalo valmistui vuonna 1925. Museossa on esillä jääkäri-, suojeluskunta-

ja lottamateriaalia.

### Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseo

osoite: Törnäväntie 23, 60200 SEINÄJOKI, puh. 06-4162 642, fax 06-4162 646 avoinna: avoinna liittopäivien ajan.

Kivinavetta, puh. 06-4162 648 - museon informaatiopiste, myymälä, kahvio, luentotila. Suomenhevonen – Sotahevonen patsas on Törnävän puistossa.

### Törnävän kartano

Törnävän kartano, entinen Östermyran ruukki sijaitsee Seinäjoella, Tikkukosken rannalla. Wasastjernan suku

rakennutti alueelle rautaruukin 1798 ja ruutitehtaan 1825. 1800-luvun jälkipuolella kartanosta kehittyi maanviljelyn ja karjanhoidon mallitila ja Etelä-Pohjanmaan maatalouden keskus. Päärakennuksen ympärillä ja viereisessä Törnävän saarella sijaitsivat kartanon puutarha ja puisto. Törnävän kartano ympäristöineen on kulttuurihistoriallisesti ja luonnonympäristöltään valtakunnallisesti merkittävä kohde Seinäjoella. Kartanopuisto on niitä harvoja 1800-luvun ruukin ajan historiasta kertovia muistomerkkejä Etelä-Pohjanmaalla. Sieltä ovat saaneet alkunsa myös Seinäjoen kaupungin puisto- ja viheralueet. Monet kartanon säilyneistä rakennuksista ovat tällä hetkellä Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseon toimi- ja näyttelytiloina. Päärakennus on vuodesta 1984 lähtien toiminut Seinäjoen kaupungin juhlahuoneistona ja edustustilana.

### Liittojuhlan ohjelma 16.6.2004 klo 13.00

|                                       |                                                                                             |
|---------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| Musiikkia                             | Osia Pohjalaisesta sarjasta Pohjanmaan Sotilassoittokunta Johtajana kapteeni Hannu Haahkala |
| Tervehdyspuhe                         | Suomen Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja                                                    |
| Lauluesitys                           | Kvartetti sävel neljä                                                                       |
| Yhteislaulu                           | Vilppulan urhojen muistolle Pohjanmaan Sotilassoittokunta ja yleisö                         |
| Juhlapuhe                             | Kenraali Jaakko Valtanen                                                                    |
| Laulua                                | Vanha veteraani Jussi Asu                                                                   |
| Kuorolaulua                           | Kurikan ja Seinäjoen Sotaveteraanikuoro                                                     |
| Tervehdykset                          | Valtioneuvosto Seinäjoen Kaupunki Puolustusvoimat                                           |
| Yhteislaulua                          | Sillanpään marssilaulu Pohjanmaan Sotilassoittokunta ja yleisö                              |
| Päätössanat ja perinnesauvan luovutus | Etelä-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Jalo E Liinamaa                          |
| Maamme                                | Pohjanmaan Sotilassoittokunta ja yleisö                                                     |

### XXI Liittopäivien ohjelma

|      |             |                                                                                                                                                       |
|------|-------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 14.6 | 14.00-16.00 | Hallituksen kokous, Seinäjoki Areena                                                                                                                  |
|      | 14.00-16.00 | Naisjärjestön Keskustoimikunnan kokous, Hotelli Vaakuna                                                                                               |
| 15.6 | 10.00-12.00 | Valtuuston kokous, Areena                                                                                                                             |
|      | 11.00-12.00 | Naisjärjestön kokous, Areena                                                                                                                          |
|      | 13.00-15.00 | Liittokokous, Areenan yläsali                                                                                                                         |
|      | 19.00-20.30 | Viihde-ilta, Areena. Esiintyjät: Marjut Rothovius, Tiina Hirvilammi, Jaska Mäkynen, Aatos Ilomäki. Kuuluttajana: Osmo Olkkonen                        |
|      | 19.00-20.15 | Kirkkokonsertti, Lakeuden Risti (Petri Laaksonen)                                                                                                     |
|      | 20.30-23.00 | Iltamatanssit, Areena (Ilpo Karinen orkestereineen)                                                                                                   |
| 16.6 | 8.00-09.15  | Hengellisen työn neuvottelu, Areena                                                                                                                   |
|      | 10.00-11.15 | Sanajumalanpalvelus, Seinäjoki Areena Sanajumalanpalvelus (ruotsinkielinen), Törnävän kirkko Jumalanpalvelus (ortodoksinen), Lakeuden Risti, srk-sali |
|      | 13.00-14.30 | Liittojuhla, Areena.                                                                                                                                  |

### Sotaveteraaniliiton liittopäivien pitopaikat 1964-2004

|      |              |
|------|--------------|
| 1964 | Helsinki     |
| 1966 | Jyväskylä    |
| 1968 | Seinäjoki    |
| 1970 | Kouvola      |
| 1972 | Kuopio       |
| 1974 | Turku        |
| 1976 | Rovaniemi    |
| 1978 | Lappeenranta |
| 1980 | Kokkola      |
| 1982 | Vaasa        |
| 1984 | Helsinki     |
| 1986 | Oulu         |
| 1988 | Joensuu      |
| 1990 | Pori         |
| 1992 | Lahti        |
| 1994 | Tampere      |
| 1996 | Kajaani      |
| 1998 | Helsinki     |
| 2000 | Jyväskylä    |
| 2002 | Lahti        |
| 2004 | Seinäjoki    |



## Alvar Aalto ja Seinäjoki

Yksi aikamme merkittävimmistä arkkitehtisaavutuksista maailmassa on akateemikko Alvar Aallon suunnittelema Seinäjoen hallinto- ja kulttuurikeskus, "Aalto-keskus". Viiden rakennuksen muodostama rauhallinen ja tasa-

painoinen ryhmä sai täydellisen muotonsa v. 1987, jolloin kaupunginteatteri valmistui. Keskus koostuu seuraavista rakennuksista: kirkko, seurakuntakeskus, kaupungintalo, kirjasto, valtion virastotalo ja teatteri. Hallinto- ja kulttuurikeskuksen sisäpihan, kansalaistorin graniittilohkareilla ruudutettu luonnonkivipäälyste valmistui kesällä 1988. Myös ulkovalaisimet ja

vesialtaan suihkujen pronssisuuttimet ovat Aallon käsialaa.

Seinäjoella on myös Aallon parhaiten säilynyt nuoruudentyö Suojeluskuntapiirin Esikuntatalo. Se käsittää kolme rakennusta. Esikuntatalo valmistui käyttöön 1926. Sitä on huolella kunnostettu ja restauroitu kaikkea alkuperäistä kunnioittaen.

# Sundsberg

Merellinen asuinalue Kirkkonummella. **EKE**



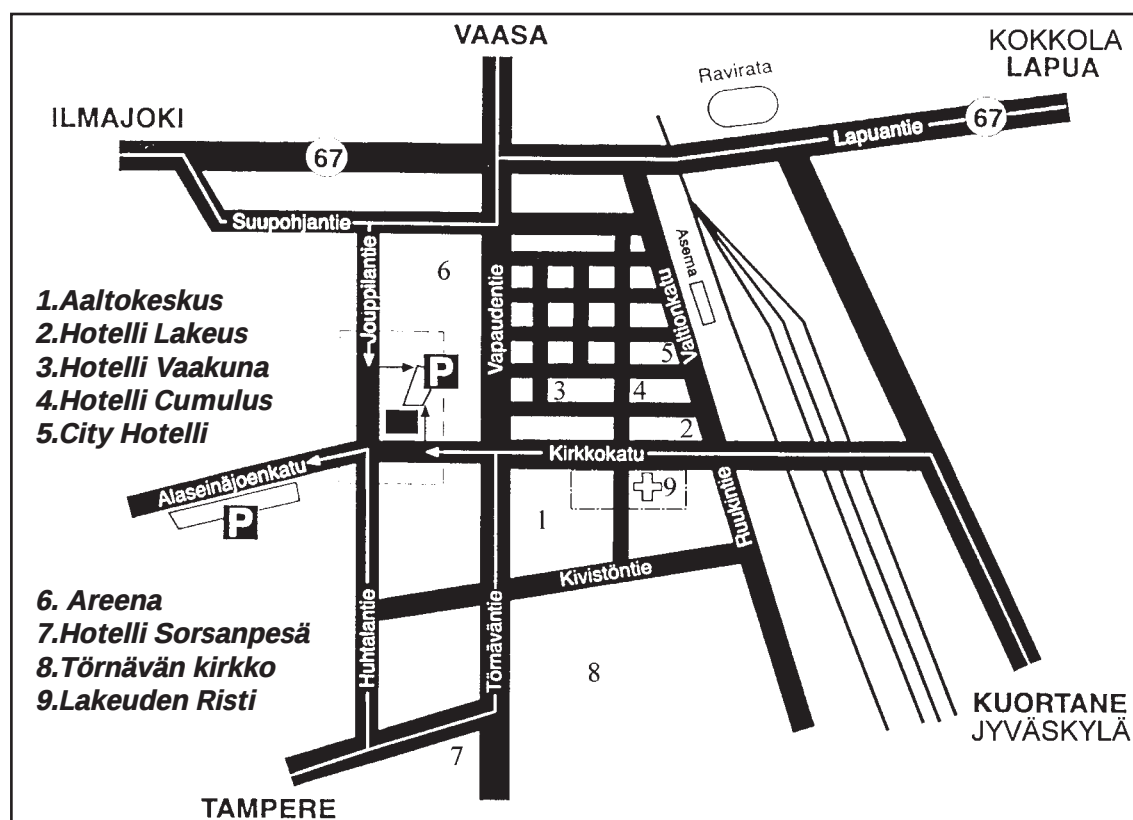
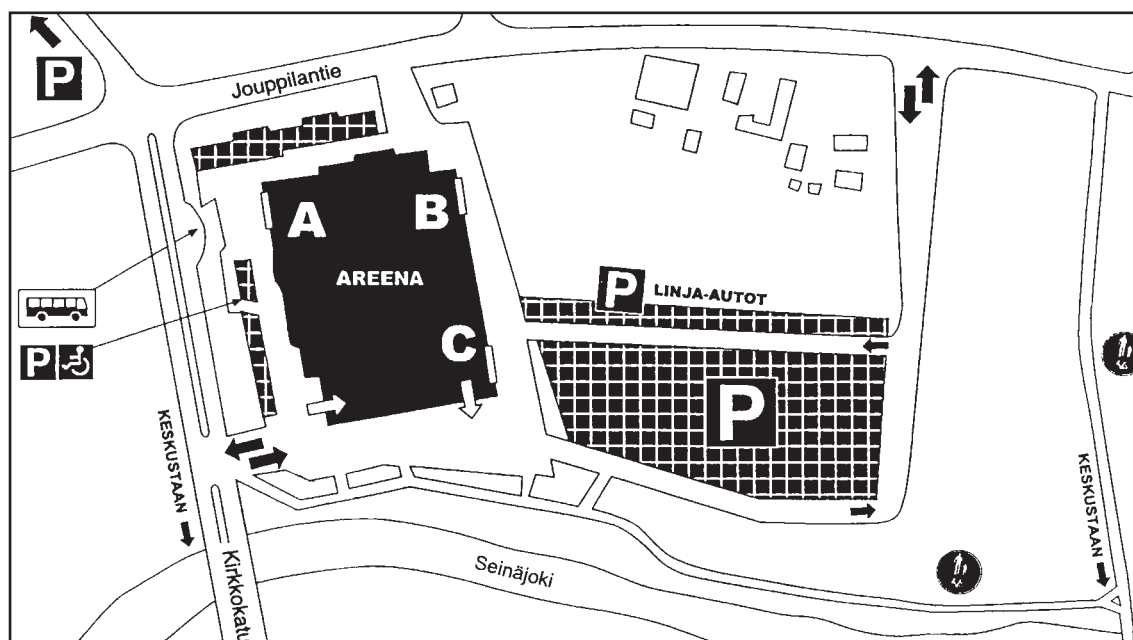
**SOTILASAMMATTILIITTO RY**

Ratamestarinkatu 11

00520 Helsinki

www.soal.fi

email: etunimi.sukunimi@soal.fi



TEKSTI JA KUVAT: JUKKA LEHTINEN

### Tervetuloa rintamasotilaskotisisaret!

Rintamasotilaskotisisar –päivää vietetään 15.5.2004 klo 11.30 Taivallahden sotilaskodissa, osoitteessa Mechelininkatu 32, Helsinki. Tilaisuus päättyy klo 15.00. Lisätiedot tilaisuudesta ja ilmoittautumiset Sotilaskotiliittoon 7.5.2004 mennessä, p. (09) 5657 2022 / Tiina Ahola

**Lämpimästi tervetuloa!**

### Matkustajalaivat Pohjois-Karjalassa

Autolautta Koli –Lieksa

Vinkeri II Joensuussa ja Joensuu-Koli

Risteilylaiva Koli III Nurmes-Savonlinna

Kysy lisää:

**Saimaa Ferries**



puh 013-481244, email: info@saimaafferries.fi

Suomen Sotaveteraaniliittoa  
tervehtien



**RESERVILÄISLIITTO**

Döbelninkatu 2, 00260 HELSINKI, puh. (09) 4056 2040

# KARJALA



**Asemiesillan yleisö täytti Peräseinäjoen Ritola-hallin ääriään myöten täyteen. Eturivissä oikealta laihialaisveteraanit Joel Tuomaala ja Mauno Leikas, jotka kertoivat, että nauru irtosi nyt paljon helpommin kuin 60 vuotta sitten rintamaoloissa vietetyissä asemiesilloissa. (Kuva Heikki Ahopelto)**

## Turun Sotaveteraanit 45 vuotta

### Perustaminen

Valvontakomission määräyksestä Talvisodan jälkeen perustettu Aseveliliitto lakautettiin 1945. Se ei estänyt sotien aseveljiä ankarasta valvonnasta huolimatta pitämästä yhteyttä toisiinsa. Korsuissa oli syntynyt katkeamaton toveruus rintamatovereiden kesken. Niinpä jo 1950-luvun lopulla yhteydenpito aseveljien kesken alkoi saada konkreettisia muotoja. Aseveliliiton perintö jo sellaisenaan antoi pohjaa yhteistoiminnan muodoille. Turkulaiset rintamatoverit olivat asialla ensimmäisten joukossa. Virallinen toiminta alkoi 1958. Alussa tavoitteet olivat hyvin käytännön läheisiä, asuntojen puute oli kipein ongelma. Se ilmeni myös perustetun yhdistyksen nimessä: Turun Rintamamiesten Asuntoyhdistys. Toiminta jatkuu uuden sukupolven perustamassa tuki- ja perinneyhdistyksessä.

### Yhdistyksen 45-vuosisjuhla

Sotaveteraanien toiminnan tekee mahdolliseksi tuki ympäröivältä yhteiskunnalta. Tuki on sekä aineellista että henkistä ja sen antajina ovat kaupunki sosiaalisine palveluineen ja yritykset taloudellisina instituutioina. Arvokasta apua yhdistys saa toiminnalleen erityisesti kirkolta ja puolustusvoimilta. Välttämättömät sosiaali- ja terveyspalvelut ovat olennainen osa sotaveteraanien jokapäiväistä elämää. Oli aika järjestää arvokas tilaisuus yritysten ja hallinto-

sikköjen edustajille, joiden tuki oli ollut elintärkeä sotaveteraanien tavoitteiden toteuttamisen kannalta.

Kutsua noudattaneiden yhteistyökumppaneiden edustajat täyttivät entisen Sammon Auditorion tilan lokakuun 18. päivänä 2003. Kahvitarjoilu tilaisuuden alussa pohjusti juhlatunnelman. Tilaisuus alkoi huomionosoitusten vastaanotolla, onnittelijoita saapui puolisen sataa. Kauniiden sanojen lisäksi lahjapöytä täytyi adresseilla, tauluilla, kukilla ja lahjoituksilla. Onnittelevia vastaanottivat hallituksen edustajat.

Juhla aloitettiin Laivaston Soittokunnan esittämällä ja **Toni Isokiven** johtamalla Sinitakkien marssilla. Juhlavieraat lausui tervetulleiksi yhdistyksen puheenjohtaja **Antti J. Näsi**. Juhlapuheen piti ministeri **Jan-Erik Enestam**. Tervehdyksen esittivät Suomen Sotaveteraaniliitto ry, Puolustusvoimat, Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä sekä Turun kaupunki. Taiteellisen nautinnon tarjosi viulutaiteilija Ilana Gothóni J.S. Bach'in Adagion välityksellä. Mieskuorolaulua esitti Turun Sotaveteraanilaulajat johtajanaan Pekka Salmi-nen. Sillanpään marssilaulu juhlan alussa ja Varsinais-suomalaisen laulu juhlan päätteeksi sävyttivät vuosijuhlan tunnelmaa.

## Peräseinäjoen asemiesillassa 1100 osanottajaa

**E**telä-Pohjanmaalla Peräseinäjoen Ritola-hallissa 19. helmikuuta järjestetty asemiesilta kokosi 1100 osanottajaa eri puolilta maakuntaa muistelemaan ja kokemaan jotakin samaa mitä asemiesillat tarjosivat noin 60 vuotta sitten. Mukana oli sotaveteraaneja ja heidän perheenjäseniään, kotirintaman edustajia ja nuorempaakin polvea.

Asemiesiltatapahtuman järjestivät Pohjanmaan veteraanijärjestöt, K-kauppiaat ja Peräseinäjoen Osuuspankki. Ritola-hallissa järjestetty asemiesilta jatkaa sodanajan viihdytyskierueiden kunniaksi Helsingin kulttuuritalolla vuonna 2002 aloitettua asemiesiltojen sarjaa. Iltojen juontajana toimii **Jaakko Salonoja** ja ohjelmassa ovat keskeisesti hanuristit **Matti Lepänhaara** ja **Seppo Soittila**.

Pohjanmaan K-tiimin

puheenjohtaja **Tiina Jääskeläinen** toi avaussanoissaan esiin kiitollisuuden sotaveteraaneille maamme itsenäisyyden turvaamisesta, sillä ilman itsenäisyyttä ja vapautta meiltä puuttuisi myöskin yrittämisen vapaus. Peräseinäjoen Osuuspankin johtaja **Juha Mäki** piti kunnia-asiana pienelle paikkakunnalle saada olla järjestä-mässä maakunnallista asemiesiltaa.

Illan kohokohta oli laulajatar **Tuire Orrin** esiintyminen ja laulaminen Seppo Soittilan säestämänä. Nyt jo 85-vuotias laulajatar oli esiintynyt asemiesilloissa sotilaille jo 1940 Taipaleenjoella. Peräseinäjoen tilaisuudessa oli mukana veteraaneja, jotka muistivat Orrin yli 60 vuoden takaisista esiintymisistä, esimerkiksi Peräseinäjoen Veteraaniköörissä laulanut 86-vuotias **Arvo Jokela**. Laulajatar

Tuire Orrin ääni helähti vielä kuulakkaan kirkkaana ja ihastuttavana.

Illan ohjelma oli monipuolinen ja toisti sodanajan asemiesiltojen kaavaa hengennostattamisesta iloiseen, humoristiseen ja vakavan juhlalliseen saakka. Yleisö eli tilanteiden mukaan väliin vakavana ja väliin ilosta kyynelöiden, esitykset koskettivat ja värisyttivät sydämiä syvimpiä tunteita myöten. Kutsuvieraana illassa oli myöskin Vaasan sotilasläänin komentaja eversti **Jorma Jokisalo**.

Yhteisesti laulettu Sillanpään marssilaulu ja Äänisen aallot vyöryivät asemiesillassa voimakkaina Pohjanmaan Sotilassoittokunnan ja kapellimestari **Hannu Haahkalan** johtamina.

HEIKKI AHOPELTO

## Rintamaveteraaniliitto 40 vuotta

**R**intamamiesveteraaniliiton nykyisen Rintamaveteraaniliiton syntysanat lausuttiin Karhupuiston kahvilassa Helsingin Kalliossa, jonne **Veikko Karhunen** oli kutsunut ilman maapalstaajääneitä poikamiehiä. Asiaa ryhdyttiin ponnella ajamaan ja Helsingin Kauppakorkeakoululle kokoontui 200 miestä ja naista 5.huhtikuuta 1964 perustamaan liittoa.

Liiton tavoitteena oli alusta alkaen lakisääteisten etuuksien ajaminen rintamaveteraaneille. Rahallisten etuuksien lisäksi toisena tärkeänä tavoitteena oli rintamaveteraanien kuntoutus, josta tuli veteraanien ikääntyessä liiton tärkein tavoite. Kaikille rintamaveteraaneille tulisikin taata jokavuotinen kuntoutus joko laitoksessa tai avokuntoutuksessa.

Liitto perusti 30-vuotisjuhlansa yhteydessä Kannatussäätiön, joka on toimintansa aikana auttanut ja tukenut tuhansia veteraaneja pääsemään kuntoutukseen tai kuntouttaville virkistyslomille.

Liitto vietti juhlapäivään-



sä 5. huhtikuuta Katajanokan Kasinolla, jossa pidettiin liiton valtuuston ja Kannatussäätiön valtuuskunnan juhla kokoukset. Kannatussäätiön hallitus esitti juhla kokoukselle perinnerahaston perustamista. Juhlakokous hyväksyi esityksen ja perinnerahasto perustettiin. Perinnerahastoon osoitettiin 30 000 euroa, joka on tarkoitus käyttää rintamaveteraanien perinteiden vaalimiseen.

Katajanokan Kasinolla oli myös vastaanotto yhteistyötahoille. Vastaanoton jälkeen oli juhla Helsingin yliopiston juhlasalissa, jossa juhlapuheen piti alue-

ja kuntaministeri **Hannes Manninen**. Musiikista vastasivat Kaartin Soittokunta, oopperalaulaja Raimo Sirkiä, lauluyhtye Singerit ja Sibelius-lukion kamarikuoro.

Rintamaveteraaniliitto julkaisi juhlavuotensa johdosta **Tero Tuomiston** kirjoittaman liiton 40-vuotis- ja Kannatussäätiön 10-vuotishistorian *Eturintamassa veteraanien hyväksi*.

Onnittelemme veljesjärjestöä neljän vuosikymmenen arvokkaasta työstä veteraanien hyväksi ja kiitämme hyvästä yhteistyöstä.

## Uudenkaupungin tukitoimintaa

Vakka-Suomen Sotaveteraanit ry:n noin 170 jäsenen joukkoon kuuluu 34 tukijäsentä. Erillistä tukijaostoa ei ole perustettu, vaan tukijäsenet sukuloivat veteraanien apuna talkoissa ym. tilaisuuksissa. Yhdistyksen hallituksessa on tukijäseniä.

Tukijäsenoimintaa on Uudessakaupungissa ollut vuodesta 1994 alkaen. Tautajärjestöinä on pääasiassa ollut Uudenkaupungin reserviläisyhdistys eli vuoteen 1998 saakka Uudenkaupungin reservialupseerit. Mukana on tietysti olleet muutkin paikalliset maanpuolustusjärjestö ja tukijäseniä on näiden yhdistysten ulkopuoleltakin.

Veteraanien oma toimin-

ta kokoontumisineen, matkoineen ja talkoineen on ollut lähes hengästyttävää. Tukijäsen, veteraania merkittävästi nuorempana on ollut valan ihmeissään veteraanien ja naisjaoston toimintatarmos- ta.

Tukitoiminnasta merkittävintä on ollut talkoisiin osallistuminen. Vakka-Suomen veteraanit ovatkin luoneet kohtuullisen bisneksen saunavihta-, kauralyhde- ja jouluuusikaupasta. Tässä toiminnassa ovat tukiyhdistyksen jäsenet yrittäneet kovasti pysytellä veteraanien tahdisa apulaisina.

Olemme kokeneet tukitoiminnan erityisesti veteraanien tukemiseksi. Tällä tarkoitetaan sitä, että tukijäsenet

eivät pyri valtaamaan veteraanien paikkaa päätöksenteossa tai muissa veteraania koskevissa tärkeissä asioissa. Työtä ja toimintaa on yllin yllin avustajan roolissakin.

Tukitoiminnassa on tullut selväksi, että aktiivi tukijäsen ei voi olla työelämässä eli nykyisessä oravanpyörässä mukana oleva henkilö. Veteraanitilaisuudet, kokoukset ja talkoot yms. tapahtuvat päivällä, parhaaseen työaikaan. Harvalla työssä olevalla on tänään mahdollisuus irtautua työaikana harrastuksiin.

Me tukihenkilöt koemme tehtävämme velvollisuudeksi tai toisin ilmaisten, velkana Isämaan puolustajille.

EERO KATINA

## Jouko Koskelainen ja Kouvola parhaat sotaveteraanien tehtäväkilpailussa

Yli 300 veteraania osallistui 3. maaliskuuta Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin perinteiseen Virolahdella Harjun Oppimiskeskuksessa järjestettyyn talvipäivätapahtumaan. Päivän päätapahtuma oli 15 rastin tehtäväkilpailu, jossa tällä kertaa mitattiin veteraanien historia- ja uutistietoutta. Kouvolan **Jouko Koskelainen** oli 180 kilpailijasta tietävin. Kouvola voitti myös yhdistysten välisen joukkuekilpailun.

Lisäksi kilpailtiin tikanheitossa. Pääasia lienee kuitenkin ollut veteraaniveljien ja -siskojen tapaaminen ja menneiden muisteleminen.

Tapahtuma aloitettiin kahvituksella. Virolahden Sotaveteraanien puheenjohtaja **Matti Jokimies** toivotti salinättä veteraanijoukon tervetulleeksi historiallisesti merkittävään Harjun Hoviin. Virolahden kunnanjohtaja **Hannu Muhonen** aloitti tervehdyksensä kertomalla mitä Virolahdella tapahtui päivälleen 64 vuotta sitten eli 3.3.1940. Oppimiskeskuksen rehtori **Antti Sipilä** selvitti Harjun oppilaitoksen vaiheet aloittaen maanviljelyskoulun perustamisesta vuonna 1889. Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Olavi Eronen** totesi tervehdyksessään veteraanien juhla mielen syntyneen jo tulomatkalla, kun nähtiin komeat veteraanitunnuksiset viitoitukset. Piirin toimin-

nanjohtaja **Toivo Hartikaisen** tehtävänä oli totuttuun tapaan johdattaa veteraanit kilpailujen pariin. Päivän kilpailutulosia:

### Tehtäväpolku, naiset:

1) Mirjam Kimmo Miehikkälä 12 pistettä, 2) Eila Kääriä Karhula-Kymi 11, 3) Eila Forström Anjalankoski 10, 4) Anna-Liisa Pelanne Ka-Ky 10, 5) Liisi Narske Kotka 10. Yhdeksän pistettä saivat Silja Korpas ja Raili Tanska Virolahdelta, Maija-Liisa Lavander ja Eila Sissi Pyhtää-Ruotsinpyhtäältä, Veera Savolainen ja Tuulikki Tilli Hamina-Vehkalahdelta, Anneli Mänttari Anjalankoskelta, Salme Eerola Kouvola, Sirkka Märkjärvi Iitistä ja Aune Narske Kotkasta. Osanottajia 96.

### Tehtäväpolku, miehet:

1) Jouko Koskelainen Kouvola 13 pistettä, 2) Heikki Hampaala Py-Rp 12, 3) Taito Heikkilä Miehikkälä 12, 4) Erkki Vitikainen Kla 11, 5) Olavi Eronen Ha-Ve 11, 6) Panu Loikkanen Kla 11. Kymmeneen pisteeseen pääsivät Veikko Tykkälä ja Veikko Kytömäki Anjalankoski, Alpo Kääriä Karhula-Kymi, Pekka Mannos ja Kaarlo Kantokari Kouvola, Helo Yrjölä Iitti, Esko Tilli ja Pauli Kettunen Hamina-Vehkalahti, Samuli Värri Virolahti ja Seppo Puhakka Elimäki. Osanottajia 84.

### Tehtäväpolku, joukkueetuloset:

1) Kouvola 44 pistettä, 2) Karhula 40, 3) Hamina-Vehkalahti 40, 4) Miehikkälä 39, 5) Pyhtää-Ruotsinpyhtää 39, 6) Anjalankoski 39, 7) Virolahti 36, 8) Iitti 35, 9) Kotka 35, 10) Elimäki 34, 11) Inkeroinen- Anjala 27, 12) Kuusankoski 22.

### Tikanheitto, naiset:

1) Aune Tykkälä Ak 25, 2) Eila Sissi Py-Rp 23, 3) Kerttu Koho Ak 23, 4) Anita Pönttinen Kla 19, 5) Anneli Mänttari Ak 19, 6) Pirkko Vuorinen Ha-Ve 19.

### Tikanheitto, miehet:

1) Jaakko Kotonen Vir. 32, 2) Eero Nyman In-An 31, 3) Ilmari Mäkelä Kk 24, 4) Pauli Ala-Jääski Ak 23, 5) Börje Broas Py-Rp 22, 6) Aarne Orava El ja Heikki Porkka Ka-Ky 21.

VIIDENNET KANSAINVÄLISET  
**Myykkäelokuvafestivaalit**  
FORSSASSA 27.8.–29.8.2004



Puolustusvoimien TK-kuvaajien dokumentit sota-ajalta

**SUOMI 60 VUOTTA SITTEN**  
Teatteritalolla 28.8. ja 29.8.  
[www.forssasilentmovie.com](http://www.forssasilentmovie.com)

## Oy Puhois Ab



## Kuntoutusta Wilhelmiinassa

Wilhelmiina on ikäihmisten asumis- ja hoitopalveluihin erikoistunut palvelukeskus.

Wilhelmiinassa saat asiantuntevaa, asiakkaiden eri elämänvaiheet huomioon ottavaa hoitoa ja huolenpitoa.

**Wilhelmiina toteuttaa sotaveteraanien laitosa- ja avokuntoutusjaksoja.**

Kuntoutus voidaan toteuttaa tarvittaessa myös dementiayksikössä.

Tiedustelut: **Kuntoutuspaikat**

puh. (09) 4734 7462 ja (09) 4734 7463

**Dementiayksikkö**

puh. (09) 4734 7540



Taavetti Laitisen katu 4, 00300 Helsinki  
Puh. vaihe (09) 473 473 • Fax (09) 4734 7473  
[www.miiinahoitolat.fi](http://www.miiinahoitolat.fi)



## Lakkiaisista Valpon selliin



**Sotilaspoika Kalevi Aho saa lähettitehtävän isältään, majuri Aholta hyökkäysvaiheessa kesällä 1941. Kalevi puhutteli isäänsä herra majuriksi ja tämä poikaansa sotilaspoika Ahoksi. Läheisempi puhuttelu tapahtui vain kahden kesken oltaessa, esimerkiksi saunassa isän selkää pestäessä.**

Tänä keväänä viettää yli 30 000 uutta ylioppilasta lakkiaisjuhliin. Vuonna 1945 olivat nykyisellä helsinkiläisekonomilla **Kalevi Aholla** toisenlaiset lakkiaiset.

Kaksinkertaisen Mannerheim-ristin ritarin, eversti Martti Ahon poika Kalevi oli palvellut jatkosodassa nuorena sotilaspoikalähetinä isänsä komentamassa JR 50:ssä. Hyökkäysvaiheen jälkeen rykmentti kävi asemasotaa Syvärin sillanpäässä. Kesällä 1944 JR 50 siirrettiin 11. Divisioonan mukana Karjalan kannakselle Ihantalan torjuntataisteluihin. Upseerikokelas Kalevi Aho oli viimeistellyt 7. luokan yksityisesti ja 8. luokan Niinisalon internaatissa. Hän osallistui heinäkuussa 1945 sotilasylioppilaskirjoituksiin Helsingissä ja läpäisi ne kohtalaisin arvosanoin. Ylioppilaaksi julistaminen ja lakittaminen tapahtui Loviisan Yhteiskoulussa. Kolmelle nuorukaiselle koulussa järjestetty juhla oli vaikuttavan arvokas tilaisuus.

Sukulaiset järjestivät lakituksen jälkeen onnittelukestityksen. Kesken juhlan tuli juhlapaikalle kaksi tuntematonta miestä haluten tavata nuoren ylioppilaan. Tämä otaksui heidänkin olevan onnittelijoita,

mutta he ojensivatkin nähtäväksi Valtiollisen poliisin virkakorttinsa. Yllättyneen juhlijän kysymykseen, mistä oli kysymys, hänelle ojennettiin vastaukseksi pidätysmääräys ja käskettiin seurata. Pidätetyn sallittiin sentään kertoa juhla-väelle juhlan keskeytymisen syy.

Koottuaan vähäiset tavaransa pidätetty siirtyi valkolakki päässään pidättäjien autoon. Hän mietti, että olivatpa valpolaiset valinneet pirullisesti pidättämisen ajan ja paikan. Tätä hämmästelevään kysymykseen ei tullut vastausta. Koulutoverit kertoivat myöhemmin Valpolla olleen vieläkin ovelampi suunnitelma: pidätys oli tarkoitus tehdä jo virallisessa lakitusjuhlissa. Miehet olivat kuitenkin myöhästyneet, saaneet selville jatkojuhlan paikan ja kiirehtineet sinne hoitamaan saamansa tehtävän.

Pidätetty vietiin Helsinkiin ja siellä Kruunuhaan poliisiputkaan. Yön aikana hän repi hallussaan olleet paperit ylioppilastodistusta lukuunottamatta ja huuhteli ne putkan vessaan valpolaisten saavuttamattomiin. Aamun tapahtumiin kuului kuljetus Ratakadulle Valtiollisen poliisin pääosastolle. Pannessaan tavaroitaan

osoitettuun naulakkoon Kalevi huomasi naulakon päällä tutun koppalakin. Se kertoi, että isäkin oli pidätetty. Havainto veti mielen entistäkin apeamaksi. Kuukautta myöhemmin hän sai tietää, että myös äiti oli pidätetty.

Henkilötietojen kirjaamisen jälkeen Kalevi kyyditettiin saattomiesten vahtimana Sörnäisten keskusvankilaan Valpon osastolle. Vaatetuksen perusteellisen tarkastuksen sekä henkselien ja kengännauhojen takavarikoinnin jälkeen kuului määräys käyttäytyä kunnolla yhden miehen karussa sellissä.

Vapauden riisto otti koville. Ei ollut arviotakaan sen kestosta: vuorokausi, viikko vaikeo vielä pitempi aika tuolilla istuen tai kivilattialla maaten. Kirjeiden kirjoittaminen, kirjojen ja lehtien lukeminen sekä omaisten tapaaminen olivat kiellettyjä, samoin tupakanpoltto, joka ei onneksi tuottanut ongelmia, kun hän ei ollut harrastanut sitä. Tarpeet piti tehdä sellin nurkassa olevaan haisevaan pönttöön. Vain öisin oli mahdollisuus yrittää nukkua vartijan sellin seinältä laske-malla kovalla lavitsalla.

Iäisyydeltä tuntuneen viiden vuorokauden kuluttua Kalevi haettiin vihdoon kuulusteluun, jossa käsiteltiin pääosin jatkosodan aikaista sotilaspoika- ja koululaiselämää. Kysyttiin, oliko pidätetty sama henkilö, josta oli ollut juttu Sotilaspoika-lehdessä. Kysyjät saivat myöntävän vastauksen. Tutkittavan kysymykseen, mihin tällä tiedolla pyrittiin, ei tullut vastausta. Hän myönsi myös tunteneensa kuulustelijan mainitsemat itäkarjalaissyntyiset nuorukaiset Jussi Mäkelän ja Toivo Laukkasen, olivathan he koulutovereita Loviisan yhteiskoulusta. Seuraava kysymys oli yllättävä: Millä paikkakunnalla pojat nyt oleskelevat? Kalevi vastasi, että eikö kuulustelijan pitäisi itse tietää se, koska Valtiollinen poliisi pidatti heidät ja kuljetti Loviisasta Helsinkiin Neuvostoliitolle luovutettaviksi.

Kalevi Aho havaitsi, että kuulustelija ei hallinnut tehtävänsä pohjana olevia tosiasioita. Tämä itsekkin huomasi sen ja lopetti kuulustelun evästyksin: ”Tapaamme parin vuorokauden kuluttua.” Hän jäi vaille sellaisia tärkeitä tietoja, jotka olisivat olleet Kaleville raskauttavia.

Kalevi tiesi, että Uhtuan Vuokkiniemestä kotoisin olivat 16-vuotias Jussi Mäkelä ja 14-vuotias Toivo Laukkanen

karkasivat Valpolta Helsingissä ja palasivat Loviisaan sekä matkustivat sieltä auttajiensa turvin junalla Kemiin. Perille saavuttuaan pojat tulivat saamansa ohjeen mukaisesti hänen luokseen päästäkseen Tornioon. Kalevi katsoi velvollisuudekseen auttaa heitä ja otti yhteyden sotilaspiirin päällikönä olevaan isäänsä. Tämän laatiman suunnitelman mukaisesti toverukset lähtivät linja-autolla matkaan mukanaan Kalevin isän kirjoittama komennustodistus: ”Jussi Mäkelä ja Toivo Laukkanen palaute-taan Tornion Yhteislyseoon”.

Puolivälissä matkaa Kaakamojoen sillalla sotilaspoliisi tarkasti kulkijoita. Kalevi pyysi poikia olemaan vaiti, ettei heidän vajavainen suomenkielensä paljastaisi heitä. Itse hän vastasi kulkulupatarkastajan kysymyksiin. Hankaluuksia ei syntynyt, olihan asiapaperi näennäisesti moitteeton.

Tornioon päästyään kolmikko suuntasi kulkunsa joen rantaan. Tarkoitus oli, että Jussi ja Toivo ylittävät joen jaitse. Kalevi toivotti heille onnellista matkaa ja kehotti heitä heti ilmoittautumaan toisella rannalla Ruotsin viranomaisille. Matkalaiset saavuttivat Ruotsin rannan iltapimeässä ja ilmoittivat siitä taskulampun valomerkillä.

Tämä kaikille kolmelle ikimustoinen ”Operaatio Kemi-Tornio” toteutettiin 19. tammi-kuuta 1945. Jussi ja Toivo pelastuivat vapaaseen elämään ja saivat Ruotsin kansalaisuuden.

Kuulustelijan tapaamisesta oli kulunut jo yli kaksi vuorokautta, ja Kalevi alkoi aavistella, että Valpo pyrki kypsyttämään häntä paljastamaan tekojaan. Pidätetty ei saanut

saunaa eikä kävellä ulkona. Yhden hengen ahdas selli tuli tutuksi jokaista neliösenttiä myöten.

Toinen kuulustelu oli vasta kahden viikon kuluttua. Kalevin yllätykseksi se koski hänen vanhempiensa tekemisiä. Isää koskeviin kysymyksiin hän vastasi sotilaallisten asioiden olevan hänelle outoja. Kuulustelija ei muistanut hänen toimintaansa lähettinä JR 50:ssä isän alaisuudessa. Äidistä kuulustelija tivasi tietoja tämän yhteyksistä inkeriläiseen sotavankiin ja yrityksestä kuljettaa tämä Ruotsiin. Kalevi ilmoitti olevansa tietämätön niistä. Hän oli kyllä tullut tuntemaan tuon vangin Petroskoin valtauksessa 1941, mutta vaiken siinä.

Kuulusteluhuoneeseen tuli vartija kuiskaten jotain kuulustelijalle. Hetken mietittyään tämä Kalevin yllätykseksi lopetti kyselyn ja käski hänen seurata viestin tuojaa, joka ohjasi hänet takaisin selliin. Parin tunnin kuluttua vartija avasi oven ja kehotti pidätettyä kokoamaan tavaransa. Sitten mentiin vankilan toimistoon ja sieltä portille – vapauteen.

Kalevin vanhempiakaan Valpo ei pystynyt syyttämään, saati vaatimaan tuomiolle. Eversti Ahon pidätys kesti kuusi ja rouva Ahon neljä viikkoa.

Vapauduttuaan Kalevi Aho ei voinut heti aloittaa opiskelua. Punavalpo herätti toimilaan epävarmuutta. Vihdoin vuoden 1948 lopussa se lakautettiin.

Keväisten lakkiaisjuhlien aika palauttaa aina vuoden 1945 tapahtumat elävinä Kalevi Ahon mieleen.

ANTTI HENTTONEN



**Läheltä piti. Kalevi Aho oli kesällä 1941 Suvilahdessa tässä ambulanssiautossa, kun venäläisten Christer-panssarivaunu ajoi sen kylkeen. Autossa ollut luutnantti kuoli, kuljettaja ehti hypätä maantien ojaan ja Kalevi pienenä ja vikkelenä kerkesi kumartua lattialle takapenkin eteen säilyen lievästi loukkaantuneena hengissä. Ihantalassa panssarintorjuntaosastoon kuulunut Kalevi tuhosi panssarikauhulla kolme vaunua.**

**Wolfendale Oy**Pulttitie 14, 00880 Helsinki  
puh. 09-5840 0424, fax 5840 0425**Pohjolan Liikenne -Yhtiöt****DATACLUB OY /  
Parhaat ATK-kirjat**

Puh. (09) 612 1202

**Patronas Oy****Turvallisuuspalvelut**Opastinsilta 12 H, Helsinki  
Puh. 09-720 6550  
www.patronas.fiTEKNIIKAN  
AKATEEMISTEN  
LIITTO TEK**merellinen  
TÖÖLÖN TORPPA**on oikea paikka häihin, perhe- ja yritysjuhliin, koulutus- ja  
saunatilaisuuksiin • erinomainen sijainti • torpalla oma pitopalvelu**Helsingin Melontakeskus Oy**Rajasaarenpenger 8, 00250 Helsinki  
Varaukset päivisin 436 2500**Joleta Oy**PÄIVITTÄISTAVARAKAUPPA RY  
FINLANDS DAGLIGVARUHANDEL RF**SUOMEN MAARAKENTAJIEN  
KESKUSLIITTO Ry**

Asemapäällikönkatu 12 B, HELSINKI, puh. (09) 229 0230

**Modio Oy**Pulttitie 2, 00880 Helsinki  
puh. 09-7744 060**LU Suomi Oy****OY ALFRED A.  
PALMBERG AB****Hyvää kevättä!****Suomen Paperi-insinöörien  
yhdistys ry.****Finska Pappersingenjörsföreningen rf.****OY KREUTO AB**Vattuniemenkatu 12, 00210 Helsinki  
Puh. 09-682 4940**OPTIROC**

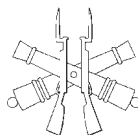
• Kahi-tiilet • Vetonit-tuotteet

**ALEKSIN ALUEEN KEHITYS OY****Asianajotoimisto  
Peltonen, Ruokonen & Itäinen**

HELSINKI

**SUOMALAINEN  
LÄÄKÄRISEURA  
DUODECIM**

TERVETULOA OIKEALLE

**huolto-  
asemalle!****SOTILASAPTEEKKI**PI 10, 00281 Helsinki  
Puh. 09-1812 5611**Suomen Pelastusalan  
Keskusjärjestö SPEK**Ratamestarinkatu 11, 00520 Helsinki  
Puh. (09) 476 112**KOLSTER**Iso Roobertinkatu 23, 00120 Helsinki  
puh. 09-618 821**PUOLUSTUSMINISTERIÖ  
FÖRSVARSMINISTERIET**

www.defmin.fi

**Maanpuolustusyhtiö  
MPY Oy**

Puh. 09-405 6200

**KTA-Yhtiöt Oy****Lektar-Yhtymä****SUOMEN SAHAT**Itsenäisten sahojen yhdistys  
www.suomensahat.fi

PERHE- JA JÄÄMISTÖOIKEUDEN ASiantuntija

YRJÖNKATU 27 A, 00100 HELSINKI, PUH (09) 608 822, FAX (09) 608 898  
email: etunimi.sukunimi@palsalex.fi**PALVELUALOJEN  
TOIMIALALIITTO****Helsingin  
Reserviupseeripiiri ry**



**Salon seudun reserviläisjärjestöt suorittivat 13.3. keräystempauksen. Sotailasläänin esikunta antoi luvan käyttää armeijan maastopukua arvomerkkeineen ja näin kerääjät erottuivat ja saivat huomiota. Kuvassa ylimatruusi (res) Ari Valta keräämässä.**

Varsinais-Suomessa ja Etelä-Satakunnassa kokeiluluonteisesti järjestettävä alueellinen veteraanikeräys 2004, SATAVA, alkoi 13.3. Salossa, jossa sikäläiset reserviläisyhdistykset suorittivat lipaskeräyksen.

Tuotto oli n. 9 000 euroa. Tämä oli myös ensimmäisen kerta, kun reserviläisyhdistyksiä osallistui veteraanikeräykseen.

Saaristomerren Meripuolustusalueen varusmiehet aloittivat keräyksen 16.3. Aurasta,

## Satava alkoi lupaavasti

jossa Auran Sotaveteraanien tukijaosto ja Auran Lions Club opastivat sekä kuljettivat varusmiehet keräyskohteille. Tulos oli n 3 000 euroa.

Keräystä jatketaan näillä periaatteilla kaikilla niillä Varsinais-Suomen 14 paikkakunnalla ja Etelä-Satakunnan 8 paikkakunnalla, missä Saaristomerren Meripuolustusalueen ja Porin Prikaatin varusmiehet keräävät. Tukijaostot ja/tai reserviläisyhdistykset ovat suunnitelleet keräysalueet ja hoitavat varusmiesten kuljetuksen ja opastuksen keräyspaikoille. Toivomuksena on, että näin saataisiin parempi keräystulos kuin jos varusmiehet keräisivät yksinään ilman opastusta.

Lisäksi SATAVA:aan kuuluu uusina kerääjinä 7 varsi-

nais-suomalaista partiolipukuntaa, jotka suorittavat lipaskeräystä omilla paikkakunnillaan.

Naisten Valmiusliiton Turku-Pori alueneuvottelukunta tuo oman panoksensa keräykseen järjestämällä erilaisia keräystempauksia, musiikkitilaisuuksia ja koko perheen tapahtumia, joiden tuotto jää SATAVA:lle.

SATAVA:n alueelliseen keräysjohtoon on nimetty edustajat kaikista keräyksen toimeenpanevasta järjestöstä, jotka ovat: Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiri, Satakunnan Sotaveteraanipiiri, Rintamaveteraanien Varsinais-Suomen piiri, Rintamaveteraanien Satakunnan piiri, Turun Seudun Rintamanaiset, Rauman Seu-

dun Rintamanaiset, Kaatuneiden Omaisten Liitto ja Lounais-Suomen Sotavangit.

SATAVA:n puheenjohtaja on Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiri ry:n toiminnanjohtaja Jari-Matti Autere.

Keräystuotto jää SATAVA:lle ja se jaetaan edellä mainituille järjestöille, niin että jokainen saa perusosan ja loppu jaetaan jäsenmäärän suhteessa. Keräyksestä saatavat varat käytetään veteraanien kuntoutukseen ja erilaisiin avustuksiin, kuten korkeisiin lääketoimenpiteisiin ja hammashoitokustannuksiin ja erilaisten apuvälineiden, kuten silmälasien hankintaan.

JARI-MATTI AUTERE

## Merkittävä avustus Suomenpoikien leskien ja puolisojen tueksi

Marjatta ja Eino Kolliin Säätiö luovutti 2. huhtikuuta Suomen Sotaveteraaniliitolle 50 000 euron avustuksen käytettäväksi sotavuosiin puolustusvoimissamme vapaaehtoisina palvelleiden virolaisten – Suomenpoikien – leskien ja puolisojen avustamiseen Virossa. Liitto ohjaa tuen Suomen Sotaveteraanien Viron yhdistyksen kautta sitä tarvitseville kuntoutuksen ja virkistystoimien järjestämiseen, apuvälineiden ja elintarvikkeiden hankkimiseen sekä muihin toimiin ja hankkeisiin, jotka edistävät kotona asumista ja itsenäistä selviytymistä.

Puolustusvoimissamme 1943–1944 palvelleista yli 3 300 virolaisesta asuu tällä haavalla Virossa 340; useimmilla on aviopuoliso. Suomenpoikien leskiä on Virossa noin 400. Sotiemme virolaiset rintamasotilaat saavat Suomen valtion varoin vuotuista rintama-avustusta ja Virossa annettavaa veteraanikuntoutusta. Kaikki eivät kuitenkaan voi osallistua siihen etenkin sen vuoksi, että puoliso ei selviä koto-

na yksin. Nyt saatu tuki mahdollistaa monissa tapauksissa puolison kuntouttamisen joko laitoksessa tai kotona.

Teollisuusneuvos Eino Kolli, joka on kotoisin Käkisalmen maalaiskunnasta, ja hänen puolisonsa Marjatta Kolli, perustivat nimeään kantavan säätiön 1991 perheen luovuttua Vierumäen Teollisuus Oy:n omistuksesta. Pitkältä työuraltaan Eino Kolli muistetaan vahvana yritysjohtajana ja sitkeänä teollisen toiminnan kehittäjänä, jonka elämäntyön tuloksena syntyi merkittävä puunjalostusyritys.

Säätiön tarkoituksena on tukea tieteellistä ja soveltavaa tutkimusta mm. metsä- sekä maa- ja vesialueiden käytön ja ympäristönsuojelun kehittämiseksi, kotiseutuperinnettä, kulttuuria ja taiteita sekä maanpuolustusjärjestöjen toimintaa ja sotaveteraanien huoltotyötä. Eino Kolli toimii säätiön hallituksen puheenjohtajana. Hän on Heinolan Sotaveteraanien ja Marjatta yhdistyksen naisjaoston varsinainen jäsen.

## Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksellä vuosikokous

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen sääntömääräinen vuosikokous pidettiin opetusministeriön tiloissa 19. maaliskuuta. Kokouksen puheenjohtajana toimi varatuomari **Simo Kärävä**, joka on yhdistyksen neuvottelukunnan puheenjohtaja, sekä sihteerinä yhdistyksen asiamies metsänhoitaja **Markku Kiikka**.

Yhdistyksen puheenjohtajaksi valittiin edelleen hallitusneuvos **Pekka Pitkänen** ja muiksi jäseniksi talousneuvos **Teuvo Alava**, maisteri **Aulis Blinnikka**, toimittaja **Matti Hara**, kenraaliluutnantti **Pentti Lehtimäki**, järjestöpäällikkö **Markku Seppä** ja toimitusjohtaja **Reino Toivio**. Alava, Hara, Seppä ja Toivio edustavat hallituksessa veteraanijärjestöjä, Blinnikka Karjalan Liittoa ja Lehtimäki Kaatuneitten Omaisten Liittoa.

Kokous hyväksyi vuoden 2003 toimintakertomuksen ja vahvisti tilinpäätöksen, joka osoitti toimintamenojen osalta 389,61 euron alijäämää. Hallituksen jäsenille ja muille tilivelvollisille myönnettiin vastuuvapaus.

Yhdistyksen jäsenmaksuksi vahvistettiin 300 euroa varsinaisilta jäseniltä, kannattajajäsenmaksuksi yhteisöiltä 500 euroa ja henkilöjäseniltä 20 euroa. Yhdistys on saanut opetusministeriöltä valtionapua toimintaan ja erillisen määrärahan DNA-tutkimuksia varten.

Lisäksi yhdistyksellä on omaa varainhankintaa.

Alkaneen vuoden toiminnasta mainittakoon 16. toukokuuta Lappeenrannassa järjestettävät sankarihautajaiset, joissa haudataan 44 tuntematonta sankarivainajaa. Oikeuslääketieteen laitoksella on lisäksi tunnustettavana 14 sellaista vainajaa, joiden tuntolevyyt ovat löytyneet. Heidän tunnistamistaan varten on lähimailta saatu DNA-tutkimuksissa tarvittavat verinäytteet. Mikäli kaikkien tunnistaminen onnistuu, tulevana keväänä vietetään eri puolilla Suomea aina Lohjalta Rovaniemelle saakka harvinaisia sankarihautajaisia.

Toisena yhdistyksen toiminnan kannalta merkittävänä tapahtumana tulee olemaan kesän korvalla ilmestyvä historiikki sotavainajien muiston vaalimistyöstä. Tämä työ sai alkunsa vuonna 1984 talousneuvos Teuvo Alavan aloitteesta pystyttää Neuvostoliiton sotavankileireillä menehtyneiden sotavankien muistomerkki Hietaniemen sankarihautausmaalle ja myöhemmin myös Venäjälle. Seuraavat vaiheet sotavainajien muiston vaalimistyössä olivat suomalaisten sotilaiden jäänteiden etsinnät itärajan takana, niiden siirrot Suomeen haudattaviksi ja kenttähautausmaiden kunnostaminen ja ylläpito. Nämä toimenpiteet teki mahdollisiksi vuonna 1992 solmittu sopimus yhteis-

työstä toisen maailmansodan seurauksena Venäjällä kaatuneiden suomalaisten sotilaiden ja Suomessa kaatuneiden venäläisten sotilaiden muiston vaalimisessa.

Vuosikokouksen vahvistaman toimintasuunnitelman mukaisesti hoidetaan yhdistyksen vuodesta 1998 alkaen ylläpitämät Kollaani, Summan, Säkkipärven, Taipaleenjoen, Tuuloksen, Viipurin ja Äyräpään kenttähautausmaat. Yhteistoiminnassa Vojenny Memorial-järjestön kanssa jatketaan kenttähautausmaiden ja muistomerkkialueiden hallinnan rekisteröintitoimenpiteitä, jotka aloitettiin edellisen vuoden puolella jatkuvan ilkeiden kohteena olleen Viipurin kenttähautausmaan osalta. Kenttähautausmaalle opastavan viitoituksen aikaansaamiseksi jatketaan yhteydenpitoa venäläisiin tieviranomaisiin. Ensimmäinen tienviitta pystytettiin edellisen vuoden aikana Säkkipärvellä. Kenttähautausmaiden hoitamatkojen yhteydessä pyritään seuraamaan ja mahdollisuuksien mukaan kohentamaan luovutettujen alueiden sankarihautausmaiden ja –muistomerkkien kuntoa. Venäläisten etsintäryhmien löytämät ja yksittäistapauksissa muutoin tietoon tulleet kaatuneitten jäänteet noudetaan Suomeen tunnistettaviksi ja haudattaviksi.

MARKKU KIIKKA

**NORSTAR**

OY NORSTAR AB – Ruukintie 20 – 02330 ESPOO



## Sosiaalineuvojat aloittaneet työnsä

Sosiaalineuvojille järjestettiin liiton toimistossa 12. päivänä maaliskuuta toinen tiedotuspäivä. Yhteisten päivien merkitys korostuu hankkeen alkuvaiheessa, jotta työlle voidaan luoda kattava pohja. Kunnalliset erot ovat veteraanitoiminnassa suuret, mutta myös järjestömmme toiminta on muokkautunut alueittain erilaiseksi. Joissakin paikoissa korostuu järjestötyö mutta toisaalla tarvitaan keinoja ja ohjausta veteraanien palveluiden saatavuuden parantamiseksi. Sosiaalineuvojien vapaaehtoisuustyö edesauttaa yhdistysten kanssa tapahtuvaa yksittäisten veteraanien neuvontaa ja ohjausta. Tähän tarvitaan kattava verkosto. Ohjaus- ja palveluverkoston tulee toimia myös haja-asutusalueilla. Siellä matkat ovat pitkiä ja iäkkäälle veteraanille suoranainen este hakeutua palveluiden piiriin. Veteraanin ikääntyessä osallistuminen yhdistystoimintaan vähenee ja vaarana on silloin tietämättömyyttä veteraanietuuksia koskevien tukimuotojen saatavuudesta, kuten esim. kuntoutuksesta.

### Lahden Sotaveteraanipiirin kokemuksia aloitetusta hankkeesta

#### Kunniakansalaisille riittävät sosiaali- ja terveysterveystoimet.

Sotiemme veteraanit ovat kunniakansalaisia ja ovat tällä perusteella julkisen sosiaali- ja terveysterveystoimien

erityisryhmä. Veteraaneille palveluja tuotettaessa odotetaan normaalisuuden, oikeudenmukaisuuden ja riittävyydenperiaatetta.

Näin luonnehtii tulevan työnsä tarkoitukselliseen asetettaviin tavoitteisiin Suomen Sotaveteraaniliiton sosiaalineuvojahankkeen, Lahden sotaveteraanipiirin päävastuullinen henkilö, sosiaalineuvos **Erkki Hokkanen**.

Hän on valmistellut Lahden Sotaveteraanipiirin alueen kunnissa toimintaan mukaan lähtevistä yhteyshenkilöistä. Henkilöille järjestetään yhteinen tilaisuus, jossa asian lähtökohdista keskustellaan tarkemmin. Hokkasen mielestä asiassa pitää edetä varovaisesti ja korrektisti, että toiminta kentällä käynnistyy tavoitteiden mukaisesti.

Hokkanen korostaa työn lähtökohdista olevan, että veteraanit ovat oikeutettuja käyttämään kunnan normaaleja sosiaali- ja terveysterveystoimia. Kun alueellinen yhteyshenkilöverkosto saadaan toimimaan, veteraanien ohjaus alueellisesti oikeiden palvelujen piiriin ja henkilökohtainen neuvonta sosiaali- ja terveysterveystoimista on mahdollista. Hokkasen puolestaan toimii verkoston yhteyshenkilönä. Kunnilla on erilainen valmius vastata veteraanien tarvitsemien palveluiden tarpeeseen. Veteraaneilla on Hokkasen arvion mukaan vaarana jäädä palveluiden ulkopuolellekin joissakin tapauksissa. Se johtuu kuntien sosiaali- ja terveysterveystoimien ylikuormittavuudesta. Kuitenkin, veteraanien yh-

denvertaisuuden vuoksi eri kunnissa asuvat veteraanit ovat oikeutettuja yhtenäisiin palveluihin, korostaa Hokkanen ja lisää että veteraanien ikääntyessä ja kunnan heikentyessä tulee ulkopuolisen tahon varmistaa palveluiden saatavuus sekä etsiä ja löytää myös ne veteraanit, jotka ilman yhteydenottoa saattavat jäädä kaiken ulkopuolelle.

Hokkasen mielestä olisi tärkeää, että jokaiseen piiriin yhdistykseen pitäisi saada toimiva veteraaniasiaintoimikunta tai työryhmä. Siinä olisi veteraanien edustus sekä, kunnan sosiaali- ja terveystoimen edustus tai viranhaltija joka vastaa veteraaniasioista. Toimikunnan tehtävänä olisi seurata ja huolehtia veteraaniasioiden toteutumisesta kunnissa samoin kuin kuntoutusmäärärahojen ja muiden resurssien käyttämisestä täysimääräisesti veteraanien hyväksi.

Monipuolisen yhteistyön tavoitteena on veteraanien fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn säilyttämisen edistäminen niin että veteraani pystyy mahdollisimman kauan ja oma-toimisesti selviytymään turvallisesti kotioloissa.

### Käytännön kokemuksia Uudenmaan Sotaveteraanipiirin sosiaalineuvojan työstä

**Raili Mankki** aloitti sosiaalineuvojan tehtävät vuoden 2004 alusta. Hän asetti itselleen päämääräksi, että

veteraanit tulisivat mahdollisimman pitkään toimeen omassa kodissaan. Tehtävässä onnistuakseen hän tiedottaa ja opastaa veteraaneja koskien kaikenlaatuisten etuuksien ja palvelujen anomisessa. Tämä puolestaan edellyttää yhteyden pitämistä piiriin alueen sosiaalialan virastoihin ja niissä päätäviin henkilöihin. Ensimmäisenä tehtävänä hän on selvittänyt piiriin alueen kunkin paikkakunnan sosiaalialan yhteyspuhelinnumerot, kuten veteraaniasiamiehen, kotisairaanhoidon, KELAn yms. Tiedot hän sai tekemällä kyselyllä piiriin jäsenyhdistyksiltä.

Näiden muutaman kuukauden aikana hän on käynyt yhdistyksissä kertomassa työstään, ja hän on ollut yhteydessä kuntien viranomaisiin, kuten mm. veteraaniasiamiehiin ja KELAan. Yhteydenotot sekä yhdistyksiin että kuntiin jatkuvat edelleen. Toisaalta vetera-

anit ovat itse ottaneet yhteyttä Railiin sovittuna puhelinneuvontana aikana torstaisin klo 9-11 ja myös muina aikoina. Puhelinsoitot ovat koskeneet veteraanien etuuksia, kuntoutusta, siivouspalvelua ja asunnonkorjausta. Tärkeintä Railin mielestä on olla hyvä kuuntelija ja pyrkiä selvittämään esille tulleita asioita ja kysymyksiä.

Ongelmana hän kokee sen, että kunnissa ei tiedetä veteraani etuuksista ja että veteraanipalvelujen ulkopuolelle tahtovat jäädä ne, jotka eivät osallistu oman yhdistyksen toimintaan.

Lopuksi Raili Mankki toivoo, että yhdistykset informoivat jäsenistöään piiriin sosiaalineuvojan olemassaolosta, jotta yhteistyö edelleen kehittyisi. Apua ja ohjausta tarvitsevia veteraaneja on runsaasti.

## DIESELAUTO MOPOKORTILLA



Mopokortilla ajettava 4-pyör. mopoauto \* v. 2004 iso ALBIZIA \* KAIKKI VARUSTEET VAKIONA hyvä auton ulkonäkö \* helppo ajaa (automaattiv.) \* käytössä halpa \* teho korkein lain sallima, dieselmoott. \* Pohjoismaiden eniten myyty mopoauto (kori lasikuitua) \* kotikuljetus.

SOITA JA TILAA ESITE TAI KOEAJO!

Myös käytettyjä 3-pyör. mopoautoja edullisesti.

Varaa pian omasi.

**KONELIIKE FURIMA OY**

PL 13, 64261 KASKINEN,

p. 06-222 7065; f. 06-222 7562; e-mail: furima@nic.fi

Mopoautojen maahantuontia vuodesta 1994



### Onko eläkeasiat kunnossa?

Kuuntelemme Sinua – tarjoamme Sinulle oikeanlaiset ratkaisut. Eläkeasioiden asiantuntija: Eläke-Fennia. Ota meihin yhteyttä.

Soita: 010 503 7500 tai

lähetä viesti sähköpostitse: efasiakas@fennia.fi



**Eläke-Fennia**



## RINE vie eteenpäin kuntoutuksen uutta mallia

**R**intamaveteraanien neuvottelukunta RINE jätti Sosiaali- ja terveysministeriölle viime kuussa valtion vuoden 2005 talousarviossa huomioon otettavaksi rintamaveteraanien ja sotainvalidien sosiaaliturvan kehittämissuunnitelman. Suunnitelma perustuu veteraaniliittojen valtuuskunnan VEVA:n laatimaan ehdotukseen kuntoutuksen järjestämisestä uuden mallin mukaisesti. Ehdotukseen liittyvä rahoitustarvelaskelma on laadittu yhdessä Valtiokonttorin asiantuntijoiden kanssa.

Saatekirjelmässä RINE toteaa, että eri kuntoutusmuotoja yhdistämällä on mahdollista järjestää veteraaneille jokavuotiset kun-

toutusmahdollisuudet, kuten erinäisissä kunnissa jo on tapahtunutkin. Kunnilta toivotaankin erityistä aktiivisuutta ja suunnitelmallisuutta veteraanien kuntoutukseen saattamiseksi.

Kuusikohtaisessa suunnitelmassa käsitellään edellä mainittujen kuntoutustavoitteiden lisäksi sotainvalidien laitoshoitotarvetta ja avopalvelujen laajentamista haitta-astetta alentamalla, avustajatoimintaprojektin tukemista ja laajentamista, rintamalisän tasokorotusta, sotainvalidien puolisoitten ja leskien sekä sotalieskien kuntoutuksen lisäämistä. Suunnitelma sisältää myös ehdotuksia rintamavastuun myöntämisestä kaikille ulkomaalaisille, suo-

malaisissa rintamajoukoissa vapaaehtoisesti taistelleille veteraaneille.

Alustavissa keskusteluissa veteraanijärjestöt painottivat, että kuntoutustoiminnan tehostamiseksi ja yhdenmukaistamiseksi olisi tarkennettava ohjeet veteraanin terveystarkastuksesta ja uusittava siihen liittyvän lääkärintodistuksen sekä hoitotarvesuunnitelman sisältö. Järjestöt ilmoittivat halukkuutensa yhteistyöhön sosiaali- ja terveysministeriön, valtiokonttorin, lääninhallituksen ja kuntien kanssa tavoitteena uusien, nykyistä lyhyempikestoisten, mutta enemmän tarveharkintaan perustuvien ja useimmilla avokuntoutusjaksoilla toteutettavien, sellaisten kuntou-

tusmallien aikaansaamiseksi, jotka edistävät veteraanin ja hänen omaishoitajansa selviytymistä ja viihtymistä kotiloissa.

RINEn kehittämissuunnitelman ehdotukset ja tavoitteet rahoituslaskelmineen jatkavat matkaa sosiaali- ja terveysministeriöstä valtiovarainministeriöön. Veteraaneille on tärkeää, että ne ovat aikanaan mukana myös hallituksen budjettiriihessä ja saavat syksyllä vakuuttavan kannatuksen eduskunnassa, kun valtion ensi vuoden talousarviosta lopullisesti päätetään.

### Veteraani-kuntoutuksen kulmakiviä

Vuosittain veteraanikuntoutukseen suunnataan määrärahoja sekä valtion että kunnan taholta. Kunnan rooli on keskeinen veteraanikuntoutuksen päätöksenteossa ja toteuttamisessa. Kunta voi järjestää kuntoutuksen itse tai hankkia kuntoutuspalvelut ostopalveluna, joten kuntoutuksen toteuttajatahoja voi olla useita. Kunnan tehtäviin kuuluu myös avohoidon eri toimijoiden välisen yhteistyön ja tiedonkulun kehittäminen. (STM 2000)

## Nurmeksessa kolmannes kuntoutukseen

**N**urmeksen ja Valtion terveydenhuollon kuntayhtymässä on kunnille osoitetun määrärahan hyödyntämiseen paneuduttu huolella. Kahden vuosikymmenen kuluessa karttuneella kokemuksella on luotu järjestelmä, jonka puitteissa niin varsinaiset kunta-kohtaiset määrärahat kuin toisten kuntien palautuksista myönnettyt lisämäärärahatkin on käytetty oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti.

Veteraanikuntoutukselta vastaava erikoislääkäri **Markku Puhakka** sanoo jo 1980-luvulla kuntoutusmäärärahan käyttämisessä olleen vaikeuksia. Määrärahat olivat pieniä ja veteraaneja oli paljon. Kun tuossa tilanteessa kuntoutustarpeita voitiin

seurata vain manuaalisin järjestelmin, tiedonpuute aikaan saattoi ratkaisuihin suoranaisia virheitä. Aiheutui ristiriitatilanteita. Toiset vaativat heti uutta kuntoutusta, toiset taas eivät saaneet edes hake- musta aikaiseksi.

Vielä puolenkymmentä vuotta sitten hakijoilla oli eri tendenssi. Yleisesti haettiin laitospalautusta, vaikka vain vaikeimmat tapaukset voitiin osoittaa sinne. Kulke- misen käytyä iän karttuessa aikaisempaa hankalammaksi, on avokuntoutuksen suosio jatkuvasti lisääntynyt. Sem- minkin, kun aivan kotinurkil- la on väestöpohjaan nähden tarjolla runsaasti laadukasta kuntoutuspalvelua, jota annetaan entistä enemmän myös kodeissa.

Nykyisin Nurmeksen terveyskeskuksessa hoidetaan veteraanien kuntoutusjärjestelmää ATK:n avulla. Vaikka kuntoutuksesta ilmoitetaan ainoastaan syksyisin, sitä voidaan hakea ympäri vuoden. Hakeminen ei edellytä edes henkilökohtaista käyntiä, vaan se voidaan tehdä joustavasti myös puhelimitse. Veteraani voi samalla esittää oman kuntoutustoivomuksensa. Valtiokonttorin antamien selkeiden perustelujen ja ohjeiden pohjalta kuntoutusratkaisuissa otetaan huomioon mm. lääketieteellinen kuntoutuksen tarve, edellisen kuntoutuksen tulokset sekä sosiaaliset ja inhimilliset seikat. Hakijan omalle mielipiteelle annetaan luonnollisesti paljon arvoa. Tuleva kuntoutustoiminta sovitetaan mahdollisimman hyvin veteraanin sen hetkisiin elinolosuhteisiin sekä kulkumahdollisuuksiin. Kuntoutuspaikan saadessaan hän voi valita oman kuntoutuslaitoksensa. Vaikka yleisimmin suositetaan maakunnan omia laitoksia; Kuntohovia, Pääskynpesää ja Kaprakkaa, käydään myös Siilinjärvellä, jopa Oulun Edenissä ja Siuntiossakin.

Nurmeksen kaupungissa oli 2004 vuoden alussa 267 rintamaveteraanien kuntoutukseen oikeutettua henkilöä. Viime vuonna Valtiokonttorin ohjaama kuntakohtainen määräraha oli 98 074 euroa. Lisämäärärahaa saatiin syksy-

syllä lisäksi 2 900 euroa. Johdonmukaisen toiminnan varmistamiseksi kuntoutuksen kokonaisjärjestely on Nurmeksen terveyskeskuksessa keskitetty yksin käsiin, sosiaalitoimikijä **Helga Heikkiselle**. Samalla hän seuraa saadun määrärahan käyttöä sekä huolehtii varalla olevan veteraanin pääsemisestä peruutuspaikalle. Viime vuonna laitospalautukseen ohjattiin 54 veteraania ja avokuntoutusta annettiin 42:lle veteraanille. Näin 28,5 % veteraaneista pääsi kuntoutukseen. Kun avokuntoutusta saivat kaikki sitä hakenneet, laitospalautusta ei voitu osoittaa aivan jokaiselle. Vuosittais- ta määrärahaa käytetään tasaisesti ympäri vuoden, sillä myös loppukuukausina sitä tarvitaan kiireellisten tapausten varalta. Toimintaan tuli huomattavaa joustavuutta, kun nykyisellään voidaan käyttää edellisen vuoden varoja myös seuraavan vuoden alkukuukausina. Kuntakohtainen määräraha on Nurmeksessa osoittautunut riittämättömäksi, koska joka vuosi on jäänyt toteutumattomia hakemuksia.

Valtiovarainministeriön antaman kuntoutusmäärärahan lisäksi Nurmeksen kaupunki on omalta osaltaan tukenut veteraanien paikallista kuntoutusta. Viime vuonna se osoitti tarkoitukseen 5 500 euroa, jonka turvin terveyskeskuksesta voitiin osoittaa avokun-

toutukseen parikymmentä veteraania. Samalla kaupunki antoi määrärahan myös veteraanien terveyskeskusmaksujen suorittamista varten.

Paikallisesta toiminnasta voidaan mainita vielä sekin, että sotaveteraaniiyhdistys on taloudellisten voimavarojensa puitteissa tukenut jäsentensä osallistumista aviopuolisoineen piirin toteuttamille kunto- ja virkistyskursseille.

### Veteraanien tukeminen remontiin

Monet seikat ovat kuuden vuosikymmenen aikana muuttaneet viime sotiimme osallistuneiden kuntoisuutta niin, että nykyiset rajat ovat varsin keinotekoisia. Invalideiksi jääneiden ja ilman huomattavaa haitta-astetta olevien veteraanien niin kuntoutus, kuin muutkin edut olisi otettava yhtenäiseen kokonaistarkasteluun, toivoo erikoislääkäri Markku Puhakka pitkäaikaisella kokemuksellaan. Suhtautumisessa sotiemme veteraanin kuntoutukseen pitäisi mielestäni tehdä periaatteellinen uudistus. Samalla, kun sotainvalidien edut turvattaisiin vähintäänkin toteutetulle tasolle, tulisivat samat edut ulottaa koskemaan myös kaikkia rintamasotilas- tai rintamapalvelustunnuksen omaavia. Nopeasti vähenevä veteraanijoukko sitä kipeästi tarvitsisi.

VILHO TIKKA

### Mt. Spesiaalimatkat järjestää Etelä- ja Kaakkois-Suomesta seuraavat matkat Talvi- ja Jatkosodan taistelupaikoille:

21.-24.05. Laatokan kannas + Walamo

08.-12.06. Laatokan ja Karjalan kannas

**01.-03.07. Karjalan kannas +  
Tali-Ihantala taisteluiden  
60 v. muistojuhla Ihantalassa**

11.-15.07. Laatokan kannas-Karhumäki-  
Poentsa-Pizi

06.-08.08. Karjalan kannas

Kaikilla matkoilla on asiantunteva opas.

**Tiedustelut ja ilmoittautumiset:  
Erkki Sikiö, puh. 050 523 0616,  
fax 05 434 5207**



## Seinäjoella veteraanikuntoutus organisoitiin uudelleen

Veteraanikuntoutusmäärärahojen käytön suunnittelu ja valvonta siirtyi tämän vuoden alusta kaupungin terveystoimen vastuulle. Veteraanikuntoutuksen toteutumisen seuranta varten on nimetty työryhmä ja terveystoimessa toimii työparina fysioterapeutti-geronomi. Heidän tehtävänä on veteraanikuntoutuksen suunnittelun, toteutuksen ja seurannan tehostaminen siten, että se vastaa mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti veteraanien tarpeisiin. Keskeistä on kehittää uusia avokuntoutusmuotoja ja tehostaa yhteistyötä laitostuntoutusta toteuttavien tahojen kanssa.

Lääkärin tehtäväksi on muodostunut veteraanin lääketieteellisten asioiden ja työparin tehtäväksi toimintakyvyn arviointi. Arvioinnin perusteella suunnitellaan kuntoutus, sen tavoitteet ja toteutusmuodot yhdessä veteraanin kanssa. Lisäksi Seinäjoella on käynnistetty uutena toimintana veteraanien ryhmäkuntoutus päiväkuntoutuksena. Päiväkuntoutus on suunniteltu kolmen kuukauden ajalle, johon sisältyy 10 kuntoutuspäivää. Kuntoutuksen tavoitteena on tukea veteraaneja omaehtoiseen kunnon ylläpitoon, joten veteraaneilla on oma aktivointisuunnitelma, jota he toteuttavat tapaamiskertojen välillä. Lisäksi toimintaan kuuluu kuntoutuksen seuranta ja arviointi.

### Veteraanikuntoutuksessa solmukohtia

Käytännössä veteraanikuntoutuksen tarkoituksenmukaiseen toteutumiseen sisältyy erilaisia solmukohtia paikkakunnista riippuen. Kuntoutukseen hakeutumisessa esiintyy sattumanvaraisuutta, jolloin aktiivisimmat veteraanit hakeutuvat kuntoutukseen ja toisaalta ne, jotka sitä tarvitsisivat ja siitä hyötyisivät saattavat jäädä kuntoutuksen ulkopuolelle. Veteraanikuntoutus on ollut pitkälti laitostuntoutusta. Ikääntymisen ja toimintakyvyn heikkenemisen vuoksi veteraanien selviytyminen ilman avustajaa kylpylätyöppisissä kuntoutuslaitoksissa on vaikeutunut. Veteraanin kuntoutustarve saattaa syntyä akuutisti, johtuen joko omas-

ta tai läheisen terveydentilassa tai muissa olosuhteissa tapahtuneista muutoksista. Nykymuotoinen kuntoutustoiminta ei välttämättä kykene vastaamaan näihin nopeasti muuttuneisiin tarpeisiin.

Ongelmana on myös se, ettei veteraaneilla eikä myöskään terveydenhuollon ammattihenkilöillä ole riittävästi tietoa muista vaihtoehdoista, kuten avo-, päivä- tai kotikuntoutuksesta. Toisaalta kunnassa ei tiedetä riittävästi eri palvelutuottajien toteuttaman kuntoutuksen sisällöistä, joten kuntoutus jää helposti täysin irralliseksi toiminnaksi integroitumatta veteraanin kokonaiselämäntilanteeseen. Kuntien siirryttyä sähköiseen tietojärjestelmään jäävät laitoksista tai yksityissektorilta tulevat kirjalliset kuntoutusyhteenvedot ja niihin mahdollisesti liittyvät jatkosuunnitelmaehdotukset huomioon ottamatta johtuen osittain puutteellisesta kuntoutuksen koordinoinnista. Koordinoinnin puutteesta johtuen myös Valtionkonttorin myöntämiä määrärahoja saattaa jäädä kunnassa käyttämättä siitä huolimatta, että kunnassa on paineita kehittää vanhustenhuoltoa ja kuntoutusta.

### Kuntoutuksen mahdollisuudet – lähtökohtana moniammatillinen suunnittelu

Organisaatioissa vallitsevat toimintakäytänteet ja ammattihenkilöiden tapa työskennellä vaikuttavat suuresti siihen, missä määrin ikäihmisellä todellisuudessa on mahdollisuus olla aktiivisena toimijana ja vaikuttajana itseään koskevassa päätöksenteossa. Kuntoutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa on perinteisesti korostunut asiantuntijalähtöisyys ja yhä pidemmälle kehittynyt erikoistuminen. Vasta kuluneen vuosikymmenen aikana on alettu korostamaan kuntoutujan oman kokemuksen ja aktiivisen osallisuuden merkitystä, jolloin asiantuntijälähtöisen kuntoutustoiminnan rinnalla on alettu puhua kuntoutujälähtöisestä toiminnasta. Entistä enemmän huomiota on alettu kiinnittämään veteraanin voimavaroihin, sosiaalisiin suhteisiin sekä olosuhteisiin ja tilanteisiin, joissa veteraani toimii – ainakin teoreettisel-

la tasolla.

Ikäihmisten kuntoutus tulee nähdä dynaamisena, eri vaiheitten kautta kohti ennalta asetettua tavoitetta etenevänä, prosessina. Se ei ole joukko erillisiä toimenpiteitä ja irrallisia kuntoutuspalveluja, vaan suunniteltu kokonaisuus. Kuntoutuksen suunnittelu ei näin ollen voi jäädä perinteisen lääkäriissäkäynnin yhteydessä tehtyyn kuntoutushakemukseen, johon liitetään ylimalkainen kuntoutussuunnitelma, vaan se tapahtuu yhteistyössä veteraanin ja mahdollisuuksien mukaan hänen läheisensä sekä moniammatillisen työryhmän kanssa.

Veteraanin toimintakykyä ja kotona selviytymistä arvioidaan veteraanin todellisessa ympäristössä eli hänen kotonaan. Arviointia tulee yhdenmukaistaa ja ottaa käyttöön yhdessä sovittuja haastatteluympäristöjä, tarvittavia apulomakkeita. Arvioinnin tulee ulottua paitsi veteraanin yksilöllisiin ominaisuuksiin, myös hänen lähiyhteisönsä tarpeisiin sekä asuin- ja elinympäristöön liittyviin tekijöihin. Tässä tarvitaan yhteistyötä eri alojen asiantuntijoiden kanssa. Turvallinen ja toimiva koti sekä tarkoituksenmukaiset kuljetuspalvelut ovat asioita, jotka vaikuttavat veteraanin kotona selviytymiseen, mahdollistavat hänen omatoimisen asioinnin ja sosiaalisten suhteiden ylläpitämisen. Kuljetuspalvelujen järjestäminen yhtenä osana toimivaa kuntoutusta on haasteellinen tehtävä erityisesti maaseudulla, mutta myös kaupunkiolosuhteissa.

Arvioinnin pohjalta laaditaan toimintakyvyn ja kotona selviytymisen ylläpitämiseen tähtäävä kuntoutussuunnitelma. Suunnitelmaan kirjataan kokonaisnäkemys veteraanin nykytilanteesta sekä tavoitteet, mihin pyritään ja millä keinoin tulee kirjata veteraanin kuntoutussuunnitelmaan. Tavoitteena on, että veteraanilla on valittavana yksilökuntoutuksen vaihtoehtoksi tai sen rinnalle myös ikäihmisten keskinäistä sosiaalista verkostoa tukevaa ja ylläpitävää ryhmäkuntoutusta sekä avo- että laitostuntoutuksena. Suunnitelma toimii kuntoutujan ja kuntoutuspalveluja tuottavien tahojen välisenä yhteisenä sopimuksena riip-

pumatta siitä missä yhteisöissä kuntoutus toteutuu.

### Kuntoutuksen toteutus

Ikäihmisen kotona selviytymisen mahdollisuudet lisääntyvät, kun hänen kuntoutustarpeeseen vastataan tarkoituksenmukaisella toiminnalla mahdollisimman pian. Kuntoutujälähtöisessä toiminnassa vuorovaikutus perustuu tasavertaiseen kumppanuuteen, vastavuoroisuuteen ja toinen toisensa kunnioittamiseen. Kuntoutusprosessiin liittyy aina myös ohjauksellisia elementtejä, joiden tarkoituksena on tukea ja aktivoita kuntoutujaa tekemään omia ratkaisujaan, ei toimia hänen puolestaan. Tavoitteena on veteraanin voimavarojen ja hänen aikaisempien kokemustensa hyödyntäminen parhaalla mahdollisella tavalla. Ammattihenkilöiltä edellytetäänkin, että he omaavat ajan tasalla olevat ohjausmenetelmät, ja kykenevät tarkoituksenmukaisesti muuttamaan toiminta- ja ohjaustapojaan kuntoutusprosessin edetessä. Perinteinen organisatorinen ja työntekijälähtöinen toiminta ei mahdollista veteraanin todellista osallistumista, vaan siinä veteraanista tulee erilaisten hoitojen ja toimenpiteiden kohde.

### Kuntoutuksen seuranta ja arviointi

Kuntoutuksen toteutumista tulee seurata, ja tehdä tarvittaessa muutoksia niin tavoitteisiin kuin keinoihin. Tärkeänä arviointikohteena on selvittää muun muassa sitä, miten kuntoutuspalveluilla ja toimintamuodoilla voitiin vastata veteraanin tarpeisiin ja asetettuihin tavoitteisiin. Kuntoutustoimintoja ja niiden tarkoituksenmukaisuutta

ja toimivuutta tulee arvioida kriittisesti paitsi veteraanin myös kuntoutuspalvelujen tuottajan sekä maksaja näkökulmasta.

### Mitä tulevaisuudessa ?

Vaikka veteraanien määrä vähenee, veteraanit ovat kuitenkin yhä iäkkäämpiä ja heidän toimintakykynsä on yhä heikompi. Aikaisemmin käytössä olleet kuntoutusmuodot ja kuntoutuksen sisällöt eivät enää vastaa veteraanien tarpeisiin. Fyysispainotteisen kuntoutuksen rinnalle tarvitaan uusia toimintamuotoja, joissa sosiaalisuuteen ja henkiseen jaksamiseen kiinnitetään entistä enemmän huomiota. Tarvitaan laaja-alaista terveyden ja toimintakyvyn arviointia, systemaattisempaa kuntoutuksen suunnittelua ja hallinnolliset rajat ylitävää asiantuntijoiden välistä yhteistyötä, keskinäistä luottamusta ja tietoisuutta erilaisista kuntoutuksen toteuttamistavoista. Kuntoutus on entistä vaativampaa, ja aiheuttaa näin aikaisempaa suurempia kustannuksia suhteessa veteraanien määrään. Veteraanikuntoutukseen käytettävä määräraha on kunnille entistä tärkeämpi. Sen käyttö tulee suunnitella tarkoituksenmukaisesti, jotta mahdollisimman monen veteraanin kotona selviytymistä voitaisiin tukea kuntoutuksen keinoin.

MARJA MÄKINIEMI  
THM, projektipäällikkö  
Seinäjoen  
ammattikorkeakoulu  
SoTe-yksikkö

ESA MÄKINIEMI  
Fysiatri, yleislääketieteen  
erikoislääkäri, kuntoutuksen  
erityispätevyys  
Etelä-Pohjanmaan  
sairaanhoitopiiri

## VAPPUKARKELOIHIN LAUTSIAAN!

Vappupaketti ph alk. 105 €/hlö.

Päivätanssit: 22.4., 6.5. ja 20.5.

Timanttisormustanssit 15.5.

Kesä koittaa, lavakauden avajaiset 5.6.

Varaa lomasi kesäksi, paikat täyttyy!

14680 Alvettula (Hauho), puh. 03-647 080

lautsia@pvvlomakoti.fi, www.lautsia.com



## LEPIKON TORPAN AVAJAISET VAPPUNA

Kesä tulee, tulkaa tekin avaamaan kesäkausi Ylä-Savossa Lepikon Torpan avajaisten merkeissä. Kysy vappu- ja äitienpäiväpakettia. Rentouta talven jäykkyydet pois savolaistunnelmissa, Panganrannassa!



72400 Pielavesi puh. 017-6150 600  
panka@pvvlomakoti.fi, www.panganranta.com

**SUOMEN SISÄILMASTON  
MITTAUSPALVELU OY**

H:gin tiedepuisto, Koetilantie 3, 00790 Helsinki  
Puh. 09-1915 9200

**Insinööritoimisto  
Keijo Kärki Oy**

Asema-aukio 4 B, 04400 Järvenpää  
Puh. 09-4176 7700

**Sito Kuopio Oy**

ALAN  
KOKENEIN  
KURIIRI  
PALVELUKSESSASI.



OSA  
ASIAKAS-  
PALVELUASI.

**LÄHETTIRENGAS oy**

Matalasalmenkuja 1, 00150 Helsinki, puh. 668 9430

**Brenntag Nordic Oy**


www.pohjanmaankaluste.fi

**Vakuutusväen Liitto  
VVL ry**

Asemamiehenkatu 2, 00520 Helsinki  
Puh. 09-8567 2400

**Findest Protein Oy**

Ylijoentie 40, 69600 Kaustinen  
puh. 06-8611 561

**Lai-Teräs Mäkinen Ky**

Mallastie 1, 66400 Laihia  
Puh. (06) 4770 868

**ADC**
**ERKA OY**

Tärytekniikan asiantuntija  
Silokalliontie 3, 04250 Kerava  
puh. 09-2746 850, fax 2746 8540, www.erka.fi

**Pamac Power Oy**

Honkimetsäntie 27, 62100 LAPUA  
Puh. (06) 433 8700

**Sähköpartio Oy**

Beckerintie 3, 00410 HELSINKI  
Puh. (09) 530 8830

**VINK FINLAND OY**

Silokalliontie 6, 04250 KERAVA  
Puh. (09) 27 491, www.vink.fi

**Mäkelä Alu Oy**

Mäkeläntie 2, 62830 Luoma-aho  
Puh. 06-5577 600, fax 06-5577 6655



Suomen  
**Setlementtiliitto**  
www.setlementtiliitto.fi

**Arkki-Enkelit Oy**
**Konepalvelu  
Sohlman Oy**

Mäntsälä

**Kuljetusliike  
V. Mönkkönen Oy**  
Helsinki

**TERÄS-LVI oy ab**
**TILINTARKASTUSTOIMISTO  
JOKIRANTA JORMA HTM**

Albertinkatu 22, Nummela  
Puh. (09) 222 1055, 0400 204 459

**Saanio & Riekkola Oy**

Laulukuja 4, 00420 Helsinki  
puh. 09-530 6540

**KH-Kiinteistöhuolto Oy**

Yrittäjäntie 15, 01800 Klaukkala  
Puh. 09-276 4500



Pratikankj. 3, 01900 Nurmijärvi  
Puh. 09-250 8698

**Suomen  
Journalistiliitto ry**

www.journalistiliitto.fi

**Häggblom A. Oy Ab**

Yrittäjäntie 12, 67100 Kokkola  
Puh. 06-832 0900

**PUUSEPÄNLIKE VEIJO PACKALEN OY**

Kotipuistontie 42, 01940 Palojoki  
puh. 09-2906 8520, 0500-810 652

**HW Company Oy**

Yrittäjäntie 6, 67100 Kokkola  
puh. (06) 8227 453


**TB-HUOLTO  
HÄMÄLÄINEN Oy**

Kinnarinkatu 4, 04430 JÄRVENPÄÄ  
Puh. 09-279 7210

**Apex Automation Oy**

Terminaalikatu 3, 67700 Kokkola  
Puh. 06-8600 500

**Oy Snellman Ab**

Pietarsaari

# Sotaveteraaniliiton myymälä palvelee

Käy talossa tai soita Helenalle puh. (09) 6126 2014. Myymälä on avoinna ma-pe klo 8.30–16.00  
Sähköposti: [helena.hornborg@sotaveteraaniliitto.fi](mailto:helena.hornborg@sotaveteraaniliitto.fi)



7

**Isännänviiri**

Kotipihalle tai mökille.  
Sinivalkoisen viirin pituus  
neljä tai viisi metriä.

**Hinnat 50 ja 62 euroa.**



19

**Jäsenmerkki**

Myös kannattajajäsenille.

**Hinta 6 euroa**

5

**Liiton standaari**

**Hinta 25 euroa**



3

**Sotaveteraani-  
mitali**

Myös kannattaja-  
jäsenille.

**Hinta 12 euroa**



23

**Liiton virallinen hautakivimerkki**

Halkaisija 60 mm. Myös uurnamerkinä.

**Hinta 8,50 euroa**

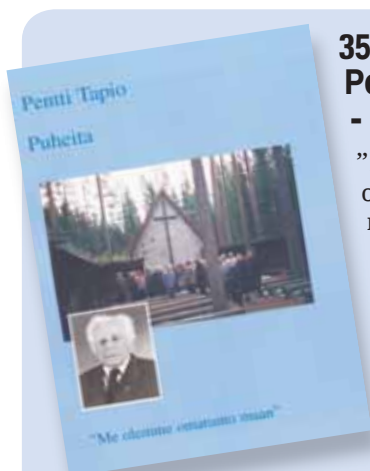


20

**Tammenlehvä-  
hautamerkki**

Korkeus 90 mm.

**Hinta 12 euroa.**



35

**Pentti Tapio  
- Puheita**

"Me olemme  
omatunto  
maan"  
Kirja on  
läpileikkaus  
Pentti Tapion  
veteraanien  
tilaisuuksissa  
pitämistä  
saarnoista  
ja puheista.

**Hinta 8 euroa.**



36

**Kenttäpostia**

Tunnetuimmat sota-ajan laulut alkupe-  
räisäänitteinä. Mukana mm. Äänisen aallot,  
Ilta Kannaksella, Jääkärin morsian, Kirje  
sieltä jostakin ja Muistoja Pohjolasta.

**Hinta cd-levy 6 euroa, kasetti 10 euroa.**



2

**Yhdessä pe-  
rille**

Yrjö Knuutilan  
toimittamas-  
ta Veteraanin  
hartauskirjasta on  
otettu 10 painosta.

**Hinta 6 euroa.**



**Äitienpäivä,  
kevään ja kesän  
juhlat lähestyvät!**



33

**Kristallimalja**

Kotimaassa käsinhiottu. Halkaisija 33 cm,  
paino 1 585 g. Pohjaan on kaiverrettu liiton  
tunnus. Suunnittelija Matti Okkolin.

**Hinta 140 euroa.**

**Täytä ja postita oheinen tilauskuponki  
tai tilaa puhelimitse**

## TILAUSKORTTI

Suomen Sotaveteraaniliitto  
Korkeavuorenkatu 41 A 7,  
00130 HELSINKI

**Nimi (tekstaten):**

.....

**Lähiosoite:**

.....

**Postinumero ja -toimipaikka:**

.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....



*Kirjat*

## Järjestövuosien jäljet kuvina

**Kalevi Piha (toim.): Veljeä ei jätetä. Turun Sotaveteraanit ry 45 vuotta 1958—2003. Kustantaja TS-Yhtymä Oy. Newprint Oy Uusikaupunki 2003. ISBN 951-9129-52-9. 22 sivua.**

Pitkäaikainen Turun sotaveteraaniiyhdistys on aikaansaanut sisällöltään ja painojäljeltään korkeatasoisen ja tyylikkään kuvateoksen, jota kelpaa jakaa veteraanityön ystäville. Kertomukset toimintavuosista on sisällytetty enimmäkseen kuvateksteihin, joiden laatimisessa onkin oltu huolellisia. Kirjalla näyttää olevan edessä myös toinen tehtävä, jonka yhdistyksen puheenjohtaja Antti J. Näsi ilmaisee tervehdyksessään seuraavasti: ”Toimintamme vireys, monipuolisuus ja näkyvyys ovat viesti, jonka toivon kutsuvan yhä useampia kotikaupunkimme vielä järjestäytymät-

tömiä veteraaneja riveihimme ja nuorempaa sukupolvea tuki- ja perinnetyöhön.” Kirja levittää tätä viestiä.

AARNO LAMPI

## Lahja jälkeläisille

**Niilo Niemi: Mosatramp-  
parin päiväkirja. Oma-  
kustanne 2003. ISBN  
952-5424-12-X. 274 sivua.  
Ostettavissa Lahden so-  
taveteraanipiiristä, puh.  
(93) 783 2328.**

Kirja on oiva esimerkki siitä, miten lyhyetkin muistiinpanot allakan sivuilla tai vihkosessa auttavat vuosia myöhemmin aikaansaamaan sotakokemuksista elävän muistelmateoksen. Niilo Niemi antaa kirjassaan rivimiehen aidon vastauksen nuoren lukijan kysymyksiin: Millaista siellä oli? Kaikkein nuorimmat lukutaitoiset

saattavat tosin kummastella — jopa kauhistella ronskia korsujutustelua. Toisaalta kirjan lopussa äidin tapaminen kotiinpaluun jälkeen on kaunista ja herkkää luettavaa. Kirjassa kuvataan tapahtumia, jotka esiintyvät myös uudessa sotaelokuvasa: Etulinjan edessä.

AARNO LAMPI

# Puna- armeijalaisten kurja kohtalo

**Anatoli Gordijenko: Kuoleman divisioona. Gummerus Kustannus Oy, Jyväskylä 2003. Sivuja 326, kuvia (suomalaisia), luettelo eräistä teoksessa esiintyvistä henkilöistä ym. sekä käytetyistä lyhenteistä. Kartat kansia takasivulla.**

Teosta mainostetaan ”ainutlaatuksena dokumenttiro-

maanina”. Käsitykseni mukaan kyseessä on kuitenkin lähinnä sotaromaani. Se kertoo tapahtumista Lemetin moteissa talvisodan ajalta ja kirjoittaja perustaa aiheensa 18. D:n politrugin N. I. Klimovin autenttiseen päiväkirjaan. Teos osoittaa, että yli 60 vuotta piti kulua, ennenkuin venäläinen sotahistoriiankirjoitus pystyi tai sai kirjoittaa voittamattoman puna-armeijan tappioista sodassa. Varsinkin pientä Suomea vastaan. Mutta vähitellen tähän on sitten päästy.

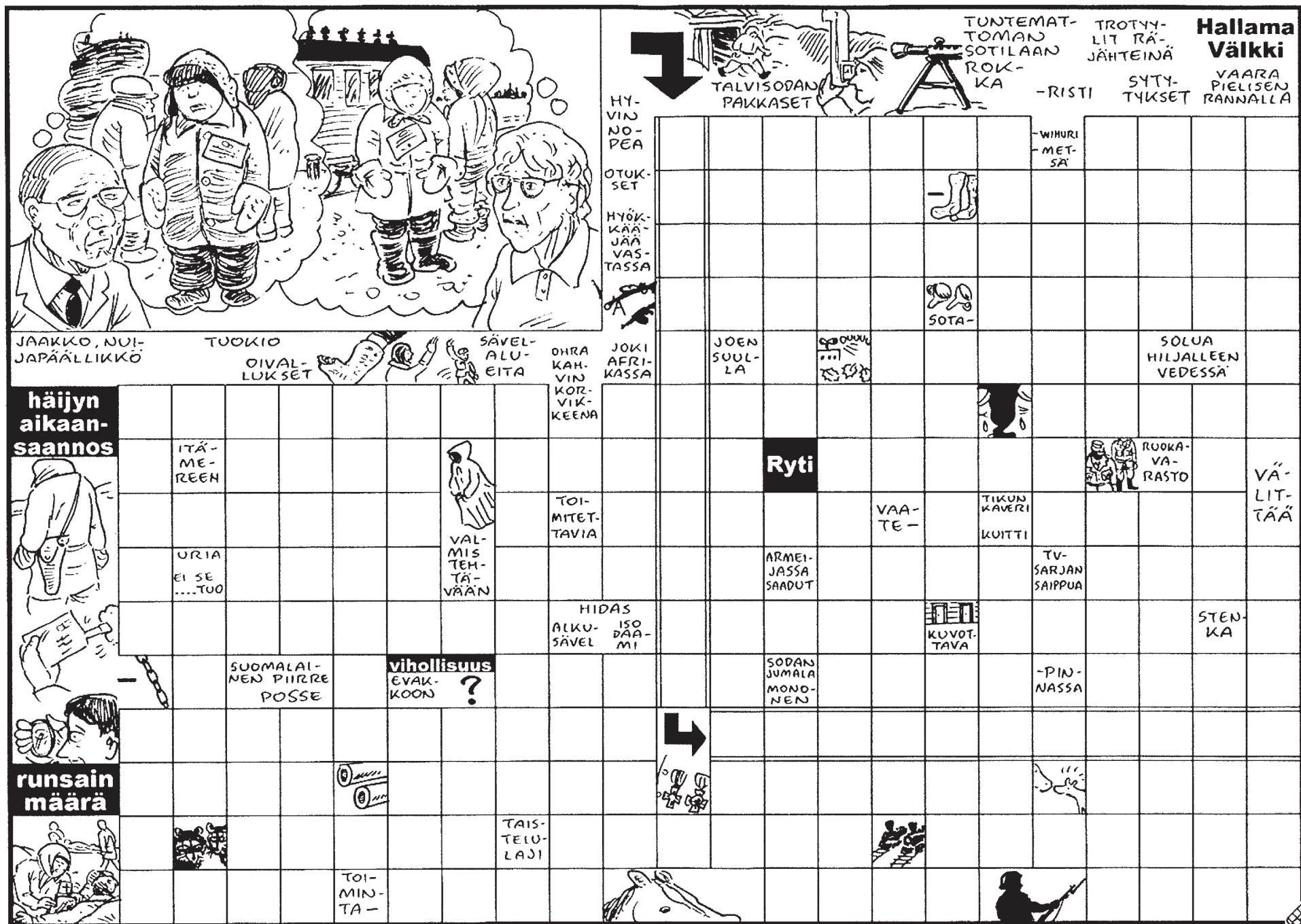
Politrukki Klimov oli kommunisti, mutta ajatteleva sellainen. Se näkyy hänen puheistaan sotilaille sekä kirjeistään. Tehtävänsä mukaan hän yrittää pitää henkeä yllä Käsnaelän – Lemetin motteihin jääneissä sotilaissa, vaikka hänelle selvisi hyvissä ajoin, ettei apua ole tulossa eikä lupaa ulos murtautumiseen saatu: puna-armeijan johto ei suvainnut tappioita. Ainoa ohje lienee todellisuudessa ollut ”tapel-

kaa paremmin”. Klimov antaa epäsuoraa tunnustusta suomalaisille hiihtojoukoille, joita oli joka puolella, mutta vain harvoja lumipukuksia nähtiin ja saatiin vangituksi.

Divisioonan kohtalo oli kurja. Onnettomuuteen sen kanssa joutui myös divisioonalle alistettu 34. Hyökkäysvaunusprikaati: molemmat tuhottiin käytännöllisesti katsoen kokonaan komentajiaan myöten. Prikaatin komentaja kaatui ulosmurtautumistaisteluissa, divisioonan komentaja Kondrashov ammuttiin kuin kulkukoira eloon jääneiden miestensä edessä Pitkärannassa. Hän nimittäin pukeutui punasotilaan asuun ja onnistui liikenemaan motista.

Ei voi muuta kuin ihmetellä neuvostosotilaiden sitkeyttä toivottomassa tilanteessa. He uskoivat päällystön ja politrukkien vakuutteluihin piankin tulevasta avusta ja valkobandiittien lyömisestä. Kaikki svö-

# Ristikko





## Virkistä muistiasi!

### 1. Mikä seuraavista luvuista ei ollut oikea vuonna 1944?

1. Joka 16. mies oli sotainvalidi
2. Joka 11. hehtaari maasta jouduttiin luovuttamaan
3. Joka 25. lapsi oli sotaorpo
4. Joka 17. nainen oli sotaleski
5. Joka 9. kansalaisista oli siirtoväkeä

### 2. Väli rauhansopimuksessa v. 1944 määrättiin joukko suomalaisia järjestöjä lopetettavaksi "hitleriläismielisinä". Kuinka monta?

1. 77 järjestöä ja yhdistystä
2. 100 järjestöä ja yhdistystä
3. 210 järjestöä ja yhdistystä
4. 400 järjestöä ja yhdistystä

### 3. Palvellessaan kaukopartiomiehenä presidentti Mauno Koivisto osui autioon torppaan, jonka pöydälle oli jätetty viesti.

#### Mikä seuraavista:

1. Sotilaat, polttakaa talo lähtiessänne!
2. Kellarissa on piilossa ruokaa Suomen sotilaille
3. Hyvät sotilaat, jättäkää ovi auki, että kissa pääsee sisälle

### 4. Sika päästettiin metsään. Syökää

### 4. Talvisodasta kertovassa kirjassa Kollaa kestää miehet kertovat, miten he lähi-taistelun käsikähmässä pimeässä yössä erottivat ase-toverinsa vihollissotilaasta. Millä tavoin?

1. Lakin muodosta, "piippalakista"
2. Ominaisuuksista, mahorkasta
3. Repusta
4. Kiroilusta

### 5. Syksyllä 1944 liikkui Saimaan vesillä salaperäinen proomu Leena, jonka reiteistä ei juuri kukaan tuntunut olevan selvillä. Millä asialla Leena liikkui.

1. Kuljetti ase- ja kulkemateriaalia
2. Proomussa sijaitsi salainen radioasema
3. Proomussa piileskeli sotavankikarkureita

### 6. "Minua painaa tavattoman raskaasti se valheellisuuden ja moraalittomuuden ilmapiiri, jossa meidän pitää elää." Kenen sanat ja milloin?

1. Paasikivi v. 1946
2. Paavi Pius XII v. 1943
3. O.W. Kuusinen v. 1939

Vastaukset sivulla 50

tiin, mitä voitiin. Keripukki iski miehiin ja hampaat alkoivat irtautua. Sitä politrukkimme yritti lievittää juottamalla sotilaille havu-uutteella, jota oli lantrattu viinalla.

Kirjaa lukiessa heräsi kuitenkin epäilyjä politrukin päiväkirjan tarkoista tiedoista. Olisiko hän tieninyt niin tarkasti suomalaisten joukoista ja johtajista? Tulikin ajatelleeksi, että Gordijenko on lisännyt tekstiin suomalaisten tietoja taisteluista jälkikäteen saadakseen juohevan teeman. Se selvisikin takasivun pienestä tekstistä: "Julkaistu aikaisemmin Ari Rautalan teoksessa Sotiemme taistelupaikoilla, josta löytyy tarkat kuvaukset suomalaisten sotatoimista Lemetissä". Ilman näitä tietoja tästä romaanista olisi puuttunut varsin paljon. Nyt se on selväpiirteinen ja kuvaa sotilaiden kurjaa kohtaloa suomalaisten kynissä Lemetin moteissa.

ANSSI VUORENMAA

## Leivonmäen veteraanikirja

Leivonmäen veteraanikirja ilmestyi muutama vuosi sitten. Viime itsenäisyyspäivänä julkaistiin kirjaan 186-sivuinen lisäosa. Molemmissa osissa on yhteensä 466 sivua. Matrikkeliosassa on tiedot noin 600 veteraanista ja lotasta. Lähes jokaisesta on myös kuva. Kirjassa on lähes 200 sivua taistelukuva-uksia leivonmäkisten miesten taisteluista. Lisäksi siinä on 70 veteraanien haastattelut.

Veteraanikirjan lisäosaa on vielä saatavana 15 euron hintaan + lähetyskulut. Aiemmin ilmestyneestä veteraanikirjasta on tarkoitus ottaa uusi painos, mikäli ennakkotilauksia tulee tarpeeksi. Molempien osien yhteishinta on 35 euroa + lähetyskulut.

Tilaukset ja tiedustelut **Heimo Kiuri** puh 050 357 5523 tai 040 596 7444.

Tampereen Sotaveteraanien Huoltoyhdistyksen juuret ja neljä toiminnan vuosikymmentä 1961-2001



Tamperelaisen veteraani- ja asevelihistorian lisäksi teos valaisee myös veteraanien valtakunnallisen järjestäytymisen alkuvaiheita. 232 sivua, runsas kuvitus

**Kirjan hinta vain 10 € + postituskulut 5 €.**

**Tampereen Sotaveteraanien Huoltoyhdistys**  
Aleksanterinkatu 20 A, 33100 Tampere (toimisto-aika 9-13, ei to)  
Puhelin (03) 2231 428 (myös vastaaja) faksi (03) 2110 024  
Sähköposti: tampsotveteraani@yritys.tpo.fi

## Kotimainen takuutuote Toimitukset kotiin



**SOTAVETERAANIT!  
KYSYKÄÄ EDULLISTA  
RAHOITUSTA!**

**T:mi Kari.Matti Mäkinen**

Sivupellontie 14, 61600 Jalasjärvi  
0500-567 104, 06-456 1256



## Kirjat

### Kirjasatoa on kertynyt kosolti

Koko viime vuoden mittaan ja tämän vuoden ensimmäisen neljänneksen varrella on toimitukselle saapunut lehdessä

esiteltäviksi niin runsaasti kirjoja, että ruuhkan purkamiseen ei tila- ja voimavarasyistä ole muuta keinoa kuin kertoa kustakin kirjasta, mittavasta ja tärkeästäkin, ainoastaan keskeiset sisältötiedot. Kirjat ovat nimensä mukaisessa aakosjärjestyksessä.

\*\*\*

”Tämä teos ei ole mielipidekirja, vaan tutkimus”, tähdentää eversti Erkki Nordberg lukijalle alkusanoissa teoksessaan *Arvio ja ennuste Venäjän sotilaspolitiikasta Suomen suunnalla* (Suo-

men Sotatieteellisen Seuran julkaisu nro 10, Art House, ISBN 051-884-362-7, RT-Print Oy Pieksämäki 2003, 656 sivua). Mittava sotahistoriallinen ja -tieteellinen kokonaisuus Venäjän sotilaspolitiikasta Pähkinäsaaren rauhasta 2000-luvulle antaa

järjestelmällistä ja oleellista tietoa rajanaapurin suunnitelmista, poliittisesta ja sotilaallisesta päätöksenteosta, suorituskyvystä, maantieteestä sekä muista tekijöistä, joilla on ollut ja on vastakin merkitystä Suomen suuntaan. Veteraaneja kiinnostavat tietenkin erityisesti jaksot, joissa käsitellään viime sotiamme ja niiden taustatekijöitä.

\*\*\*

Köyliö-seura ry valitsi vuonna 2000 Köyliön Upea Meneisyys -hankkeen yhdeksi osaksi viime sotiamme koskevan haastattelusarjan. Siinä kyseltiin kaikilta pitäjän veteraaneilta ja muutamilta sieltä muuttaneiltakin sotaajan tapahtumia, tunnelmia ja oloja. Lähes 80 haastattelusta ja osin muista lähteistä syntyi Olavi Linturin ja monen muun puuhenkilön uusrastuksen tuloksena *Köyliöläisten veteraanien muistoja sotavuosilta* (ISSN 1457-7143, 1457-7151 pdf, Eura PrintOy 2004, 253 sivua). Haastattelijat tuovat esiin sen, että veteraanien uhrautuvuus on tehnyt heihin voimakkaan vaikutuksen, ja toivovat saman hengen välittyvän lukijoihin.

\*\*\*

Jo nimi *Sotataipaleemme – Multian veteraanikirja* (ISBN 952-91-6435-1, Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2003, 595 sivua) viittaa siihen, että Multian veteraanikirjatoimikunnan tavoitteena oli hankkeessaan tavoitteena laaja ja monipuolinen teos, joka kertoo luotettavaa tietoa multialaisten sotavuosisista tuli- ja kotirintamalla ja on lisäksi sankarivainaja- ja veteraanimatrikkeli sekä veteraanien järjestötoiminnan historiikki. Toimikunta sekä päävastuun kantaneet Osmo Arponen ja Eija Lemmetty ovat saavuttaneet tavoitteet erinomaisesti. Arvokas osa Multian ja multialaisten historiaa on saatu talteen ja tiedoksi jälkipolville.

\*\*\*

Kaartin Jääkärirykmentin Kilta ry täytti viime vuonna 40 vuotta. Tämän johdosta kilta julkaisi juhla kirjan ja sen ohessa cd-levyn, yh-

Etsitkö lahjaa?  
Haluatko antaa tunnustusta?

Jälleen saatavana historiamme klassikko, hieno merkkiteos!

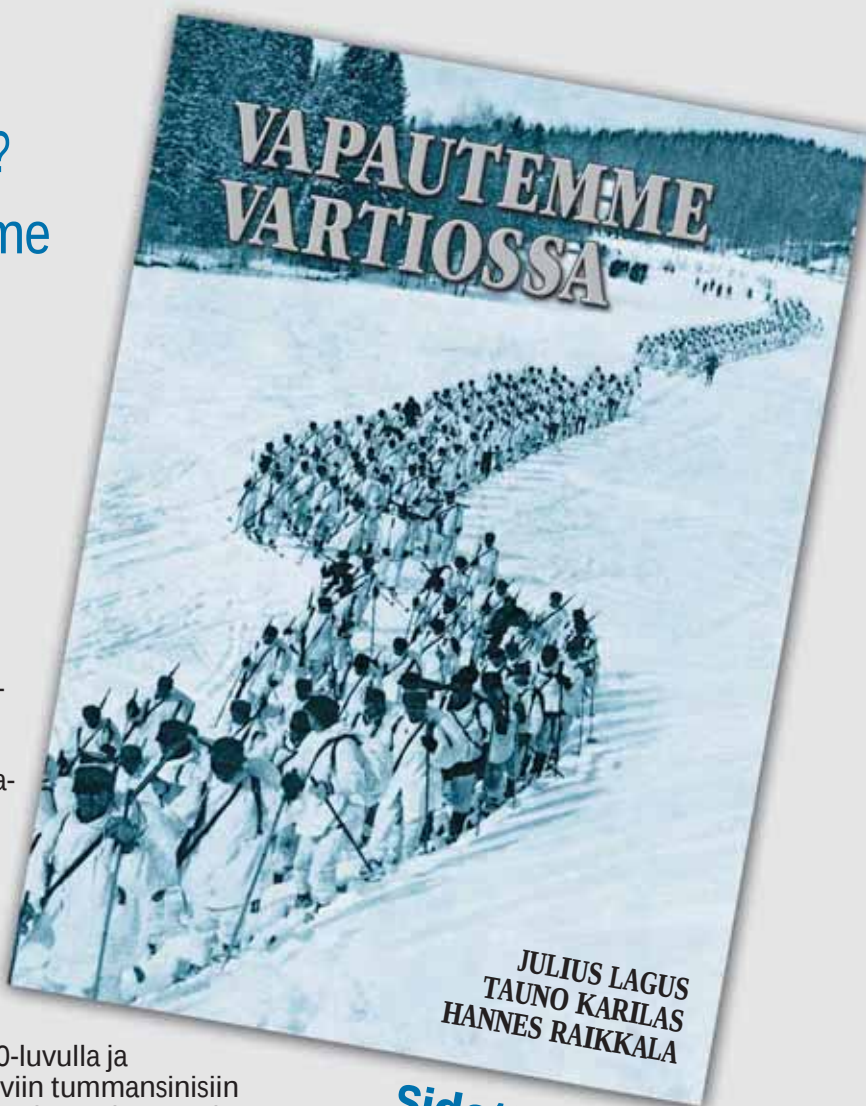
Julius Lagus - Tauno Karilas - Hannes Raikkala (toim)

## VAPAUTEMME VARTIOSSA



Suojeluskunta oli kansanliike, joka pelasti maamme itsenäisyyden. Niinpä se lakkautettiin valvontakomission mahtikäskyllä 60 vuotta sitten, mutta sen kunnia säilyy. *Vapautemme vartiossa* kertoo kuvin suojeluskuntaliikkeen historian itsenäisyytemme sarastuksesta aina sotiemme jälkeisiin jälleenrakentamisen vuosiin. Mukana on myös historiallisia värivalkuvia. Sotilaskoulutuksen lisäksi osansa ansaitsevat koko kansan liikuntaharrastuksen virittämisen sekä naisten ja nuorten korvaamattoman arvokas tukitoiminta.

Tämän juhlanan kuvateoksen sivut painettiin 1960-luvulla ja ne on nyt sidottu nykyaikaisella tekniikalla edustaviin tummansinisiin miradur-kansiin tai nahkaselkäisiin pellavakansiin. Erinomainen muisto- ja lahjakirja järjestöjen käyttöön ja sukupolvelta toiselle!



Sidottu, 384 s.

Loistava tarjous Sotaveteraani-lehden lukijoille vain 40 €, nahkaselkäisenä 50 € + postimaksu. Vähintään kolmen kappaleen tilaajille postivapaasti.

☒ Kyllä kiitos!

Tilaan "Vapautemme vartiossa" -teoksia Sotaveteraani-lehden tarjouksena

kpl hintaan 40 €

kpl nahkaselkäisenä hintaan 50 €

Huom! Väh. 3 kpl tilaajille postivapaasti

Nimi:

Osoite:

Postinro ja -toimipaikka:

Puhelin:

Postimaksu maksettu

KUSTANNUS OY  
SUOMEN MIES

00003 HELSINKI

VASTAUSLÄHETYSNUMERUS  
5007541

Monta tapaa tilata:

**SOITA**  
tilaus numeroon (09) 496 189  
tai lähetä **tekstiviesti**  
numeroon 0500-676637  
**FAKSAA** tilaus numeroon  
(09) 492 058  
**MAILAA**  
toimisto@suomensotilas.fi  
**POSTITA** osoitteella  
Döbelninkatu 2,  
00260 Helsinki

KUSTANNUS OY SUOMEN MIES  
[www.suomensotilas.fi](http://www.suomensotilas.fi)

teisnimeltään teoksen *Pojat kansan urhokkaat – Kaartin Jääkärirykmentin perinteet sanoin ja sävelin* (ISBN 952-91-6273-1, Bookwell, Porvoo 2003, 80 sivua). Kirjan käsikirjoitus on Arto Kotron. Teos kertoo perinnejoukkojen vaiheista, mm Suomen Kaartista, Kuninkaallisesta Preussin Jääkäripataljoona 27:stä, Suomen Valkoisesta Kaartista, Ässä-rykmenistä, Jääkäripataljoona 2 ja 5:stä sekä Uudenmaan Jääkäripataljoonasta ja Kaartin Jääkäripataljoonasta. Jukka Vuolio on kirjoittanut luvun Kaartin Soittokunnan perinteistä ja koonnut musiikin cd-levyyn.

\*\*\*

Yhdysvaltalainen sotahistorioitsija Geoffrey Regan otti teoksessa *Book of Military plunders* (1991, 2001) urakakseen tarkastella sotilaiden tiiliin pantuja suuria möhläyksiä. Varhaisimmat niistä hän poimi ennen ajanlaskumme alkua käydyistä sodista, tuoreimmat 1960–1980-luvuilta. Everstiluutnantti Heikki Tiilikaisen suomentamana teos on nimeltään *Päin mäntyä – Kirja sotilaallisista tunaroinneista* (Gummerus Kustannus Oy Ajatus Kirjat, ISBN 951-20-6534-11, Jyväskylä 2004, 240 sivua). Suomentaja on täydentänyt Reganin havaintoja jaksolla ”Tekeväle sattuu Suomessakin”. Jakson johdannossa Tiilikainen toteaa, että kaiken kaikkiaan suomalaisilla on sangen puhtaat paperit muihin kansoihin verrattuna.

\*\*\*

Maanpuolustuskorkeakou-  
lun Sotahistorian laitos kun-  
nioitti viime syyskuussa 60  
vuotta täyttänyttä professori  
Ohto Mannista julkaisemalla  
Mikko Karjalaisen toimitta-  
man juhla kirjan *Salaisen so-  
dan sivut* (ISBN 951-25-1464-  
8, Gummerus Kirjapaino Oy,  
Saarijärvi 2003, 248 sivua).  
Sen aihepiiri on ajankohtai-  
nen toisaalta siksi, että päi-  
väsankari on viime vuosi-  
na paneutunut siihen vahvas-  
ti, toisaalta sen johdosta, että  
laitos järjesti 2003 yleisöluen-  
tosarjan jatkosodan aikaisesta  
tiedustelusta. Teos sisältää  
Mannisen pienoiselämäker-  
ran, kuusi artikkelia sotilas-

tiedustelusta ja seitsemän va-  
koilusta, luettelon hänen kir-  
jallisesta tuotannostaan ja  
onnittelijoiden luettelon. Ai-  
hepiiri kiinnostanee myös so-  
tiemme veteraaneja.

\*\*\*

Juhani U. E. Lehtosen kirjoittaman *Sotilaselämän perinnekirjan* (Gummerus Kustannus Oy Ajatus, ISBN 951-20-6457-X, Jyväskylä 2003, 281 sivua) lähtökohtana on toteamus siitä, että sotilas-elämä on täynnä perinteitä. Niitä ylläpitävät ryhmät, jotka siirtävät niitä uusille sukupolville. Tästä näkökulmasta tekijä hahmottaa osin yleisluontoisesti, osin välähdyksittäin lukuisia sotilasperinteitä ritarikulttuurista nykyaikaan. Kuvauksen kohteina ovat muun muassa kasarmien arki, tervehtiminen ja kunnianosoitukset, marssiminen ja musiikki, sotilashautajaiset, sotilaskieli, -liput, -asut ja -arvot sekä arvo- ja kunniamerkit. Lukija vakuuttuu siitä, että alkutoteamus on täyttä totta niin rauhan aikana kuin sodan toimitessa.

\*\*\*

Millainen oli korsu, millainen täisauna? Mitkä olivat taistelulähetin ja kenttävartiomiehen tehtävät? Vastauksen saaminen näihin ja lukuisiin muihin sotakysymyksiin pääasiassa veteraanien suulla oli pyrkimyksenä, kun Punkalaitumen Sotaveteraanit toista vuotta sitten päätti ryhtyä kirjahanikkeeseen. Sirkka Pärniston ja Veli Niemisen tekemien haastattelujen ja muun lähteistön pohjalta saatiin aikaan vastauksia tulviva teos *Sisu – voima – uskollisuus, Punkalaitumen veteraanit muistelevat* (ISBN 952-9312-0-4, kustantaja Punkalaitumen Sanomat Satakunnan Painotuote Oy, Kokemäki 2004, 365 sivua). Teos nostaa veteraanien mieleen muistoja ja kertoo nuoremmille, kuinka ”karhun kämmen löi” sekä tuli-että koririntamalla.

\*\*\*

Everstiluutnantti, valtiotieteen maisteri Ari Raunion kirjoittama teos *Sodan kartat* (ISBN 951-35-.6660-9, WS Bookwell Oy Porvoo 2003,

304 sivua), joka on 4. osa Weilin+ Göösin teossarjassa *Itsenäisyyden puolustajat*, esittelee selvin kartoin ja sanoin sodan kulkua, rintamaliikkeitä ja maavoimien tärkeimpiä sotatoimia talvi-, jatko- ja Lapin sodassa. Kukin asiakokonaisuus hahmottuu samalla aukeamalla olevien kartan ja tekstin avulla. Päähuomio on divisioonien ja niitä suurempien joukkojen sotatoimissa. Teoksessa on taiten hyödynnetty asiakäsikirjoituksia ja pohjakarttoja, jotka ovat syntyneet Kärkijoukkue Oy:n mittavassa multimediahankkeessa. Sodan kartat -teos tuo painetun sanan ja kuvan käyttäjille arvokkaan apukeinon avaamaan hyvin viitotetun ja helposti kuljettavan tien sotiimme keskeisiin vaiheisiin ja niiden taustoihin.

\*\*\*

Keski-Pohjanmaan Sotaveteraanipiiri on julkaissut perholaisen Heimo Linnan romaanimuotoisen muistelmateoksen *Sotaveteraanin henkinen perintö – Tukkimetstä taisteluihin ja tasaval-  
lan tehtäviin* (ISBN 952-91-6900-0, KL-Paino, Ylivieska 2004, 152 sivua). Tekijä kertoo kirjoittaneensa kirjan siinä tarkoituksessa, että siitä löytyisi asioita, jotka sotaveteraani-ikäpolven perintönä helpottaisivat nykyajan ihmisiä kohtaamaan eteen tulevia vaikeuksia. Linnan elämäntaival metsätyömiehestä ryhmänjohtajaksi jatko- ja Lapin sodan taisteluihin, opintielle, maatalousneuvoksi, maanviljelijäksi, kansanedustajaksi, maanviljelysneuvokseksi ja ministeriksi sisältää koke-  
muksia ja havaintoja, joissa on oppia ja rohkaisua toisillekin jaettavaksi. Kirjan tuoton saa kotimaakunnan sotaveteraanipiiri.

\*\*\*

Filosofian tohtori Jussi Niinistö on teksteillään piirtänyt kuvan kahdeksasta historiamme käännekohtasta toimineesta miehestä teoksessa *Suomalaisia vapaustaistelijoina* (Sotilasperinteen Seuran julkaisusarjan nro 3, Nimox Ky, ISBN 952-5485-00-5, Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2003). Nasevan ja sujuvan kuvauksen kohteina

ovat Eugen Schauman, Onni Kokko, Kyösti Wilkuna, Sulo-Veikko Pekkola, Wäinö Havas, K. M. Wallenius, Paavo Susitaival ja Kosti-Paavo Eerolainen. Nimet ja teotkin lienevät tuttuja monille ikäihmisille, mutta oudohkoja nuoremille.

\*\*\*

Filosofian lisensiaatti Matti Kosonen, joka 2001 julkaisi teoksen Suomen tiedustelusta Neuvosto-Karjalassa 1920-1939, on jatkanut tutkimustyötään. Äskettäin ilmestynyt teos *Talvisodan tiedustelijat – Päämajan tiedusteluosaston Sortavalan alatoimisto talvisodassa* (Atena Kustannus Oy, ISBN 951-796-347-5, Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2004, 376 sivua) kertoo alkuperäislähteiden pohjalta alatoimiston partioiden toiminnasta vihollisen selustassa Laatokan pohjoispuolelta Ilomantsin tasalle. Näissä tehtävissä toimineet miehet ottivat suuren riskin eikä heidän teoistaan vuosikymmeniin kerrottu.

\*\*\*

Valtaosa sotakirjoista kertoo sotilaista ja sotaan osallistuneista naisista. Terttu Sallisen kirjassa *Viipurilaislapsia*

*sodan siivellä – Muistikuvia vuosilta 1939–1945* on toinen näkökulma: hän seuraa kymmenkunnan ikätoverinsa evakkoretkiä syksystä 1939 sekä paluuta Viipuriin 1942–1943. Teos tuo esiin tapahtumia ja kokemuksia, mutta myös sen tunnetilan, jonka sota sekä pako sen jaloista ja paluu karjalaiselle kotiseudulle synnyttivät lapsen mielessä.

\*\*\*

Viipurissa 1924 syntynyt veteraani Antti Nieminen on kirjassaan *Ysiykkönen – Kertomus kivääristä* (Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2003) tarttunut sanoin aseeseen, joka ehti tulla etenkin suojeluskunnissa ja puolustusvoimissamme tutuksi sadoille tuhansille Suomen miehille – alun perin venäläiseen sotilaskivääriin Mosin-Nagant 1891, jonka piipun väljyys oli 3 linjaa eli 7,62 mm. Alkusanoissa tekijä korostaa, että kirja ei ole tutkimus, vaan kertomus aseeseen synnystä, valmistuksesta sekä joutumisesta Suomen armeijan yksilöaseeksi ja sen käytöstä niin rauhan aikana kuin sodissamme 1918 ja 1939–1945.

SIMO KÄRÄVÄ

## Ristikön ratkaisu

|   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
|   |   |   |   |   |   |   |   |   |   | S | U | K | K | E | L | A | H | A | K | A |   |   |
|   |   |   |   |   |   |   |   |   |   | O | L | I | O | T |   | N | A | I | L | O | N |   |
|   |   |   |   |   |   |   |   |   |   | T | O | R | J | U | N | T | A | T | U | L | I |   |
|   |   |   |   |   |   |   |   |   |   | A | S | E | E | T |   | T | R | A | T | I | T |   |
|   |   |   |   |   |   |   |   |   |   | L |   | Ä |   |   | U | L | I | N | A |   | A |   |
| I | L | K | I | T | E | K | O |   |   | V | A | S | T | I | K | E |   | I | T | K | U | T |
| L |   | O | D | E | R |   |   | K | A | A | P | U |   | R | I | S | T | O |   | J |   |   |
| K | O | T | E | L | O |   |   | T |   | A | S | I | A | T | K |   |   | T | A | K | U |   |
| K |   | V | A | O | T |   |   | A | U | L | I | S |   | O | P | I | T |   | S | O | A | P |
| A | V | A | T | T | A | V | A |   |   | E | T | A | N | A |   | O | V | E | T |   | I |   |
| A |   |   | T |   |   |   |   | V | A | I | N | O |   | A | R | E | S |   | P | I | R | I |
| T | A | S | K | U | P | E | I | L | I |   |   | M | U | I | S | T | I | K | U | V | A | T |
| E | N | I | N |   | O | N | T | O | T |   |   | A | N | S | I | O | T |   | V | A | S | A |
| L |   | S | U | P | I | T |   | K | A | R | A | T | E |   |   | V | E | T | U | R | I | T |
| A | V | U | T |   | S | Ä | D | E |   |   |   |   | O | T | S | A |   |   | T | A | N | A |

**Mannerheimin jalanjäljillä Pietarissa** 01. - 04.07, 12. - 15.08.  
**Kulttuurimatka Pietariin** 22. - 25.07, 12. - 15.08.  
**Ivalo - Muurmansk** 08. - 13.07.  
 Kysy myös muita matkojamme.



Tiedustelut:

02 4309744 02 4312597  
040 5542694 0400 779964



## Etulinjan edessä – elokuva pyörii elokuvateattereissa kautta maan

**E**tulinjan edessä -elokuva on kuvaus asemasotavaiheen taiste- luista Syvärillä ja torjuntatai- stelusta Tienhaarassa. Se on myös askel kohti tulevaa Tali- Ihantalan suurtaistelua kuvaa- vaa toista elokuvaa. Professori Åke Lindmanin ohjaama, par- haillaan teattereissa esitettä- vä elokuva Etulinjan edessä – Framom främsta linjen kertoo elämästä asemasotavaiheen ai- kana Syvärillä sekä Tienhaa- ran torjuntataisteluista Viipurin esikaupungissa.

Myös asemasodan aikana

taisteltiin. Elokuvaa kertoo vä- hemmälle huomiolle jääneistä tiedustelu- ja partiomatkoista etulinjan edessä, joiden tarkoi- tuksena oli tiedustella vihollis- listoimintaa, tuhota vihollisen pesäkkeitä ja tarvittaessa sie- pata vanki.

Elokuvaa alkaa sodassa mu- kana olleen suomalaisen so- taveteraanin Harry Järven ja ruotsalaisen vapaaehtoisen Orvar Nilssonin muistelois- ta, joita nuori tyttö kuunte- lee kiinnostuneesti. Muistelot on esitetty elokuvan keinoin ja niiden lomaan on sovitettu

Harry Järven sota-aikana ot- tamia alkuperäisiä valokuvia partiomatkoilta.

Elokuvas- sa on kaksi pää- henkilöä reservin vänrikki myöhemmin luutnantti Harry Järv, joka suoritti miehineen pari sataa tiedustelu- ja tais- telumatkaa etulinjan etupuolel- le. Hän astui miinaan vii- meisellä retkellään syyskuussa 1943. Kirjastoneuvos ja filoso- fian tohtori h.c. Harry Järv jäi eläkkeelle Ruotsin kansallis- kirjastosta 1987. Hän asuu ny- kyään Tukholmassa.

Toinen päähenkilö on Man- nerheim-ristin ritari, evers- ti Alpo K. Marttinen, joka johti rykmenttinsä JR 61:n taisteluista Syvärin eteläpuo- lella ja myöhemmin Tienhaa- ran torjuntataisteluista Viipurin koillispuolella. ”Suomen luk- ko” piti.

Elokuvaa ei mässäile sodan julmuuksilla, vaan kertoo ka- rulla tavalla sodasta. Eloku- van tapahtumilla ja henkilöil-



lä on todelliset esikuvansa so- tahistoriassamme. Suositte- len elokuvan katsomista. Kaveri- si teatterikäynnille sopii myös

pari polvea nuoremmat, jotka etsivät vastausta kysymykseen, millaista siellä oli?

AARNO LAMPI

## Curbicin tehoaa virtsaamisvaivoihin kolmessa kuukaudessa.

Curbicin on rohdosval- miste, joka vähentää eturauhasen hyvän- laatuista liikakasvusta johtuvia virtsaamisvai- voja. Rakkoa ei tarvitse tyhjentää yhtä usein, virtsasuihku voimistuu ja rakkoon jää vähem- män jäännösvirtsaa.



Eturauhanen

### Hoitoa tulee jatkaa keskeytyksettä vähintään 3 kuukautta parhaan vaikutuksen saavuttamiseksi.

Curbicinin vaikuttavat aineet ovat peräisin saha- palmun hedelmästä ja kurpitsan siemenistä. Valmiste ei heikennä suorituskykyä eikä sillä ole todettu haittavaikutuksia. Selvitä ennen itsehoidon aloittamista, ettei oireiden taustalla ole mitään vakavaa sairautta.



**Nyt myös säästöko- 440 tabl.**

**Apteekista ilman reseptiä. Lue pakkauksen käyttöohjeet.**

**Pharbio** PHARBIO MEDICAL ON RUOTSALAINEN LÄÄKETEHDAK, JOKA ON ERIKOISTUNUT ROHDOSVALMISTEIDEN TUOTEKEHITYKSEEN JA VALMISTUKSEEN. PHARBIO MEDICAL ON OSA CEDERROTH-YHTYMÄÄ. LISÄTIETOJA CEDERROTH OY, PUH. 09-511 021

Etulinjan edessä -elokuva on pyörinyt nyt muutaman viikon ajan suurten kaupunkien elokuvateattereissa ja on siirty- mässä uusiin paikkoihin huh- tikuun aikana. Tähän menne- sä on elokuvan nähnyt noin 45 000 katsojaa. Se on hyvin rea- listinen kuvaus asemasodasta ja ankarista Tienhaaran torjun- tataisteluista. Elokuvaa perus- tuu tosiasioihin ja siinä olevilla henkilöillä on todelliset esiku- vansa sotavuosilta. Elokuvas- sa puhutaan suomea ja ruotsia. Jos elokuvan näyttelijät puhu- vat ruotsia, on puhe tekstitetty suomeksi ja päinvastoin.

Elokuvaa voisi kuulua esi- merkiksi yhdistyksen kevään 2004 ohjelmaan. Sitä mentäi- siin katsomaan joukolla. Mu- kaan elokuvaan voisi ottaa lä- heisiä ja ystäviä. Sotaveteraani- yhdistys tai -piiri voisi ehdottaa myös, että kunta tai kaupun- ki ostaisi kaikille paikkakun- nan veteraaneille kaksi lippua johonkin paikkakunnalla tai lähipaikkakunnalla esitettä- vään näytökseen. Elokuvaa so- pii myöskin eri puolilla maata vietettävän Kansallisen vete- raanipäivän ohjelmaohjelmaksi. Tällä tavoin saisimme katsojia elokuville. Käykää katsomassa ja kertokaa lähipiirillenne, että elokuvaa kannattaa käydä kat- somassa. Se on hyvin tehty, to- denperäinen ja aito.

### Elokuvaa näytetään seuraavilla paikkakunnilla:

|                           |                                                       |
|---------------------------|-------------------------------------------------------|
| <b>Helsinki</b>           | Kinopalatsi ja Tennispalatsi                          |
| <b>Tampere</b>            | Plevna                                                |
| <b>Turku</b>              | Kinopalatsi                                           |
| <b>Jyväskylä</b>          | Fantasia                                              |
| <b>Oulu</b>               | Formia                                                |
| <b>Pori</b>               | Promenadi                                             |
| <b>Lahti</b>              | Ilves                                                 |
| <b>Vaasa</b>              | Adams                                                 |
| <b>Mikkeli</b>            | Ritz                                                  |
| <b>Seinäjoki</b>          | Marilyn, siirtyy Hämeenlinnaan teatteri Maximiin 2.4. |
| <b>Pietarsaari</b>        | City                                                  |
| <b>Kajaani</b>            | Kino Kalevala                                         |
| <b>Kokkola</b>            | Bio Rex                                               |
| <b>Närpiö</b>             | Bio-Bio, siirtyy Karjaalle teatteri Pallakseen 2.4.   |
| <b>Kristiinankaupunki</b> | Bio Dux, siirtyy Tammisaareen teatteri Kareliaan 2.4. |
| <b>Kirkkonummi</b>        | Kino                                                  |
| <b>Järvenpää</b>          | Studio                                                |
| <b>Espoo</b>              | Iso Omena, Kino Omena                                 |

Ensi viikolla tulee joitakin muutoksia esityspaikkakuntiin.

Jos haluatte tilata esimerkiksi oman näytöksen tai Teillä on muuta kysyttävää elokuvasta, soittakaa **Pekka Lehesmaalle Buena Vista Internationaliin, puhelin (09) 8562 9500**. Hän on henkilö, jonka vastuulla on elokuvan levittäminen Suomessa.





## Inkeriläiset ja karjalaiset heimoveteraanit ry:n vuosikokous

Inkeri-keskuksessa 28. maaliskuuta pidettyyn vuosikokoukseen kokoontui jäsenistöä eri puolilta maata. Iän myötä matkustaminen naapurimaista on tullut yhä vaikeammaksi ja toisaalta yhteydenpito on varmistunut muillakin keinoin. Niinpä valtaosa kokouksesta olikin kotimaasta.

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin **Manne Kallio** Naantalista ja sihteeriksi **Raimo Rosendahl** Turusta. Tilaisuuden avajaisanoissaan puheenjohtaja Kauko Hörkkö palautti mieliin päättyneen ja tuloksellisen toimintavuoden asioita sekä esitti arviota alkaneen vuoden mahdollisuuksista.

Sääntömääräiset tili- ja toimintakertomukset vuodelta 2003 hyväksyttiin enemmittä keskusteluita. Kuluva vuoden suunnitelmien toteuttamisen taustalla on meneillään oleva Heimoveteraanikeräys ja sen antama taloudellinen turva. Näin ollen ei hallituksen laatimiin toiminta- ja taloussuunnitelmiin myöskään ollut mitään huomauttamista. Kirjallisesti kokoukselle esitettyjen asioiden käsittelyä selkeytti ja nopeutti osaltaan järjestöpäällikkö **Markku Sepän** katsaus ajankohtaisiin asioihin sekä samalla saatu Sotaveteraaniliiton tervehdys.

Luottamushenkilöiden osalta vuosikokouksen päätettäväksi kuuluvat puheenjohtajan valinta sekä hallituksen täydentäminen erovuoroisten

osalta. Puheenjohtajan osalta tuotiin esiin vain yksi ehdokas – päättäneenä toimintavuonna tehtävää hoitanut opetusneuvos Kauko Hörkkö Raisiosta, joka näin valittiin uudelleen puheenjohtajaksi.

Kaikki hallituksen erovuorossa olleet valittiin uudelleen, erovuorossa olleen varajäsenen **Juho Soikkasen** tilalle valittiin **Virve Rötä**. Tilintarkastajien ja muiden luottamustehtävien osalta pidettyäntä entisissä.

Niin naapurimaista kuin kauempaa kotimaastakin tulleille oli tälläkin kertaa varattu mahdollisuus osallistua yhdistyksen tarjoamaan lounaaseen ja kahviin. Kokouksen kulkua kuvanee erään veteraanin lausahdus: "Niihää tää männöö ko kiskoi myöte!"

Yhdistyksen tulevaisuutta sävyttää kokouksen lopussa luettu lista poismenneistä. Vaikka rivit harvenevat on suunnitelmissa jälleen yhteinen kesäjuhla tulevanakin kesänä. Keräyksessä saatavan taloudellisen avun myötä katse tulevaisuuteen on optimistinen.

Välittömästi vuosikokouksen päätyttyä kokoontunut hallitus valitsi varapuheenjohtajakseen **Aleksanteri Dubbelmanin**. Sihteerinä jatkaa **Martti Haltia** ja taloudenhoitajana **Roland Randelfelt**. Hallitus täydentää muita toimihenkilövalintoja seuraavassa kokouksessaan.

KAUKO HÖRKKÖ

## Taipalsaarelle kunniataulu

Taipalsaaren seurakuntatalossa paljastettiin 7. maaliskuuta graniittinen kunniataulu johon on kaiverrettu seuraava teksti: Kunnia - vuosina 1939-1945 rintama- ja kotirintamanaisten työlle. Vapaudesta kiittäen – Kotiseutu.

Taulun kustansivat Taipalsaaren Sotaveteraanit ja nais-

jaosto, Sotainvalidien osasto, reserviläisjärjestöt, LC Taipalsaari, Taipalsaaren kunta ja seurakunta. Taulun suunnitteli ja kaiversi Kiviteksi Mauno Hongisto. Taulu on sijoitettu seurakuntasalin seinälle sankarivainajien muistotaulujen rinnalle.



**Kunniataulun suunnittelija ja kaivertaja Mauno Hongisto oikealla. Kunniavartiossa Eero Ahonen (vas.) ja Jarmo Koivunen.**

## Pentti Simonen jatkaa Rovaniemellä

Rovaniemen Sotaveteraaniiyhdistyksen vuosikokouksessa 29. maaliskuuta puheenjohtajana valittiin jatkamaan **Pentti Simonen**. Yhdistyksen kunniapuheenjohtajaksi kutsuttiin **Olavi Poikela** ja kunniajäseneksi 30 vuotta sihteerinä toiminut **Erkki Ketola**.

Yhdistyksen lähiajan ohjelmassa on osallistuminen Kansallisen veteraanipäivän ja kaatuneitten muistopäivän viettoon sekä puolustusvoimien lippupäivän valtakunnalliseen paraatiin. Kesäkuussa Seinäjoella pidettävälle liittopäivälle lähtee laaja edustus. Yhdistyksen taloudellinen ponnistus on järjestää yhdessä naisjaoston kanssa viikon mittainen kuntosuunnitelma 40 veteraanille Lapin Liikuntakeskuksessa. Perinteiset iltapäivähetket ja retket kuuluvat edelleen ohjelmaan.

## Sodan ajan papit arvokeskustelussa

Sodan ajan papit ovat kokoontuneet kahden vuoden välein yhteisten muistojen merkeissä pohtimaan myös ajankohtaisia kysymyksiä. Viime vuosina järjestelyvastuu on ollut Pääesikunnan kirkollisella osastolla ja kenttäpiispa **Hannu Niskasella**. Tällä kertaa kokous pidettiin Helsingissä 31. maaliskuuta. Osanottajia oli sodan ajan pappien iän huomioiden yllättävän paljon, yhteensä 90. Vanhin sodan ajan pappi oli 99-vuotias rovasti **Lauri Palva** Riihimäeltä. Nuorimmat olivat niitä, jotka 18-vuotiaina olivat taistelemassa rintamalla ja valmistuivat myöhemmin papeiksi.

Kokouksen keskeisenä aiheena oli kysymys arvoista. Alkuhartaudessa **Pentti Tappio** totesi, että sodan ajan hengellinen perintö elää jatkuvasti veteraanien keskuudessa, ei jäämistönä, vaan viimeiseen iltahuutoon valmistautuvien voimavarana. Tämän he tahtoisivat jättää testamenttina myös tuleville polville. Konginkangas pyysytti suomalaiset sanan ja rukouksen harjoitukseen. Häivähdys talvisodan henkeä.

**Timo Kökkö** esitelmöi sotiemme veteraanien arvoperinnöstä. Hän totesi, että sen perustana oli vahva itseenäisyysahto, joka oli kypsytynyt jo vapaussodasta lähtien. Toisena vankkana pilarina oli usko Jumalan johdatukseen ja varjelukseen.

Puolustusvoimien nykyisestä arvopohjasta puhui kenraaliluutnantti **Heikki Tiihonen**. Hän palautti mieleen Mannerheimin talvisodan alkaessa antaman päiväkäskyn kuulut sanat: "Armeija taistelee kodin, uskonnon ja isänmaan puolesta." Tämä on edelleen taustalla, vaikka sitä ei ole mihinkään kirjattu. Puolustusvoimien arvopohja rakentuu monista johtamisesta ja henkilöstön huolenpitoon kuuluvista asioista.

Tilaisuudessa julkistettiin Pääesikunnan kirkollisen osaston ja Kirjapajan yhteiskirja: "Ihmisestä on kysymys. Arvot väkivallan maailmassa." Julkaisuun liittyvän esitelmän sotien syistä piti professori **Jaakko Elenius**.

Kenttäpiispa Hannu Niskanen ilmoitti päätöspuheessaan, että seuraavan keran kokoonnutaan 31.3.2006.

## Tule viihtyisään Kyyhkylään!

- ◆ **Laitoskuntoutus sotainvalideille ja veteraaneille sekä puolisoille** • Toimintakykyluokat 1, 2 ja 3
- ◆ **Laitoshoito sotainvalideille** • Toimintakykyluokat 1, 2 ja 3
- ◆ **Päiväsairaala, päiväkuntoutus ja avokuntoutus**
- ◆ **Kotikuntoutus** ◆ **Lottakuntoutus**
- ◆ **Muut palvelut** • Lounas- ja tilausravintola
- Bussiryhmät, syntymäpäivät, yritystilaisuudet
- Kokouspalvelut • Liikunta- ja virkistyspaketit

*Esteetön ympäristö, hoitohenkilökunnan ympärivuorokautiset palvelut ja erillinen dementiayksikkö.*



Saimaan rannalla, 7 km Mikkelistä

**KYYHKYLÄ**

Kyyhkylän kuntoutussairaala

Kyyhkyläntie 9, 50100 MIKKELI, puh. (015) 20331

## Sotaveteraani-lehden levikki tarkastettu

Levikintarkastus Oy suoritti lehden levikintarkastuksen 2. päivänä huhtikuuta. Lehden keskimääräinen painosmäärä on 73 500 ja lehden tarkastettu levikki 68 225. Lähes kaikki lehden tilaukset ovat jäsentilauksia. Lehti ilmestyy kuutena numerona tänä ja ensi vuonna.

## Sanakilpa

Toimitus sai sanasta "kuntoutus" vaivatta esiin seuraavat sanat: kontu, kuttu, kutsu, kutu, kuu, nukutus, nuttu, otus, outous, sotku, soutu, suku, suttu, suu, tukos, tunto, usko, utu.



## Sodanajan TK-kuvaajien filmejä näytetään Forssassa

Viidensillä mykkäelokuvafestivaaleilla 27.-29. elokuuta jatketaan sotadokumenttien sarjaa *Suomi 60 vuotta sitten*. TK-kuvaajien jatkosodassa kuvaamia filmejä esitetään Forssan teatteritalolla kolmen koosteen verran. Suomen filmitoiminta oli sotavuosina evakossa Forssassa ja filmilaboratorio toimi Suojeluskuntatalolla, joten filmit palaavat juurilleen.

Esitettävät filmit kertovat sodan tapahtumista mm. Marskin vierailu Saksassa, taistelutoimintaa, patteriston arkitoimintoja ja muuta sodan ajan elämää.

Lisätietoja sotadokumenteista sekä esityksistä ryhmille Mauri Korpelalta, puhelin (03) 422 4703 tai 0400 485 369.

## Sankarivainajia haudataan Lappeenrannassa

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys järjestää kentältä löydettyjen vainajien siunaus- ja hautaustilaisuuden Lappeenrannan sankarihautausmaalla 16. toukokuuta. Tilaisuus alkaa Lappeen kirkossa kello 10.00 aloitettavalla jumalanpalveluksella. Saarnan ja hautaan siunaamisen suorittaa kirkkohera **Jorma Taipale**. Puheenhaudalla pitää pääministeri **Matti Vanhanen**. Tilaisuudessa siunataan ja haudataan 44 tunnistamattoman vainajan jäänteet.

## Lahjoitus Toronton aseveljille

Kanadassa ammatikseen kiekkoileva NHL-pelaaja, Toronto Maple Leafsin puolustaja **Aki-Petteri Berg** (kesk.) lahjoitti kaksi otte- lulippua ja mailansa huuto- kaupattavaksi Toronton Ase- velikerhon hyväksi. Tiukassa kilpailussa vei voiton **Aki Latvala** (vas.) yhdessä tyt- töystävänsä **Treena Graceyn**

kanssa, kirjoittaen veteraa- nien toiminnan tukemiseksi 900 Kanadan dollarin shekin. Aki Berg yhdessä **Jyrki Lum- peen** kanssa teki vastaavan- laisen lahjoituksen veteraa- neille myös viime vuonna.

MATTI TEMISEVÄ, Toronto



## Oulaisten sotaveteraaneilla vuosipäivä

Oulaisten Sotaveteraaniyhdistys vietti 40-vuotisjuhlaa 21. maaliskuuta. Juhlapäivä aloitettiin messulla Oulaisten kirkossa. Havuseppelein kunnioitettiin sankarivainajia ja yhdistyksen perustajan ja ensimmäisen puheenjohtajan Matti Huotarin muistoa. Oulaisten seurakuntakotiin oli järjestetty juhlan vastaanotto, ruokailu ja päiväjuhla. Salintäyteinen yleisö sai nauttia hyvin toteutetusta ohjelmasta.

Päiväjuhlan musiikista vastasi Oulaisten puhallinorkesteri. Tervehdyspuheessaan puheenjohtaja **Eino Rautio** käsitteli yhdistyksensä perustamisvaiheita ja toimintaa. Veteraaneja ei alussa arvostettu, mutta tulevaisuuteen uskovien ja tarmokkaiden veteraanien toimesta yhdistys tuli perustetuksi. Perustajajäseniä oli yksitoista, heistä on elossa enää yksi. Työ on ollut

antoisaa ja erikoisesti talkootoiminta on ollut merkittävässä sijalla. Voimien ehtyessä ovat työmuodot muuttuneet painottuen nykyisin kuntoutukseen, virkistystoimintaan ja veljesapuun. Kiitoksen sanat Eino Rautio osoitti kaikille tukijoille ja erikoisesti yhdistyksen aktiivisesti toimivalle tukijaostolle, joka oli mahdollistanut tämänkin juhlan järjestämisen.

Juhlissa muistettiin ansi- oituneita yhdistyksen jäseniä. Sotaveteraanien ansioristi luovutettiin **Aira Paavolalle, Kerttu Mäyrälle, Lyyli Röntälle ja Maire Pirkolalle**. Yhdistys muisti tilaisuuden juontajaa ja yhdistyksen toimintaa monin tavoin tukenutta **Mau- no Nevalaa** luovuttamalla hänelle yhdistyksen pöytästandaarin.

EINO RAUTIO



**Merja Kuusela oli kutsuttu Naisjärjestön keskustoimikunnan kokoukseen 3.2.2004. Keskustoimikunta halusi kiittää häntä hyvästä yhteistyöstä sekä myönteisestä suhtautumisesta sisarten toimintaan. Naisjärjestön puheenjohtaja Vuokko Hurme ojensi Merja Kuuselalle Naisjärjestön standaarin ja toiminnanjohtaja Irja Lohjama kukkia. Kokous kiitti häntä raikuvien kättentaputuksin.**

## KARELIA-KLUBI MUKAVA TAPA TULLA TUTUKSI



**ODOTAN  
SOITTOANNE!**  
p. (013) 267 5303  
Klubiemäntä  
Tarja Harinen

**Järjestön/yhdistyksen  
matkavastaava!**

Kauttamme saatte tietoa kaikista Pohjois-Karjalan matkailukohteista sekä tietoa ja tarjouksia ryhmällemme!

Liittykää myös Karelia-Klubiin: jäsenyys ei maksa mitään, mutta helpottaa työtänne ja antaa myös henkilökohtaisia etuja.

**KareliaExpert**  
MATKAILUPALVELU  
KOSKIKATU 5, 80100 JOENSUU WWW.KARELIAEXPERT.FI

**RIIHIMÄEN TEATTERI**  
019-732 502

**TULOSSA KANTAESITYS**

Jari Ranta - Aleksander Anria

**30. helmikuuta 1944**

Esitykset 11.9.2004 alkaen

**Isänmaallinen näytelmä sodasta,  
rauhasta ja karjalaisuudesta.**

**ENNAKKOVARAAJAN ETU 4.6. saakka.**  
Lisätietoja teatterin myyntipalvelusta.





## RAJAMUSEO

Niskapietiläntie 32, Immola, 55910 Imatra

Rajamuseo on avoinna 1.6. - 31.8.2004

ti - pe 15.00 - 18.00, la 12.00 - 18.00,

su - ma suljettu

muuten auki sopimuksen mukaan

puh. 040 502 5472



### ETELÄ-POHJANMAAN MAAKUNTAMUSEO

Törnävä, 60200 Seinäjoki,  
puh. 06-4162642, fax 06-4162646,  
email: epmaakuntamuseo@seinajoki.fi

### SUOJELUSKUNTA- JA LOTTA SVÄRD-MUSEO

Kauppakatu 17, 60100 Seinäjoki,  
puh. 06-4162734, fax. 06-4162734,  
email: suojeluskuntamuseo@seinajoki.fi

Tilaa ryhmällesi sopiva museokäynti ja opastus.

Pysyvä näyttely "Viimeisellä linjalla" talvi- ja jatkosodan vaiheista. Ulkoalueilla lisäksi nähtävänä raskasta tykistökalustoa ja entisöityä Salpalinjaa. Tervetuloa tutustumaan Herttuaan!

# Herttua

KUNTOUTUSKESKUS

58200 KERIMÄKI, puh. (015) 769 900, fax (015) 769 9200, www.herttua.com



### JALKAVÄKIMUSEO

Mikkelin Vanha Kasarmialue  
Jääkärintie 6-8,  
50100 Mikkeli

Avoimna 17.5.-31.8. päivittäin klo 10-17, muulloin la,

su klo 11-16. Ryhmät sopimuksen mukaan.

Puh./Fax. (015) 369 666, GSM: 044 3369 666

Kotisivu: www.jalkavakimuseo.fi

Erikoisnäyttely: JALKAVÄKIPIONEERIT

## Lylyn viestivarikon museo

Puolustusvoimien käyttämää viestiklustoa  
1800-luvulta tähän päivään

Avoimna sopimuksesta

### Lylyn viestivarikko

Varikontie 235

35530 Lyly

(03) 1815 6111

## PARPPEINVAARA, ILOMANTSI



Rajakenraali E. J. Raappanan  
sodanaikainen komentomaja  
avoinna 29.5. - 15.8.2004 päivittäin klo 10 - 18  
Ryhmävaraukset p. 013 - 881 248



Karjalaisen Kulttuurin  
Edistämiskärätiö

Ilomantsissa on Suomen nykyisten rajojen sisällä paikkoja, jossa on käyty divisioonatason taisteluita niin talvi- kuin jatkosodassakin. Kaikkein kuuluisimpia niistä on vuoden 1944 torjuntataistelun maasto, jossa pääsee näkemään tyyppillisen mottisodan tapahtumapaikkoja. Ilomantsin taistelun 60-vuotisjuhlaa vietetään Möhkössä perjantaina 6.8.2004.



### Lappeenrannan Linnoitus kutsuu museoihin

#### Etelä-Karjalan museo

1.6.-29.8.  
NIKOLAI II - Viimeisten keisareiden esineistöä  
Tsarskoje Selon palatsimuseosta. Perusnäyttelyssä mm. Viipuri-kokoelmat ja Viipurin 1939 pienoismalli.

#### Ratsuväkimuseo

31.5.-29.8.  
Ratsuväkimuseosta löytyy hurjien hakkapeliittojen maine ja punahousujen hurma! Perusnäyttelyssä mm. univormuja, aseita ja valokuvia ratsuväen historiasta.

www.lappeenranta.fi/museot

## KAUHAJOEN VETERAANIN PERINNETALO

on kauhajokisesta maanpuolustushistoriasta  
kertova sotamuseo.

Avoimna: Sunnuntai ja kesälauantaisin klo 12.00-15.00

Muina aikoina ryhmille sopimuksen mukaan.

Knuutilantie 4

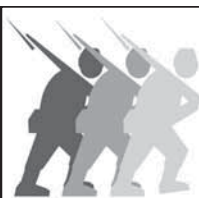
#### Tiedustelut - Varaukset

Antti Isoniemi, puh. (06) 232 4484

Mikko Rotola-Pukkila, puh. (06) 230 1045

#### Käsityömyymälä - Kahvio

puh. (06) 232 1162



## SUOMEN JÄÄKÄRIMUSEO KORTESJÄRVI

Museossa kerrotaan jääkäri liikkeen syntyvaiheista, toiminnasta ja sen merkityksestä maamme itsenäisyydelle. Vaihtuvia näyttelyitä, museokauppa  
Vuosittain toistuva jääkäriseminaari huhtikuussa, tänä vuonna 18.4.

16.8. - 14.6. ma - pe klo 10.00 - 15.00  
15.6. - 15.8. joka päivä klo 11.00 - 18.00  
muina aikoina sopimuksen mukaan

2 euroa

06-4832 228, 4832 221, 4832 111

tellervo.suoranta@kortesjarvi.fi

www.kortesjarvi.fi



## Ainutlaatuisia ilmavalokuvia ja ilmailuhistoriaa

Suomen siviili-ilmailun pioneerien, Karhumäen veljesten tarina, 1930-luvun ilmailukuvia ja maamme lentokone-teollisuuden vaiheita näyttelyssä Jämsän Hallissa, osoitteessa Lentoasemantie 3, 35600 Halli.

Avoimna 7.6. - 8.8. ma - pe klo 13 - 17, la - su klo 12 - 18.

Muulloin tilauksesta soittamalla virka-aikana 03-5320 125.

Lisätietoja osoitteesta [www.veljeksetkarhumaki.fi](http://www.veljeksetkarhumaki.fi)



### Syvärannan Lottamuseo ja kahvila

#### Erikoisnäyttely

"Olin pieni ja oli sota"

Rantatie 39, TUUSULA

www.lottamuseo.com

Tiedustelut: 09 - 274 1077

Avoimna ympäri vuoden



SALPALINJA

Tutustu Suomen suurimpaan  
rakennuskohteeseen

## Salpa-asemaan

Museot avoinna kesä-elokuussa joka päivä klo 10-18

### Miehikkälän Salpalinja-museo

• tied. puh. (05) 749 01, fax (05) 749 0219

• [www.miehikkala.fi](http://www.miehikkala.fi)

• Salpamaja-ravintola, puh. (05) 347 7383

### Virolahden Bunkkerimuseoalue

• tied. puh. (05) 758 111, fax (05) 347 1957

• [www.virolahti.fi](http://www.virolahti.fi)

• Kioski, puh. (05) 357 5213

### Salpavaellus 2.-4.7.2004

Tule Kaakonkulmalle kokemaan unonohtumaton elämys!





## Sanakilvan satoa ja jatkoa

Lehden edellinen numero kertoi vuoden 2003 numerossa 7 julistetun sanakisan erinomaisesta saaliista sekä vastaajien palkitsemisesta. Samalla julistettiin toinen sanakisa. Siinä pyydettiin purkamaan yleiskielen nimisanoiksi sana "toipilas", josta toimitus oli pesämunaksi poiminut 48 mielestään kelvollista sanaa. Lisäksi toimitus kertoi esimerkein, miksi kaikki ensimmäiseen kisaan tarjotut sanat eivät kelvanneet.

Myös toinen kisa toi hyvän saaliin. Sanoja, jotka toimitus katsoi sääntöahmotelman mukaisiksi, kertyi peräti 65: alpisti, alpisto, alpit, apila/apilas, apis, as, iso, laatio, lapio, lapis, lati, liista, lika, lipas, lipasto, lito, litsa, litsi, lota, oas, olas, osa, otsa, pai, palo, palsi, piasti, pii, piili, piisi, pila, pili, pisa, pita, pisi, pisto, poisi, politia, posa, potilas, potsi, sali, sial, siitos, sila, silat, silpa, sol, sopa, stoa, stola, talas, talsi, taos, tapsi, tili, tilsa, tilsi, tipla, tipo, tipu, tola, tosi. Toimituksessa arveltiin, että jotkin näistä sanoista ovat sen verran vanhahtavia tai johonkin ammattisanastoon kuuluvia, että veteraani - jo iälle ehtinyt -, tuntee ne paremmin kuin heitä nuoremmat. Arpaonnen suosikit ovat *Marjatta Sulosaari* Kyröskoskelta, *Saima Kauppila* Äänekoskelta, *Eeva Salonen* Mikkelistä. Kullekin heistä lähetetään veteraanikassi.

Tällä kertaa kehoitamme lukijoita kilpailemaan lähipiirissään sanan "kuntoutus" purkamisesta uusiksi nimisanoiksi, substantiiveiksi entisin säännöin. Sivulla 48 on 18 toimituksen näytteeksi seppittämää sanaa.

Pyydämme lukijoita lähettämään keskinäisissä kisoissaan löytämänsä lisäsanat toimitukselle viimeistään 15. toukokuuta postikortilla, kirjeessä, faksilla tai sähköpostissa. Tällä kertaa vastaajien kesken arvotaan kolme hopeista kirjanmerkkiä.

## TALVISOTA SUOMUSSALMELLA näyttely RAATTEEN PORTISSA

Avoinna:  
15.5.-31.5. päivittäin klo 11-17  
1.6.-31.8. päivittäin klo 9-18 (juhannusaatto suljettu)  
1.9.-30.9. päivittäin klo 11-17  
• Muulloin sopimuksen mukaan.  
• Kahvio, ruokailut tilauksesta, A-oikeudet.



**TERVETULOA!**  
www.raatteenportti.fi  
Puh. 08-721 450

## Lomakohteeksi historian ja kulttuurin SUOMUSSALMI

### Historiallisia kohteita

- \* Raatteen museotie ja Vartiomuseo
- \* Talvisota Suomussalmella -näyttely Raatteen Portissa.
- Uutuutena Talvisodan Monumentti!
- Puh. 08-721 450, [www.raatteenportti.fi](http://www.raatteenportti.fi)
- \* Opastetut kiertoajelut Raatteeseen (3-4 h)

### Kulttuuria

- \* Kuiva- ja Hietajärven vienankarjalaiskylät
- \* Suomussalmen esihistorian näyttely Jalonneimi-talossa
- \* Oilolan käsityömyyntinäyttely
- \* Kiantalaivaristeilyt Ilmari Kiannon Turjanlinnaan
- \* Pienoismallinäyttely

### Majoitu mukavasti

- \* Scandic Kiannon Kuohuissa. Kysy virkistys- ja kuntolomia, puh. 08-710 770, [www.scandic-hotels.com](http://www.scandic-hotels.com)

### Lisätiedot ja opasvaraukset:



**Suomussalmen Matkailutoimisto**  
PL 110, 89601 SUOMUSSALMI  
Puh. (08) 6176 2243  
[tourist.office@suomussalmi.fi](mailto:tourist.office@suomussalmi.fi)  
[www.suomussalmi.fi](http://www.suomussalmi.fi)



HÄMEESSÄ ON VOIMAA JA PAROLASSA PANSSAREITA  
**PANSSARIMUSEO**  
HATTULANTIE 334, PAROLA, 03-1814 4524

### NÄYTTEILLÄ mm..

Taistelupanssarivaunu  
**LEOPARD 2A 4**



...koulutussimulaattoreita...  
Sodan ajan panssarikalustoa ja panssarintorjunta välineistöä

### PERHEPÄIVÄ 3.7.

- kuumailmapallonäytös
- kirpputori
- toimintänäytös klo 11 ja 15
- ajelua AT-S -telavetäjällä
- sotapoliisikoiranäytöksiä klo 12, 14 ja 16
- panssarisoittokunta esiintyy klo 13
- kilpailuja

### NÄYTTELYT 2004:

**PUNA-ARMEIJA VASTUSTAJANAMME**  
- Jouni Pirisen yksityiskokoelmasta

**PANSSARIKOULUTUS KAUTTA AIKOJEN**

**KAPTEENI SALVÉN, LAGUKSEN ADJUTANTTI**  
- Erik Salvénin henkilökohtaista sodanaikaista jäämistöä

**PANSSARINTUHOOJAT IHANTALASSA KESÄLLÄ 1944**

Avoinna: 1.5.-30.9., ma-su klo 10-18, 1.-31.10. la-su klo 10-17  
[toimisto@panssarimuseo.fi](mailto:toimisto@panssarimuseo.fi), [www.panssarimuseo.fi](http://www.panssarimuseo.fi)



## MANNERHEIM MUSEO

Suomen marsalkka

C.G. Mannerheimin koti vuosina 1924-51  
Opastetut kierrokset

Avoinna pe-la-su 11-16 tai ryhmille sopimuksen mukaan.

Puh. (09) 635 443, fax (09) 636 736, Kallioliinantie 14, 00140 Hki



## KESKI-SUOMEN ILMAILUMUSEO FINNISH AIR FORCE MUSEUM

Avoinna päivittäin:

1.6.-15.8. (pl. juhannusaatto ja -päivä) klo 10-20,

16.8.-31.5. (pl. joulukuun 31.12) klo 11-17.

Tikkakoskentie 125, FIN-41160 TIKKAKOSKI

Puh: (014) 375 2125 [www.jiop.fi/ksimuseo](http://www.jiop.fi/ksimuseo)

E-mail: [keski-suomen.ilmailumuseo@kolumbus.fi](mailto:keski-suomen.ilmailumuseo@kolumbus.fi)

Suomalaisen ilmailun historiaa mielenkiintoisella tavalla. Näkemistä koko perheelle. Koe Draken- ja MiG-21bis-hävittäjän ohjaamo. Näyttelyssä 26 konetyyppiä 1910-luvulta nykypäivään. Esillä myös lentomoottoreita ja -varusteita, ilmavoimien viesti- ja tutkakalustoa sekä yli 400 pienoismallia.

*Tervetuloa ilmailun pariin!*

## Päämajamuseo

Päämajankuja 1-3, 50100 Mikkeli

puh. (015) 194 2427, avoinna 1.9.-30.4.

pe-su 10-17, 2.5.-31.8. päivittäin 10-17,

muulloin tilauksesta, puh (015) 194 2424



Aidossa historiallisessa ympäristössä Marsalkka Mannerheimin työhuone, maavoimatoimisto sekä päämajan toiminnasta ja sotavuosista kertova näyttely. Multimediaohjelmien lisäksi aitoja ääniä ja filmejä sotavuosilta.  
2.5.-31.8.2004 Kuvat sotivat. Sotapropagandaa 1939-1944.



## SOTAMUSEO

JATKOSOTA - Suomi sodassa 1941-1945  
Näyttely jatkuu 5.9.2004 saakka.

Erikoisnäyttely 7.5. - 5.9.2004

Miekoista auroiksi

Näyttelyt ovat avoinna ti-to 11-18 ja pe-su 11-16.

Liput 3,50/1,00 ja opastus 16,80

Opasvaraukset ja tied. (09)1812 6200

Liisankatu 1, 00170 Helsinki

[www.mpkk.fi](http://www.mpkk.fi)



## TYKISTÖMUSEO

Linnankasarmi, Hämeenlinna

Kaupungin keskustassa Hämeen linnan vieressä sijaitseva sotahistoriallinen erikoismuseo. Sisä- ja ulkonäyttelyalue vanhassa kasarmimiljöössä.

Vaikuttavat multimediaesitykset Tali-Ihantalan suurtaisteluista ja Ilomantsin mottitaisteluista kesällä 1944.

**Erikoisnäyttely:** Sotilaskotinäyttely.

**Kahvio,** puh. 03-1814 3447

**Avoinna:** 1.1.-30.4. ma-su 10-17

2.5.-30.9. ma-su 10-18, muulloin sopimuksen mukaan.

Puh. 03-682 4600, Fax 03-682 4601

[www.hameenlinna.fi/Artillery](http://www.hameenlinna.fi/Artillery)

## IHANTALAN IHME JA KORPISODAN SUURVOITTO VETERAANIT KERTOVAT

Tykistömuseossa esitettävästä multimediaesityksestä on tehty videoesitys, jota on täydennetty veteraanien kokemuksilla taistelutilanteista ja tuntemuksilla sodasta.

Dokumentti on kunnianosoitus niille miehille ja naisille, jotka pelastivat Suomen kesällä 1944. Esityksen kesto on 55 minuuttia.

Tykistömuseo myy videokasettia hintaan 25 euroa/kpl +postikulut. Veteraaniyhdistyksille suuremmissa erissä 20 euroa /kpl.

### Tilaukset:

Tykistömuseo, Linnankasarmi, 13100 Hämeenlinna  
puh. 03-682 4600, fax 03-682 4601

**Tuotto menee Tykistömuseon toiminnan tukemiseen.**



## Helsingin seutu ja Kymenlaakso ottelivat

Helsingin Seudun Sotaveteraanipiiri voitti Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin vuosittaisessa viestihiihdossa 27. helmikuuta Kouvolassa. Kymenlaaksolaiset olivat vuorostaan parempia lentopallossa. Kymenlaakson Osmo Jurvasella oli hiihdossa paras yksittäisaika.

### Veteraanikisan tuloksia:

Viestinhiihto 6 x 3 km: 1) Helsinki I 71.38 (Eino Pirinen, Ensio Nakari, Väinö Rautio, Valio Länkä, Viljo Ryyänen ja Aulis Lintunen), 2) Kymenlaakso 73.50 (Pentti Nokkanen, Börje Broas, Olli Kousa, Olavi Simonen, Vilho Häkkinen ja Osmo Jurvanen).

Lentopallo: 1) Kymenlaakso II 4 pistettä 2) Helsinki 2, 3) Kymenlaakso I 2 ja 4) Espoo 0.



**Voittoisa Helsingin piirin hiihtojoukkue, vasemmalta Eino Pirinen, Ensio Nakari, Väinö Rantio, Valio Länkä, Viljo Ryyänen ja Aulis Lintunen. Kuva Erkki Vitikainen**

## KUUNTELE RADIO DEI

|                           | taajuus | kaapelissa |
|---------------------------|---------|------------|
| Oulu                      | 106,9   | 94,1       |
| Rovaniemi                 | 93,4    |            |
| Lahti                     | 106,4   | 99,1       |
| Helsinki                  | 89,0    | 101,9      |
| Turku                     | 107,3   | 99,4       |
| Salo                      |         | 99,4       |
| Tampere                   | 97,2    | 87,5       |
| USKO JEESUKSEEN PELASTAA! |         |            |



|             | taajuus | kaapelissa |
|-------------|---------|------------|
| Kokkola     | 104,3   | 88,9       |
| Keski-Suomi | 94,1    |            |
| Hämeenlinna | 105,9   |            |
| Pohjanmaa   | 89,4    | 102,7      |
| Kuopio      | 106,1   | 103,3      |
| Satakunta   | 95,7    |            |
| Joensuu     | 107,4   | syksyllä   |
| Mikkeli     | 87,8    | kesäkuussa |

ILMOITUS

Pitkävaikutteinen B-vitamiinivalmiste apteekista voi auttaa

ILMOITUS

## Riittääkö puhti aamusta iltaan?

Päivät pidentyvät, mutta pitkä talvi saattaa edelleen painaa ja aiheuttaa kevätsymystä. Energia ei tahdo riittää ja hermotkin voivat olla pinnalla.

Osasy siihen, että puhti on pois-  
sa tai on ärtynyt voi löytyä vähäisestä vitamiinien, erityisesti B-vitamiinien saannista. Ne vaikuttavat elimistön energiantuotantoon sekä lihasten ja hermojen toimintaan. Vesiliukoisina B-vitamiinit eivät varastoidu elimistöön ja siksi niitä tulisi saada säännöllisesti.

Asiaa voi hoitaa helposti apteekista saatavalla Bevi-tabs valmisteella. Se sisältää kaikkia B-vitamiineja ja lisäksi se on ainoa pitkävaikutteinen B-vitamiinivalmiste.

### Väsymys voi kertoa vajauksesta

Eri B-vitamiinien vajaukset voivat ilmetä mm. väsymyksenä, heikkoutena, haluttomuutena, hermostuneisuutena, alentuneena stressinsietokykyä, suun tai nenänpielten halkeamina, "tikkuina" kynsinähoissa tai ruokahaluttomuutena.

Energian tuotannon, hermojen ja lihasten toiminnan lisäksi B-vitamiinit vaikuttavat mm. ihoon ja verisolujen muodostumiseen.

### Miksi pitkävaikutteinen B?

Vesiliukoiset B-vitamiinit eivät varastoidu elimistöön, joten niiden saannin pitäisi olla säännöllistä. Suurista vitamiinien kerta-annoksista elimistö pystyy normaalisti käyttämään vain osan. Jos elimistö ei ehdi ja pysty hyödyntämään kaikkea saamaansa B-vitamiinia, niin ylimäärä poistuu elimistöstä.

Bevi-tabsin pitkävaikutteisuuden taustalla onkin B-vitamiinien tarkka hyödyntäminen ja niiden tasaisen saannin varmistaminen.

Pitkävaikutteisessa Bevi-tabsissa B-vitamiinit ovat depot-tabletissa, joka liukenee hitaasti ja vapauttaa vitamiineja vähitellen. Ei kaikkea B-vitamiinien määrää kerralla vaan tasaisemmin pitkin päivää. Elimistö saa näin vitamiineja samaan tapaan kuin muitakin ravintoaineita saadaan päivän aikana eri aterioista.

### Täydennyksen tarve vaihtelee

Imeytymishäiriöt, kuten keliakia ja laktoosi-intoleranssi voivat heikentää B-vitamiinien hyväksikäyttöä ja lisätä täydennystarvetta.

Saantitarvetta voivat lisätä myös voimakas fyysinen rasitus, stressi,

laihduttaminen ja dieetit, e-pillerit, tupakointi, runsas alkoholin käyttö sekä runsasproteiininen ravinto.

Kaiken, niin fyysisen kuin henkisen jaksamisen edistämiseksi on tärkeää tasapainottaa elämää, levätä ja liikua, syödä monipuolisesti, pitää huolta itsestä ja myös riittävästä vitamiinien saannista.

### Pitkävaikutteisesta kaikki B-vitamiinit – yksi päivässä riittää

Pitkävaikutteinen Bevi-tabs ravintoainevalmiste sisältää kaikkia tunnettuja B-ryhmän vitamiineja eli kahdeksaa eri B-vitamiinia, myös biotiinia ja foolihappoa.

Aikuisille annostus on yksi tabletti päivässä. Bevi-tabs suositellaan nautittavaksi aterian yhteydessä. Tabletti on pienikokoinen ja se on helppo niellä. Laktoositon, gluteeniton, hiivaton ja sokeriton tabletti sopii myös erikoisruokavaliota noudattaville.

Pitkävaikutteisesta Bevi-tabsista on nopeasti tullut yhä useamman valinta B-vitamiinitäydentäjäksi. Lääketehtä Ferrosanin valmistama ja markkinoimaa Bevi-tabsia saa nyt 30, 100 ja 200 tabletin pakkauksissa apteekeista.

[www.ferrosan.fi](http://www.ferrosan.fi)

## Kokoonnutaan

### Meren Patteristo

#### I/KTR 15 ja 2. Divisioonan Veteraanit

Teemme neljän päivän retken Karjalan kannakselle. Käyntikohteina Tali - Ihantala - Äyräpää - Vuosalmi - Talvisodan Taipale - Siiranmäki- Ohta - Termola - Kaljalanjärvi - Lampijärvi. Paluumatka reittiä Terijoki - Uusikirkko - Talvisodan Summa - Viipuri.

Retkelle lähtöpäivä 23.5. Ohta - Termola - Kaljala - Lampijärvi alueelle haluavien viimeinen ilmoittautumispäivä on 25.4, koska lupien saaminen kyseiselle alueelle ottaa oman aikansa. Niiden osalta jotka eivät halua kyseiselle alueelle viimeinen ilmoittautumispäivä on 10.5.

Asiasta lähemmin Tapani Kantanen, puh(015) 481 662 tai 050 379 6659, sekä Antero Veijonen, puh 0400 460 319

Veteraanit tervetuloa mukaan matkalle ja kaikki ketä matka kiinnostaa, myös nuoremmat ikäpolvet toivotetaan tervetulleiksi mukaan.

\*\*\*

Jatkosodan aikaisen

**sissi P 3:n 59. vuosijuhla** Lumijoella 6.6.

Juhla alkaa jumalanpalveluksella kello 10.00. Sepeltenlasku sankarihaudoille, ruokailu seurakuntatalolla, missä myös päiväjuhla ja veljeskokous, Tiedustelut Erkki Laurila (08)387 102.

Tervetuloa.

Toimikunta

\*\*\*

#### RUK 83 ja RUK 85

50-vuotistapaaminen Haminassa 2 – 3. syyskuuta. Ohjelmassa mm. juhlaillallinen Varuskuntakerholla ja tutustuminen Miehikkälän Salpalinjamuseoon. Linja-autokuljetus Helsingistä. Kutsukirje postitetaan 21.4. tiedoin ilmoittautumisesta ja osanottomaksusta. Ilmoita tapaamisesta myös kurssitovereillesi!

RUK 83:n ja RUK 85:n yhteinen kurssitoimikunta.

\*\*\*

**UK 56:** Kurssilounas Suomalaisella klubilla Helsingissä 28.4. kello 13.00. Osoite Kansakoulukuja 3. Kurssiveli Paavo Korhonen kertoo vetäytymisestä Syvärillä.

Järjestelytoimikunta.

\*\*\*

#### Kutsu Pion.P 14:n veteraaneille

Pion.P.14 Kilta kutsuu pioneeri veteraaneja Korialle 13.6. (16.6 tulee kuluneeksi 63 vuotta pataljoonan perustamisesta).

Kokoonnumme Pioneeri ravintolaan klo 12.00, jonka jälkeen Di Mauno Forssi kertoo ajankohtaisista asioista pioneerimuseon nykyisestä tilanteesta. Klo 13 lounas.

Kunniapuheenjohtaja Lauri Laitakari täyttää 48. 90 vuotta. Voimme myös juhlia Laurin tulevaa merkkipäivää, toivomme runsasta osallistumista. Järjestelyistä vastaa Korian Pioneeri Kilta. Yhteyshenkilöt Di Mauno Fors, puh. (05)311 6677 ja Niilo Koivisto, puh. 0400 238 384.

\*\*\*

Ranuan kunta kutsuu **PsD:n veteraanit** 5.9 vietettävään Ylimaan taisteluiden 60-vuotisjuhlaan. Ohjelma: Klo 10.00 jumalanpalvelus Ranuan kirkossa, kunnianosoitus sankarihaudoille, lounas ja päiväjuhla. Linja-automatka taistelupaikoille. Lisätietoja: Jouko Hernetkoski puh. (016)355 9111 ja Esko Pihko puh. 040 515 1054.

Majoitusvarauksia voi tehdä puh. (016)355 1201, (016)355 1780 ja (016)355 1175

\*\*\*

#### JATKOSODAN RAJAJÄÄKÄRIPATALJOONA 1:n perinnepäivä 10.6. Ylämaalla.

Kunnianosoitus ja seppelleenlasku muistomerkillä Ylämaan Ylijärvellä klo 12.00. Muistomerkillä pidetyn juhlahetken jälkeen kokoonnutaan Ylämaan kirkolle Palvelukeskukseen, jossa lounas klo 13.00. Samois-tiloissa aseveltoimikunnan kokous klo 14.00.

Ilmoittautumiset 13.5. mennessä Jukka Laaksonen, puh. (02)647 5478 tai Valto Alanko puh. (09)533 336 tai 040 546 4593. Päivästä lähemmin tiedotteensa 1/2004.



\*\*\*

**Jpr:n Kilta järjestää seuraavat matkat vuonna 2004**

**17–20.6 Kuolan kierros.** Rovaniemi–Kirkkonie-mi–Petsamo–Murmansk–Kantalahti–Salla–Rova-niemi. Historia Ilkka Karonen. Hinta 320–350 eu-roa. Ilmoittautuminen 15.5 mennessä.

**30.6–3.7. Juhlamatka Ihantalaan ja Kannaksen koukkaus.** Sodankylä–Lappeenranta–Viipuri–Jo-hannes–Terijoki–Äyräpää–Ihantala–Viipuri. His-toria Yrjö Peltola ja Ilkka Karonen. Hinta 320-350 euroa. Ilmoittautumiset 1.6.mennessä.

**5–7.7 Karjalan kylät.** Sodankylä–Oulu–Kajaani–Kostamus–Uhtua–Jysjyjärvi–Kostamus–Kajaani-Oulu–Roi–Sodankylä. Historia Teuvo Saharinen. Hinta 210–230 euroa. Ilmoittautumiset 1.6 mennes-sä.

**14–18.8 Eteläkuola–Solovetsk–Viena.** Sodankylä–Rovaniemi–Salla–Kantalahti–Kemi–Solovetsk–Jyskyjärvi–Kostamus–Kajaani–Oulu–Sodankylä. Historia Teuvo Saharinen Hinta 350–380 euroa. Il-moittautumiset 15.7 mennessä.

Tiedustelut ja ilmoittautumiset Keijo Haapala 040 517 1031 tai Pekka Heikkilä (016)613 822. tervetu-loa matkoille mukaan!

\*\*\*

**Ilves-divisioonan, 5.Divisioonan Perinnepäivä**

Parolannummella ma 21.6. päivälleen 60 vuotta suurhyökkäyksen alkamisesta Syvärillä.

Kokoonnumme klo 10.15 tulokahville Parolannum-men uuteen sotilaskotiin. Perinnejuhla alkaa kello 11.00. Juhlapuhujana puolustusvoimain komenta-ja amiraali Juhani Kaskeala. Ohjelmassa on myös everstiluutnantti Leo Skogströmin tuottama Multi-Media esitys Nietjärven taisteluista.

Päivän päätteeksi lounas klo 13.00 varauskunnan ruokalassa.

Tarkempia tietoja tapahtumasta antavat perinne-toimikunnan puheenjohtaja, maanviljelysneuvos Allan Nukari, puh. (03)674 2090 ja sihteeri evers-tiluutnantti Eino Lehtovirta, puh. (03)688 1066 tai 0400 873524.

Tervetuloa avec mukaan!

Ilves-Divisioonan perinnetoimikunta

\*\*\*

**Keltaisen rykmentin Karjalan ja Pietarin matka 24-28.5.2004**

1.päivä. Matkalle lähdetään Vaalimaan kautta Vii-puriin, josta edelleen Äyräpäähän ja sieltä Kivinien kautta Valkjärvelle ja Siiranmäkeen. Majoit-tuminen Koivistossa tai Terijoella.

2. päivä. Aamulla Koiviston satamasta Saarenpää-hän, josta kuljetus linnakkeelle. Mantereelle palat-tua matka jatkuu rantatietä Terijoelle, jossa yöpy-minen

3- 5 päivä. Runsas ohjelmallinen tutustuminen Pie-tariin, jossa mm. jokiristeily Nevalla, käynnit Pie-tarhovissa ja Eremitaasissa. Paluu Viipurin kautta Suomeen illansuussa.

Matkan hinta 420 euroa, sisältäen kuljetukset omal-la bussilla, majoituksen, ruokailun, Saarenpään ret-ken, ohjelman mukaiset pääsymaksut, oppaan pal-velut ja viisumin.

Viisumia varten valokopio passista 2 viikkoa ennen matkaa. Ilmoittautuneille lähetetään matkakirje, jossa tarkempi ohjelma.

Ilmoittautumiset huhtikuun loppuun mennessä Tauno Tetri, (09)823 4167, (09)872 7826 tai 050 533 4319

\*\*\*

**21.Prikaatin Perinneyhdistyksen ja JP 6:n vete-raanien** järjestämä kokoontuminen 6.8 Ilomant-sin taistelujen 60-vuotispäivän viettoon Ilomantsin Möhkössä.

Kenttäjuhla alkaa kello 12.

Majoitusvarauksia voi tehdä Möhkön Rajakar-tanosta puh. 0500 649 150 tai Lomakylä Möhkön Karhumajoista puh. (013)844 180 perinneyhdistyk-sen ennakkovarauksen perusteella. Osallistujien on tehtävä oma varauksensa yllä olevista majapai-koista 1.6 mennessä.

Tarkempi kutsutiedote Perinneyhdistyksen ja JP 6:n jäsentiedotteessa. Yhteystietoja Kalevi Sere 21.Pr puh. (09)884 0075, Arvi Paloheimo JP 6 puh. 050 1774 ja Raimo Riikonen, järjestelyt, puh. (09)809 2603

\*\*\*

**RUK –38.** Kurssiveljet kokoontuvat 66 vuotta sit-ten päättyneen kurssimme merkeissä 29.4. klo 13.00 Suomalaisella Klubilla, Kansakoulukuja 3. Lounas ja kurssiveljemme Vilho Tervasmäen pakinaa ajan-kohtaisista turvallisuuskysymyksistä.

Ilmoittaudu Pentti Tapiolle, os. Keijukaistenpol-ku 8 A 1, 00820 Helsinki, puh. (09) 785 461.

\*\*\*

**Jatkosodanaikaisen SissiP 3:n** kesäjuhla ja tapaa-minen Lumijoella 6.6.

Jumalanpalvelus kirkossa klo 10.00 ja sen jälkeen seppelten lasku sankarihaudoille.

Ruokailu ja päiväjuhla.

\*\*\*

**JR 1:n perinnekillan** vuosikokous pidetään ryk-mentin veljestapaamisen yhteydessä Lahdessa, Hennalan varuskunnassa 19.6. klo 10.00.

Kokouksessa käsitellään sääntöjen 10. §:n edellyt-tämät asiat.

Tervetuloa päättämään killan ajankohtaisista asi-oista ja vauhdittamaan tehtävien siirtämistä vete-raaniperinnettä vaaliville uusille polville.

JR 1:n perinnekillan hallitus

\*\*\*

**Kev.Psto 16** kokoontuu vielä. Patteristomme viime kesäksi suunniteltu laivaristeily jäi vähäisen ilmoit-tautumisen takia järjestämättä. Pyrimme kuitenkin järjestämään vielä, nyt jo 17 kerran asevelitapaami-sen. Näissä merkeissä lähetimme viime syksynä lä-hes 50 aseveljelle tiedustelun, olisivatko he valmiit saapumaan asevelipäiville Naarajärvelle Loma-trioon elokuun 14—15. päivinä.

Saimme tiedustelumme rohkaisevat vastaukset. Vain muutama jätti — syystä tai toisesta — vastaa-matta, pari ilmoitti, etteivät he voi enää terveydel-lisistä syistä osallistua ja noin 40 antoi myöntävän vastauksen ja ilmoitti olevansa mahdollisuuksien mukaan tulossa asevelipäiville.

Meillähän on nyt monta hyvää syytä kokoontumi-seen. Tuleehan syksyllä kuluneeksi 60 vuotta so-dan päättymisestä ja me silloiset nuorukaiset, juu-ri 20 vuotta täytettyämme pääsimme siviiliin ja nyt olemme kaikki saavuttaneet 80 vuoden iän. Olem-me jo aikuisten kirjoissa ja patteristomme ”Grand old Man” 1 patterin päällikkö silloinen kapteeni, nykyisin everstiluutnantti Martti Noponen täytti jo 28. helmikuuta 90 vuotta ja on tulossa mukaan, ku-ten aina ennenkin.

Tulemme toukokuun aikana lähettämään kaikil-le tiedustelumme myönteisesti vastanneille varsi-naisen kutsun, josta ilmenee päivien ohjelma hinta,

majoitus ym. tietoineen.

Jos olet halukas tulemaan mukaan asevelipäiville, etkä saa toukokuun aikana kutsukirjettä, ota yh-teyttä Erkki tai Hilikka Leskiseen, jotka toimivat Naarajärvellä paikallisina isäntinä.

Leskiset tapaavat puh. (015) 611 419, tai osoite Loma-trio, 76850 Naarajärvi.

Toivottavasti mahdollisimman moni patteristomme aseveli tulee elämänkumppaninsa kanssa mukaan asevelipäiville Naarajärvelle elokuun 14—15. päi-vinä.

Tapaamisiin, aseveliterveisin

Osmo Karhunen

\*\*\*

**Kymenlaakson sotaveteraanipiiri**

Piirin virkistysleirit Kymenlaakson Opistolla Inke-roisissa 31.5. – 4.6. ja 7.6. – 11.6. Tiedustelut ja il-moittautumiset omien yhdistysten kautta.

Piirin rantaonkikilpailut Myllykosken Koivusaa-ressa 30.6. klo. 10.00 – 14.00. Ilmoittautuminen kil-pailupaikalla klo 09.30 mennessä.

Piirin järjestämä Sotiemme veteraanien kirkkopäi-vä 3.8. klo 10.00 Valkealassa. Kutsu yhdistyksiin. Piirin kylpylämatka Fra Mare kylpylään Haapsa-lussa 10.10. – 17.10. Ilmoittautumiset piiriin puh 0400 655 283 tai (05) 375 3383.

\*\*\*

**Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiiri**

Piiri järjestää kolme virkistysleiriä veteraaneille **Kalajoen Kristillisellä Opistolla.**

**Leirit toteutetaan seuraavasti:**

1. Leiri **24.-28.5.** Leirin johtaja **Aaro Väyrynen** Kiimingistä
2. Leiri **31.5.-4.6.** Leirin johtaja **Aaro Väyrynen** Kiimingistä
3. Leiri **7.-11.6.**Leirin johtaja **Asko Kylänperä** Muhokselta

Piiri maksaa leireistä aiheutuvat kustannukset, jo-hon sisältyy hotellitasoinen majoitus, ohjelmat ja ruoka. Leirien ohjelmia on kehitetty ja suunnitte-lussa on otettu huomioon ikääntyvien veteraanien erityistarpeet ja toivomukset.

Matkat Kalajoelle ja mahdolliset hieronnat tulevat osallistujien kustannettavaksi.

**Ilmoittautuminen leirille oman yhdistyksen kaut-ta.** Yhdistyksille on piiri jakanut kiintiöt suhteessa jäsenmääriin.

Opisto lähettää osallistujille leirin ohjelman ja muut tarvittavat ohjeet.

Piirihallitus toivottaa veteraaneille keväisen virkis-täviä leiripäiviä !

\*\*\*

**RUK-kurssi 41.** 65 vuotta. Vuosilounas 12.5. kel-lo 13.00 Katajanokan kasinolla. Ilmoittautuminen 30.4 mennessä yhteyshenkilöille tai G. Catani, puh. (09)5872774.

\*\*\*

**Seitajärven partisaani-iskusta 60-vuotta.** Surujuh-la Seitajärvellä 7.7 kello 14.00. Tervetuloa sotavete-raanit, lotat sekä ER OS SAU. Järjestää Savukos-ken Sotaveteraanit, tarkempia tietoja Tuomo Kilpi-maa, puh. 040-576 0459.



## Marssilaulajista mieskuoroksi Kaaderilaulajat 10 vuotta

Vaikka kuorolaulu ainakin jossakin muodossa on kuulunut kadettien ja upseerien elämään varmasti satoja vuosia, on hämmästyttävää, että vasta kymmenen vuotta sitten aika oli kypsä upseerikuoron perustamiselle. Kadettikoulun oma kuoro, Kadettikuoro oli tuolloin todistettavasti ollut toiminnassa jo 140 vuotta.

Yrityksiä upseerikuoron perustamiseksi oli tehty parikin kertaa. Vakavin yritys tehtiin vuonna 1979, jolloin oli kulunut 200 vuotta upseerikoulutuksen alkamisesta Suomessa. Tuolloin Kadettikoululla pidetyn juhlakonsertin jälkeen vietetyssä kahvitilaisuudessa esiintyi ”Vanhojen Kaadereiden kvartetti”. Seuraava yritys oli vuonna 1991, jolloin vietettiin Kadettikoulun 70-vuotisjuhla. Lounastilaisuudessa esiintyi vahvistettu kvartetti. Näissä kvarteissa laulaneet upseerit olivat kaikki aktiivisia Helsinginseudulla toimivien mieskuorojen jäseniä. Nämä tilaisuudet jättivät laulajien mieliin ajatuksen muodostaa tulevaisuudessa ”oikea” kadettiupseereista koostuva mieskuoro.

### Ajatus kehittyi

Kun 48. kadetti- ja 33. merikadettikurssin 30-vuotisjuhla lähestyi, kokosi kurssin kadettiväpeli, majuri **Jouko H. Nissinen** omalta kurssiltaan kuoron. Johtajaksi kutsuttiin **Urpo Jokinen**. Jokinen otti tehtävän vastaan innolla ja harjoitukset käynnistettiin. Kuoro saavutti esityksillään suuren suosion kurssijuhlissa Mikkelissä vuonna 1993.

Kurssijuhlan jälkeen laulajista tuntui siltä, ettei hauskaa yhdessäoloa laulun merkeissä kannata lopettaa. Päätettiin jatkaa laulamista omaksi iloksi, varsinkin kun Urpo Jokinen lupautui toimimaan ”musiikillisena” neuvonantajana.

### Syntysanat

Kuoron perustava kokous pidettiin 12. lokakuuta 1994 ravintola Royalissa Helsingissä. Paikalle saapui 30 kadettiveljeä. Kuoro sai nimekseen Kaaderilaulajat ja sitä johti vuoden 2003 loppuun asti musiikkineuvos Urpo Jokinen. Jokinen jätti taiteellisen johtajan tehtävät vuonna 2004 alusta majuri **Matti Orlamolle**.

Hän oli toiminut Jokisen apulaisena kuoron perustamisesta alkaen. Jokinen kutsuttiin kuoron ensimmäiseksi kunialaulunjohtajaksi.

Ensimmäinen julkinen konsertti pidettiin jo keväällä 1995 Kadettikoulun juhlasalissa yhdessä Kadettikuoron ja Kaartin Soittokunnan kanssa. Jokinen luotti laulajiinsa jo alkuvaiheessa niin, että konsertin ohjelmisto oli haastava. Kuoron ohjelmisto on alusta alkaen koostunut sotilasperinteeseen ja isänmaahan liittyvistä sävelmistä, unohtamatta serenadeja ja sitsilauluja.

### Toimihenkilöitä

Kuoron ensimmäisenä puheenjohtajana toimi eversti **Heikki Vilén**. Hänen jälkeensä uudeksi puheenjohtajaksi valittiin vuonna 1995 majuri **Aarno Suorsa**. Hän toimi puheenjohtajana vuoteen 2000 asti. Seuraavasta vuodesta aina vuoden 2003 loppuun asti puhenjohtajana toimi everstiluutnantti **Antti Mustonen**. Vuoden 2004 alusta puheenjohtajan nuijaa on heilutellut eversti **Heikki Hult**.

Kaaderilaulajien ensimmäiseksi kunniajäseneksi kutsuttiin 13. huhtikuuta 1996 jalkaväenkenraali **Adolf Ehrnrooth**. Tässä tilaisuudessa kantaesitettiin Urpo Jokisen säveltämä ja sanoittama laulu: *Suomi on hyvä maa*. Laulun sanat mukailevat kenraalin omia ajatuksia.

Laulusta on sittemmin tulut Kaaderilaulajien lippulaulu. Kuoron ensimmäinen äänite on nimetty sen mukaan.

### Julkaisutoiminta

Kun kuoro täytti viisi vuotta uskallettiin julkaista kuoron ensimmäinen äänite. Epäilyn ääniä kuultiin kuoron keskuudesta. Riittääkö taito ja into, saadaanko varoja kootuksi äänitteen tekemistä varten?

Jokinen oli kuitenkin vakuuttunut kuoron taidoista ja mahdollisuuksista ja näin ryhdyttiin toimintaa. Äänite valmistui syksyllä 1996 ja se sai nimekseen – *Suomi on hyvä maa*. Laulusta oli jo tuolloin muodostunut kuoron lippulaulu.

Kuoron toinen äänite valmistuu 10-vuotisjuhlan yhteydessä syksyllä 2004.

Lauluvalikoima on kymmenen vuoden aikana laajen-

tunut siinä määrin, että vuonna 2000 julkaistiin laulukirja ”*Kaaderien Lauluja I-osa*”, Kirjaan on koottu sata kuoron keskeisintä laulua. Tämän kirjan julkaiseminen oli melkoinen voimanponnistus kuorolta. Harvoin Suomessa julkaistaan näin laajaa nuotistoa mieskuoron käyttöön. Kaikki laulut on sovitettu Kaaderilaulajille sopivaan muotoon.

Suurimman työn tekivät Urpo Jokinen ja Matti Orlamo.

### Kaaderilaulajat tänään

Kuoro on kymmenen toimintavuotensa aikana vakiinnuttanut asemansa yhtenä mieskuorona mieskuorojen joukossa. Sillä on kuitenkin oma erikoinen luonteensa laulajien taustoista johtuen. Kuoron toimintaa elähdyttää isänmaallisuus, yhteys sotilaselämään ja kadettiperinteeseen.

Kuluva juhluvuosi sisältää monia aktiviteetteja. Vuoden suurin ponnistus lienee uuden äänitteen tekeminen. Se tulee sisältämään yli kaksikymmentä laulua. Äänite ilmestyy syksyllä 2004. Kuoron tähänastisesta toiminnasta valmistuu myös historiikki.

Keskikesällä Kaaderilaulajat osallistuvat Rantasalmella 31.7. – 1.8. 2004 Haapaniemen Kadettikoulun perustamisen kunniaksi vietettäviin ”225-vuotta kadettiupseereita” – juhlailluuksiin.

Juhluvuosi huipentuu 10. lokakuuta 2004 Maanpuolustuskorkeakoulun juhlasalissa järjestettävään juhlakonserttiin ja juhlakaronkkaan.



Suomen  
Reserviupseeriliitto ry  
– Finlands  
Reservofficersförbund rf  
www.rul.fi

Suomen Reserviupseeriliitto kiittää kaikkia sotaveteraaneja. Itsenäinen Suomi on hyvä maa asua. Kiitos Teille panoksestanne sodan ja rauhan aikana.



### Helsingin kaupunki

#### Kansallinen veteraanipäivä Helsingissä 27.4.2004

8.30 Lipunnosto Mannerheiminaukiolla  
9.15 Seppelten lasku Hietaniemen hautausmaalla  
15.00 **HELSINGIN JUHLA FINLANDIA-TALOSSA**  
Ohjelma: Helsingin kaupungin ja Helsingin varuskunnan tervehdykset  
Kaartin soittokunnan konsertti  
Helsingin Sotilaskotiyhdistyksen ry:n tarjoamat kahvit  
Finlandia-talon lämpiössä klo: 14.00 alkaen

**Koko päivä**, museoiden aukioloaikana:  
Veteraaneilla seuralaisineen on ilmainen sisäänpääsy Kiasmaan, Väestönsuojelumuseoon, Sotamuseoon, Syvärannan lottamuseoon ja kaikkiin Helsingin kaupungin museoihin.

TERVETULOA

Rintamaveteraaniain  
neuvottelukunta

Helsingin varuskunta

## SÄHKÖMOPEDIT

Pegasos  
3600€

**Suoraan maahantuojalta!**  
**Soita ja tilaa ilmainen esite!**  
**LOM-TUOTE OY** puh. 0400-785 105



Tarpan  
3350€



Hercules Mini  
2900€

Hercules  
4450€



## Hyvän olon monet muodot

Kesätarjous veteraanien puolisoille

Virkistysmatka ryhmille

Täysihoitoloma 6 vrk 363 €

44 €/vrk/hlö

• tarjous voimassa puolison ollessa kuntoutusjaksoilla Peurungassa 18.6.-31.7.2004  
• sis. majoitus 2 hh, aamiainen, lounas ja päivällinen, saunan ja allasosaston sekä kuntosalin vapaa käyttö, ohjelmamaksu ravintolaan.

• tarjous voimassa ajalla 18.6.-31.7.2004  
• sis. majoitus 2 hh, aamiainen, lounas tai päivällinen, saunan ja allasosaston sekä kuntosalin vapaa käyttö, ohjelmamaksu ravintolaan.

Veteraanikuntousta kokemuksella ja ammattitaidolla jo 30 v.

Hyvinvointi • Kuntoutus • Kylpylähotelli

**PEURUNKA**

Myyntipalvelu, puh. (014) 839 6300, Peurungantie 85, 41340 Laukaa, www.peurunka.fi



# Haetaan yhteyttä

Haluaisin saada tietoja **1.KTR 8 joukko-osaston** tapahtumista Käsnašelässä heinäkuun 1941 lopussa hyökkäysvaiheen aikana. Isäni **Johannes Kaste-maa** kaatui siellä 30.7.1941. Haluaisin tietoja hänen viime vaiheistaan, jos joku hänet muistaa. Yhteystiedot: Anja Lindholm, Opistontie 21, 56100 Ruokolahti.

\*\*\*

## Arvoisat Sinisen prikaatin veteraanit!

Onko teillä muistikuvia Uudenkirkon Peippolan kylän taistelusta 17.6.44, jolloin vahvennettu II/3. Pr. joutui saarroksiin, mutta murtautui ulos saarroksista Summaan päin. Taistelussa kadonneista on löytynyt erään 7. Komppanian sotamiehen jäänteet tuntolevyineen. Löydön on tehnyt Karjalan Valli –niminen venäläinen etsintäryhmä. Etsin siis tuolloin kadonneen komppanianpäällikön ltn. Mikkolan riveissä taistelleita veteraaneja, jotka voisivat kertoa enemmän kadonneista ja kentälle jääneistä, koska venäläisryhmä jatkaa etsintöjä huhtikuusta 2004 lähtien. Olen kiitollinen jos myös prikaatin muiden komppanioiden veteraanit ilmoittaisivat tietonsa Peippolassa kaatuneista ja kadonneista sankarivainajista. Kiinnostavia ovat myös tiedot kaatuneista venäläisistä sotilaista.

Heikki Hakala  
Elinantie 6 B 87, 20540 TURKU  
puh. 050 5741 725

\*\*\*

Löytyykö vielä henkilöitä tai **JR 26 aseveljiä**, jotka tietävät jotain tapahtumista, jossa isäni, Uljas Ferdinand Salminen, kaatui 19.7.1941 Suokumaalla tai Kuurmanpohjassa. Hän oli syntynyt 24.3.1908 ja hän kuului Ässärykmenttiin. Tietoa ei löydy Sota-arkistosta eikä historiankirjoista. Pyytäisin asiasta jotain tietäviä ottamaan yhteyttä. Raili Väänänen, Salpausselänkatu 37 B 3, 45100 Kouvola. Puh. 050 541 4328.

\*\*\*

Kuhmossa, Kiekinniemellä talvisodassa pelasti henkeni haavoittumisen jälkeen **Mauno Laiho-nen**. (SissiP 5). Oletko vielä luvussa mukana? Jos olet, ota yhteyttä; Mikko Ihamuotilaan, osoite on Luostarinkatu 14 B, 20700 Turku. Puh. (02)2319110.

\*\*\*

Isäni, **Pärttyli Haajanen** kaatui 16.2.1940 Muolaan Peikolassa. Hän kuului 3./JR 5:een ja siinä Arvi Tiilikan johtama anyöpartiorryhmään. Jos on asetovereita tai henkilöitä, joilla on tietoja hänestä, niin toivoisin heidän ottavan yhteyttä. Veikko Haajanen, Palotie 9, 17110 Kalliola. Puh. (03)787 2340 tai 0400 711378.

\*\*\*

## JR 1:n veteraanit

Entiselle oppilaalleni on kulkeutunut perintöteitse kovissa kansissa oleva 91 sivuinen, kirjoituskoneella työstetty teos ”Jalkaväkirykmentti 1-traditioitten rykmentti”. Nimikkolehdellä, jossa on rykmentin tunnus, on ilmeisesti teoksen laatijan tunnus: **P.N.-44**. Tekstissä kerrotaan JR 1:n vaiheet koko jatkosodan ajalta. Kirjasen omistaja haluaa tietää, onko kirjasella vielä käyttöä ja kuka on P.N? Yhteyshenkilönä Erkki Vitikainen os. Neulastie 4 as. 3, 45200 Kouvola. Puh: (05)321 1923 tai 040 824 6147

\*\*\*

Teen väitöskirjaa Helsingin yliopiston historian laitoksella Päämajan valvontaosaston toiminnasta viime sotien aikana. Valvontaosaston tehtävänä oli armeijassa toteutettu valvonta- ja vastavakoilutoiminta. Tätä tarkoitusta varten valittiin armeijassa ja sen eri laitoksissa palvelleista luotettavaksi katsotuista henkilöistä tiedottajia, jotka kertoivat valvontaosaston suuntaan heille tehtäväksi määrätyistä asioista. Tutkimukseni eteen-

päin viemiseksi haluaisin yhteyden sellaisiin henkilöihin, jotka ovat viime sotien aikana toimineet valvontaosaston tiedottajina/tarkkailijoina. Yhteystiedot: Vladimir Panschin, Terholantie 35 B, 04430 Järvenpää, puh. 040 589 9137

\*\*\*

## 7. Div.Jr.9 3.Pat.12. Komppania

Koetan selvittää setäni, joukkueenjohtaja, vänrikki **Olavi Hiltusen** kohtaloa. Hän jäi 8–9.7.1944 vaikeasti jalkaan haavoituneena vihollisen puolelle Loimolan Korpijärvellä. Jos kuului samaan komppaniaan/joukkueeseen tai muutoin tiedät joltain tuon hetken tapahtumista olen kiitollinen, jos voit ottaa yhteyttä allekirjoittaneeseen. Matti Hiltunen, Satamakatu 7 A 7, 70100 Kuopio. Puh. (017)261 8018 tai 0400 467801

\*\*\*

Haluaisin tietoja isäni, **Juho Koukkarin** vaiheista sota-aikana eritoten hänen haavoittumisen ajalta Metsäpirtin taistelussa kesäkuussa 1944. Talvisodassa hän on ollut taistelulähetinä Uuran saaristossa ja Tervajoella. Jatkosodassa PionP 2:ssa, jossa komppaniapäällikkönä Toivo Siren. Yhteydenotot osoitteeseen Eine Väyrynen, Käki-saarentie 543, 88270 Vuolijoki.

\*\*\*

Teen henkilöhistoriaa talvisodassa kaatuneesta, vaimoni isoisästä, res. vänr. **Väinö Pohjanpiiri** 6/JR11. Hän kaatui talvisodassa. Haluaisin haastatella veteraaneja, jotka mahdollisesti tunsivat ko.henkilön. Yhteydenottoja toivoen Seppo Helander, puh. 0500 308 899 tai (03)488 8263.



SOTAVETERAANI  
KRIGSVETERANEN

## Julkaisija

Suomen Sotaveteraaniliitto ry—Finlands  
Krigsveteranförbund rf

Suomen Aikakauslehtien liiton jäsen

Päätoimittaja Jaakko Valve

## Toimitus

Korkeavuorenkatu 41 A 7  
00130 Helsinki  
puh. päätoimittaja (09) 6126 2011  
sähköposti jaakko.valve@sotaveteraaniliitto.fi  
tai toimitus@sotaveteraaniliitto.fi  
faksi (09) 6126 2020  
internet www.sotaveteraaniliitto.fi

## Osoitteen muutokset

Sotaveteraaniliiton jäsenet ilmoittavat osoitteen muutok-  
sista omaan yhdistykseensä tai liittoon Riina Lillforsille,

Korkeavuorenkatu 41 A 7  
00130 Helsinki  
puh. (09) 6126 2015  
sähköposti riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

## Lehden tilaukset ja hinnat

Sotaveteraaniliittoon kuulumattomat voivat tilata Sotave-  
teraani-lehden liiton toimistosta puh. (09) 6126 2015 /Riina  
Lillfors. Lehden vuosikerran hinta on 22 euroa. Irtonumero  
maksaa 4 euroa.

## Toimitusneuvosto

Puheenjohtaja Aarno Strömmer  
Kirkkokatu 67 B 23  
90120 Oulu  
Puh. ja faksi (08) 311 5282  
sähköposti aarno.strommer@luukku.com  
Jäsenet: Kalevi Heinilä, Antti Henttonen, Olavi Karttunen,  
Aarno Lampi, Jukka Lehtinen, Matti Lukkari, Eeva Niemi-  
nen, Nils-Börje Stormbom, Erkki Vitikainen, Jaakko Valve,  
Jyrki Vesikansa; sihteeri Anni Grundström

Toimitus ei voi vastata pyytämättä lähetetystä aineistosta.

## Ilmestyminen 2004

1/04: 25. helmikuuta, 2/04: 21. huhtikuuta, 3/04 : 30. kesä-  
kuuta, 4/04: 15. syyskuuta, 5/04: 3. marraskuuta, 6/04: 15.  
joulukuuta.

## Äänikasetit lehdestä

Sotaveteraani-lehden saa pääsisällöltään myös äänikaset-  
teina, jonka vuosikerran hinta on liiton jäsenille 8,50 euroa  
ja muille 17 euroa. Äänikasetin voi tilata Sotaveteraaniliit-  
ton myyntitoimistosta Korkeavuorenkatu 41 A 7  
puh. (09) 6126 2014  
sähköposti helena.hornborg@sotaveteraaniliitto.fi

## Ilmoitukset ja taitto

Mainostoimisto Wilska Oy  
Konalantie 9  
00370 Helsinki  
PL 123  
00371 Helsinki  
puhelin (09) 561 7230  
faksi (09) 5617 2324  
Taittaja Marko Huotilainen  
sähköposti marko.huotilainen@mainostoimistowilska.fi

## Ilmoitushinnat

1,35 euroa/pmm. Väri- ja määräpaikkailmoituksista sovi-  
taan erikseen.

## Painopaikka

Keski-Uusimaa Oy, Tuusula 2004  
ISSN 0782-8543



Santaniitynkatu 3, PL 158,  
04201 Kerava  
Puh: 09-274 4320  
Fax: 09-275 5717

## NYKYAIKAINEN LÄÄKÄRIKESKUS JOENSUUN YKKÖSKORTTELISSA

Leikkaussali

Erikoislääkärin  
vastaanotot

Laboratorio

# ite

Lääkärikeskus  
Siltakatu 10 A 3.krs  
80100 JOENSUU  
Puh. (013) 126 901  
ajanvaraus@ite.fi  
www.ite.fi

## AIXAM

EUROOPAN MYYDYIN  
"MOPOAUTO"



**Uutuus!**

Nyt saatavilla myös Pick Up avolava malli!

Hinnat: 500.4 SL Berline 12.450,-  
500.4 L Pick Up 11.680,-  
+ paikkakuntakohtaiset toimitusmaksut



Soita ja tilaa  
ilmainen esite  
09-8676 560!

Maahantuonti ja myynti:  
**FORTECO FINLAND OY**, Martinkuja 8, 02270 Espoo  
Puh. 09-8676 560 • Fax 09-8815 7200

## Risteilyt

Hangosta Bengtskärin majakalle ja  
Hangon karussa saaristossa mm.  
Hauensuoleen. Sotaveteraaniliiton  
jäsenille mahtavat tarjoukset  
koko vuoden 2004!

MARINE LINES  
Marine Lines  
Hk-Service Oy

Risteilyjen  
kestot  
n. 5,5h / 2h

Tiedustele tarjouksiamme. ☎ 0400-536 930, 0400-675 295  
SOITTELEMISIIN! www.hk-service.fi

## Laadukasta kuntoutusta jonottamatta

Päiväkumpu sijaitsee läntisellä Uudellamaalla, Lohjanjärven rannalla, keskellä kaunista lehtoluontoa.  
Huom. Toimintakyluokkaan 3 kuuluvan rintamaveteraanin aviopuoliso voi  
osallistua kuntoutukseen samanaikaisesti veteraanin kanssa enintään 7 vuorokauden  
ajaksi ilman, että kuntoutus veteraanin osalta lyhenee.  
Kysy lisää omasta kotikunnastasi.

**Kuntoutusvaraukset:**  
puh. (019) 3600 288.

KYLPYLÄ HOTELLI  
**Päiväkumpu**

Karjalohjan kuntoutumiskeskus  
Karjalohja • puh (019) 36 001 • www.paivakumpu.com



## Hammashoitoa Ystävällisesti

Hammashoitoasema Albin on erikoistunut veteraanien hammashoitoon.  
Hyvän hoidon ja taitavan hammasteknisen työn lisäksi saat yleistä suun  
hoitoon liittyvää neuvontaa ja ystävällistä palvelua.

- proteesien pohjaukset
- proteesien korjaukset
- uudet osaproteesit  
tai kokoproteesit
- kruunut ja sillat
- keinojuuret
- hammaslaboratorio-  
palvelut
- muut perinteiset  
hammashoitopalvelut

**Albin**

Puh. 77 45 770

HAMMASHOITOASEMA ALBIN Hämeentie 10 A 1, 00530 Helsinki